

Огнян Антоф
20 години драматургия без театър (1992-2011)
Сборник пиеси

886.7-2

А 75

Антоф, Огнян

20 години драматургия без театър (1992-2011) : Сборник пиеси / Огнян Антоф; Съст. авторът. - Варна : Anapest.Org, 2013. - 152 с.; PDF 955 KB, Calibri, 12+11+14+16 pt.

Сборникът

Съд. Въведение в съдържанието на сборника
УДК 886.7-2

Именен показалец

Антоф, Огнян Тодоров

Предметен показалец

Българска художествена литература - драматургия

(с) Огнян Антоф, автор, 2013

Всички права запазени! Никаква част не може да бъде ползвана без знанието на автора - благодарим предварително.

За контакти: o.t.antov@gmail.com , antoff@abv.bg

Съдържание:

- 2 Въведение в съдържанието на сборника
- 11 Табелата с изтрития надпис
- 48 Как българите останаха под извънземно робство
- 60 Мечо Музиканта
- 73 Юда
- 95 Първо действие
- 121 Онзи в червения сняг
- 134 Големият кухненски потоп
- 146 Криворазбраната цивилизация

Anapest.Org

Литературна витрина ТИРБУШОН

Варна

2013

ВЪВЕДЕНИЕ В СЪДЪРЖАНИЕТО НА СБОРНИКА

I

Съдържание на сборника

Табелата с изтрития надпис

Многоактна трагикомична мистерия

Октомври 1992 - февруари 1993, опус 1

Как българите останаха под извънземно робство

Драматургичен фейлетон в две явления

24, 26 май 1994[+2007], опус 25

Мечо Музиканта

Горска поучителна история в стихове (четиристъпен хорей)

1994 - април 1995, опус 43

Юда

Двуактна евангелска кавър версия

7 - 15 декември 1997, опус 85

Първо действие

Комедия в две части с епilog

Ноември - 30 декември 2002, опус 141

Онзи в червения сняг

Монодрама в седем картини, адаптация по едноименния разказ

Януари 2011, опус 159

Големият кухненски потоп

Монопиеса за големи и малки, по епизод от романа „Тате отива за колело“

Декември 2011, опус 164

Криворазбраната цивилизация

Колаж от пиесата на Войников (първо действие) и оригинална ученическа съвременна вариация (второ действие)

21 ноември 1993, опус 20

II

Табелата с изтрития надпис

Пиесата е участвала на Фестивал за млади драматурзи (Interplay, 18-26) в Таунсвил,

Австралия през 1994 г.

Пиесата писах зимата на 1992/93 година - бях на 16, в десети клас. По онова време се учех да набирам на пишеща машина. Помня, че ми отне около 2 седмици тракане прехвърлянето от тетрадката на бели листи и папка. Десетина години по-късно, вече в ерата на компютърните периферии, я набрах наново за няколко часа.

Поради онзи фестивал пиесата има и английски превод.

В по-късни години съм пипал само пролога (голямо съкращаване) и преназовах действията. Интересното е, че в онези години въображението си е налице, обаче собственото, оригиналното слово липсва. В пиесата героите говорят с изкуствения език на световната литература, която съм чел до и тогава. Разбира се, това е присъщо за всеки ученик. Ще дам пример. Думата "подлец", така широко ползвана през 19 в. в руската литература, не помня да съм ползвал в друго съчинение впоследствие. Но в тази пиеса, естествено, я има. И тем подобни.

И въпреки ранната възраст, трябваше да минат 20 години, броят на пиесите (заедно с неуспешните) да стане двуцифрен, за да напиша по-добра пиеса ("Вапорът Радецки", 2012).

За каква табела иде реч?

Някъде в нищото се срещат Старец и Младеж. Старецът варди табела, събира пари. За какво? Ами за надпис, но такъв надпис, който да не се трие току-така. Излиза, че от време на време в човешката история минава по някой ентузиаст и всеки хваща и пише на табелата, каквото му скимне. Всъщност табелата е средство за пътуване из историята и обществото.

Младежът се възползва и първо се мята в Елада (Древна Гърция). Там се оплита в олимпийски тревоги и наблюдава вариации върху мита за Персефона и Хадес.

Връщайки се пак при табелата, Младежът решава да се бухне във Верона по времето на Ромео и Жулиета. Там се оплита в съответните драми и едва се измъква.

Накрая епilogът затваря всичко под формата на футуристичен парламент - парламентът е с депутати хора (половината) и кучета (другата половина). Те се карат. Едно куче държи обвинителна реч, докато накрая Младежът не влиза и не го гръмва.

Връщайки се в нищото, излиза, че Старецът предава щафетата на Младежа. Младежът се изгърбва и застава на свой ред да варди табелата.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Младежът, Старецът

Деметра, Хадес, Персефона, Зевс, Хелиос, Хермес, Ирида, Хера, Метанейра, Келей, Две океаниди, Две дъщери

Шутът, Жулиета, Ромео, Монтеки, Сеньора Монтеки, Капулети, Сеньора Капулети, Приятелка на Жулиета, Дойка на Жулиета

Кучето, Човекът, депутати

ЗАБЕЛЕЖКА

Пиесата е писана така, че да може да бъде играна от десет актьори - петима мъже и пет жени.

Примерно разпределение:

1. Младежът

2. Старецът - Зевс - Капулети

3. Хадес - Шутът- Човекът
4. Хермес - Ромео - депутат (ПКП)
5. Хелиос, Келей - Монтеки - Кучето

1. Персефона - Жулиета - депутат
2. Деметра - С-ра Капулети - депутат (ПКП)
3. Метанейра, Ирида - С-ра Монтеки - депутат
4. Втора океанида, Втора дъщеря, Хера - Приятелка - депутат (ПКП)
5. Първа океанида, Първа дъщеря - Дойка - депутат)

III

Как българите останаха под извънземно робство

Тази пиеса е от малкото, които са играни. Писана е в ученически години по зададена схема.

В двора на Хуманитарната гимназия във Варна има архитектурно намерение за амфитеатър. Има и до днес. Актовата зала на гимназията пък е с лоша акустика. И аз реших следното: ще напиша пиеса за конкретни хора - колкото, толкова (съученици, навити да играят; дори и да не могат - като мен), и за конкретно място - откритата сцена на амфитеатъра. Впоследствие пиесата си я играхме в актовата зала - но не на подиума, а в средата на салона.

Затова във второто явление персонажите влизат един след друг, а излизат всички накуп, накрая, след финала. След повече от декада прибавих и първо явление: то е изцяло пантомимно, тип ням филм. С него нивото на необходима игра се повиши леко надсамодейно.

"Фейлетон" го нарече Ал. Илинденев, комуто баща ми някога даде пиесата за прочит. И действително - сюжетно и фабулно си е един фейлетон.

Има ли вътре извънземни?

Няма. Заглавието е рекламен трик (преди още да се загледам теоретично в копирайтинга). В нея няма и характери. Пиесата припомня някои класически типове от Възраждането: на Хайдутин, на Хъш, на Вестникар. Има и Дипломатка (понеже имахме Елиза, сетне тя завърши НАТФИЗ). Обаче няма Поп - друг класически възрожденски типаж: понеже нямаше повече самодейци.

Сюжетът е по български прост. В колиба из Балкана се събират нашите хора, за да вдигат въстание. Скарват се, разделят се надве и разпъват Председателя.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Председателят
Вестникар
Хъш
Хайдутин
Дипломатка

БЕЛЕЖКИ

В целия текст репликите в курсив Председателят произнася към публиката.

Четирите живи сцени от първата част са изцяло пантомимни. Разиграват се на характерен декор, под звуците на характерна мелодия, не повече от 4-5 минути. Навсякъде Председателят представя само себе си, а нещата с типажа си в съответната картина актьори си разпределят другите роли:

1 картина: [Председателят], Вестникарят и главният редактор

2 картина: [Председателят], Хъшът и двамина още хъшове

3 картина: [Председателят], Хайдутинът и фамилията му – жена и двама синове

4 картина: [Председателят], Депутатката и един полувъзрастен лорд; иконом.

Сцената във втората част е без ограждащи декори, а появяващите се един по един актьори играят етюди – заобикаляне на къща, отваряне на врата и пр.

IV

Мечо Музиканта

Брат ми беше около шестгодишен (а го готвеха за и впоследствие стана музикант), пък аз в последните класове на гимназията, когато му бях написал няколко стихчета за Мечо, който бил музикант. Майка ми му ги чете. На базата на тази започната поема реших да направя детска пиеса в стихове с оригинален сюжет.

Писах я около година, помня, например, как влачех тетрадката в Морската градина (Варна) и пишех там. Това ми е най-дългият стихотворен текст – цяла пиеса в типичния за българския език лек, троснат, но и не твърде красив откъм неочаквани инварианти четиристъпен хорей. Историята на Мечо е следната.

Мечо иска да става музикант. Баща му Мецан не дава и дума да се издума, напротив, той произнася зрелищната реплика (писано в средата на 90-те на 20 в): „Днес, за да вървиш напред, / трябва само мед и мед!“. (Ако се чудите що е четистъпен хорей, това ви бе и пример. Хорей е стъпка от две срички, като първата е ударена – брой до четири и стихът отива на нов ред.) С една дума: не! Мечо трябва да докаже на баща си, че може с музика да се прехранва, а дотогава у дома няма да се върне. И започват някои приключения на Мечо. Първо помага на Вълчо да надбяга Зайо в маратона посредством барабан. Сетне превръща любовните обяснения на Лисан към Лиска в красиви мелодии и Лиска от присмехулка става обожателка. Накрая намира умърлушен цял симфоничен оркестър, който – поради липса на диригент – не може да свири на горския бал. Мечо поема диригентската палка, балът започва, а в кулминацията се появява старият Мецан, за да вдига скандал на сина си, но бива опроверган. В пиесата има и песни, тоест има работа и за композитор.

Когато я написах навремето, беше с една трета по-голям обем. Имаше действащо лице-разказвач, който надълго и широко обясняваше какво и как се случва. Баща ми даде пиесата на Дарин от Кукления театър във Варна и човекът рече: хубаво, ама има огромни пасажи – представяш ли си как се играе това пред деца, как се задържа внимание... И аз си представих, да – и подметнах пиесата. Изхвърлих разказвача изцяло, да остане само чиста драматургия – реплики и екшън. Където имаше нужда, поставих разказваческите ремарки в устата на герои. Всички дълги речи и монолози надробих и разиграх.

Пиесата може да са играе от деца, от ученици.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Мечо и Мецан
Вълчо, Лисан и Лиска
Свраката, Зайо, Канарчето, Катерицата
много публика, оркестър симфоничен и горски бал
и със специалното участие на
Кончето

Действието става в гората и в нашето въображение.

V

Юда

Пиесата е печелила поощрителна награда в първото издание на конкурса на плевенския театър "Ив. Радоев" - тогава още журираха хора, разбиращи от драматургия. Председател бе Георги Данаилов.

Пиесата е по наивна младежка богоборческа мотивационна нагласа, навярно още от личния ми сблъсък с фигурата на Исус - която смятам понастоящем за най-силната литературна фигура изобщо. Любопитното е, че сега мога веднага да посоча защо: например, махнете от евангелския разказ чудесата, които героят върши, и веднага ще усетите как образът на персонажа се стеснява. Но когато навремето писах пиесата (като студент), не бях го забелязал още.

Това е интерпретация на епизода от евангелията, в който Исус е казал на тайната вечеря, че един от учениците ще го предаде и в същия се е вселил дяволът. Второто действащо лице е именно Дяволът, а Исус е на четвърто място по важност. Неслучайно той се появява едва във втората част (похват, ползван блестящо в "Тартюф", "Вуйчо Ваньо" и пр.). Пиесата е за сблъсъка - на учителите помежду им и на ученика с учителя; иначе разказва за момента на предателството на Юда. Умишлено не преразказвам сюжета - във финала е една от кулминациите. И действително, финалът е пример как в развързка може да има кулминация (възможно е, той като сюжетът е метасюжет, интерпретативен).

Навремето когато Костадин Бандутов чете пиесата, каза, че въпреки всичко е очаквал разговора между Исус и Кайафа (с който започва Епилогът). Когато ходих до Плевен на церемонията на конкурса, на банкетата вечерта разговарях с човека, който беше набирал текстовете за традиционния сборник (10-те номинирани пиеси). Човекът каза, че като стигнал до моята пиеса и я почнал, зачел се, зарязал работата и решил първо да я прочете. И трето, писах "Юда" през зимната ваканция, между Коледа и Нова година, за една седмица. Тогава ми се случи и едно най-странните неща покрай писането - в един от дните седнах с готовия план, почнах да пиша и с изумление (се само)наблюдавах как всъщност това, което пиша, няма нищо общо с плана пред очите ми! Като проанализирах написаното сетне, разбрах, че всъщност в предварителните планове съм пропуснал точно онези мисли и доводи, които са били в самия зародиш на идеята за пиесата (години преди написването) - и сега те, потиснатите, заявиха правото си на живот.

Пиесата е камерна, петима герои. Състои се от Пролог и веднага след него от Епилог.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Юда
Дяволът
Кайафа
Исус
Петър

VI

Първо действие

През 2002 реших по наблюдение, че на всеки пет години пиша по някоя пиеса (Табелата, 1992; Юда, 1997). И правих-струвах, но на 30 дек. с.г. сложих точката на „Първо действие“ (помня, че тогава писах на тавана, посред зима, а нямаше още и прозорец). Не че имах кой знае какъв сюжет, лятото ми дойде под формата на разговор от житието на един състудент.

Защо „Първо действие“? Понеже реших да използвам една от трудните схеми в драматургията – театър в театъра, един вид, форма от висшия драматургичен пилотаж. В пиесата става дума за пиеса, която камерен състав от актьори репетира. Пиесата е в две части, като между първото и второто има по чеховски девет месеца. Прочетох преди това някои Чехови пиеси за пореден път, много исках да го имитирам (не успях). Фабулата се завърта около три сцени на две места – в апартамент (дневна и по чеховски нощна сцена) и в ресторант. Петият персонаж е старият режисьор. В крайна сметка успяват да изрепетират само първото действие на пиесата.

Сюжетът е банален. Млада двойка студенти живее в жилището на момъка, при майка му и баща му. Но студентството е към своя край, а момичето е от друг град и вече „безплатната“ квартира, грубо казано, не ѝ е нужна. Затова тя на вечеря в ресторанта зарязва официално и скандално младежа. Всичко това е по действителен случай. Но не то е акцент в пиесата.

Пиесата е реверанс към актьорското съсловие. Вътре една и съща сцена се играе в няколко инварианта. Режисьорът си ги режисира най-реалистично, както и анализира на живо. Чуват се гласове и на осветители, и на сценични работници (баща ми навремето беше осветител във Варненския театър, та и тук съм ползвал готови, случили се ситуациони). Тоест от мое гледище играта на тази пиеса би била положителна емоция за актьорите. От друга страна не съм пропуснал да се зямам с актьорското съсловие относно имитационния му интелектуален капацитет (кандидатствал съм в НАТФИЗ и помня конспектите им със задължителната литература).

Има и трети пласт пиесата, който за мен е най-важният (не мога да преценя доколко е успешен). Цялото действие за актьорите-персонажи се развива на тежък социален фон: навън, извън сцената, на която те репетират, са вълнения, шествия, протести; когато се срещат след девет месеца, се оказва, че инфлацията през зимата е опоскала хората, кризата е затворила театри, техният театър е със заплашена субсидия

от съответната реформа. Отделно, младата актриса е навлязла в халтурата, с нови тоалети, заяждания между актьорите-персонажи, а режисьорът Белобради е прекарал смъртна болест...

Теми на пиесата са семейството, неразбориите между поколенията през българското 90-то десетилетие на 20-ия век. И най-вече, и основно: емиграцията. За сведение: прототипът на главния герой на пиесата, тоест моят състудент, от когото „заех” сюжета, отдавна живее в Австрия.

В пиесата има наченки на иносказания като исторически коментар - пример е реплика именно на осветителя: *„Когато актьорите и режисьорите се туткат и дънят, за отложените премиери все пишат: по технически причини.”* Коемо може да значи: когато продажни и некадърни политици управляват, за сиромашкия живот е виновен преходът.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

АСЕН, в ролята на КОЛУМБ

ХРИСТОВ, в ролята на КОЛОРАДО

ЛИЗА, в ролята на КИЧКА

МАРИНА, в ролята на КАЛИФОРНИЯ

и със специалното участие на

Стария режисьор Ч. З. БЕЛОБРАДИ

VII

Онзи в червения сняг. Големият кухненски потоп. Криворазбраната цивилизация

Трите пиеси са драматизации на проза и ученическа вариация върху класиката на Добри Войников. Понеже източниците могат да се намерят в интернет, тук ще посочим само някои технически и други бележки.

Онзи в червения сняг

Преведено на драматургичен език на 29 и 30 януари 2011 от едноименната авторска новела, опус 128 (5 и 6 януари 2001) специално за Шестия национален конкурс за българска драматургия „Иван Радоев” Плевен.

Линк към новелата, публикувана в Литернет (има я и в „Речник на самотата” на Anapest.Org): http://liternet.bg/publish11/ognian_antov/onzi.htm

Първоличното повествование е обърнато на монопиеса. Понеже имам неуспешен опит с монопиеса, която после обърнах на новела, сега реших обратното. Трудността идва не от това, че единственият персонаж трябва да види своя призрак и труп, а по-скоро от необходимостта действието да завърши в гората посред навалял обилно сняг. Тук имах два варианта: да оставя в драматургичния текст актьорът да дърдори разказвачески прозаично действието (сиреч да препиша прозаичен сказ в пряка реч; нещо като съвременната българска драматургия) или да се опра на класическия

драматургичен ход: да дам обилно ремарки и да завъртя подвижна сцена. Избрах второто не само защото трябваше да се пише наново (което е ангажимент спрямо простото преписване) текст, но и защото все пак не съм част от съвременната БГ драматургия, макар да пиша вече над 20 години пиеси.

По сюжет и тематика пиесата е лозарска готика, а по подзаглавие на новелата – зимна балада.

[Показателно за дереджето на българската драматургия е, че тази пиеса – както и последната ми, „Вапорът Радецки“ (2012) – дори и не влязоха в селектираната десетка. Което е и изумително.]

ДЕЙСТВАЩО ЛИЦЕ

Гласът
Човекът
Призракът
Онзи в червения сняг

ГОЛЕМИЯТ КУХНЕНСКИ ПОТОП

Антов, Огнян Тодоров

Големият кухненски потоп : Монопиеса за големи и малки / Огнян Антов. - Варна: Anapest.Org [самиздат], 2012.

Разказ за спасителната операция, проведена от една вилица по спасяване на кухненската цивилизация в съвременен български панелен блок. Воден в първо лице от Аз-повествовател, разказът е подходящ както за куклен и традиционен, така и за радио театър.

Предлаганият текст (опус 164) е целево отредактиран откъс от романа „Тате отива за колело“ (опус 160) на О. Антов.

Това е анотацията, която пратих.

А иначе през лятото на 2012 ме поканиха от Радио Варна да участвам в техния драматургичен проект – с радиопиеса. Аз се чудих коя да избира и реших както винаги да сторя по-трудното и сладкото. Да драматизирам откъс от последния си тогава роман – романа за деца и възрастни „Тате отива за колело“. Ето и обявата на радиото:

*На 2 октомври 2012 г., вторник, Концертно студио на Радио Варна - 19 часа
Радио Варна представя*

ГОЛЕМИЯТ КУХНЕНСКИ ПОТОП

радиоспектакъл по текст на варненския писател и драматург Огнян Антов

Режисьор - Стоян Радев

Участват актьорите Илиян Марков, Савина Бързева и Валери Вълчев

Театър на маса и радиотеатър! Две форми – една сцена!

Вход свободен!

Постановка от цикъла “Чуваш ли театъра?”. Този проект е част от кандидатурата на Варна за Европейска столица на културата през 2019 година и е подкрепен от Община Варна чрез програмата за финансиране „Варна – територия на творчество“.

Освен това и заснех с любителска камера премиерата. Можете да я видите в Youtube и през следния линк:

http://www.anapest.org/publication.php?publid=339&project_id=7

Трудността и хрумването как да развия едноличното повествование и да

драматизирам разказа си проличава в изброените долу действащи лица. Идеята за ефектите на живо и за представянето на правенето на радиопиеса като пиеса не е моя – гледах нещо подобно, като ходих на фестивал за млади драматурзи в Таунсвил, Австралия през 1994. И от тогава знам, че ще пробвам нещо подобно някога.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

ПУРКО – вилица; умалено от Аспарух Кубратович

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ – безмълвен съучастник, озвучаващ в реално време различни фонове ефекти в студиото; пред него на масата са наредени чаши, прибори, посуда, кофи за вода, кани, лейка, тъпан в краката и т.н.

ГЛАС – обобщаващ именящ тембрите си глас при гласове на персонажи, масови възклицания и подобни

* Идеята на тази драматургична версия е изиграването като радиоспектакъл да бъде интересно и... за жива публика.

Криворазбраната цивилизация

Колебах се да включа тоя ученически опус (писан в единадесети клас за конкретна изява), но в крайна сметка го прилагам.

Състои се от две части: първата изцяло е колаж по пиесата на Добри Войников „Криворазбраната цивилизация”. Втората част пък е оригинална, моя: действието се пренася в настоящето (тогавашното настояще, 1993) със същите герои, но сменени роли и други, най-вече ученически проблеми. Пиесата е кратичка, половин учебен час.

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Хаджи Коста, Злата, Маргариди, Анка, Димитраки, Марийка, Митю
и със специалното участие на
един-двама Телохранители

VIII

Край на въведението

Приятно четене.

ТАБЕЛАТА С ИЗТРИТИЯ НАДПИС

Многоактна трагикомична мистерия

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

Младежът, Старецът
Деметра, Хадес, Персефона, Зевс, Хелиос, Хермес, Ирида, Хера, Метанейра, Келей,
Две океаниди, Две дъщери
Шутът, Жулиета, Ромео, Монтеки, Сеньора Монтеки, Капулети, Сеньора Капулети,
Приятелка на Жулиета, Дойка на Жулиета
Кучето, Човекът, депутати

ЗАБЕЛЕЖКА:

Пиесата е писана така, че да може да бъде играна от десет актьори - петима мъже и пет жени. Разпределение:

1. Младежът
  2. Старецът - Зевс - Капулети
  3. Хадес - Шутът- Човекът
  4. Хермес - Ромео - депутат (ПКП)
  5. Хелиос, Келей - Монтеки - Кучето
-
1. Персефона - Жулиета - депутат
  2. Деметра - С-ра Капулети - депутат (ПКП)
  3. Метанейра, Ирида - С-ра Монтеки - депутат
  4. Втора океанида, Втора дъщеря, Хера - Приятелка - депутат (ПКП)
  5. Първа океанида, Първа дъщеря - Дойка - депутат

Интро

Табела, на която нищо не пише. До нея на пън седи Старецът с фенер в ръка. Пред него - някакъв съд. Старецът дреме. Влиза Младежът - той е с типичната тояготорба. Хвърля я на земята и се просва. Учестеният му дъх постепенно се успокоява.

МЛАДЕЖЪТ. Колко е топла днес земята. И мека. (Обръща глава.) Ей, старче! Дядо... Дядка... (Пауза. Старецът вдига глава.) Недей дрема на тоа пън... Седни на земята.

СТАРЕЦЪТ. Благодаря.

МЛАДЕЖЪТ. Няма защо... Седни, де.

СТАРЕЦЪТ. Благодаря много.

МЛАДЕЖЪТ. Ела... Ела.

СТАРЕЦЪТ. Благодаря, момче. Не мога.

МЛАДЕЖЪТ. Ще ти помогна.

СТАРЕЦЪТ. Не трябва.

МЛАДЕЖЪТ. Хм... (Поусмихва се.) Да не би да си пуснал корени?

СТАРЕЦЪТ (поглежда го). Да. Аз съм се сраснал с тоя пън.

МЛАДЕЖЪТ. И може би вече си дърво...

СТАРЕЦЪТ. Не, не съм. Дърветата живеят по-малко. Аз съм тук от много отдавна.

МЛАДЕЖЪТ. Отдавна... И от колко отдавна?

СТАРЕЦЪТ. От векове.

МЛАДЕЖЪТ. Разбирам... (Пауза.)

СТАРЕЦЪТ. Момче, виждаш ли тези монети... (Сочи съда.) Ако ги разгледаш, едва ли ще познаеш някоя. Не би разпознал по-голямата част и най-вещият нумизмат. Сама по себе си всяка една монета може и да има някаква стойност, но заедно те са безценни. Те са нещо огромно. И неизразимо. Те са съвест, идея, история. Те са мой живот. Тези монети принадлежат на тази табела, следователно моят живот е същата тази табела. И сега ли разбираш? (Младежът мълчи.) Моят живот не струва нищо. Моят живот е хронология. (Пак мълчание.) Твоят живот също не струва много. Но твоят живот е точица от тая безценна табела, следователно той също е безценен. (Пауза.) Момче, искаш ли табелата да ти проговори?

МЛАДЕЖЪТ. Какво?

СТАРЕЦЪТ. Искаш ли табелата да ти проговори.

МЛАДЕЖЪТ. Как да проговори?

СТАРЕЦЪТ. Да ти каже нещо. (Младежът мълчи.) Слушай, момче. Има ли значение как думите ще стигнат до теб? Дали чрез слуха или чрез зрението?

МЛАДЕЖЪТ (зяпа известно време Стареца, после изведнъж поглежда табелата). Но на табелата не пише нищо.

СТАРЕЦЪТ. Разбира се. Това е табелата с изтрития надпис. (Пак мълчание.) Ако си спомняш, моят въпрос беше: искаш ли табелата да проговори.

МЛАДЕЖЪТ (става). Да речем, отговарям: да. И какво следва?

СТАРЕЦЪТ. Следва - възстановяване на надписа.

МЛАДЕЖЪТ. Сиреч да се изтрие изтритото?

СТАРЕЦЪТ. Може и така.

МЛАДЕЖЪТ. И как?

СТАРЕЦЪТ. С пари.

МЛАДЕЖЪТ (засмива се). Хе - има си хас... И за това пари, и за какво ли не.

СТАРЕЦЪТ. Най-вече за това.

МЛАДЕЖЪТ. И колко пари? (Старецът бавно изсипва в шепата си съдържанието на съда пред него - всъщност това е пантомима, защото в съда няма нищо. Но той изсипва.) Да не би още толкова? (Старецът не отговаря.) Аз не съм нумизмат, обаче... все таки... тези монети са ми познати! А аз в момента нямам и толкова... Разбирам те, старче, но не мога да ти помогна... Нямам пари... Ние сме колеги... по дередже.

СТАРЕЦЪТ (след пауза). Да, момче... Аз съм тук и събирам пари от много отдавна... Ти не можеш да си представиш.

МЛАДЕЖЪТ (след пауза). И от колко отдавна?

СТАРЕЦЪТ. От векове, векове, векове.

МЛАДЕЖЪТ. Разбирам...

СТАРЕЦЪТ. Не, не разбираш. Ти ме мислиш за (движи пръсти) превъртял просяк.

МЛАДЕЖЪТ. А за какво друго да те мисля? Ако кажеше, че си дърво, по-лесно бих ти повярвал, че стоиш тук от векове. Но ти си човек. (Слага си сопата на рамо и излиза.)

СТАРЕЦЪТ. Чакай, момче. Няма ли да ме попиташ нещо?

ГЛАСЪТ НА МЛАДЕЖА. Не, няма. Разбрах. Ти си дърво, което стои тук от векове и събира пари, за да възстанови надписа на някаква табела. Ако те питам какъв надпис,

кой знае какво ще ми отговориш.

СТАРЕЦЪТ. Надписът ще е това, което трябва да бъде. Това, за което се е проляла най-много кръв. Това, което винаги е било мечта. Остани докрай, момче!

ПАК ГЛАСЪТ. Значи пред мен е била вълшебната табела! И до какъв край?

СТАРЕЦЪТ. Не, просто табелата с изтрития надпис. До края на началото.

ПАК ГЛАСЪТ. И какво ще стане, като се напише това, за което мечтаем?

СТАРЕЦЪТ. То ще се сбъдне. (Младежът влиза.)

МЛАДЕЖЪТ. Слабо място в твоята фантастична история.

СТАРЕЦЪТ. И какво е то?

МЛАДЕЖЪТ. Защо трябва да събираш пари, след като можеш да надпишеш табелата евтино и бързо, и много, много лесно. Чисто и просто - с въглен!

СТАРЕЦЪТ. Защото, момче, въглен както лесно пише, така и лесно се изтрива. Знаеш ли колко хора са го правили? Идват, пишат това, което искат да бъде, и си заминават.

МЛАДЕЖЪТ. И сбъдвало ли се е?

СТАРЕЦЪТ. Разбира се. След тях идват други, изтриват написаното и също си заминават. И така нататък... Имаше периоди, в които за кратко време на табелата е пишело: монархия, република, империя или за по-дълго: царство, робство, конституционно царство, народно царство и прочие, и прочие... А аз искам да надпиша така табелата, че повече да не се изтрива. Но малко... са хората, които искат същото. А както виждаш, дори и с фенер трудно се намират...

МЛАДЕЖЪТ. Добре де, ами ти защо не попречи на всичките тези хора да драскат по табелата?

СТАРЕЦЪТ. Не можех, а и никога няма да мога. Повечето от тях дори и не ме забелязваха. Както един, който идва два пъти. Втория път изтриха надписа му точно след сто дни.

МЛАДЕЖЪТ. Това е бил Наполеон. Той е бил, нали?

СТАРЕЦЪТ. Ти го каза.

МЛАДЕЖЪТ. И той въобще не те забеляза? (Старецът кимва.) Значи е бил обречен още от началото?

СТАРЕЦЪТ. Да. И не само той. Нищо не е вечно.

МЛАДЕЖЪТ (хвърля сопата). Но разкажи ми още! За всички!

СТАРЕЦЪТ. О, не. За това има кой да разказва.

МЛАДЕЖЪТ (навежда глава и изведнъж скача). Слушай! Аз също имам въглен в торбата! (Хвърля се към торбата.) Аз също ще напиша нещо! (Рови.)

СТАРЕЦЪТ (наблюдава го). Не мога да ти попреча.

МЛАДЕЖЪТ (ровейки). Аз, да ти кажа, го пазя, ако съвсем прималея... от глад... (Изравя го, изравя се, но изведнъж утихва.) Но, старче, аз няма да пиша това, което е писал Наполеон или пък който и да е там! Аз искам друго - моята мечта! Да се върна в миналото! Нима не...

СТАРЕЦЪТ. Табелата търпи всякакви посоки. (Пауза.) И къде имаш намерение да се пренесеш?

МЛАДЕЖЪТ. Ахх... Е, нека е... (Към Стареца.) В митична Елада!

СТАРЕЦЪТ. В измислицата... Там само ще си зрител. Избери реално време - ще си и действащо лице... А ако благоговееш по миналото - както забелязвам - ще останеш разочарован.

МЛАДЕЖЪТ. О, знам, знам! Не се безпокой.

СТАРЕЦЪТ (усмихва се). Ти си млад и аз не се безпокоя - вярвам в младостта ти. Но все пак помни: миналото не е такова, каквото трябва да бъде.

МЛАДЕЖЪТ (отива до табелата). А! Но табелата е фразка с надписи! (Обръща се.) Отдалеч защо не се виждаха?

СТАРЕЦЪТ. Хм... Пиши, пиши. Намери кътче и пиши. Табелата с изтрития надпис търпи всякакви надписи.

Анданте куриозо

Нисейската долина. Персефона и две Океаниди. Седят на земята и плетат китки.

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Ти разбра ли, сестро?

ВТОРА ОКЕАНИДА. Какво?

ПЪРВА ОКЕАНИДА. За братовчедка ни Сибея?

ВТОРА ОКЕАНИДА. Какво за нея?

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Ами вчера срещнах сестра й...

ВТОРА ОКЕАНИДА. Така ли?

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Да. И тя ми разправи за Сибея.

ВТОРА ОКЕАНИДА. Но те двете нали не се обичат никак?

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Но слушай какво ми разказа. Че оня ден синът на златаря е питал за нея.

ВТОРА ОКЕАНИДА. Само това ли? Нищо особено.

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Да, но той е питал къде се къпят океанидите!

ВТОРА ОКЕАНИДА. Как къде - в морето!

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Да, но в кой залив!

ВТОРА ОКЕАНИДА. А-а. Е, и?

ПЪРВА ОКЕАНИДА. И представи си - казали му!

ВТОРА ОКЕАНИДА. Ами много хубаво.

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Но това е прекрасно! И той казал, че щял да ходи довечера да гледа.

ВТОРА ОКЕАНИДА. Аха.

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Така че мен довечера не ме търси!

ВТОРА ОКЕАНИДА. Ти къде ще бъдеш?

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Ще се къпя.

ВТОРА ОКЕАНИДА. Но нали сутринта се къпа?

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Няма значение.

ВТОРА ОКЕАНИДА. Хм.

ПЕРСЕФОНА. Момичета...

ДВЕТЕ ОКЕАНИДИ. Да.

ПЕРСЕФОНА. Вижте тази птица как се носи във въздуха. Божествено!

ПЪРВА ОКЕАНИДА (тихо). О, боже.

ВТОРА ОКЕАНИДА (плете си китката). Да, да, прекрасна е.

ПЕРСЕФОНА. И вижте как плавно движи крилата си, как от време на време спира и се оставя вятърът да я носи...

ПЪРВА ОКЕАНИДА (тихо). О, боже.

ВТОРА ОКЕАНИДА (плете). Да, да, прекрасна е.

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Персефона, мила, позволи ми да ти кажа нещо - вместо да гледаш птицата, погледни мъжа, който върви след нея и я наблюдава.

ПЕРСЕФОНА. Погледите ни са свързани с тази птица. Кой е той?

ВТОРА ОКЕАНИДА (вдига поглед). Кой е той наистина? Кажу, сестро, ти познаваш всичките младежи в околността.

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Не знам. Но той не е младеж! Какво тяло има! Виж му ръцете, гърдите, по-надолу - колко е красив!

ПЕРСЕФОНА. Има нещо божествено в походката му. (Втора Океанида си плете равнодушно китката.)

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Походка като походка. Ти виж другото.

ПЕРСЕФОНА. Накъде ли се е запътил?

ПЪРВА ОКЕАНИДА. Дано да е при нас!

ВТОРА ОКЕАНИДА. Момичета, аз тръгвам. Нямам намерение да се срещам с него, дори и да е бог. Пък и моята нимфа ще ме чака. (Излиза.)

ОКЕАНИДА. Персефона, дай ми за малко твоето шишенце да се напръскам. (Персефона ѝ подава малко шишенце.) Благодаря ти, скъпа.

ПЕРСЕФОНА. О господи, но той наистина идва при нас! Виж, махна ни с ръка!

ОКЕАНИДА (маха с ръка). Е хей! (На Персефона.) Не се бой, няма да те изяде!

ПЕРСЕФОНА. Срам ме е, че не изглеждам добре.

ОКЕАНИДА. О, Персефона, това са глупости. А, ето го! (Влиза Хадес.)

ХАДЕС (покланя се на девойките). Привет, красавици. (Персефона навежда глава.)

ОКЕАНИДА. Здравей, хубавецо. Какво те носи насам?

ХАДЕС. Вятърът.

ОКЕАНИДА. Обичам този вятър!

ХАДЕС. Знаеш ли, щерко на Океан...

ОКЕАНИДА. О, ти ме познаваш!

ХАДЕС. Да, ти си известна. Исках да ти кажа, че в момента към вашия залив се е запътил синът на сладкаря.

ОКЕАНИДА. Така ли!? (Припряно.) Простете, че ви напускам, но сега се сетих, че трябваше... Чао, скъпа. (Целува Персефона.) Благодаря ти, хубавецо, за информацията. Когато се срещнем пак, ще ти се отплатя. (Излиза.)

ХАДЕС (ухилен). Не се съмнявам...

ПЕРСЕФОНА. Здравей, чичо.

ХАДЕС. Не ми казвай чичо, моля те.

ПЕРСЕФОНА. Но защо? Ти си брат на баща ми и майка ми.

ХАДЕС. Няма значение. Аз, Зевс и Деметра сме богове. Ти също си богиня!

ПЕРСЕФОНА. О, не, аз съм човек.

ХАДЕС. Ти си богиня - богиня на красотата!

ПЕРСЕФОНА. Благодаря ти, чи... Ха...Хадесе.

ХАДЕС. Така е вече по-добре.

ПЕРСЕФОНА. По какъв повод си напуснал царството си?

ХАДЕС. Повод? Ах, да... (Пада на колене.) О Персефона! Богиньо на красотата! Ти си щастието, което се къпе заедно с лъчите на Хелиос в прозрачните води на Океан и от това произлизат множество слънчеви зайчета, които изплитат гребена на вълните на твоите божествени коси и...

ПЕРСЕФОНА. Какви ги приказваш, Хадесе? Какви зайци в морето?

ХАДЕС. Не ме прекъсвай, Персефона, че ще забравя думите. Ох, издадох се... (Тихо.) Казвах му на Зевс, че ще объркам речта, с която той навремето свалил Деметра, ама кой ли те слуша!

ПЕРСЕФОНА. Хадесе, аз незабавно ще си отида, ако зад тези твои неразбираеми думи се крие някакво зло намерение.

ХАДЕС. О, не, Персефона! Слушай, ще ти дам каквото поискаш! Злато - злато, бижута - бижута, тоалети - тоалети! Всичко! Всичко, което поискаш! Всичко!

ПЕРСЕФОНА. Хадесе, аз не разбирам. Ако си решил да ме купуваш - аз не се... продавам... Дори и само да си го помислил, то аз...

ХАДЕС. Но Персефона!

ПЕРСЕФОНА. То аз... тогава...

ХАДЕС. Но Персефона! Ти не си ме разбрала - аз те обичам!

ПЕРСЕФОНА. А!...

ХАДЕС. Аз те обичам и искам да те направя царица!

ПЕРСЕФОНА. Но...

ХАДЕС. Да, да, знам. Аз съм вече на възраст. Дълго съм бил ерген. Царството ми е невидимо и тъй нататък... Ох, Персефона, ако знаеш колко пъти са ми го казвали, така че... спести ми го... (На себе си.) И аз, глупакът, да повярвам на братята си. Зевс ми казва: "Само с ласкателства ще я спечелиш." Хефест: "Само с обещания." Добре, че не послушах Дионисий, защото трябваше вино да купувам, да я напивам... (Излиза от унеса си.) Така че, Персефона, моля те, красавице, нищо не казвай.

ПЕРСЕФОНА. Но, Хадесе, аз няма да ти откажа.

ХАДЕС. А!...

ПЕРСЕФОНА. Ще се омъжа за теб.

ХАДЕС. А!... (Настрани, радостно.) О, боже! (Към Персефона.) Но защо?

ПЕРСЕФОНА (засмива се). Виж какъв въпрос! Аз също те харесвам и те уважавам много. (Хадес я гледа.) Но знаеш ли - аз се страхувам.

ХАДЕС. Какво?

ПЕРСЕФОНА. Аз се страхувам от твоето царство, защото въображението ми не достига до него. Въображението ми тъне в неизвестност.

ХАДЕС. О, не е чак толкова...

ПЕРСЕФОНА (прекъсва го). Пък и съгласи се, че думата "смърт", с която е известно царството ти, най-малкото вдъхва страх!

ХАДЕС. Но какъв страх! Да не мислиш, че моето царство е мрачно? Напротив - там е по-светло, отколкото тук, на земята! Че защо им е на душите тъмнина, щом вече са безсмъртни? Освободени от телата си, те се чувстват щастливи! А съществува ли щастието на тъмно?

ПЕРСЕФОНА. О Хадесе! Ще мога да виждам и да разговарям с хора, за които само съм слушала!

ХАДЕС. Ти ще си царица и ще можеш да им заповядваш.

ПЕРСЕФОНА. Н-н-не искам, няма да мога...

ХАДЕС. Добре, Персефона, но сега ще трябва да те искам от майка ти...

ПЕРСЕФОНА. Няма нужда. Тя и без това няма да е съгласна.

ХАДЕС. Но тогава как?

ПЕРСЕФОНА. Ами просто ме вземаш със себе си и толкова!

ХАДЕС. А, искаш да те отвлека?

ПЕРСЕФОНА. А защо не? Звучи примамливо!

ХАДЕС. Добре! (Хваща я за ръката и излизат.)

Пак там. Хелиос, който е свидетел на разговора между Хадес и Персефона, седи на облаците.

ХЕЛИОС. Знаех си аз!... Знаех си, че ще се случи нещо подобно. Боже мой - чичото да прелъсти племенницата си! Позор! Защото няма закони на тоз Олимп! Кой приказваше, че Бог значи Закон? Глупости! Най-голямото беззаконие цари при боговете! А това е така, защото Върховен бог - ех, каква красива титла! - защото върховен бог е един мошеник и самозванец. Аз ако бях на мястото на Зевс, веднага щях да си подам оставката и щях да отстъпя трона на някой по-способен, като мен например. Пък и няма по-божествено име от моето - Хелиос! Каква прелест! (Унася се

в мисли, после се намръщва.) Да, обаче тази мижитурка за нищо на света няма да си подаде оставката. Първо, защото жена му Хера на минутата ще го удуши. Второ, защото боговете го почитат. И защо? Защото ги оставя да правят каквото си поискат, да издигат разни анархични лозунги и да се месят в живота на смъртните за щяло и нещяло. Така че има един-единствен изход - преврат. Преврат в няколко варианта - или да съблазня Хера и да я накарам да ме направи върховен бог. Обаче се страхувам, че тя ще вземе властта в свои ръце и ще установи едноличен и тоталитарен Олимп. Може да опитам и чрез революция, но трябва много дълга подготовка. Пък и сред боговете има толкова роднински връзки, че няма начин да не стане предателство. Ето защо аз казвам - ако ще бъдеш дисидент, бъди сам! Затова си седя на облаците и си изкарвам яда върху хората през лятото. (На сцената се появява Деметра, но Хелиос не я забелязва.) За да бъдеш върховен бог, трябва да си единствен. А аз съм единствен и нямам конкурент. И по-добре, защото иначе трябваше да си купувам слънчеви очила като всички олимпийци. (Смее се.) А какво има Зевс? Една мълния, при това - на ток! Енергетиците вдигат стачка и готово! Зевс без тях няма да струва нищо, а след него само аз притежавам енергия. И ето ме върховен бог...

ДЕМЕТРА. ... или затворник N359 в килията на титаните!

ХЕЛИОС (стряска се). Майчице! Тя ме е чула!

ДЕМЕТРА. Да, чух те.

ХЕЛИОС (жално). И какво ще правя аз сега...

ДЕМЕТРА. А-а, не знам! Знам аз какво ще направя.

ХЕЛИОС (изплашено). Какво?

ДЕМЕТРА. Ще съобщя на Зевс това, което чух.

ХЕЛИОС. О, Деметро! Моля ти се, богиньо, не го прави! От сърце ти се моля! Недей!

ДЕМЕТРА. Знаеш ли, старче, откакто умря синът ти Фаетон, си станал голямо мекотело. Зевс едва не те уволни и ти така се уплаши, че не смееш да говориш с никого. Преди все разправяше наляво и надясно, че дори Зевс не може да управлява конете ти, а сега трепериш от страх някой да не каже лоша дума за теб пред него, за да не ти изстине горещото място.

ХЕЛИОС. О Деметро, не говори така. Аз не съм казал нищо лошо за Зевс.

ДЕМЕТРА. Нищо ли? Аз да не съм глуха!

ХЕЛИОС. О, Деметро, моля те, не казвай нищо на Зевс! Аз просто така, нали...

ДЕМЕТРА. Слушай, старче. Аз няма да кажа нищо на Зевс, но...

ХЕЛИОС. О, благодаря ти, богиньо! Благодаря! Благодаря! (Кланя се.)

ДЕМЕТРА. Но знаеш - нищо не става даром. Тъй че вместо да пелтечиш, я по-добре ми покажи дъщеря ми, че си по-нависоко. Пък аз услугата ще си я искам, като му дойде времето.

ХЕЛИОС. Но ти не знаеш ли? (Усмивва се.)

ДЕМЕТРА. Какво да знам? Какво се хилиш?

ХЕЛИОС. Слушай, Деметро, ще се спогодим така - аз ти казвам къде е Персефона, ти забравяш какво си чула. Става ли?

ДЕМЕТРА. Какво да става? Къде е Персефона? Не е ли в долината?

ХЕЛИОС. О, не-е!

ДЕМЕТРА. Къде е тогава? Казвай, сплетнико!

ХЕЛИОС. Аз може да съм сплетник, но знам къде е дъщеря ти. И тъй - съгласна ли си или не?

ДЕМЕТРА. Съгласна съм, добре.

ХЕЛИОС. Персефона я... отвлякоха...

ДЕМЕТРА. О боже! Кой?

ХЕЛИОС. Значи си съгласна, а?

ДЕМЕТРА. Казах ти вече!

ХЕЛИОС. А съгласна ли си да ми помогнеш да сваля Зевс от трона?

ДЕМЕТРА. О-о, има и друг начин да те накарам да проговориш! (Обръща се и тръгва.)

ХЕЛИОС. Чакай, Деметро! Аз само се пошегувах. Дъщеря ти я отвлече Хадес.

ДЕМЕТРА. Хадес? Сигурен ли си?

ХЕЛИОС. Да.

ДЕМЕТРА. Значи Хадес!

ХЕЛИОС. Да. (Деметра се обръща отново и тръгва бързо да излиза.) Чакай, Деметро, какво ще правиш?

ДЕМЕТРА (излизайки). Ще отмъстя!

ХЕЛИОС. А как? Хм, замина. Но защо ли я питам? На Хадес нищо не може да направи, Зевс няма да тръгне срещу брат си, тогава остава кой - смъртните! Пак те ще обират пешкира. Я с мор, я със сушава година! (Скрива се.)

Град Елевзин. Деметра, цялата в черно, седи на пейка пред къща.

ДЕМЕТРА. Странно нещо!... Хората колкото повече страдат, толкова повече се затварят в къщите си. Явно не са направени по божи образ и подобие, защото един бог колкото повече страда, толкова повече слушатели търси, които да плачат и страдат заедно с него. Или пък намира начин да наложи своята воля и да не страда. Но така е, понеже хората се страхуват от смъртта, а боговете - не. Явно простосмъртните доста са ядосали добрия стар глупак Зевс, щом като ги е наказал със страх от смъртта. Но започвам да разбирам с какво са го ядосали - с глупостта си. Ето сега на - аз им пратих глад, а те вместо да ми се молят, да ронят сълзи с глава, насочена нагоре, те стоят в топлите си домове, страдат мълчаливо и треперят от страх да не умрат. А трябва просто всички да наизлязат и да извикат: Предобра и превелика Деметро, богиньо на нашето щастие, единствена и така нататък, и така нататък, все в тоя дух. Ако говорят така две-три години, възможно е и да се смиля, обаче сега... (Двете дъщери излизат от къщата и виждат Деметра.)

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. Добър вечер, жено.

ДЕМЕТРА. Добър вечер, девойки.

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Ти май не си от Елевзин, а?

ДЕМЕТРА. Не съм. От Крит съм. Део ми викат.

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. Как е в Крит, Део? Там има ли глад, има ли суша?

ДЕМЕТРА. Не. В Крит имаме добра реколта, земята там никога не е била толкова плодородна.

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Блазе ви. А ние бедстваме - няма нито жито, нито овце, нито говеда. Нищо.

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. Останаха ни само мелниците и кучетата.

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. От време на време се появяват търговци, които ни одират кожата от гърба за парченце хляб.

ДЕМЕТРА. Изглежда сте разгневили с нещо великата богиня Деметра.

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Че с какво ще я разгневим? Аз откакто се помня, все по един и същ начин ѝ се отблагодаряваме, макар че, честно казано, ако плодородието, което тя ни е давала, се равняваше на нашите отблагодарявания, то тук отдавна да е рай.

ДЕМЕТРА. Значи не сте я почитали достатъчно. Ние в Крит ѝ принасяме жертви по три пъти на ден.

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. В Крит може и да е така, но ние не сме толкова богати. Пък и, Део, аз мисля, че след като Деметра е богиня, тя трябва да усеща не само видимото.

Защото ние може и да не сме правили по три пъти на ден жертвоприношения, но нашата благодарност не е била по-малка.

ДЕМЕТРА. А сега?

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Сега кой се моли на боговете?! То има ли богове изобщо?

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. Хората мрат от глад. Но ела, Део, да влезем вътре. Каним те да споделиш нашата трапеза. (Трите са вървели бавно покрай къщи досега и са стигнали до дворец.)

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Нашата все пак царска трапеза, въпреки че тя едва ли може да се сравни дори с тази на някое бедно критско семейство. (Трите влизат в двореца.)

Гола стая, по средата маса и столове. На масата са сложени чинии и прибори, а в средата - голяма тенджерата с черпак. Влизат двете дъщери и Деметра.

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ (на сестра си). Сестро, иди донеси още един прибор. За гостенката. (Втора дъщеря излиза.) Заповядай, Део, седни тук. (Деметра сяда, високомерно.) Нямаме слуги. Половината умряха, а другите ги пуснахме, защото тук понякога и за нас няма храна.

ДЕМЕТРА. Мога ли да започвам?

ДЪЩЕРЯ. Нека се събере семейството. Всеки момент... (Влиза Келей.)

КЕЛЕЙ. Здравей, дъще.

ДЪЩЕРЯ. Тате, това е Део. Тя идва от Крит.

КЕЛЕЙ (покланя се). Знаеш ли, жено, дъщеря ми е много добра. Няма вечер, за която да не покани някой бедняк да яде с нас. Нямам предвид теб, жено. А как е в Крит положението? (Влиза Втора дъщеря.)

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. В Крит, тате, се радват на голямо плодородие. За сметка на нас.

КЕЛЕЙ. Хм. (Към дъщерите си.) Видяхте ли прага?

ДВЕТЕ ДЪЩЕРИ. Не.

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Какво му е?

КЕЛЕЙ. Преди малко като минах, видях, че е златен, а съм сигурен, че допреди час не беше.

ДЕМЕТРА (на себе си). Уф, докоснала съм прага.

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. Това е хубаво, тате.

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Но не ни е нужно. Хлябът струва повече от златото. От какво може да е?

КЕЛЕЙ. Не знам... Дело на боговете... Но не казвайте на майка си, че кой знае какво ще си помисли. А тя къде е?

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. Слага сигурно Демофонт да спи. Ще ида да я извикам. (Тръгва, но точно пред вратата спира, защото влиза Метанейра с бебето.) А, мамо, какво става? Не иска ли да заспи?

МЕТАНЕЙРА. Не ще. Като го взех на ръце, веднага се усмири, обаче в леглото не ще.

КЕЛЕЙ. Подръж го малко, белким заспи. (Всички сядат - Метанейра до Келей и Втора дъщеря, Деметра между Келей и Първа дъщеря, която шепнешком започва да казва молитва.)

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. У нас вече само сестра ми се моли преди хранене, Део.

ДЕМЕТРА. Мога ли да почвам?

КЕЛЕЙ. Ей сегичка... (Първа дъщеря спира да се моли и поглежда Келей.) Така, приятен апетит. Всеки да си сипе сам. (Всички си сипват освен Деметра и Метанейра.)

ДЕМЕТРА. А кога ще донесат яденето?

МЕТАНЕЙРА. Това е яденето. (Посочва тенджерата. През цялото време люшка

бебето.)

ДЕМЕТРА. Това?

МЕТАНЕЙРА. Да. Хората нямат дори и това. (Деметра си сипва и яде без желание.)

КЕЛЕЙ. Ти, Метанейра, няма ли да ядеш?

МЕТАНЕЙРА. Аз после...

КЕЛЕЙ. Кога после? И вчера беше после, а пък въобще не яде! Какво яде вчера, кажи ми?

МЕТАНЕЙРА. Нека има за децата.

КЕЛЕЙ. Аз искам ти да ядеш!

МЕТАНЕЙРА. Ще ям, после.

КЕЛЕЙ. Все това после, все това!...

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Татко...

КЕЛЕЙ. Какво "татко"? Аз искам всички да ядат! Докато има ядене, всички ще ядат!

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. Мамо, наистина трябва да хапнеш нещо.

МЕТАНЕЙРА. После, дъще. След като сложа брат ти.

КЕЛЕЙ (въздиша тежко). Не съм предполагал, че ще се караме за такова нещо, не съм... (Ядат, без Метанейра.)

ВТОРА ДЪЩЕРЯ (с пълна уста). Ти, Део...

ДЕМЕТРА. В Крит никой не говори с пълна уста!

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. О... Аз...

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. А аз мисля...

ДЕМЕТРА. Все пак трябва да се спазва някакво приличие!

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. Ако в Крит цареше глад и мор, едва ли някой щеше да прави такива забележки.

ВТОРА ДЪЩЕРЯ (пак с пълна уста). Аз „Део, предпочитам...

ПЪРВА ДЪЩЕРЯ. Сестро...

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. ... предпочитам да говоря с пълна уста, но да не ходя с празен стомах.

ДЕМЕТРА (оставя приборите). О боже!

КЕЛЕЙ (смее се). Добре го каза, дъще, но не е редно да каниш гост и после да се караш с него.

МЕТАНЕЙРА. Оставете гостенката спокойно да се нахрани.

ДЕМЕТРА. Аз вече свърших.

КЕЛЕЙ. Део, аз съм готов да изслушам твоята история.

ДЕМЕТРА. Каква история?

КЕЛЕЙ. Ами защо си дошла в Елевзин и си напуснала родн... плодородния Крит?

ДЕМЕТРА. А... Ами аз... Загубих си дъщерята!

МЕТАНЕЙРА. Ох, бедната.

ДЕМЕТРА. Не, не е умряла. Тя просто изчезна... Изчезна пред очите ми!

МЕТАНЕЙРА. Боже...

КЕЛЕЙ. Хм. И как стана това?

ДЕМЕТРА. Тръгнахме... тръгнахме към... ъ... съседния град. Да. И... То аз не исках да ходя, но нали знаете - дъщерите като си наумят нещо и край. На такова... на пазар, че на пазар. Добре, на пазар. И тръгнахме. Да. И както си вървахме... аз такова... до такова... до храстите, щото скоро нямаше да стигнем, пък... Връщам се - няма я! Изчезнала! Докато се обърна и изчезна!

МЕТАНЕЙРА. Хм. Гледай ти!

КЕЛЕЙ. Значи изчезна?

ДЕМЕТРА. Да, изчезна.

КЕЛЕЙ. И как изчезна - като гугутка или като дим? (Подхилва се.)

ДЕМЕТРА. Като царска гозба!

КЕЛЕЙ (намръщено). Аз може и да съм гладен, но съм цар! Ако правиш намек...

ДЕМЕТРА. Искате ли да чуете защо дойдох във вашия град?

КЕЛЕЙ. Да чуем.

ДЕМЕТРА (тихо). Говедо... (Високо.) Чисто и просто отидох да ми направят хороскоп и в него пишеше, че дъщеря ми е в Елевзин.

КЕЛЕЙ. Глупости.

ДЕМЕТРА. Моля?!!

КЕЛЕЙ. Говоря за хороскопа. Изчезва дъщеря ти - добре. Но какво ще прави в нашия град? Тук даже и врабците измряха...

ДЕМЕТРА. За това в хороскопа не пишеше.

МЕТАНЕЙРА. Кой знае кой шарлатанин ти го е направил. Те сега се навъдиха едни...

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Ами да. Ето, онзи ден дъщерята на сладкаря ми разправи за един такъв шарлатанин. Някакъв си човек, вдовец, самичък, поискал да му направят хороскоп. Направили му и в него пишело, че скоро щяла да дойде някаква жена, на която бедният човечец трябвало да даде доста голяма сума. След седмица тя щяла да се върне и щяла да му стане съпруга. И дошла тази жена, взела парите и ха - седмица, ха - две... Нито тя, нито парите.

ДЕМЕТРА. Не може да бъде.

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Може, защото после се оказало, че тази жена и човекът, направил хороскопа, били мъж и жена.

МЕТАНЕЙРА. Ах, боже мой.

КЕЛЕЙ. И хванали ли са ги?

ВТОРА ДЪЩЕРЯ. Да, обаче те успели да избягат, защото тъмничарят пък бил братовчед на жената.

КЕЛЕЙ. Е-е-е! Туй вече го е пришила сладкарската щерка! Обаче има нещо вярно в тази история. Но аз се чудя как може хората да са толкова наивни?

ДЕМЕТРА (иронично). Е, не всички са като тебе, царю!

МЕТАНЕЙРА. О, та той е толкоз наивен!

КЕЛЕЙ. Добре, добре, добре! Късно е вече, всеки да си ляга. (Двете дъщери стават, казват "лека нощ" и излизат.)

МЕТАНЕЙРА. Аз ще отида да постеля на гостенката, Келее, а ти подръж Демофонт. (Подава му го и излиза.)

КЕЛЕЙ (на Демофонт). Как си, мойто момченце! Ах, на татко... Знаеш ли, Део, понякога Демофонт ме учудва. Учудва ме със своята злоба. На кого ли се е метнал? Нито аз, нито жена ми сме такива. Въобще, сега като си помисля, в целия дворец нямаше човек, който да проявява такава злоба.

ДЕМЕТРА. А преди?

КЕЛЕЙ. Да, де - преди.

ДЕМЕТРА. Не, не - преди няколко месеца, например.

КЕЛЕЙ. Всъщност имаше. Имаше една старица, много лоша старица, зла, завистлива. Изгонихме я преди осем-девет месеца заедно със сина й.

ДЕМЕТРА. О, тя имала син! Колко годишен беше?

КЕЛЕЙ. Под трийсет. Но и той същата стока като майка си.

ДЕМЕТРА. Значи напуснаха точно преди осем-девет месеца, а?

КЕЛЕЙ. Толкова.

ДЕМЕТРА. Девет, не повече?

КЕЛЕЙ. Но защо питаш? Да не би да ги познаваш?

ДЕМЕТРА. А, не, аз просто така. И поради каква причина напуснаха?

КЕЛЕЙ. Не знам. Чудно наистина! Тогава все още имахме храна.

ДЕМЕТРА. Да не би царицата да ги е изгонила?

КЕЛЕЙ. Метанейра ли? Тя не може куче да изгони. А освен това май тя единствена имаше добри отношения с тях. Е, и по-голямата ми щерка... Но защо се интересуваш от тях?

ДЕМЕТРА. Ами... нали знаеш...

КЕЛЕЙ. Знам, знам. Женска ви работа - ако не полюбопитствате безцелно, не може. (Играе си с Демофонт.) Ох! Гледай го как ме ухапа! Даже и кръв ми потече! (Лапва си пръстта.)

ДЕМЕТРА. Много са ти нежни ръцете, царю!

КЕЛЕЙ. Ами! Напоследък дори...

ДЕМЕТРА (целува ръцете му). Истински мъжки ръце...

КЕЛЕЙ. Напоследък са толкова задебели, че... (Дърпа си ръцете.)

ДЕМЕТРА. Защо ги дърпаш, царю... А, я какви устни имаш!

КЕЛЕЙ. О, напукани са...

ДЕМЕТРА. Може ли да докосна твоите устни с моите, царю?

КЕЛЕЙ (дърпа се). Чакай, ще смачкаш Демофонт!

ДЕМЕТРА. Нищо, нали и без това е зъл.

КЕЛЕЙ. Но как?... Той е мой син! Не. (Избягва.)

ДЕМЕТРА. Царю, ти не си мъж.

КЕЛЕЙ. Аз съм си мъж, обаче...

ДЕМЕТРА. Мъж, който бяга от жена, не е мъж!

КЕЛЕЙ. На какво се надяваш? Аз имам жена, две дъщери, син, които... които всеки момент могат да влязат!

ДЕМЕТРА. Синът ти не може да влезе, защото е тук и при това аз не виждам той да е обезпокоен от нещо.

КЕЛЕЙ. Аз няма да търпя това! Вземи и го подръж, докато дойде жена ми!

ДЕМЕТРА (поемайки бебето). Кажете ми поне къде са ти покоите?

КЕЛЕЙ. Моля!? Безсрамница!... (Отваря вратата и се обръща, тихо.) Като тръгнеш наляво през голямата зала, след това по малкия коридор, втората врата вдясно. (Излиза.)

ДЕМЕТРА (смее се). Аз съм била безсрамница! (Поглежда бебето.) Ами с това какво да правя? (Оставя Демофонт на масата и сяда на един стол.) О, моя Персефона! Аз ще те върна, ти само потрай малко. Те не знаят аз как мога да действам! Ще раздрусам целия Олимп ако трябва, но ще те върна обратно на белия свят и ще отмъстя на братята си! (Съглежда Демофонт.) Ех, да имах повече такива зли и мразещи демофонтовци, щях да бъда най-великата богиня, но уви - все мекотели като Хелиос! Ах, ако можех да знам от смъртните поне кои ще станат зли, щях да ги направя безсмъртни и щях... Ха! Ами да! Ето този например - Демофонт. По всичко личи, че и той ще стане подлец като баща си. А защо да не го направя безсмъртен? След време ще го открадна и...И така лека-полека (става) ще събера десетина. (Взема бебето.) Чакай сега да си спомня... Как беше? Боже, забравила съм заклинанието... О, не, не, сещам се... Ама че е дълго! Тъй - обръщам бебето с главата надолу... (Говори нещо полугласно. Влиза Метанейра.)

МЕТАНЕЙРА (вижда Демофонт и извиква). Не-е! Остави го! Господи! Остави го! (Грабва Демофонт. Деметра я гледа ядосано.) Какво искаш от нас? Какво му направи?

ДЕМЕТРА (бавно, през зъби). Знаеш ли, жено, с кого говориш?

МЕТАНЕЙРА. Не ме интересува! Какво искаш от нас? (На Демофонт.) Няма, майче, спи, спи...

ДЕМЕТРА. Пред теб в момента стои Деметра - великата богиня на плодородието! Току-що ти, неразумна жено, направи на сина си най-голямото зло - аз щях да го

направя безсмъртен!

МЕТАНЕЙРА (гледа я с омраза). Така ли? И защо? Да бъде като теб - бог - и всички да го сочат с пръст и да говорят: "Ето го Демофонт, който заряза майка си и баща си и роднините си, защото стана бог." О, аз няма да позволя такова нещо!... И защо си дошла тук? За да направиш сина ми безсмъртен? Или, може би, за да видиш как живеем ние, хората, и какви са последиците от вашите божествени кавги и интриги! Ето, виж ги! (Избутва Деметра към прозореца.) Ето какви са те!

ДЕМЕТРА. Навън е нощ... и нищо не се вижда. (Говори спокойно.)

МЕТАНЕЙРА. Именно! Излез и обходи цялата околност! Какво ще видиш? Смърт! Навсякъде все смърт! Земята е мъртва, защото никой не я обработва! А как да я обработват, след като хората нямат сили дори да умрат, а мрат по улиците и по пущинаците или насред полето! Мор, Деметро, мор! Погледни в небето! Нима ще видиш някаква красива птица, която да пее? О не - в небето има само лешояди и тези лешояди ги прати ти и твоята злоба! И ми приказваш, че си била великата богиня Деметра!... Чуй какво ще ти кажа - вие, боговете, сте нищожни, защото не знаете какво е да страдаш и да умреш. Само този, който умира, може да бъде наречен велик, ако заслужава... Махай се от дома ми! (Излиза.)

ДЕМЕТРА (гледа известно време към вратата). Хм, Демофонт на майка си се е метнал!... (Пауза. Разхожда се из стаята.) Ох, Персефона, Персефона! Как да те върна?... (Пауза.) Със сила не мога, обаче... обаче мога по законен път! Ще свикам Олимпийския съд! Ще пиша на Зевс, който е председател! Да! Лист, къде има лист? А, ето. Така. Ще пиша с това. (Навежда се над листа, но не пише, а вдига глава.) А след това ще пиша и на Хера. Тя ще втълпи на Зевс моето желание. Точно така. А сега - на него. "Многоуважаеми и умопълни Зевсе!" О, боже, какво пиша!? Ей, навикът си е навик! Това се маха. Така: "Неуважаеми и умопразни Зевсе!" Не. Не ми харесва... Ама защо не кажа нещата с истинските им имена! "Огромни неблагодарнико и големи мошенико!" Добре. Но трябва да спомена и името, защото така то се отнася до целия Олимп! (Смее се.) Колко си остроумна, Деметро! (Смее се.) Тъй, по-нататък. "Ти, Зевсе, може би ще се учудиш на това обръщение и ще кажеш: Нима това е обръщение към роден брат? Отговорът ще бъде - да! Категорично и неопровержимо - да! И това се отнася не само до теб, но и до брат ти - пардон, брат ни - Хадес. Защото аз съм сигурна, че вие двамата сте осъществили заговора за отвличането на дъщеря ми! И не смей да отричаш, защото аз имам свидетели, чиито имена ще запазя в тайна, за да не ги манипулираш!" Хубаво. А сега на въпроса: "Така че, недостойни и некадърни братко, аз настоявам да свикаш Олимпийския съд, чийто председател си, за да разгледа делото по отвличането на Персефона от Хадес." Така. Я да видя какво стана? (Чете и говори.) Неблагодарнико и мошенико - та, та, та, та - към роден брат - добре-е - заговорници - добре-е-е - некадърник - така, така, така - на Персефона от Хадес. Добре звучи. Обаче трябва да го заплаша с нещо... А, достатъчно е с медиите и с жена му. (Пише.) Идеално. И за край: "Мразеща те Деметра!" (Пауза.) О-ох. Изморих се. (Сгъва писмото и го прибира.) Ще го изпратя утре. Значи какво каза Келей? Наляво през голямата зала, после... (Излиза.)

На Олимп. Сцената представлява съд. По средата на трон седи Хера. До нея на обикновен стол, но с едно стъпало по-високо - Зевс. Откъм страната на Хера седят Деметра, Персефона и Ирида, а от другата - Хадес и Хермес.

ЗЕВС. И така, след като изслушах всички свидетели по дело N1, време е на свидетелското място да застане подсъдимият Хадес Уранов Уранов, 40-годишен, ерген, неосъждан, социално положение - бог на подземното царство. Моля

обвинението първо да зададе своите въпроси.

ИРИДА. Благодаря, господин председателю. Аз ще започна със следния въпрос: вие ли сте Хадес Уранов Уранов?

ХЕРМЕС. Протестирам! Това е интимен въпрос!

ЗЕВС. Протестът се приема.

ИРИДА. О, не, не. Думите ми нямат интимен подтекст. Защото аз задавам въпроса така - възможно ли е един Хадес Уранов да краде?

ХЕРМЕС. Протестирам! Госпожице, задавайте конкретни въпроси! Глупавите си заключения и изводи ще направите в пледоарията си!

ЗЕВС. Протестът се приема. И много моля за уместно държание и двете страни.

ИРИДА. Вие ли бяхте на тази и тази дата, в този и този час в Енисейската долина?

ХАДЕС. Да.

ИРИДА. А беше ли там тук присъстващата Персефона Деметрова Уранова?

ХАДЕС. Да.

ИРИДА. Сама ли беше?

ХАДЕС. Не. С две океаниди.

ИРИДА. Драги дами и господа, вие изслушахте двете свидетелки. Те твърдят, че Хадес ги е отпратил.

ПЕРСЕФОНА. Не е вярно! Те сами си тръгнаха!

ДЕМЕТРА (на ухото ѝ). Мълчи!

ИРИДА. Вярно ли е това? Те сами ли си тръгнаха или вие ги отпратихте?

ХЕРМЕС. Протестирам! Този въпрос е преднамерен!

ЗЕВС. Протестът се...

ХЕРА. Не се приема!

ХЕРМЕС (към Зевс). Така ли е, госпо...

ЗЕВС. Да, да, така е, така.

ХАДЕС. Едната океанида сама си тръгна, а другата, макар и непряко, я отпратих.

ИРИДА. Как?

ХАДЕС. Като ѝ казах, че...

ХЕРА. Няма нужда да го слушаме отново! Разбрахме, че си я пратил за зелен хайвер!

ХЕРМЕС. Протестирам! Тя сама...

ХЕРА (прекъсва го). Не се приема!

ИРИДА. И какво правихте, докато бяхте заедно?

ХАДЕС. Разговаряхме.

ИРИДА. Само?

ХАДЕС. Защо?

ИРИДА. Тук аз задавам въпросите.

ХАДЕС. Аз... по навик.

ИРИДА. Какво стана след това?

ХАДЕС. Ами поговорихме и я помолих да ми стане съпруга. Тя се съгласи.

ИРИДА. Ах, колко красиво и невинно звучи: "Тя се съгласи. Аз я помолих." Но, простете, би ли казал вълк на агне: "Моля те, обядвай с мен!"

ХАДЕС. Да, защо не.

ИРИДА. И агнето би отвърнало: "Ела, вълчо, изяж ме." А?

ХАДЕС. Но...

ХЕРМЕС. Протестирам! Това е некоректно...

ИРИДА. А кое е коректно? Да си избереш една беззащитна девойка (гледа Хермес в очите), да я прелъстиш, да я отвлечеш, да я изнаси...

ВСИЧКИ ПРИСЪСТВАЩИ. Какво!?

ХАДЕС. Моля?

ИРИДА. Извинете, поувлякох се.

ХЕРА. Госпожице, увличайте се извън съда!

ИРИДА. Да, да...

ХЕРМЕС (подсмивайки се). Не й обръщайте внимание, господа, тя не е виновна. Говори по инерция... Напоследък все такива дела й дават.

ХАДЕС. Аз ви казах още в началото, че Хелиос лъже! Това е гнусна лъжа! Нищо не съм правил насила!

ИРИДА. Хелиос беше призван като свидетел и като такъв той се закле в отвличането, така че...

ХАДЕС. Бе боже! Клетва!... Деметра го е накарала!

ДЕМЕТРА. Кой? Аз ли? Я си гледай работата!

ХАДЕС. Ти не ми казвай да си гледам работата, защото те знам какво представляваш!

ДЕМЕТРА. Бе я си...

ЗЕВС. Чакайте бе, чакайте! Дайте да свършим първо със съда!

ДЕМЕТРА. Стига с тези съденета. Пускайте го да върви в гробищата си.

ХАДЕС. Внимавай...

ЗЕВС. Добре, добре, потрайте още малко. Формалност, но какво да се прави! Нали уж сме равноправни с по-низшите богове. И ние трябва да се съдим.

ХЕРА. Ей, пак на политика го обърна! Млъкни, за да свършим по-бързо.

ЗЕВС. Добре, мила. Обвинението има ли повече въпроси?

ИРИДА. Не, не, господин председателю, и простете за преди малко. Аз без да искам, просто ми се изплъзна от езика.

ЗЕВС. О, аз вече забравих, моето момиче.

ХЕРМЕС (към Ирида). Не държиш май много здраво хляба си, а?

ЗЕВС. Защитата?

ХЕРМЕС. Да, господин председателю?

ЗЕВС. Ще задавате ли въпроси?

ХЕРМЕС. А не, господин председателю! Аз, господин председателю, няма, защото, нали, и без туй време няма и... по-бързо да свършваме, господин председателю, и...

ИРИДА (на Хермес). Твоят хляб да не е на земята, че все се кланяш и превиваш гръб?

ЗЕВС (смее се). На всеки процес ли са такива? Трябва по-често да идвам.

ХЕРА (ръга го по рамото, тихо, през зъби). Недей да й правиш мили очички!

ЗЕВС. Така. Продължаваме. Следват пледоариите. Седни, Хадесе.

ИРИДА (става и се разхожда). Дами и господа. Аз съм принудена да бъда кратка, затова няма да държа истинска реч. Аз ще направя следното. Ще говоря за това, какво бих говорила, когато говоря пред вас. Тоест ще направя нещо като конспект. (Пауза.) Първо бих говорила за мястото на олимпийската жена в живота на боговете. Тук бих разгърнала прад вас темата за мястото на олимпийската жена, правейки справки с миналото. Освен това бих ви разкрила евентуалното бъдеще на олимпийската жена и нейното бъдещо място, но... Ах, простете, аз се вълнувам!...

ХАДЕС. Оставете тогава олимпийската жена и говорете на по-мъжки теми.

ИРИДА. Да. Простете. Второ бих ви говорила за мястото на олимпийския мъж, като бих се разпростряла...

ДЕМЕТРА. Скъпа Иридо, хайде недей, а? Това го знаем.

ИРИДА. Да. Простете. Аз просто бих искала да говоря за олимпийския мъж и олимпийската жена, които трябва... (Смутено.) Ох, простете, пак започнах... Но вижте! Аз искам да ви кажа, че... че чувствата между олимп... боже!... боговете и богините са нещо... нещо много, много... нещо прекрасно! Особено когато те ще стават съпрузи! Искам да кажа... Аз говоря малко объркано, простете... Но разберете! Не бива! Не бива! Не бива това да става насила! Не! Не бива! Да! Чудовищно е! Разберете! (Пауза.)

Искам присъда по наказателния кодекс на Олимп, книжка трета, дванайста поправка на Зевс, раздел първи, член 23, параграф 4, точка втора, пети ред, да се чете от запетайката нататък...

ЗЕВС. Добре, моето момиче. Успокой се. (Хера го бутва с ръка. Той - бързо и сърдито.) Стига си ме бутала!

ХАДЕС (към Ирида, която е закрила лицето си с ръце). Бих посъветвал моето обвинение да чете по-малко агитационна литература, любовни романи и наказателни кодекси.

ЗЕВС. Тихо. Тишина. Има думата защитата.

ХЕРМЕС. Благодаря, господин председателю, аз такава... ще чета. (Изкашля се, чете напрегнато, тържествено, на места забързва, запъва се.) Дами и господа. Уважаеми господин председателю. Става дума не за някакъв дълг, не за някаква кръчмарска свада, нито пък за убийство, кражба или побой; става дума за нещо толкова естествено, като това, че небето е синьо и че всички реки текат по течението... Как по течението? (Задрасква нещо.) ...всички реки текат надолу; става дума за отношения, които са се родили, откакто се е родила Гея; става дума за съпружеските отношения.

ДЕМЕТРА. В крайна сметка - за какво става дума?

ЗЕВС. Моля, не го прекъсвайте.

ХЕЛМЕС. За съпружеските отношения, които са като корена за дървото, подметките за сандалите, свирката за овчаря, звънчето за овцата...

ХЕРА. И евентуално главата за мозъка. Това можеш да го прескочиш.

ХЕРМЕС. Да. И не забравяйте - меда за пчелата. О, не! Грешка... (Обръща страницата.) Както поточето радва кервана в пустинята знойна и зажаднели търговци се спуснат със делви и кани, и скорострелно...

ХЕРА (прекъсва го). Слушай, момче! Махни тоя Омир, казвай си присъдата и ми се махай от главата!

ХЕРМЕС (прелиства няколко страници, намира финала, става и чете). Искам присъда по наказателния кодекс на Олимп, книжка трета, дванайста подправка... извинете... поправка на Зевс, раздел първи, член 23, параграф 4, точка втора, пети ред, да се чете от запетайката нататък...

ИРИДА. О, любими! (Избягва.)

ХЕРМЕС. Извинете. (Изтичва след нея. Те излизат сиреч.)

ЗЕВС. Какво става тук?

ДЕМЕТРА. Какво става наистина?

ХЕРА (на Деметра). Ама ти не знаеш ли? Тази сутрин Хермес поиска ръката ѝ.

ПЕРСЕФОНА. Така ли?

ДЕМЕТРА. Аха, ясно...

ХАДЕС. Затова значи не бяха на себе си и двамата.

ЗЕВС. А как се хапеха взаимно, а? Тя него, той нея! Съпружеските им отношения май няма да бъдат като свирката за овчаря! Ха-ха!

ХЕРА. Млъкни! Да са живи и здрави младите.

ЗЕВС. Разбира се, разбира се.

ХАДЕС. Като подсъдим аз искам последна дума.

ЗЕВС. Недей, братко...

ХАДЕС. Не. Аз искам последна дума. Бъдете спокойни, няма да говоря за себе си... Добре. Аз съм бог, както и вие, така че каквото и да стане, ние едва ли ще пострадаме. Но трябва ли заради нас, имам предвид Деметра, да страдат простосмъртните? Откак Персефона е при мен, смъртността нарастна, администрацията ми не може да обработва стълпотворението желаещи да се преселят в моето царство... Кой ще им върне на тях живота? Да, аз говоря от тяхно име, по тяхна молба...

ЗЕВС. Хадесе, пак ли започваш?

ХЕРА. Спомни си Прометей!

ЗЕВС (става). Млъкни, Херо! Добре, да свършваме с комедията. Нека направим така: четири месеца в годината Персефона ще живее при Хадес, през останалото време ще живее при майка си. Доволни ли сте?

ДЕМЕТРА, ХАДЕС И ПЕРСЕФОНА (едновременно). Не!

ХЕРА. Ела, Деметро, да ти разкажа за Хермес и Ирида. (Хера, Деметра и Персефона излизат.)

ХАДЕС. Слушай, Зевсе, тая няма да я бъде.

ЗЕВС. Да, братко, бъди спокоен. Това е само за начало. След време Персефона ще дойде при теб завинаги. Аз ще се оправям с жените. Сега най-важното е, че вече не си ерген. Следващата година ще празнуваме постоянно. (Влиза Хера. Говори от края на сцената.)

ХЕРА. Зевсе!

ЗЕВС. Кажу.

ХЕРА. Хайде идвай!

ЗЕВС. Но защо?

ХЕРА. Идвай, де!

ЗЕВС. Но защо?

ХЕРА. Нямам ключ.

ЗЕВС. Ето ти ключа.

ХЕРА. Не! Идвай, ти казвам!

ЗЕВС (към Хадес). Е, хайде, братко, ще се видим утре! И честито! (Излиза. Хадес гледа известно време след него, после поглежда нагоре, въздиша и излиза. Влиза бързо Хермес.)

ХЕРМЕС (говори силно към завесите). Не те лъжа! Наистина така си написала: "Всички реки текат по течението." (Взима един лист и тръгва обратно.)

ГЛАСЪТ НА ИРИДА. Не е вярно.

ХЕРМЕС. Вярно е. Ето виж! (Излиза.)

Ауфтакт N 1

Обстановката от Интрото.

МЛАДЕЖЪТ (сяда на земята, търка си очите). Божичко!...

СТАРЕЦЪТ. Е, как си? Как се чувстваш? Изненадан, объркан, ядосан? Очарован или разочарован?

МЛАДЕЖЪТ. Уморен... Но... но... утре пак... ще... (Той ляга. Пауза.)

СТАРЕЦЪТ. Къде искаш да отидеш утре?

МЛАДЕЖЪТ. Не знам... Във Франция, в Италия... Не знам...

СТАРЕЦЪТ. А в кой век? На революциите?

МЛАДЕЖЪТ. О, не... Не искам кръв... По-рано... Да речем... 16 или 14 век...

СТАРЕЦЪТ. И къде?

МЛАДЕЖЪТ. Ох, не знам... Защо не избереш ти, а?

СТАРЕЦЪТ. Добре... Изтрий "Елада" и напиши "Верона". И лягай. (Младежът трудно се изправя и покорно изпълнява.)

Алегро нервозо

Стая в дворец. Два семейни портрета на стената, разделени от стенен часовник. Младежът спи на земята. Влиза Шутът - тъжен.

ШУТЪТ (вижда Младежа). Ей! Ей! (Подсвирва, подритва го.) Ставай, ей! Тук не се спи! (Младежът се размърдва.) Ставай, човече! Виж го с какви шутовски дрехи е! Ставай!

МЛАДЕЖЪТ. А?... Кажи, старче?

ШУТЪТ. Какво "старче"? Аз съм стар толкова, колкото и ти.

МЛАДЕЖЪТ (скоква). О!... Здравей!

ШУТЪТ. Хм, добър ден.

МЛАДЕЖЪТ. О, ден ли е вече?

ШУТЪТ. Щом не е ден, значи е нощ. Разбирай го обратно.

МЛАДЕЖЪТ (гледа го). Обяд ли е?

ШУТЪТ. Не, приближава пет.

МЛАДЕЖЪТ (кимва). Извинявай, коя година сме днес?

ШУТЪТ. Какво?

МЛАДЕЖЪТ. Коя година...

ШУТЪТ (декламира). Хиляда триста...

МЛАДЕЖЪТ. А, да, да. Сетих се. Колко съм глупав... (Шутът вдига вежди.) А... къде се намираме?

ШУТЪТ. Какво да намираме?

МЛАДЕЖЪТ. Искам да кажа, каква е тази стая?

ШУТЪТ. Най-обикновена.

МЛАДЕЖЪТ. Да, но... нали всяка стая е част от някаква сграда!

ШУТЪТ. Разбира се.

МЛАДЕЖЪТ. Е, тогава в каква сграда се намира тази стая?

ШУТЪТ. В която е била построена.

ДВАМАТА (един към друг). Ти да не си мръднал?

ДВАМАТА. Не, на мястото съм си. (Само Младежът се засмива.)

МЛАДЕЖЪТ. Виж, приятелю, ние с теб уж говорим на един и същ език, пък не можем да се разберем. Затова представи си, че си ме срещнал на улицата и аз ти задавам въпроси. А? Става ли?

ШУТЪТ. Не.

МЛАДЕЖЪТ. Няма значение. Започвам. Кой си ти?

ШУТЪТ. Ти да не си мръднал?

МЛАДЕЖЪТ. Не. Опитвам се да се запознаем...

ШУТЪТ. Ами така кажи. (Покланя се.) Брут, дворцов шут.

МЛАДЕЖЪТ. Значи се намирам в дворец... В чий дворец?

ШУТЪТ. Как в чий! Намираш се в него, пък не знаеш чий е! Ти мен на глупак ли ме правиш?

МЛАДЕЖЪТ. О не, в никакъв случай! Аз не искам да се карам с теб! Слушай, отговори ми на този последен въпрос и, ако искаш, повече няма да разговаряме.

ШУТЪТ (въздиша). Дворецът е на княза на Верона Бартоломео дела Скала.

МЛАДЕЖЪТ. Барто...

ШУТЪТ (тръгва си). Прощавай, друже, ти може би си напълно в ред. Аз май съм болният. Напоследък все такива разговори водя, че хората ме мислят за луд.

МЛАДЕЖЪТ. Чакай, чакай, чакай! (Хваща го за раменете и го заставя да седне на стол, а той започва да се разхожда напред-назад.) Ти си си добре, ами аз... (Настрани.)

Ох, какво да му кажа? (Високо.) Знаеш ли, вчера ми дадоха да пия някакво питие и ето сега, виждаш, нито знам къде съм, нито нищо! Разбираш ли?

ШУТЪТ. Да... (На себе си.) И все пак аз съм болен.

МЛАДЕЖЪТ. Добре си, добре си. Нали ти обясних...

ШУТЪТ. Да, вече съм болен и скоро ще стане още по-тежко - ще полудея.

МЛАДЕЖЪТ. А... (Сяда до него.) Добре ли си, приятелю?

ШУТЪТ. Нали ти казах, болен съм.

МЛАДЕЖЪТ. От какво?

ШУТЪТ. И скоро ще полудея.

МЛАДЕЖЪТ. А? От какво?

ШУТЪТ. А ти от какво мислиш? От какво се боледува, когато си влюбен във...

МЛАДЕЖЪТ. От любов? (Въздиша облекчено.) Мислех, че от нещо тежко. Я рак, я...

ШУТЪТ. Какъв рак!?!... (Скача.) Ти знаеш ли какво значи един дворецов шут да е влюбен в девойка от богат род?

МЛАДЕЖЪТ. Знам какво значи любов между двама...

ШУТЪТ (прекъсва го). Да, но тук не става въпрос за такава любов! Има само любов от шута към девойката, но не и обратно! Разбираш ли?

МЛАДЕЖЪТ. Какво значение има положението на девойката? Нали...

ШУТЪТ. Какво "нали"? Ти да не живееш в друг свят?! О господи, как може?... (Рита един стол.)

МЛАДЕЖЪТ. Да.

ШУТЪТ. Какво "да"?

МЛАДЕЖЪТ. Нищо. Ти си прав, разбира се. Прав си, успокой се.

ШУТЪТ. Не, няма смисъл вече. Аз реших.

МЛАДЕЖЪТ. Какво реши?

ШУТЪТ. Ще изпия отровата.

МЛАДЕЖЪТ. Отровата?... (Пауза.) Че какво ще промениш така?

ШУТЪТ. Има ли значение? (Влиза Ромео, без да ги вижда все още.) А, ето го и Ромео. И той, макар че е богат, ако се влюби в Жулиета, би изпаднал в същото положение като мен.

МЛАДЕЖЪТ. Ромео и Жулиета! Нима Монтеки и Капулети наистина се мразят?

ШУТЪТ (поглежда го с надсмешка). От век и нещо. Че погледни - даже и портретите на предците им не могат да се гледат. (Сочи стената.)

МЛАДЕЖЪТ. Запознай ме с него.

ШУТЪТ. Не мога.

МЛАДЕЖЪТ. Защо?

ШУТЪТ. Защото не знам името ти.

МЛАДЕЖЪТ. А, да... Името ми... Мигел де Серв... Мигел!

ШУТЪТ. Добре, ела. Синьор Ромео, мога ли да ви представя този човек?

РОМЕО (идва при тях). Разбира се.

ШУТЪТ. Синьор Мигел - испански идалго. Синьор Ромео - веронски такъв. Простете, господа, напускам ви.

РОМЕО. Но защо, шуте? Аз очаквам шегите от теб.

ШУТЪТ. Приключих с това. (Излиза.)

РОМЕО. Голям шегобиец е!

МЛАДЕЖЪТ. Може би.

РОМЕО. Защо "може би"? Той наистина е голям шегобиец!

МЛАДЕЖЪТ. Сега не беше никак весел.

РОМЕО. Вярно, стори ми се тъжен.

МЛАДЕЖЪТ. Каза, че е болен.

РОМЕО. Сигурно. И това му е развалило настроението.

МЛАДЕЖЪТ. Но, както виждам, това едва ли ще помрачи вашето.

РОМЕО. Нека говорим на "ти". Днес езикът ми просто не може да каже "вие".

МЛАДЕЖЪТ. Защо? Нима си толкова щастлив?

РОМЕО. Щастлив? Да, може би щастлив. Не знам.

МЛАДЕЖЪТ. И от какво? Да не е умрял някой Капулети?

РОМЕО. Едва ли. Те не умират лесно. Но не искам да говоря за тях, защото, кълна се, това е единственото нещо, което може да ми развали настроението.

МЛАДЕЖЪТ. Значи още не си виждал Жулиета...

РОМЕО. Коя Жулиета? Не съм виждал никаква Жулиета. И без нея ми е добре. Но защо трябва да съм я виждал? Толкова ли е красива? Коя Жулиета?

МЛАДЕЖЪТ. О, не знам. Някой ми говореше за нея, но не си спомням кой.

РОМЕО. Да не би шутът?

МЛАДЕЖЪТ. Не помня.

РОМЕО. Сигурно той. Ясно ми е вече защо е тъжен. Пак е влюбен в някоя. При него става обратно - колкото по-влюбен е, толкова е по-тъжен. Шутовска му работа!

МЛАДЕЖЪТ. Е, едва ли е точно така.

РОМЕО. Точно така е. Но както и да е. Това мен сега не ме засяга. Сега съм весел и...

МЛАДЕЖЪТ. И от какво толкова си весел?

РОМЕО. Знаем ли? Като станах сутринта и ми беше хубаво. И през деня все хубави неща ми се случваха - пих хубаво вино...

МЛАДЕЖЪТ. Значи виното...

РОМЕО. А, не е от виното. То беше още на обяд. Чувствам, че всеки момент може да стане нещо изключително. (Гледа към портретите.) Охо, я виж. Моите прадыдо и баба. Откога не съм идвал тук! Забравил съм ги. Той е бил много горд със себе си. Смятал се е за единствен екземпляр. И знаеш ли какво е написал в завещанието си, преди да умре? Само четири думи: "След мен и потоп!" И баба ми е била опърничава като него - сменила е точно сто и четиринайсет готвача през живота си. Все е била недоволна от нещо. Някои са се задържали само за закуска. Всъщност леля ми е наследила тази й черта, защото сега у тях има трима готвачи - за закуска, за обяд и за вечеря.

МЛАДЕЖЪТ. А тези кои са? (Сочи другия портрет.)

РОМЕО. Тези са Капулети.

МЛАДЕЖЪТ. Капулети?

РОМЕО. Да. И те от онова време.

МЛАДЕЖЪТ. Но какво правят тези портрети в двореца и при това - в една стая?

РОМЕО. Ти не знаеш ли историята?

МЛАДЕЖЪТ. Това не го знам.

РОМЕО. Поставил ги е прадыдото на нашия княз. Враждата тръгва именно от тях. (Сочи портретите.) Навремето Монтеки и Капулети са били големи приятели. И знаеш ли кое ги е сближавало толкова много? Гордостта. Били изключително горди! Често си гостували един на друг. Веднъж при едно такова гостуване, у дома, всички били на масата и се хранели. Прието било при гостуванията всеки да си води своите слуги и те да им прислужват, а не чуждите. Изведнъж обаче някакъв слуга на Капулети подсмръкнал - нещо бил хремав човечецът. Тогава дядо ми оставил лъжицата, станал от масата, свалил един меч от стената и съсякъл слугата. Представи си каква бъркотия е настанала, едвам не се изпотрепали! (Пауза. Смее се.) А като научил князът, поставил тези портрети тук с цел да ги помири. Само че, както виждаш, не е успял и тези портрети служат само за заплюване. (Заплюва портрета на Капулети.) Монтеки плюят Капулети, а Капулети - Монтеки.

МЛАДЕЖЪТ. Глупава история.

РОМЕО. Глупава, но истинска.

МЛАДЕЖЪТ (замисля се, изведнъж се заслушва). Не чуваш ли някакъв шум?

РОМЕО (заслушан). Да... Май идва от съседната зала... (Влиза Шутът.) А, шуте! Какъв е този шум, знаеш ли?

ШУТЪТ. Какъв шум?

РОМЕО. От съседната зала.

ШУТЪТ. А, там има бал сега.

РОМЕО. Бал? А аз защо не знам? Князът ли го организира?

ШУТЪТ. Да.

РОМЕО. И по какъв повод?

ШУТЪТ. Поредният опит за помиряване на вашия род с Капулети. (Усмивва се накриво.)

РОМЕО. Небеса... Това е безсмислено. Баща ми и майка ми не могат да гледат Капулетите. Ще стане голям скандал.

ШУТЪТ. Първо трябва да се разпознаят.

РОМЕО. Шегуваш ли се?

ШУТЪТ. Балът е с маски.

РОМЕО. А-а... О, те ще се надушат, ако трябва, но заедно няма да стоят!

МЛАДЕЖЪТ (към Шута). Ти се върна?

ШУТЪТ. Уви, да.

РОМЕО. Шуте, подочух, че си влюбен.

ШУТЪТ. Уви, да.

РОМЕО. Подочух и името. Да не би Жулиета?

ШУТЪТ. Уви, да.

РОМЕО. Е стига с това "уви, да", де! Ако любовта е толкова трагично нещо, тогава защо се раждаме?

ШУТЪТ. Синьор Ромео е склонен към философстване, но искам да го чуя, като види синьорина Жулиета.

РОМЕО. И какво като я видя? Да не би да ми хареса?

ШУТЪТ. Уверен съм.

РОМЕО. Не вярвам. Къде е тази Жулиета?

ШУТЪТ. На бала.

РОМЕО. На бала? Та там са само богати госпожици! Дори тя да е най-грозната, ти нямаш никакъв шанс да получиш парите ѝ.

ШУТЪТ. На мен не ми трябват парите ѝ, а любовта ѝ.

РОМЕО. Аз парите ли казах? Имах предвид именно любовта. Ами хайде (тръгва към голямата врата вдясно), ела да вземем маски и да видим твоята Жулиета.

МЛАДЕЖЪТ. Радвам се, че се върна.

ШУТЪТ. Не можах да устоя. Искам за последно да я зърна.

МЛАДЕЖЪТ. Но защо ще я показваш на Ромео? Той ще се влюби в нея!

ШУТЪТ. Едва ли. Той е един разглезен млад...

РОМЕО (от вратата). Хайде, шуте. Не обичам да чакам. (Излизат с Шута.)

МЛАДЕЖЪТ. Не трябваше... (Сяда на един стол, мълчи, става.) Не трябваше да му позволявам... (Разхожда се. Спира и се ослушва.) Някой идва! (Изтичва и се скрива зад завесата. Влизат Жулиета и Приятелката през вратата, от която излязоха Ромео и Шута. Оттам ще влизат и излизат всички по време на бала. Те двете, както и останалите, цялата сцена са с маски.)

ПРИЯТЕЛКАТА. Да ти призная, Жулиета, това е най-хубавият бал, на който съм присъствала, разбира се.

ЖУЛИЕТА. Аха.

ПРИЯТЕЛКАТА. Защото след като баща ми се разори, никой вече не ме кани.

ЖУЛИЕТА. Аха.

ПРИЯТЕЛКАТА. Благодаря ти, че ме взе, Жулиета, но аз, кълна се, бих отказала на всеки друг, ако знаех, че не съм поканена.

ЖУЛИЕТА. Аха.

ПРИЯТЕЛКАТА. Без да се обиждаш, Жулиета, аз и с теб не бих дошла, ако балът не беше с маски.

ЖУЛИЕТА. Аха.

ПРИЯТЕЛКАТА. Слушаш ли ме?

ЖУЛИЕТА. Аха.

ПРИЯТЕЛКАТА. Гостите на княза наистина са много...

ЖУЛИЕТА. Слушай, Миглен, видя ли оня млад мъж с червеното домино?

ПРИЯТЕЛКАТА. Кой точно?

ЖУЛИЕТА. Онзи, дето беше с шута.

ПРИЯТЕЛКАТА. А, да, да, спомням си го.

ЖУЛИЕТА. А успя ли да видиш лицето му, преди да си сложи маската?

ПРИЯТЕЛКАТА. Да. Е и?

ЖУЛИЕТА. Не ми излиза от ума.

ПРИЯТЕЛКАТА. Защо?

ЖУЛИЕТА. Как защо? Теб защо все балът ти е в главата и все за него приказваш?

ПРИЯТЕЛКАТА. Ами... защото ми харесва. Защото е прелестен.

ЖУЛИЕТА. Ето, виждаш ли?

ПРИЯТЕЛКАТА. Но ти кога успя да го харесаш? Не си говорила още с него!

ЖУЛИЕТА. Не знам.

ПРИЯТЕЛКАТА. Сигурно си го виждала някъде.

ЖУЛИЕТА. Не съм. Ела, ще поприказваме с него.

ПРИЯТЕЛКАТА. Покажи ми го отдалеч, за да огледам хубаво.

ЖУЛИЕТА. Нали каза, че си го видяла?

ПРИЯТЕЛКАТА. Може и да съм го видяла.

ЖУЛИЕТА. Ох, ти... (Излизат.)

МЛАДЕЖЪТ (излиза иззад завесата). Боже, какъв глас!... Но защо не се обърна, красавице, за да видя лицето ти! Вярно, то е покрито с маска, но поне устните да бях зърнал... Спри. Не мечтай. Ако шутът е прав и тя наистина е толкова красива, няма да се разочароваш, но ако е някой урунгел... (Пауза.) Какъв глас...(Влиза Шутът.) Бруте, къде се загуби? Искам да вляза вътре.

ШУТЪТ. Видя ли я? Тя излезе току-що оттук с една приятелка.

МЛАДЕЖЪТ. Само в гръб, но я чух.

ШУТЪТ. Как... тя и дума ли не ти каза?

МЛАДЕЖЪТ. Те не ме виждаха. Бях зад завесата.

ШУТЪТ. Заради дрехите ли?

МЛАДЕЖЪТ. Не само.

ШУТЪТ. Влез там (посочва му страничната врата) и се преоблечи, вземи си и маска. Но бързо (Младежът излиза.), не искам да я изпускам от погледа си тази вечер! (Пауза. Шутът гледа през голямата врата.) Бързо, Мигел, бързо! Тя говори с Ромео! (Влиза Младежът, преоблечен.) Добре. Бързо, искам да чуя разговора им. (Излизат. Влизат отляво Монтеки и Синьора Монтеки, с маски.)

МОНТЕКИ. Направи ли ти впечатление, Лучия, колко внимателни и учтиви бяха слугите. Изглежда князът им е заповядал да внимават, когато дойдат Монтеки. Аз ти казвах, че князът ни уважава изключително много.

С-РА МОНТЕКИ. Да, но той уважава също толкова много и Капулети. Защо не е

махнал портрета им от тази стая все още?

МОНТЕКИ. Той продължава да храни надежда, че ще ни помири.

С-РА МОНТЕКИ. Оттам и отношението му към нас.

МОНТЕКИ. Е, но все пак...

С-РА МОНТЕКИ. Подочух, че и този бал бил замислен с помирителна цел. Капулети също щели да дойдат.

МОНТЕКИ. Това обяснява маските. И ако това е така, ще направим голям скандал.

С-РА МОНТЕКИ. Стига да ги познаем, Леонардо.

МОНТЕКИ. Не се безпокой, скъпа, аз ще ги позная! Никаква маска не може да скрие моя враг от очите ми! (Влизат Капулети и Синьора Капулети отляво.)

КАПУЛЕТИ. Извинете, господине и госпожо, къде е балът?

МОНТЕКИ. В голямата зала.

КАПУЛЕТИ. Благодаря ви.

МОНТЕКИ. Няма защо. (Влиза Жулиета от голямата врата.)

ЖУЛИЕТА. Татко, мамо! Чакам ви от повече от двацет минути! Защо се забавихте?

КАПУЛЕТИ. Нали я знаеш майка ти.

С-РА КАПУЛЕТИ. Какво майка й? (Излизат отдясно.)

МОНТЕКИ. Изглеждат симпатична двойка, на нашата възраст. Кой ли са?

С-РА МОНТЕКИ. Трябва да ги заговорим. И дъщеря им е хубавичка. Къде ли е нашият тиквеник? (Излизат. Влизат Приятелката и Шутът с писмо в ръка.)

ШУТЪТ. Госпожице Миглен, предайте й го, моля ви.

ПРИЯТЕЛКАТА. Но защо чак утре сутринта и защо вие не й го предадете?

ШУТЪТ. Нали ви обясних! Много е важно!

ПРИЯТЕЛКАТА. Но защо? Какво значение има Жулиета кога ще го получи? И защо не й го предадете лично, отново ви питам?

ШУТЪТ. Слушай, Миглен, ако можех утре, аз сам щях да й го дам!

ПРИЯТЕЛКАТА. Не ми говорете на "ти"! Забранявам ви! (Излиза.)

ШУТЪТ. Майка му стара, глупаво добиче!... Госпожице Миглен, госпожице Миглен... (Излиза, тичайки. Влизат Монтеки и С-ра Капулети.)

МОНТЕКИ. Госпожо (целува й ръка), радвам се, че се запознах с вас.

С-РА КАПУЛЕТИ. И аз.

МОНТЕКИ. Ако бях по-млад, навярно щях да тичам след вас, както този шут след младото момиче.

С-РА КАПУЛЕТИ. Е, не сме чак толкова стари! (Смят се, излизат. Влизат С-ра Монтеки и Капулети. Смят се.)

С-РА МОНТЕКИ. Знаете ли, господине, като видях шута и девойката, които претичаха край нас преди миг, за момент си представих, че аз съм тази девойка, а вие - шутът!

КАПУЛЕТИ. А, на шут ли ви приличам? Така е. Като остарее човек...

С-РА МОНТЕКИ. О, не, не, аз съвсем не исках да кажа такава неща. (Излизат. Влизат Приятелката, след нея Шутът, задъхани.)

ШУТЪТ. Госпожице Миглен, защо ме мъчите? Моля ви, вземете това писмо и...

ПРИЯТЕЛКАТА. Само ако ми изпълните едно желание, шуте! (Излиза.)

ШУТЪТ. Ох!... (Излиза. Влизат С-ра Монтеки и Капулети.)

С-РА МОНТЕКИ. Колко глупаво се получи! Улисахме се и аз не ви попитах за името.

КАПУЛЕТИ. Наричайте ме просто Велизаре.

С-РА МОНТЕКИ. Хм. Знаете ли...

КАПУЛЕТИ. Какво?

С-РА МОНТЕКИ. Нали няма да се смееете?

КАПУЛЕТИ. Няма.

С-РА МОНТЕКИ. Моят най-голям враг носи същото име.

КАПУЛЕТИ. Надявам се това да не промени отношението ви към мен.

С-РА МОНТЕКИ. О, не, разбира се, какво говорите! А моето име е малко... селско...

КАПУЛЕТИ. Какво е то?

С-РА МОНТЕКИ. Лучия.

КАПУЛЕТИ. Прекрасно име. Обаче... жената на... хм... най-големия ми враг се казва така.

С-РА МОНТЕКИ (смее се, след нея и Капулети). Шегувате се много приятно! (Излизат. Влизат Монтеки и С-ра Капулети. Смеят се.)

МОНТЕКИ. И какво се получава? Ако аз бях само Велизаре, а вие само Мария, то ние щяхме да сме заклетии врагове...

С-РА КАПУЛЕТИ. Аз, ако беше така, бъдете уверен, че никога не бих ви правила - най-малкото - такива комплименти. Всъщност аз не бих дори вървяла редом с вас!

МОНТЕКИ. Какво говорите! Аз бих вдигнал такъв скандал, че... (Излизат. Влиза Младежът.)

МЛАДЕЖЪТ. Какво правя аз тук? Защо всъщност дойдох? Та аз тук нямам място! (Гледа нагоре.) Старче, защо ме изпрати на това място? За да страдам ли? След като знаеш, че Жулиета е толкова красива, защо ме изпрати, питам те? Може би ме изпитваш? Но защо? Да видиш как ще реагирам? Ами ако се самоубия? Като шута! (Сяда и закрива лицето си.) Толкова е красива... (Чува се смях.) Кой е пак? (Става.) Какви са тези, дето постоянно влизат, излизат и се смеят! По дяволите! (Скрива се зад завесата. Влизат Монтеки и С-ра Капулети.)

С-РА КАПУЛЕТИ. Че кои са тези ваши толкова големи врагове? Сигурна съм, че не са по-големи от моите!

МОНТЕКИ. Сигурна ли сте? Ха-ха! А ако ви кажа, че нашата вражда започва отпреди повече от век?

С-РА КАПУЛЕТИ. Ще ви отвърна със същото.

МОНТЕКИ. Нима? А ако ви кажа, че те са един много известен веронски род?

С-РА КАПУЛЕТИ. Пак ще ви отвърна със същото.

МОНТЕКИ. Е, добре. (Отива и заплюва портрета на Капулети.) Ето това са моите врагове! (Усмивнат.)

С-РА КАПУЛЕТИ. А!... Но... Как може!? (Силно.) Скандал! Подъл измамник! Мошеник! Отгоре на всичко заплюва портрета на баба и дядо!

МОНТЕКИ. Капулети? Мария Капулети!

С-РА КАПУЛЕТИ. Скандал! (Тръгва към вратата.)

МОНТЕКИ. Кучка!

С-РА КАПУЛЕТИ (рязко спира и се обръща). Моля!

МОНТЕКИ. Чакай! Този път нека не правим скандал! (С-ра Капулети излиза, след нея и Монтеки. Влизат Капулети и С-ра Монтеки.)

КАПУЛЕТИ. Извинете, не чух добре вашето фамилно име. Така е шумно в салона.

С-РА МОНТЕКИ. Монтеки.

КАПУЛЕТИ. Хм, значи правилно съм чул.

С-РА МОНТЕКИ. Защо? Нещо странно ли има?

КАПУЛЕТИ. Не, не... Всъщност да. Ще ви кажа направо. Аз съм Велизаре Капулети.

С-РА МОНТЕКИ (след пауза). Господи!...

КАПУЛЕТИ. Госпожо Монтеки, за мен това не означава нищо. Аз никога не съм изпитвал омраза към рода ви, въпреки че по наследство би трябвало да изпитвам. Омразата всъщност я поддържа Мария. Ако не бях се оженил за нея, едва ли щяхме да сме врагове в този момент. Не знам откъде се появи тази ненавист у нея. Когато се женехме, не беше такава.

С-РА МОНТЕКИ (след пауза). Господи!... (Мъчителна тишина.)

КАПУЛЕТИ. Нека влезем в салона, а? Тук стана прекалено тихо. (Излизат. Младежът излиза иззад завесата.)

МЛАДЕЖЪТ (сяда). Ех, старче, старче... (Влиза Шутът.)

ШУТЪТ. Тук ли си? Трябва...

МЛАДЕЖЪТ. Знаеш ли какво стана току-що?

ШУТЪТ. Какво?

МЛАДЕЖЪТ. Току-що Монтеки и Капулети се познаха!

ШУТЪТ. Така ли? Е, значи князът има успех в помиряването, щом досега не са вдигнали дандания.

МЛАДЕЖЪТ. Това е лошото.

ШУТЪТ. Защо? Напротив...

МЛАДЕЖЪТ. Но така всичко се обърква и бъдещето става неясно!

ШУТЪТ. Че кога бъдещето е било ясно?

МЛАДЕЖЪТ (тихо). Да, прав си... Аз просто така, ми хрумна...

ШУТЪТ. Излъгах те. Моето бъдеще е ясно - остава ми може би ден. (Пауза.) Мълчиш? Сиреч вече смяташ, че...

МЛАДЕЖЪТ. Видях я. (Пауза.)

ШУТЪТ. А говори ли с нея?

МЛАДЕЖЪТ. Не.

ШУТЪТ. Слушай, човече, ти имаш шансове, бъди по-уверен.

МЛАДЕЖЪТ. Какви шансове? Ако знаеше...

ШУТЪТ. Какво ако знаех? Знам, че искам аз да съм единствената жертва на красотата на Жулиета! Наречи ме егоист, ако искаш, но нека поне в това да бъда единствен! Разбра ли?

ШУТЪТ. Добре. (Тихо.) Ти не можеш да бъдеш единствен... (Влизат Жулиета и Приятелката.)

ПРИЯТЕЛКАТА. Да, Жулиета, и ми каза утре да ти предам писмо... Ах, ето го!

ЖУЛИЕТА. Здравей, Бруте! Затъжих се за теб, днес въобще не сме разговаряли. Защо ме отбягваш?

ШУТЪТ. Аз ли, госпожице? Не съм ви изпускарал от погледа си.

ЖУЛИЕТА. А защо не пусна погледа си да дойде при мен?

ШУТЪТ. Защото с него трябваше да дойде и притежателят му.

ЖУЛИЕТА. Значи ме отбягваш.

ШУТЪТ. И тогава вие, госпожице, щяхте да ме накарате да кажа нещо смешно.

ЖУЛИЕТА. Е, ще ми кажеш ли?

ШУТЪТ. Уви, днес шутът плаче.

ЖУЛИЕТА (смее се). "Уви, днес шутът плаче." Звучи ми като "скърбящият се смее"! (Пауза.) И какво пише в писмото, което Миглен трябваше да ми даде утре?

ШУТЪТ. Тя даде ли ви го?

ЖУЛИЕТА. Да.

ШУТЪТ. И вие прочетохте ли го?

ЖУЛИЕТА. Ами... да.

ШУТЪТ. Тогава знаете какво пише.

ЖУЛИЕТА. Наистина е смешно. Поздравявам те.

ШУТЪТ. Моля?

ЖУЛИЕТА. Поздравявам ти, много ми хареса.

ШУТЪТ. Значи е смешно...

ЖУЛИЕТА. О, да, нали, Миглен?

ПРИЯТЕЛКАТА. Да.

ШУТЪТ (обръща се, тръгва си, гърбом). Аз си отивам. (Излиза.)

ЖУЛИЕТА. Какво му има, никога не се е държал така?

МЛАДЕЖЪТ (към Приятелката). Госпожице, може ли да ни оставите сами? (Тя поглежда Жулиета и излиза.)

ЖУЛИЕТА. Но...

МЛАДЕЖЪТ. Госпожице, вие не сте чели писмото.

ЖУЛИЕТА. Но...

МЛАДЕЖЪТ. Нали?

ЖУЛИЕТА (навежда глава). Не съм.

МЛАДЕЖЪТ. Поиграхте си с шута.

ЖУЛИЕТА. Подиграх се?

МЛАДЕЖЪТ. Подиграх, поиграх - все едно.

ЖУЛИЕТА. Но защо? Там не пишеше ли някаква весела историйка?

МЛАДЕЖЪТ. Сигурен съм, че не.

ЖУЛИЕТА. А какво тогава?

МЛАДЕЖЪТ. Съдейки по вида на Брут, не е било смешно.

ЖУЛИЕТА. А вие не знаете ли какво пише в писмото? По-скоро какво пишеше, защото Миглен го е изгубила...

МЛАДЕЖЪТ (трепва). А!?!...

ЖУЛИЕТА. Извинете, питах ви дали знаете какво пишеше във...

МЛАДЕЖЪТ (рязко). Не.

ЖУЛИЕТА (смутено). Брут често ми праща разни смешни случки и аз си помислих, че и сега... (Обръща се.) Господи, той сигурно е обиден.

МЛАДЕЖЪТ. Но той е шут!

ЖУЛИЕТА. Какво значение има?

МЛАДЕЖЪТ. Той е зависим от...

ЖУЛИЕТА. Той е свободен човек като мен и вас. Ще го намеря.

МЛАДЕЖЪТ (хваща я за ръката). Не...

ЖУЛИЕТА. Извинете, кой сте вие?

МЛАДЕЖЪТ. Не се обиждайте, но аз заради шута. Той може би ще се почувства по-зле.

ЖУЛИЕТА (след пауза). Брут няма по-близък човек от мен, както и аз от него. (Появява се Ромео, но те не го забелязват.) Кой сте вие? Мълчите?

РОМЕО. Мълчиш? (Обръщат се към него.) Защо мълчиш? Прекрасна госпожице, простете, че се намесвам така, но аз не мога да търпя подобно неуважение към вашата красота, дори и да е от приятел! То се казва Мигел, но какво от това?

ЖУЛИЕТА. Прав сте. Но аз и с вас не се запознах. Вие сте?

МЛАДЕЖЪТ. Ромео Монтеки.

РОМЕО (студено на Младежа). Благодаря ви, но нямаше нужда.

ЖУЛИЕТА. Монтеки?

РОМЕО. Да. Да ви придружа ли, госпожице?

ЖУЛИЕТА (гледа портретите; вдига рамене, силно). Разбира се. За мен е удоволствие. (Двамата излизат.)

МЛАДЕЖЪТ (сваля си маската, на нея). Мигел, ти си подлец. Какво знаеш ти за тях, че се месиш в живота им... Погуби Брут... Мигел, ти си подлец! Предаде се на... слабостта и обрече едно човешко същество! О, слабост, твойто име... (Пауза.) Но аз не съм Мигел... Нали? (Пауза.) Млъкни! Подлец! Умееш само да подслушваш. (Чу-ва се шум.) Някой идва... (Скрива се зад завесата. Влизат Монтеки и С-ра Капулети.)

МОНТЕКИ. Мария, аз държа да се срещнем някъде насаме и да обсъдим нещата спокойно.

С-РА КАПУЛЕТИ. Да, това би било добре.

МОНТЕКИ. Нека се срещнем тогава утре на обяд при хана на големия кръстопът. (С-ра Капулети кима утвърдително. Влизат Капулети, С-ра Монтеки, Ромео и Жулиета. С маски.)

МОНТЕКИ И КАПУЛЕТИ. А, ето я и моята съпруга.

С-РА МОНТЕКИ И С-РА КАПУЛЕТИ. А, ето го и моят съпруг. (И четиримата го казват едновременно и след това се засмиват.)

С-РА МОНТЕКИ. Какъв унисон! (Пауза.)

КАПУЛЕТИ. Надявам се, че всички прекарахме добре.

С-РА КАПУЛЕТИ. О, да, скъпи.

С-РА МОНТЕКИ. Може би пак ще се срещнем някъде.

КАПУЛЕТИ. Сигурно. Довиждане на всички.

ВСИЧКИ (без Монтеки). Довиждане. (Жулиета на Ромео, С-ра Монтеки на Капулети, С-ра Капулети на Монтеки. Капулети, С-ра Капулети и Жулиета излизат.)

МОНТЕКИ. Лучия, как се казваха тези хора?

С-РА МОНТЕКИ. Аз... забравих. Защо?

МОНТЕКИ. Хайде, тръгваме си. (Тръгват.)

МЛАДЕЖЪТ (зад завесата). Ромео! (Ромео спира и се обръща, а Монтеки и С-ра Монтеки излизат. Младежът излиза иззад завесата.)

РОМЕО. Аз вече не ви познавам, господине.

МЛАДЕЖЪТ. Ромео, трябва да ти кажа нещо. Тя е Капулети.

РОМЕО. Коя тя?

МЛАДЕЖЪТ. Жулиета. (Пауза.)

РОМЕО. Дори и да е дъщеря на дявола, ще се ожения за нея! (Излиза.)

МЛАДЕЖЪТ. Ох, аз наистина съм подлец. Подлецо, трябва да намериш Брут! (Втурва се към вратата и излиза.)

Сутрин. Стаята на Жулиета. Жулиета е сама и се разхожда. Влиза Капулети. Жулиета тръгва към него, той я целува, усмихва се.

КАПУЛЕТИ. Добро утро, Жулиета. Как спа, Жулиета?

ЖУЛИЕТА. Добре. (Обръща се с гръб към баща си.)

КАПУЛЕТИ. Дойката ми каза, че искаш да ми кажеш нещо.

ЖУЛИЕТА. Татко...

КАПУЛЕТИ. Да?

ЖУЛИЕТА. Колко силна може да бъде една омраза?

КАПУЛЕТИ. В какъв смисъл? Защото трябва да знаеш, дъще, че омразата, както и много други неща, също зависи от изгодата.

ЖУЛИЕТА (обръща се към него). Не, не, аз говоря за чистата омраза.

КАПУЛЕТИ. Чистата омраза? Какво значи чиста?

ЖУЛИЕТА. Ами като любовта, например.

КАПУЛЕТИ. О, тя също зависи от изгодата.

ЖУЛИЕТА. Имам предвид чистата любов! А чиста любов има!

КАПУЛЕТИ (въздиша). Ох, не знам, дъще. Любовта е примесена с толкова други чувства и усещания, че...

ЖУЛИЕТА. Но, татко, аз вярвам в чистата любов!

КАПУЛЕТИ. Ти си млада.

ЖУЛИЕТА. Но не вярвам в чистата омраза.

КАПУЛЕТИ. Но защо ти е на теб тази чиста омраза? Какво общо имаш ти с нея?

ЖУЛИЕТА. Тя ми пречи да живея.

КАПУЛЕТИ. На кого ли не пречи.
ЖУЛИЕТА. Татко... аз обичам Ромео Монтеки!
КАПУЛЕТИ. Това е много хубаво, Жулиета.
ЖУЛИЕТА. А? Татко, аз обичам Ромео Монтеки!
КАПУЛЕТИ. Това е прекрасно, казах ти.
ЖУЛИЕТА. Но аз обичам Монтеки!
КАПУЛЕТИ. Ти обичаш Ромео. Монтеки за теб не съществува.
ЖУЛИЕТА. Но... защо така реагираш? Защо не ми се скараш, не извикаш мама?
КАПУЛЕТИ. За какво? За това, че обичаш?
ЖУЛИЕТА. Но, татко, не си ли против?
КАПУЛЕТИ. Не. Аз нямам врагове.
ЖУЛИЕТА. Но нали Монтеки са ни семейни врагове?
КАПУЛЕТИ. От нашето семейство те са врагове единствено на майка ти.
ЖУЛИЕТА (намръщва се). Ох, да, мама. Тя няма да ме разбере.
КАПУЛЕТИ. Тя няма да поиска да те разбере. Но не мисли за това. Разкажи ми за Ромео. (Сяда на леглото.)
ЖУЛИЕТА. Той е красив и умен. Друго няма.
КАПУЛЕТИ (смее се). Защо ли те питам? Знам какво ще ми отговориш! Как се отнася той с теб?
ЖУЛИЕТА. Както с всяко момиче.
КАПУЛЕТИ. Това не говори нищо за него. Всички млади хора, а и не само, се отнасят добре с дамите.
ЖУЛИЕТА. Ама ние разговаряхме толкова малко с Ромео.
КАПУЛЕТИ. А как тогава разбра, че го обичаш?
ЖУЛИЕТА. Почувствах го. (Пауза.) Татко не искам мама да разбере от чужди хора за мен и Ромео.
КАПУЛЕТИ. За теб и Ромео?
ЖУЛИЕТА. Той... ми се закле, че ме обича.
КАПУЛЕТИ. Че кога успя! Вие, младежта, не си губите времето. Значи искаш от мен да говоря с майка ти?
ЖУЛИЕТА. Да.
КАПУЛЕТИ. Добре. Облечи се и ела на закуска. Наредих да сложат масата. (Излиза. Жулиета се облича и излиза.)

По същото време. Кръчма. Столовете се вдигнати на масите. Само една маса е свободна. На нея спи Ромео. На масата има чаша и кана за вино. Влиза Младежът, през цялата сцена е намръщен и злобен.

МЛАДЕЖЪТ. Има ли някой тук?... Кой ще ти стои в кръчмата толкова рано сутринта. (Вижда Ромео.) А, има някой. Ей, синьор, синьор. (Ромео се събужда и рязко се изправя, като гледа със сънени очи.) Виждал ли си Брут? (Ромео не отговаря.) А? (Също.) Довиждане! (Тръгва.)

РОМЕО. Мигел, чакай. (Търка очи.) Ела, седни. (Младежът сяда на едни стол срещу него.) Заспал съм.

МЛАДЕЖЪТ. Във вашите кръчми не изхвърлят ли заспалите?

РОМЕО. Изхвърлят ги.

МЛАДЕЖЪТ. Ти как тогава си осъмнал тук?

РОМЕО. Аз съм благородник.

МЛАДЕЖЪТ. Ти си се напил и си заспал.

РОМЕО. Да.

МЛАДЕЖЪТ. Че по какво познават напилите се и заспали благородници от неблагородниците?

РОМЕО. По дрехите. Слушай, Мигел. Тя е Капулети.

МЛАДЕЖЪТ (мълчи). Намекваш за подлостта ми ли?

РОМЕО. Каква подлост?

МЛАДЕЖЪТ. Като ти казах, че тя е Капулети.

РОМЕО. Оф, не, аз извърших подлост, като се влюбих в нея!

МЛАДЕЖЪТ. Тогава всички хора са подлеци.

РОМЕО. Аз наричам така само себе си.

МЛАДЕЖЪТ. Да не си единственият, който се е влюбил?

РОМЕО. Но съм единственият, който се е влюбил в най-големия си враг!

МЛАДЕЖЪТ. Какъв враг ти е Жулиета?!

РОМЕО. Как какъв? Тя е Капулети!

МЛАДЕЖЪТ. Е и?

РОМЕО. Аз съм подлец, защото един Монтеки не може да обича Капулети!

МЛАДЕЖЪТ. Момент! Тя е Жулиета, ти си Ромео. Къде е подлостта?

РОМЕО. Подлостта е в нея. Тя не ми каза, че е Капулети!

МЛАДЕЖЪТ. Моля?!

РОМЕО. Тя го скри от мен!

МЛАДЕЖЪТ. Моля!? Нима Ромео наистина е подлец!

РОМЕО. Аз съм подлец без вина!

МЛАДЕЖЪТ. Вината на един подлец е в това, че е подлец!

РОМЕО. Човек в един момент може да бъде подлец, в друг - не.

МЛАДЕЖЪТ. А кой ще определи това? Самият човек? Тогава той става подлец и към себе си!

РОМЕО. Аз ще си изкупя вината.

МЛАДЕЖЪТ. Каква вина? Любовта?

РОМЕО. Какво любов? Ще ѝ обясня, че всичко е било шега, плод на вечерта.

МЛАДЕЖЪТ. Но, подлецо, ти нали каза, че ще се ожениш за нея?

РОМЕО. Кога съм казал? Не помня. Не е възможно да го е казал Монтеки!

МЛАДЕЖЪТ. Вчера... като си си крил лицето с маска, си си крил и душицата... Обаче сега маската я няма и ти...

РОМЕО (прекъсва го; изобщо в цялата сцена те се прекъсват един друг). Аз съм разумен. Аз не съм луд да пропиляя живота си, лишен от наследство. Или да се оставя да ме презират всичките ми роднини. И да стана за смях на цяла Верона!

МЛАДЕЖЪТ. Не, ти не си луд, разбира се. Ти просто си... страх... (Грабва един стол.)

РОМЕО. Чакай, Мигел! Какво правиш? Остави стола, моля ти се! (Избягва.)

МЛАДЕЖЪТ (захвърля стола). За него ли умират шутовете? (Излиза.)

Балкон. На балкона е Жулиета, сама.

ЖУЛИЕТА. Днес денят ще бъде хубав! Познах го по сутринта. А тя беше прекрасна! О, ето ги! (Хвърля трохи на птиците.) Колко са красиви! Красиви са, защото не са в кафез. Попаднат ли в кафез, птиците погрозняват. Така каза новият градинар. Я ги виж тези двете! Вчера не бяха ли тук? Май бяха. Държат се, сякаш не се познават. О, той я забеляза! Я колко е горд. Не го показва. И тя го видя - горката, прехласна се! Той тръгна към нея... Ама че се е изпъчил - сякаш от него зависи храната. Докосна я с крилото си... Колко е срамежлива - потръпна цялата! Той се прави на кавалер, отстъпва ѝ троха. Тя го докосна с клюна си. Той се отдръпна! О... Защо? Тя те харесва, глупаче!

Тя протяга шия... Ето ти троха, красавице, изяж я! Той я изпревари! Ама че негодник! Браво, отдръпни се от него (появява се Младежът, тя не го вижда), браво! Остави го този надут млад нехранимайко! Виж там, на по-горния клон, друг те гледа, отдавна те гледа, аз забелязах. Той май идва при теб. Чудесно! О... Какво иска този подлец!? Защо те клъвна! И него клъвна, новия ти обожа... тел... О, не, недей се меси! (Вика.) Ще загинеш! Не-е-е! (Птиците отлитат, на земята пада едно малко птиченце. Жулиета скрива лице и се извъръща. Младежът отива и взема в шепите си птичето.)

МЛАДЕЖЪТ. То е още живо.

ЖУЛИЕТА (стряска се, преглъща сълзите си, поглежда го). Кой сте вие?

МЛАДЕЖЪТ. То е още живо. Крилото му е наранено, но ако се погрижи някой за него, скоро ще може да полети. Иначе ще умре.

ЖУЛИЕТА. Аз ще се погрижа за него. (Навежда се и го поема от ръцете му. Поemanето е бавно, като ритуал.) Благодаря.

МЛАДЕЖЪТ. Няма защо. Аз ви го дължа.

ЖУЛИЕТА. За какво?

МЛАДЕЖЪТ. Прощавате ли ми?... Да или не?

ЖУЛИЕТА. Но за какво, господи?

МЛАДЕЖЪТ. Прощавате ли ми?

ЖУЛИЕТА. Разбира се. (Младежът се покланя. Излиза. Жулиета гледа озадачено след него.) Но кой беше той? (Мисли.) Не го помня. (Излиза.)

По обяд. Стаичка в хан. Влиза С-ра Капулети, говори на някого от вратата.

С-РА КАПУЛЕТИ. За не повече от час. Да. (Затваря вратата, сядва на леглото и започва да оправя прическата си. Нетърпелива е.) Хайде, синьор Монтеки, идвай да те видя що за мъж си. (Става и се разхожда. На вратата се чука. Тя я отваря и се хвърля в прегръдките на някой отвън.) Ох, простете! За какво ме търсите? Ще ви платя после! (Влиза и затръшва вратата.) Глупав ханджия! (Отново оправя прическата си. Вратата се отваря и влиза Монтеки.) Леонардо! Най-сетне!

МОНТЕКИ. Госпожо Капулети?

С-РА КАПУЛЕТИ. Каква госпожа... !

МОНТЕКИ. Но вие...

С-РА КАПУЛЕТИ. О, я не се прави на... Събличай се!

МОНТЕКИ (прегръща я и я целува). Мария! Знаеш ли от колко години мечтая... !

С-РА КАПУЛЕТИ. А ме накара да чакам цели десет минути! Събличай се!

МОНТЕКИ. Чакай! Каж ми първо, защо не се омъжи за мен, ами за оня дървеняк, Капулети?

С-РА КАПУЛЕТИ. Ами ти? Можеше да избираш, а избра Лучия! С какво тя е по... от мен?

МОНТЕКИ. С нищо, кълна се! С нищо!

С-РА КАПУЛЕТИ. Късно е вече да се кълнеш!

МОНТЕКИ. Никога не е късно! Събличай се!

С-РА КАПУЛЕТИ. Чакай! Къде си се разбързал? Толкова години не бърза, сега се разбърза!

МОНТЕКИ. Но нали и ти...

С-РА КАПУЛЕТИ. Чуй, искам да съм сигурна, че това няма да е първата и последна среща.

МОНТЕКИ. Естествено. Това е началото!

С-РА КАПУЛЕТИ. Началото на какво?

МОНТЕКИ. Не говори, събличай се!
С-РА КАПУЛЕТИ. Добре!
МОНТЕКИ. Чакай! Вярно... защо това да не е начало?
С-РА КАПУЛЕТИ. Добре де, ще е начало! Нали казахме вече.
МОНТЕКИ. Не, не, имам предвид истинско начало!
С-РА КАПУЛЕТИ. Че това според теб сън ли е? Събличай се!
ДВАМАТА (започват да се събличат, но спират). Чакай! Чакай...
С-РА КАПУЛЕТИ. Да не би...
МОНТЕКИ. Можем да го направим истинско начало!
С-РА КАПУЛЕТИ. Но как? А мъжът ми, жена ти? Те къде ще изчезнат? Да не би да
искаш да ги убием?
МОНТЕКИ. ... А защо не?
С-РА КАПУЛЕТИ. Да ги убием!
МОНТЕКИ. Ами... да.
С-РА КАПУЛЕТИ. Но къде, как, кога... защо?
МОНТЕКИ. Защо? Не искаш ли да живеем заедно?
С-РА КАПУЛЕТИ. Искам.
МОНТЕКИ. Не ти ли е омръзнало всичко старо?
С-РА КАПУЛЕТИ. Омръзнало ми е!
МОНТЕКИ. Тогава къде е пречката!
С-РА КАПУЛЕТИ (след пауза). Няма пречка! Събличай се! (На вратата се чука.)
МОНТЕКИ. Кой е?
ГЛАС. Извинете, господине, аз съм ханджията.
МОНТЕКИ. Какво искаш?
ГЛАС. Извинете, господине, но аз трябва да знам кого пускам в стаите си, иначе не
може.
МОНТЕКИ. Защо да не може? Нали ти плащам!
ГЛАС. Извинете, господине, но не може.
МОНТЕКИ. Добре, идвам. (Чуват се отдалечаващи стъпки.) Обличай се. Ще слезем в
каретата ми.
С-РА КАПУЛЕТИ (мотае се). Добре... А... за...
МОНТЕКИ. Ще уточним подробностите след това. (Излиза.)
С-РА КАПУЛЕТИ. Ти май всичко отдавна си го измислил! (Излиза.)

Стая в дома на Капулети. Два гардероба отстрани. Влизат Капулети и С-ра Монтеки.

КАПУЛЕТИ. Не съм и предполагал, че можете да дойдете, госпожо. Изненадахте ме.
С-РА МОНТЕКИ. Честно да ви призная, и аз съм изненадана. Тръгнах уж на разходка,
а ето ме тук.
КАПУЛЕТИ. То и аз се чудех какво да правя. Всъщност - мислех за вас.
С-РА МОНТЕКИ. За мен?
КАПУЛЕТИ. Да. И си спомних, че аз ви познавам много отдавна. Още не бяхте
Монтеки. Впрочем и аз още бях несемеен...
С-РА МОНТЕКИ. Аз... не дойдох случайно тук. (Пауза.) Искях да поговорим точно за
това, за миналото. Вие може би не знаете, но Леонардо можеше навремето да избира
между две девойки, за които да се ожени.
КАПУЛЕТИ. Не се учудвам. По онова време кандидатките бяха повече от
кандидатите.
С-РА МОНТЕКИ. И той избра мен.

КАПУЛЕТИ. Изглежда вие сте била по-красивата.

С-РА МОНТЕКИ. Благодаря. Но аз не ви казах коя бе другата. Трябва да ви кажа, че и до днес се учудвам как той избра мен, защото другата бе жена ви.

КАПУЛЕТИ. О...

С-РА МОНТЕКИ. Извинявайте... Не помислих. Да не ви нараних?

КАПУЛЕТИ (смее се). О, не!...

С-РА МОНТЕКИ. Смешно ли е?

КАПУЛЕТИ. Всъщност не, но направихте голям комплимент на жена ми. Ако не бяхте го казали вие, аз никога не бих повярвал, че е имало нещо, в което Мария не е успяла. (Внезапно сериозен.) Ето защо, значи, Мария е непримирим враг на Монтеки. (Чука се.) Кой е?

ГЛАСЪТ НА ДОЙКАТА. Аз съм, господарю.

КАПУЛЕТИ. Ох, дойката. Какво пак иска? Елате, влезте в този гардероб. (С-ра Монтеки влиза в гардероба, Капулети сядна на мястото си.) Влез. (Влиза Дойката.) Госпожата дойде ли си?

ДОЙКАТА. Точно за това идвам, господарю.

КАПУЛЕТИ. Какво има?

ДОЙКАТА. Вий знайте, че аз ви служа отдавна. Още откак се роди Жулиета.

КАПУЛЕТИ. Разбира се. Ти си част от дома.

ДОЙКАТА. Благодаря, господарю.

КАПУЛЕТИ. Кажете сега какво има.

ДОЙКАТА. Господарката си дойде преди малко и замина.

КАПУЛЕТИ. Замина? Къде замина?

ДОЙКАТА. Не знам, господарю. Тя се държи малко странно. Първо беше разрошена...

КАПУЛЕТИ. Разрошена? Тя?

ДОЙКАТА. Да, и освен това дрехите ѝ бяха изпомачкани. Дойде, каза ми да не вървя подире ѝ и отиде в стаята си. Ама аз, нали се учудих много, и погледнах през... Ъ...

КАПУЛЕТИ. През ключалката.

ДОЙКАТА. Да... Тя извади от бюрото си един малък пистолет, досега не бях го виждала. След това излезе и се качи на една карета, вътре я чакаше някакъв мъж и каретата изчезна. То... господарю... аз съм виждала тази карета и зная на кого е.

КАПУЛЕТИ. На кого е?

ДОЙКАТА. На Монтеките.

КАПУЛЕТИ (след пауза). Това ли е всичко?

ДОЙКАТА. Да, господарю.

КАПУЛЕТИ. Благодаря. (Дойката излиза. От гардероба излиза и С-ра Монтеки.)

С-РА МОНТЕКИ. Ами ако са ме видели!

КАПУЛЕТИ (на себе си). Едва ли... Били са заети... Разрошена, изпомачкана... (Скача.) Ще го убия! Мръсник! Ще я убия и нея! Развратница! (Мята се напред-назад.)

С-РА МОНТЕКИ. Велизаре... (Той рязко спира, обръща се.) Аз знаех, че ще се случи... рано или късно...

КАПУЛЕТИ (мисли за друго, после за това). Живяла си с него и си го знаела... (Целува ѝ ръка.) Госпожо. (Държи ѝ ръката.) Те сигурно са решили да ни убият.

С-РА МОНТЕКИ (отскубва си ръката). А!? Какво?

КАПУЛЕТИ. Сигурно са...

С-РА МОНТЕКИ. Но как!... Казвате го, сякаш е игра!

КАПУЛЕТИ. Познавам жена си. (С-ра Монтеки клати глава и излиза, тичайки. Той мисли напрегнато.) Само че... Да... (Мрачно.) Жена ми винаги успява. Само че... (Излиза.)

Стаята с портретите в двореца. Влизат Ромео и Жулиета.

РОМЕО. Госпожице...

ЖУЛИЕТА. Госпожице? Вчера ми казваше Жулиета.

РОМЕО. Госпожице Капулети...

ЖУЛИЕТА (оглежда го). Ромео, това ти ли си? Как така "госпожица Капулети"?

РОМЕО. Госпожице Капулети, аз...

ЖУЛИЕТА. Ромео, аз съм Жулиета!

РОМЕО. Госпожице Капулети, аз трябва...

ЖУЛИЕТА. Ромео!

РОМЕО. Госпожице Капулети, аз трябва да ви кажа, че...

ЖУЛИЕТА. Ромео, нека не говорим днес. Вчера си казахме много неща.

РОМЕО. Госпо...

ЖУЛИЕТА. Ромео! Аз не искам нищо да ми казваш! Ти ми каза вчера.

РОМЕО. Не помня.

ЖУЛИЕТА. Какво не помниш?

РОМЕО. Да съм ви казвал нещо. Госпожице Капулети, аз не знам дали вчера съм разговарял с вас. Нали знаете - маски. Аз разговарях с толкова много дами, че... Вие с каква маска бяхте? С червена? Не, не! Мисля, че бяхте със зелена! Или бъркам? Не, не знам, не помня... Госпожице Капулети, вие изглежда сте сбъркали. Аз не съм разговарял с вас. Да, сега си спомних. Аз ви търсих, но вие си бяхте отишли. Да, точно така! Или не! Аз ви гоних цяла вечер, за да разговарям с вас, но вие сякаш ме отбягвахте. Не си ли спомняте? А аз помня! Да... Ах, простете, бързам! (Излиза.)

ЖУЛИЕТА (гледа безпомощно, олюлява се, сяда... изведнъж скача). Птичката ми! Птичката!... Тя е жива!... Жива?! (Втурва се към вратата и излиза. От другата влизат Монтеки и С-ра Монтеки.)

С-РА МОНТЕКИ. Тук ли ще бъде срещата? (Пребледняла.)

МОНТЕКИ. Да. Те всеки момент могат да се появят. Седни там на онзи стол. Аз ей сега ще дойда. (С-ра Монтеки сяда, а Монтеки си зарежда пистолета с гръб към нея. Тя също изважда пистолет и го слага в скута си. Монтеки слага пистолета в джоба и сяда до жена си. Подсвирква си. Влизат Капулети и С-ра Капулети. Бавно сядат срещу Монтеки. Между тях има маса. Всички насочват пистолети под масата, съответно Монтеки и Капулети един срещу друг, жените им също. Мълчат. Монтеки се изкашля.) Ами... без... ъ... без предговори...

С-РА КАПУЛЕТИ. Няма да обвиняваме. Пък...

С-РА МОНТЕКИ. Тогава... без оправдания!

КАПУЛЕТИ (тихо). Без смисъл. (Монтеки кимва към С-ра Капулети и се чува общ гърмеж. Умират и четиримата. Портретите също са се застреляли, рамките са паднали на земята. Влиза Шутът.)

ШУТЪТ (оглежда ги). Изядоха ги червеите. (Замислен.) Хей! (Вика.) Изнесете труповите (вижда рамките, по-тихо) и рамките! Чувате ли, ей! (Ослушва се.) Хм. Няма кой. (Пауза.) Време е. (Вади от джоба си шишето с отрова.) Ами то, господин Монтеки, и отровата, и пистолета - все същото. Все смърт. И все пак отровата е по-различна. Тя не само убива, тя отравя. Погълнеш ли отровата, ставаш отровен. Ставаш друг. Ставаш отблъскващ, противен. По-сърце-приятно е да бъдеш застрелян, отколкото отровен. Е, господин Монтеки, не знам дали ще ме разберете... Искам да ви убедя, че дори и в смъртта си шутът ще е по-долу от вас. Да сте сигурни в това. И да не се срамувате от смъртта си на оня свят. Впрочем, след малко и аз ще дойда при вас, за да ви прошепна, че сеньора Капулети е развратница, а синьор Капулети - добър човек. За да

ви кажа, че вие, господин Монтеки, неволно станяхте жертва. Жертви стават обикновено шутовете. (Взема рамките и ги окачва на шията си.) Така че, господа, пия за жертвите! (Изпива отровата. Ляга на земята и разперва ръце. Вика.) Последното ми желание е да изгорят заедно с мен и рамките! (Влиза Младежът.)

МЛАДЕЖЪТ. Бруте! Най-после! Какво правиш на земята!?

ШУТЪТ. Току-що вдигнах тост с тези приятели! Тоест врагове.

МЛАДЕЖЪТ. Кой са те? Монтеки и Капулети?

ШУТЪТ. Позна. (Младежът се хвърля към мъртвите и проверява дали са живи.) Сега остава да познаеш и какво беше питието.

МЛАДЕЖЪТ (рязко спира, хвърля се към Брут). Бруте! Изпи ли я? Защо? Повръщай, повръщай! (Мъчи се да го вдигне. Вдига му главата.) Бруте, живей! Тя те обича!

ШУТЪТ. Не говори...

МЛАДЕЖЪТ. Тя те обича!

ШУТЪТ. Няма начин. Вече погълнах отровата. Не можеш да ме върнеш назад.

МЛАДЕЖЪТ. Но тя те обича! Тя ми го каза! Вярвай!

ШУТЪТ. Кога?

МЛАДЕЖЪТ. Вчера.

ШУТЪТ. А защо не ми го каза и ти вчера?

МЛАДЕЖЪТ. Постъпих...

ШУТЪТ (безразлично). Искал си да я запазиш за себе си... Проклинам те, приятелю. Дръпни се. (Младежът се отдръпва. Шутът се надига.) Приятна отрова! Убива без агония! (Умира.)

МЛАДЕЖЪТ. Шуте! (Хвърля се отгоре му, опитва се да го съживи.) Шуте!... (Плаче, хленчи. Изведнъж се изправя, вдига шишенцето с отрова, вижда, че е празно и го захвърля. Хвърля се към убитите, взема един пистолет, но внезапно се парализира. Сцената се променя и)

Ауфтакт N 2

става като в Интрото.Старецът. Младежът пада на земята.

СТАРЕЦЪТ. Момче, ти можеш да умреш единствено в своето време.

МЛАДЕЖЪТ. Всичко това сън ли беше?... Слава богу.

СТАРЕЦЪТ. И да, и не. Кой може да каже?

МЛАДЕЖЪТ (гледа пистолета в ръката). Ти.

СТАРЕЦЪТ. Аз те предупредих. Ти не ме послуша.

МЛАДЕЖЪТ. Ти ме изпрати там! Защо? След като си знаел какво ще стане? Защо не ме изпрати другаде?

СТАРЕЦЪТ. Където и да беше отишъл, пак щеше да срещнеш Жулиета, Ромео, шута, Монтеки, Капулети...

МЛАДЕЖЪТ. Може би си прав. Затова се връщам в моето време. Там ще бъда по-спокоен.

СТАРЕЦЪТ. Съмнявам се.

МЛАДЕЖЪТ. Но аз не! Преди да те срещна, живях спокойно.

СТАРЕЦЪТ. Но ме срещна.

МЛАДЕЖЪТ. Мога да те забравя.

СТАРЕЦЪТ. Не можеш. Душата ти е вече рана, а светът около тебе - сол.

МЛАДЕЖЪТ. Глупости на търкалета.

СТАРЕЦЪТ. Това е истината.

МЛАДЕЖЪТ. Добре. Край. Оставям те - теб и табелата ти. И ти казвам сбогом. Нека повече не говорим. (Взема торбата и си тръгва.)

СТАРЕЦЪТ. До скоро. (Младежът излиза.)

Финале гранде

Парламент. Присъстващите са четно число, разделени точно на половина. Хора и кучета. (Съответно - вляво и вдясно.) На трибуната е Човекът.

ЧОВЕКЪТ (разгорещен, крещи). Хора! Говоря на вас! Спомнете си, хора, спомнете си миналото! Когато земята ни принадлежеше и ние й бяхме господари! Когато още не трябваше да я делим с кучетата! Спомнете си! Само така ще се сплотим, за да си възвърнем нашето право - правото на дедите ни, правото, с което живяхме тези хилядолетия, правото на върховенство в управлението на земния живот! Долу кучетата! (Лявата част започва да ръкопляска, дясната - да вика: "У-у-у!". Неразбория. На трибуната се качва Кучето, с очила.)

КУЧЕТО (говори спокойно, бавно, с акцент, в определени моменти снизходително). Аз... не разбирам... за какво право претендираше преждеговорившият.

ВИК. Сложи си картата! (Викове ще бъдат само отляво.)

ВИК. Кое си ти, бе?

ВИК. Кажете си името!

КУЧЕТО. Бъдете спокойни, хора, аз ще си сложа картата и ще се представя, но няма да ви кажа "уважаеми колеги". Джери Рекс от Втори бездомен избирателен район. Пе Ка Пе или Партия за кучешки прогрес. Аз, както вече ви казах, не разбирам за какво исконно право стана дума преди малко. Защото аз ще призова хората да си спомнят това, което ги е учила тяхната наука - биологията. На планетата Земя прачовете са се появили доста след пракучетата - вълците. Така че може да се поспори по въпроса за правото. Още повече, че за прачовете се съди по някакви питекантропски и австралопитешки останки, докато и в наше време се срещат вълци.

ВИК. А какво стана с тях?

ВИК. Защо няма нито един представител на тази малцинствена група в парламента?

ВИК. Защо ги затворихте в резервати?

КУЧЕТО. Обвинявате ни за резерватите?!

ВИК. Разбира се!...

ВИК. Да-а...

ВИК. У-у...

КУЧЕТО. В такъв случай аз пак ще се обърна към друга ваша наука - историята, и ще ви попитам: какво стана, например, с местното индианско население в следколумбова Америка? Мълчите? Преди малко крещяхте, а сега мълчите. Тогава аз ще ви отговоря: индианците бяха затворени в резервати. Като някакви животни!

САМОТЕН ВИК. Не наричай хората животни, животна такава!

КУЧЕТО. Вие, хората, тогава тръбяхте, че това се прави, за да се предпазят индианците от изчезване... Тръбяхте, че се прави, за да се предпазят индианците - хората, значи - от изчезване! А от кого да се предпазят? От хората! Значи хората се изяждат от хора! Вашата наука нарича това канибализъм! (Шум.) И ето сега ние

използваме вашия опит - правим резервати, за да запазим вълците.

ВИКОВЕ. Лицемери! Убийци!

КУЧЕТО. О, не. Ние просто използваме вашия опит. Но не се заблуждавайте - ние няма да вървим по вашите стъпки, защото така ще стигнем до парламент, в който кучетата ще седят на мястото на хората, а на наше място - дявол знае кой! Затова нашата партия...

ВИК. Коя ваша партия?

ВИК. Тя е измислена!

ВИК. Вашата партия е позор за Космоса!

КУЧЕТО. Измислена? Ха-ха! Пе Ка Пе била измислена! Ха-ха! (Отдясно се смеят, отляво дюдюкат.) Виджте какво (внезапно сериозен), Пе Ка Пе дойде в парламента и зае половината места в него след честни и демократични избори. Те показаха действителното съотношение на силите на планетата. Освен това те показаха и една тенденция за намаляване на човешкото и за увеличаване на кучешкото население, макар в настоящия момент двата вида да си поделят планетата точно на две.

ВИКОВЕ. Фалшификация! Изборите са фалшифицирани!

КУЧЕТО. Ха, това е смешно. И вие трябва да се засрамите от подобни твърдения. (Шумът расте.) Трябва да ви кажа, че самият факт, че стигнахте дотам да излезете на избори с кучета, трябва да ви кара да се срамувате от думата "човек". (Лявата страна рязко стихва и оттук до края настъпва тишина.) А сега на въпроса. Аз съм излязъл на тази трибуна, за да изложа пред целия свят вижданията на партията ни и на нашия електорат... (Лочи от купичката. До нея има и чаша с вода. Променя си интонацията.) Беше време, когато ние, кучетата, бяхме игнорирани от тъй наречения "разумен човек", защото същият този "разумен" човек не можеше да приеме, че на света съществуват и други мислещи животни... Ние бяхме ритани, стъпквани, смазвани, захвърляни, изяждани от някои раси! Употребявахме ни като пазачи. Дресираха ни, за да удовлетворяваме приумиците на хората. Ставахме за смях в циркове и други подобни средища. Ползваха образа ни за изтривалки, стъргалки, четки, сувенири и прочие. Името "куче" за тях беше синоним на лош, мръсен, коварен, мошеник, негодник, подлец, измамник, помияр, а да не говорим за изрази като "кучи син" - сиреч изрод, "ще му мине като на куче", което за хората означаваше: нищо му няма, преструва се. Или пък непреводимото: "Мама ти и пес да разгоня аз!"... Нас ни болеше не само това. Болеше ни, защото трябваше да вършим мръсната работа на човечеството - да пазим граници, да търсим наркотици, престъпници и всякаква човешка измет! Вечна памет на загиналите през тези тежки времена! (Лочи.) Нас ни гонеха! Кастрираха! Гонеха ни с камиони, с мрежи, с отрова... Хващаха ни и ни репресираха, като ни затваряха в клетки и ни изпращаха в сиропиталища. Може би ще ми опонирате, като кажете, че ето на, видите ли, кучетата не са благодарни за това, че хората ги гледаха, ги хранеха, обичаха ги и ги смятаха за част от семейството. Да, но колко бяха тези случаи за планетата и си помислете колко от домашните... "любимци"... умираха от старост? И колко - отровени в някой двор с пяна на уста или сплескани като пържола на асфалта от димящите автомобилни гуми, или пребити до смърт кървави късове месо, или умрели от изтощение в прягове с телеса като чиружи и тъй нататък, и нататък... Все неща, за които не искам да говоря. Но никой няма да забрави опитите, които правеха хората с кучетата! Защото там, където човек го беше страх да отиде, изпращаше кучето. Вечна памет на загиналите в изпробването на ваксини, препарати, газове, техники!... (Лочи.) И въпреки всичко това хората продължаваха да наричат кучето "най-добрия приятел на човека"! "Приятел"! О, каква гавра! О, какъв позор! Та кой друг във Вселената би могъл да стигне до такова безочие, до такава наглост - освен човекът? Единствен човекът! Затова... (Задавя се.

Лочи вода, успокоява се.) Хората живяха пагубно и затова те трябваше да си отидат. Днес те са половината от това, което бяха. Утре ще са една четвърт. И така постепенно, постепенно те ще изчезнат. Единствени разумни същества на планетата ще бъдат кучетата! Не е напразна символиката, че кучето първо полетя в Космоса! Преди човека. Не е случайно това! Дойде времето на кучетата! (От дясно ръкопляскат с лапи и лаят. При следващите думи на Кучето лявата страна постепенно започва да шуми, дясната също. Градация.) Ние ще изградим един нов живот, едно ново бъдеще! На света няма да има омраза, няма да има нещастие! Кучетата ще живеят щастливо, ще се размножават! Ще унищожим всичко, създадено от човека! На нас не ни трябва много, за да живеем - не ни трябва нито техника, нито изкуство, нито култура, нито религия! За да живеят кучетата, им е необходим само кокал! А хората... (Шумът стихва.) А хората ще затворим в резервати! (Лочи от купичката и в този миг залата избухва. Крясъци и свирене. Кучето се стряска, събаря купичката, очилата му падат и то започва да крещи, като едва надвиква присъстващите. Появява се Младежът - с пистолет, насочен в Кучето.) Ние ще превземем света! Ще избием всички хора! Ще избием всички непокорни! Ще изтравим всичко живо, различно от нас! Защото ние сме богоизбраните и само ние можем да живеем под слънцето! Всички други ще превърнем в роби! Свободата ще ни принадлежи! Само ние... (Младежът стреля. Кучето пада. Тишина.)

МЛАДЕЖЪТ (тихо). Жулиета каза, че всички сме свободни.

Ауфтакт N 3 (който не се свири)

На сцената - хаос, безредици, суматоха. Пищи сирена. Крещят хора. Лаят кучета. Хора и Кучета бягат напред-назад, бият се и прочие. Столове се преобръщат, черва се вадят. Шум от бомби, изстрели, картеч. Ад.

Появява се Старецът - върви едва-едва, прегърбен, с фенер в ръка. Младежът смъква дрехата си и я хвърля. Старецът идва до него, подава му дрипата си, фенера, съда с парите. Младежът се прегърбва и тръгва бавно. Старецът облича дрехата на Младежа, изправя се и тръгва бързо. Излиза.

Младежът се е насочил към края на сцената. Постепенно всичко заглъхва и сцената се променя, като в Интрото. Появили са се пънът и табелата. Младежът изтрива нещо на табелата, сяда на пъна, слага съда пред себе си и навежда глава.

КАК БЪЛГАРИТЕ ОСТАНАХА ПОД ИЗВЪНЗЕМНО РОБСТВО

Драматургичен феълетон в две явления

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

Председателят

Вестникар

Хъш

Хайдутин

Дипломатка

БЕЛЕЖКИ:

В **целия текст** репликите в курсив Председателят произнася към публиката.

Четирите живи сцени от **първата част** са изцяло пантомимни. Разиграват се на характерен декор, под звуците на характерна мелодия, не повече от 4-5 минути. Навсякъде Председателят представя само себе си, а незаетите с типажа си в съответната картина актьори си разпределят другите роли:

1 картина: [Председателят], Вестникарят и главният редактор

2 картина: [Председателят], Хъшът и двамина още хъшове

3 картина: [Председателят], Хайдутинът и фамилията му – жена и двама синове

4 картина: [Председателят], Депутатката и един полувъзрастен лорд; иконом.

Сцената във **втората част** е без ограждащи декори, а появяващите се един по един актьори играят етюди – заобикаляне на къща, отваряне на врата и пр.

ЯВЛЕНИЕ ПЪРВО

започва на онзи свят.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. *Дами и господа съдии, избраници божии и негови наместници и заместници. Чест и почитания към вас, които сте се явили тук, в божие то царство, иначе казано – на она свят, чисти и неопетнени и ви е било възложено членство във Висшия съдебен съвет на Седмото небе. Извикахте ме, за да разберете и научите какво беше моето битие на белия свят, с какво бе свързано то и най-вече: как българите останаха под извънземно робство. Така. Слушайте... Беше време, когато българинът пшкеше под ярема на извънземните нашественици, но се задоволяваше само да псува и да псува. А поробителите се питаха “защо” и никак не можеха да проумеят от какво е недоволен българинът, след като те бяха въвели във всяко българско семейство своя стандарт – бързоразвиващи чипове ли не щеш, компютри-интелектуалци ли не щеш и прочие, роботите работеха вместо нас и прочие, и прочие. А вие знаете, че това го няма никъде в Европа! Но откъде да узнаят пък бедните извънземни, че българинът псува по навик и че думата “робство” е негов исторически комплекс? И прочие... И в това тежко време аз, чистокръвен българин, възжелах да разбунтувам масите с цел – освобождение. Възмечтах да разбудя спящия, да разпаля революционна*

обстановка и да хвърля в нея динамит. Обърнах се към духовете на предците ни и от тях научих, че такава работа се започвала с централен революционен комитет, който да обедини целия народ. Реших тогава да избира една колиба там, на Балкана, и да поканя там Вестникар, Хъш, Хайдутин и Дипломатка. Може би ще ме запитате защо нямаше и някой ваш човек, искам да кажа – някой свещеник? Ще ви призная, че ние като народ с езически традиции по това време правехме опити да овеществим Божия син и затова църквите ни бяха претърпани с извънземна апаратура, а свещениците смятаха, че, едва ли не, те са Господ и поради тази причина отказаха категорично да участват в главното събрание. И аз им теглих... един кръст в списъка и ги оставих на мира сега. Предприятието подех с ентузиазъм, низвергнах новите технологии и разписах на хартиен носител един позив към избраниците. Може би пак ще се зачудите защо се доверих на този старомоден и архаичен ръкописен способ. Причините са очевидни. Новите комуникации бяха изцяло под надзора на извънземната разведка, а от друга страна извънземните така и не научиха българския за толкова години. Това им невежество биде в моя полза и в полза на делото. Навярно ще го наречете народопсихология, ала аз и на това не се поддадох – да предоставя куриерството другиму. Писмоносецът станах аз. Не че заданието бе трудно – трима от четиримата депутати живееха в емиграция: Хъшът в Букурещ, Вестникарят в Браила, Дипломатката във Виена. Един Хайдутинът бе в България и до него се добрах, следвайки пътеките на едни дивни стъпки... Впрочем Хайдутинът бе в отпуск, бе разтурил четата за през зимата и го намерих у тях си... Но да не ви отегчавам с излишни слова. Искам сега да разтворите екрана на вашето въображение, дами и господа съдии, и да разгледате сцените на моето вестонство. Първо се пренасяме в Браила, в редакцията на един емигрантски вестник...

Сцената светва.

Мелодията – игрива, румънска.

Редакцията на вестник. Маса. Върху нея – пишеща машина. Вестникарят трака на нея; по масата – листове.

Вестникарят играе етюд, съчетавайки тракането с мелодията. Влиза главният редактор, измъква листа от валяка на машината, чете. Недоволно смачква прочетеното и го хвърля на масата; излиза.

Вестникарят с въздишка поставя нов лист, чуква отпуснато няколко пъти.

Скача, намира току-що смачкания лист, позаглажда го и скришом, с озъртане почва да преписва с потресаваща скорост. Едва сколасва да го препише, влиза пак главният, измъква листа, бърчи мустак, но в крайна сметка поклаща доволно глава. Сгъва внимателно листа, прибира го в джоба и дава знак към вратата на някого да заповяда. Посочва Вестникаря и излиза.

Влиза Председателят. Подава му писмо. Вестникарят чете и се почесва.

Изведнъж прегръща вестносеца и се мята към машината. Захваща бясно да преписва от писмото.

Председателят го гледа с недоумение, ядосано издърпва писмото си и листа от машината. Вестникарят се оправдава с жестове, сочи челото си.

Прегръщат се, Вестникарят се къдне. Председателят си тръгва.

Вестникарят се лута из стаята и почва като фокусник да вади кърпи.

Изважда първо бяла, сетне зелена, сетне червена. Измъква от чекмеджето нещо като телбод и съединява кърпите. Получава се българското знаме.

Той го размахва и го зарязва на масата. Хвърля се отново към пишещата машина.

Сцената угасва.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Така и така сме в Румъния, уважаеми дами и господа съдии, да останем, ала малко по-нагоре, в Букурещ. В столицата, в едно приземно помещение, кажи-речи мазе, са се събрали славните български хъшове.

Сцената светва.

Мелодията – възрожденска.

Хъшът е съдържателят на механата.

Пак маса. Хъшът е на централното място, от време на време става да долива каната с вино. На другия край на масата се е отпуснал хъш, постоянно задрямва; ръката, която държи главата му, често се изсухля от ръба и той аха-аха да падне, но се сепва; другата ръка здраво стиска чашата (така ще е до края на картината).

Влиза друг, горд хъш с на гол тумбак чифте пищови. Сяда и слага пищовите пред себе си. Хъшът му донася паница чорба, поставя я между двата пистолета. Донася и лъжица и иска да я сложи на мястото на едното оръжие. Разиграват етюд с дърпане на пищова. Накрая гордият хъш се предава и сменя пистолета с лъжица. Но вместо да започне да яде, горко зарива, лъжицата в ръката му трепери неистово. Хъшът зарива над него и го целува по темето.

Появява се Председателят с писмото. Следва трогателна сцена със сълзи и прегръдки. Инициативата поема Хъшът, той разхвърля от ъгъла разни парцали и черджета – очертава се стар сандък. С огромно вълнение Хъшът го отваря и заизважда реликви – стара пушка, калпак с лев, патрондаш, въстаническа форма; развързва една бочка и разгъва в свещенодействие прокъсан пряпорец. Развява го.

Гордият хъш се втурва към масата, грабва лъжицата и се опитва да гръмне с нея. Строчава я яростно и сграбчва пистолетите.

Първи гърмеж към тавана – дремещият хъш се сепва.

Втори гърмеж в тавана – дремещият пада под масата.

Сцената угасва.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Горест и плам ми донесе моето куриерство! Толкова горест и плам!... Хайдутината намерих в къщата му в една балканска махала от десетина къщя... Намерих го в домашна обстановка.

Сцената светва.

Мелодията – фолклорна.

И пак маса (софра). На централното място е седнал Хайдутинът като патриарх. Пие ракия, до него синовете му (големшки) ядат, навели глави и с примлясване следят табиеглийското надигане на юзчето; жената прислужва, снове между огнището и софрата или стои диван чапраз.

Председателят също е там, гостенин. Едва кусва от ракията и сърба чорбата на домакинята; и той е навел глава.

Хайдутинът хваща за косата по-близкия син – обрасъл бил като тутраканец. Вади от пояса писмото и го прекарва през брадата си. Подава го на сина да чете. Той (все така изправен) започва нещо да срича. При всяко запещване

бащата го пляска през тила. Синът досрича до края, а майката захълцва и захлупва очи.

Хайдутинът замахва да цапне и нея, но тя избягва в кьошето. Синовете, наопаки, са въодушевени, наскачали. Хайдутинът бавно се изправя, достопепен, затяга пояс. Щраква с пръсти. Синовете донасят завита кремъклийка, махат парцалите и му я подават. Хайдутинът се подпира на нея като за снимка. Щраква пак. Донасят пишовите – затъква ги на пояса. Щраква пак. Жена му донася ямурлука и му го намята.

Той разтваря ръце към гостенина и го вика при себе си. Прегръща Председателя, като едва не го задушава – той изцяло потъва под ямурлука и пърха там.

Накрая Хайдутинът отмахва една юнашка сълза и дава знак на синовете да излязат, а на Председателя – да се обърне с гръб. Повиква жена си. Тя покорно захваща да отмята престилка по престилка, фуста по фуста и измъква завит около кръста ѝ байрак. Хайдутинът го развява.

Сцената угасва.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Най-трудно ми бе да се добера до виенските аристократически покои, вие сами разбирате защо. Но нямаше как. Там бе заявила последната си адресна регистрация една гореща българска патриотка...

Сцената светва.

Мелодията – виенски валс.

Аристократическа спалня.

Огромно легло, огромни завивки. Под тях беснеят очертанията на две тела. Играят етюд по цялото легло, в разните пози – ту щръква крак, ту го издърпват, ту се гонят, ту се стигат.

Влиза иконом с писмото на поднос, въвежда Председателя, посочва му към спалнята и напуска стаята. Председателят се оглежда объркано. Телата са притихнали, но липсата на шум ги успокоява и танцът в леглото продължава. Вестоносецът замръзва окончателно.

Борбата в кревата най-после престава. Женска глава се подава и се отпуска на възглавницата, диша дълбоко; до нея се открива и една посребрена глава на полувъзрастен лорд. Отдъхват си, забелязват го и настава суматоха. Етюд със завивките – той дърпа на една страна, тя на друга. Той драпа към своите дрехи, тя – към своите. Валсът се забързва непрестанно. Дрехите са навсякъде из стаята; играейки със завивките, те успяват да се облекат криво-ляво, без да покажат и късче голо тяло.

Лордът се покланя на новодошлия, Дипломатката сяда на кресло да се освежи. Аристократът налива от гарафата тъмно питие. Валсът потича плавно.

Председателят подава писмото, Дипломатката го приема снизходително, диагонално го прочита и го захвърля на тоалетната масичка. След това дава знак на лорда да отвори огромния гардероб.

По закачалките на огромния гардероб висят множество флагове на всевъзможни народи. Лордът вади едно – Дипломатката кимва отрицателно. Той вади друго – тя пак кима отрицателно. И така – няколко пъти. Тя маха нетърпеливо към Председателя да помогне, той измъква българския триколюр.

Лордът го отнася на Дипломатката, но тя не се докосва до него, а му посочва кръглия си куфар за шапки – той натиква триколюра внимателно между шапките.

Сцената угасва.

ЯВЛЕНИЕ ВТОРО

продължава на този свят. Стая в колиба, маса и пет стола; на масата – националният трибагреник. Виси прозорец, стени няма.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. *И така, в уречения ден аз бях в уречената колиба и чаках да дойдат или извънземните, или уречените хора. Навярно се досещате, че като българин аз първо си мислех за евентуалното предателство, а подир това за евентуалния патриотизъм... Преди всички други пристигна Вестникарят. Този човек, както сигурно и предполагате, за страшно кратко време бе сменил страшно много вестници. Въобще тогава обратната пропорционалност беше принцип на българското вестникарство: колкото по-малко знаеш, толкова повече пиши; колкото по-не разбираш, толкова повече съвети раздавай; колкото повече вестници смениш, толкова по-малко доверие ти има обществеността... и тем подобни златни журналистически правила. В това отношение той беше чиста проба журналист, но явно – въпреки противоречието – и патриот. (Вестникарят влиза.) Парола?*

ВЕСТНИКАРЯТ. България цяла сега нази гледа!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Влизай, брате, влизай! (Прегръща го.)

ВЕСТНИКАРЯТ. Да живеј България!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Да живеј! Сядай, сядай. Каж ми местоработата си, за протокола.

ВЕСТНИКАРЯТ. До вчера работих в "Залез", от утре съм в "Зора".

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Аха.

ВЕСТНИКАРЯТ. Ти си председателят, нали?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Разбира се, ама че въпрос.

ВЕСТНИКАРЯТ. Аз... да питам. Както са ме учили. Ще ми дадете ли, господин председателю, едно интервю?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Как така интервю! Обстоятелствата изискват пълна конспирация!

ВЕСТНИКАРЯТ. Но нали ще искате от страниците на нашия вестник да обявя въстанието!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Е и?

ВЕСТНИКАРЯТ. А аз още не съм постъпил на работа в него вестник!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Е и?

ВЕСТНИКАРЯТ. Е – нали трябва да предложи на издателя нещо сензационно, за да ме ангажира!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Но така ще провалиш делото!

ВЕСТНИКАРЯТ. Глупости. Кой ще ми повярва?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Е, да... На теб – едва ли.

ВЕСТНИКАРЯТ. Извънземните са глупави, а друго е да видиш името си във вестниците, нали?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Какво име?

ВЕСТНИКАРЯТ. Твоето.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Е, да... И?

ВЕСТНИКАРЯТ (вади касетофонче и го слага пред Председателя). Тогава готови – старт... Господине, вярно ли е, че сте председател на БРЦК?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Да.

ВЕСТНИКАРЯТ. И ще вдигате въстание?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Да.

ВЕСТНИКАРЯТ. А възможно ли е тази новина да бъде просто една сензация, ако се

има предвид името на журналиста, предложил я на читателя?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Не, това не е никаква сензация! Това е чистата истина!

ВЕСТНИКАРЯТ. Благодаря ви за това интервю.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Моля, заповядайте пак.

ВЕСТНИКАРЯТ (прибира касетофончето си; отива встрани, на себе си.) Това ще ме спаси, ако се провалим.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Чувал ли си нещо за друг БРЦК?

ВЕСТНИКАРЯТ. Не. Защо?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Ако чуеш, нали знаеш какво трябва да правиш?

ВЕСТНИКАРЯТ. Да ги оплюя.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Именно.

ВЕСТНИКАРЯТ. Естествено. Гръмки фрази, големи заглавия, сензационни лъжи, ежеминутно оплюване... (Председателят кима, кима.) Нали това ми е професията? Я си представи на първа страница с ей такива букви заглавие от рода: ЕДНА ШЕПА БЪЛГАРЧЕТА СПРЕТНАЛИ РЕВОЛЮЦИОНЕН КОМИТЕТ! Или пък: БЪЛГАРСКИ САБИ ЩЕ ПРОВЕРЯВАТ ИМАТ ЛИ ИЗВЪНЗЕМНИТЕ ЧЕРВА ИЛИ НЯМАТ!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Добре звучи. Малко абстрактно, ама...

ВЕСТНИКАРЯТ. Е, тъй е то. Съвременната журналистика е абстрактна.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. *Журналистчето, дами и господа съдии, приказваше повечко, но пък можеше да свърши работа... Скоро след него се появи и Хъшът. Окъсан, с дълги мръсни коси, но със запазен революционен дух и самосъзнание. Беше грохнал, защото преплувал Дунава, гонен от граничарите. Разберете ме правилно – това бе негов избор и не моя вина, тъй като аз предложих да забавим революцията до зимата, за да се използва замръзалият Дунав, но патриотизмът на този човек се оказа огромен. А на мен ми се струваше, че не патриотизмът, а гладът му беше огромен.*

(Хъшът влиза.) Парола?

ХЪШЪТ. България цяла сега нази гледа!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Влизай, брате! (Прегръща го.)

ХЪШЪТ. Да живеј България!

ВЕСТНИКАРЯТ. Да живеј България!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Да живеј! Сядай. Дай си адреса, за протокола.

ХЪШЪТ. Вчера бях на Букурещката гара, утре съм под Гюргевския мост.

ВЕСТНИКАРЯТ. О, и ти като мене. И аз така – вчера тук, утре там.

ХЪШЪТ. Лесен е животът на вестникарите! Затрупано от неправди и лишения е хъшовското братство!

ВЕСТНИКАРЯТ. Че аз питах един наш член-кореспондент в Румъния и той ми каза: Българските емигранти в Румъния живеят по-добре от румънските имигранти... в Румъния.

ХЪШЪТ. Лъжа! И неистина е това ви твърдение, господине! Този ваш член-кореспондент е платен извънземен шпионин! Понякога ние, хъшовете, по цял ден трябва да се борим с бездомните псета за късче свиден хляб!

ВЕСТНИКАРЯТ. Да, но официалната извънземна политика гласи, че на емигрантите трябва да се отпускат помощи, за да не надигат гласа си в чужбина.

ХЪШЪТ. Обаче официалната извънземна политика не знае, че повечето хъшове имаме румънски жени с роднини, гладни до девето коляно, и че ние, техните мъже, биваме изхвърляни на улиците и оставяни да се скитаме немили, клети, недраги и да се борим с бездомните псета за късче свиден хляб!

ВЕСТНИКАРЯТ. Господи, вие сте били много зле. И аз се чудех защо не издавате вече вестници.

ХЪШЪТ. Как да издаваме, като трябва да се борим всеки ден с бездомните псета за...

ВЕСТНИКАРЯТ. Е какви патриоти сте тогава?

ХЪШЪТ (заплаква). Никакви, брате, никакви! Баби станахме ние, баби! Като достигнат до нерадото ми съзнание спомените за България, като ме обземат мислите за България, която с право всички наричат “Швейцария на Балканите” и зачета вестниците, пълни със статии за величайшето благоденствие на нацията ни при настоящия поробител, ми идва да се боря, да се боря за собственото си право на щастие и достойн живот, но, братя, мога да се боря единствено с бездомните псета за късче свиден хляб!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Защо тогава не се върнете в България, брате мили!

ВЕСТНИКАРЯТ. Защото, скъпи братко, той е в числото на онези наши сънародници, които избягаха от родината си по време на нейната дълбока криза, тоест малко преди да ни поробят извънземните. Той е от дамгосаните.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Не мога да проумея едно нещо. Аз желая освобождението на България от чист идеализъм, а ти, низвергнати българино, хвалиш поробена България. Тогава за какво се бориш?

ХЪШЪТ. Сега се боря, за да се върна в родината, после ще се боря да ни поробят пак извънземните.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. *Вие, уважаеми съдии, вече разбирате, че в БРЦК участваха хора със странни и парадоксални интереси, но поне бяха искрени... Следващият човек, който пристигна, не бе грамотен, не разбираше от политически кроежи и интриги и не можеше да даде по никакъв философски начин обяснение за своя собствен патриотизъм. Аз съм склонен да мисля, че този истински Хайдутин желаше освобождението на България заради самата борба – явно борческият ген бе заложен дълбоко в наследствените му хромозоми.* (Влиза Хайдутинът.) Парола?

ХАЙДУТИНЪТ. България цяла сега нази гледа!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Влизай, брате! (Прегръщат се.) Да живей България!

ВЕСТНИКАРЯТ и ХЪШЪТ. Да живей България!

ХАЙДУТИНЪТ. Да живей бе, юнаци! И аз туй думам!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Я си кажи семейното положение, за протокола.

ХАЙДУТИНЪТ. Какъв кол бе, момче?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Така се казва. Кажи си жената, децата.

ХАЙДУТИНЪТ. А-а... Една жена, девет деца, три прасета, два се кокошки – не, деветнайсе, вчера заклах едната – пет овци, една коза и една тъща. Тъста го уморих.

ВЕСТНИКАРЯТ (хили се). Селяндур...

ХАЙДУТИНЪТ. Ей, серсем! Не ми се смей, че ще ти дам ей сега една... революция!

ХЪШЪТ. Чакайте, братя! Мир, любов... и късче свиден...

ВЕСТНИКАРЯТ. Стига с тоя хляб! Шефе, дай му нещо да яде. (Председателят му дава хляб.)

ХАЙДУТИНЪТ. Ау, гледай го бедното. Бузите му залепнали за гърлото! Отде идеш, чадо?

ХЪШЪТ (докато преглъща). От Румъния, бачо.

ХАЙДУТИНЪТ. Че в Румъния нямате ли жени – да ви нахранят?

ХЪШЪТ. Имаме, бачо, ама то все едно, че нямаме.

ХАЙДУТИНЪТ. Как тъй – тука има, тука няма. Или имаш жена, или нямаш кого да биеш!

ВЕСТНИКАРЯТ (тихичко). Простак.

ХАЙДУТИНЪТ. Чувам ей, чувам! Ти и под носа си да говориш, пак чувам аз! И наум да кажеш нещо, пак ще го чуя. Такива уши има дядо ти – хайдушки. Ако знаеш ей с

тези две уши колко пъти съм виждал таковата... бакърите... не бакърите – чиниите... хвърчащите чинии на онея шашавите... на отвънземните.

ВЕСТНИКАРЯТ. НЛО!

ХАЙДУТИНЪТ. Било е то, било! На лъже дядо ти Иван! Веднъж с ей таквази чиния се бих, с ееей такваз!

ВЕСТНИКАРЯТ. Бил си се ти. Под полите на жена си.

ХАЙДУТИНЪТ. А, не с монаси! С отвънземните ти казвам. Аз с овчарския кривак, те – с бакъра! Ама ги направих дармадан. Изпотроших им всичките фарове!

ХЪШЪТ. Ето един настоящи герой! Гордей се, Българийо, че си го раждала, за да има кой да те защитава! Дай да те целуна!

ХАЙДУТИНЪТ. Аферим, момче, машаллах! И аз туй им разправам на момчетата в механата, ама не слушат.

ВЕСТНИКАРЯТ (насмешливо). На колегите!

ХАЙДУТИНЪТ. А тъй: в легиите! Като се изправа до онея ми ти маси, като погледна зверски в очите Тошо Пияндето, па като ревна: Ще ги колим, Тодоре! Ще ги колим, братлета! Тяхната отвънземна верица... (Става и се втурва към Вестникаря.)

ВЕСТНИКАРЯТ. Кажу му да спре, председателю!

ХАЙДУТИНЪТ (обръща се). Кой е предателят? Дайте ми предателя да му клъцна аз гръцмуля!... (Удря по масата.)

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. *Такъв беше Хайдутинът: агресивен, прост, велик и недостижим на приказки. Ако го слуша човек, ще каже, че няма битка, която да е минала без него и в която да не е изгубил я крак, я ръка, я друго и пак да е цял-целеничък, жив и здрав с бяла кожа като мляко. Но фактът си е факт – той обнадежди събранието почти толкова много, колкото... Дипломатката. Тя се появи, както и очаквах, последна и безспорно бе най-свежата вода в извора БРЦК, литературно казано. Защо най-много ни обнадежди ли? Първо, защото бе жена, и пето, защото в българската история няма случай на жена, взела възлово участие в организирането на революция и това ни навеждаше на мисълта, поне мен, че в нашето дело има нещо изключително, нещо предопределено, нещо, така да се каже, истерическо.* (Влиза Дипломатката. Председателят ѝ целува ръка.) Парола, госпожо?

ДИПЛОМАТКАТА. Госпожица... Не се гаси туй, що не гасне! А, пардон... България цяла сега нази гледа!

ВСИЧКИ. Да живеј България!

ДИПЛОМАТКАТА. О, разбира се, разбира се.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Родом от кой град сте, госпожице, за протокола?

ДИПЛОМАТКАТА. От Париж.

ВЕСТНИКАРЯТ. От Париж? И вие се борите за нашия народ?

ДИПЛОМАТКАТА. А защо не? Човек трябва винаги да прави нещо през свободното си време. А аз мразя робството.

ХЪШЪТ. Ето една настояща героиня! Ех, и жена ми да беше...

ВЕСТНИКАРЯТ. Да се бориш за свободата, мадам, не е ли вече демоден в Европа?

ДИПЛОМАТКАТА. О, напротив, сега тази мода е в разгара си.

ХАЙДУТИНЪТ (към нея). Знамето уши ли, моме?

ДИПЛОМАТКАТА. Ох, забравих. Трябваше да си оправям маникюра.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Братя, преди да започнем същинската работа, нека ви кажа защо се спрях на нея за наш дипломат.

ВЕСТНИКАРЯТ. Понеже е съблазнителна, а?

ХАЙДУТИНЪТ. Абе тъй като я гледам, якичка е. Лозето ще го прекопа като нищо.

ВЕСТНИКАРЯТ. Във всеки случай Западът ще ни помогне много повече благодарение на любовниците и връзките на една жена, отколкото с декларациите на

нашите емигранти.

ХЪШЪТ. От името на емигрантите искам да заявя огромната си обида и разочарование от следующия факт, който, вярвам, ще направи горната ви забележка, господине, невалидна. Ние се отказахме да връчваме декларации на чуждите посолства в Букурещ, защото те ни ги връщат с учтива усмивка и ни смятат за луди да искаме освобождението на България.

ДИПЛОМАТКАТА. О, аз съм обходила всичките посолства в Букурещ, а и в Москва, Париж, Лондон, Рим, Токио, Берлин и прочие и никъде не срещнах съпротива, неприязън и липса на уважение, и трябва да ви кажа, че ей сега идвам от Британския парламент, където бях изслушана лично от неговия председател, на четири очи – той е един много мил и внимателен полувъзрастен лорд и...

ВЕСТНИКАРЯТ. И за какво си говорихте? Какво смята той по възточний въпрос?

ДИПЛОМАТКАТА. Ами той счита, че времето тук на Балканите е много хубаво, той обичал вашите курорти и червеното ви вино. Смята, че вашите българки са много красиви, но ние, французойките, ги превъзхождаме. Каза, че той често подарявал на внучките си същия парфюм, който ползвам и аз...

ХЪШЪТ. Но не говорихте ли за положението на бедната ни родина?

ДИПЛОМАТКАТА. Мисля, че спомена нещо, когато се обличах... пардон, докато си тръгвах.

ВЕСТНИКАРЯТ. Но какво смята той по възточний въпрос!

ДИПЛОМАТКАТА. Ами че за него такъв въпрос няма бе, господине! (Пауза.)

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Братя и сестри, моля ви, седнете около масата, за да открия главното събрание на Българския революционен централен комитет... *Те се настаниха, дами и господа съдии, аз ги накарах да се закълнат в лоялност към свящото дело и им предложих следния дневен ред. Първа точка: създаване на устав. Втора точка: направо на въстанието. Беше приет с два гласа "за", два "против" и един "въздържал се".*

ВЕСТНИКАРЯТ. Вижте. Във всяка цивилизована страна революционният устав започва с това, в името на какво се борим.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Точно така. Затова аз предлагам следния текст: "В името на единното и свято освобождение на потиснатата ни и онеправдана нация от мерзкия поробител..."

ХАЙДУТИНЪТ. Чакай бе, момче. Кажи си го простичко. Борим се, за да изколим отвънземните!

ХЪШЪТ. За късче свиден хляб!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Но, братя, не може то така – всеки да дърпа към себе си.

ВЕСТНИКАРЯТ. А какво ще каже парижанката?

ДИПЛОМАТКАТА. Пишете каквото щете, то си е ваша работа.

ВЕСТНИКАРЯТ. Как така наша-ваша? Или всички, или никой.

ДИПЛОМАТКАТА. Ама вижте какво! Ако ще ми надувате главата и ще ми губите времето, аз си тръгвам! Довечера имам билет за Миланската скала.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Добре, братя, успокойте се! Запазете силите си за борбата! Нека преминем към другата точка от устава. Разпределението на въстаническите сили. Хайдутинът да поеме хвърковатата чета.

ХАЙДУТИНЪТ. Тъй я. Няма само те да хвърчат.

ХЪШЪТ. Аз предлагам атакуващият корпус да се командва от дипломатката. Нека събере орда предани патриотки и напред.

ДИПЛОМАТКАТА. Нямам нищо против. Само ми кажете какви да бъдат костюмите.

ВЕСТНИКАРЯТ. Вашата рота, колежке, може и без дрехи. Ще е по-функционална.

ХЪШЪТ. Прав си, брате. Ще спестим и някой друг лев. За хляб.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Братя! Братя, вие отечеството ли ще спасявате или на пазар ще ходите!

ХАЙДУТИНЪТ. Така е. Засрамете се. Всички сме в първите редици, всички ще измрем на бойното поле, ако трябва!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Благодаря, господине.

ХАЙДУТИНЪТ. Но само ако трябва. Защото мен вкъщи ме чакат една жена, девет деца, три прасета – едното свиня майка...

ВЕСТНИКАРЯТ. Е, стига де, стига де. Не правим преброяване на населението... (Внезапно запищява някакъв звън. Идва от чантата на Дипломатката, но те не разбират в началото.) Някаква сирена!

ХАЙДУТИНЪТ. И моите хайдушки уши...

ХЪШЪТ. Ченгетата!

ВЕСТНИКАРЯТ (изплашен). А!? (Настава суматоха. Светкавично Хъшът и Хайдутинът вадят карти, почват да играят и дори се карат, Вестникарят разтваря чадър и тръгват да се разхождат под ръка с Дипломатката. Председателят става и поглежда през прозореца.)

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Не вярвам. Щом досега не са... (Неспокойни се скупчват около масата.)

ДИПЛОМАТКАТА. Оф бе, момчета... (Плюе си в пазвата. Звънът продължава.) Как ме изплашихте... (Бърка в чантата.) Ами че това е джиесемът ми. (Изважда го.)

ВЕСТНИКАРЯТ. Не сме ли в дълбока конспирация?

ДИПЛОМАТКАТА. Ох, боже мой, няма спокойствие... (Чете нещо.) Не е за мен.

ВЕСТНИКАРЯТ. Ами за кого е? (Взема апарата. Чете.) До БеРеЦеКа.

ХЪШЪТ. До нас, значи.

ВЕСТНИКАРЯТ. О. Чуйте. “Вие четете в този момент кървавия ЕсЕмЕс...” Хм.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ (развълнуван). Нататък!

ВЕСТНИКАРЯТ. Нататък... “Братя! Кръвта рухна! Зелките падат! Въздухът трепери! Нашият БРЦК реши и от този миг вие сте съучастници в общонационалната революция!”

ДИПЛОМАТКАТА. Абе във вашата България май всяка къща има свой БРЦК и всеки решава, обявява.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Дай го! Дай! (Издърпва апарата.) “В името на родината, в името на... “ Братя! Това е! Ставайте! Братя! Напред!

ХАЙДУТИНЪТ (скачат с Хъша). Да ги колим душманите!

ХЪШЪТ. Победа будет за нами!

ВЕСТНИКАРЯТ (крещи). Опомнете се, хора! Къде сте хукнали?

ДИПЛОМАТКАТА. Може да е уловка.

ВЕСТНИКАРЯТ. Първо може да е уловка, но най-важното – кой е този БРЦК, че ще командва? Та не разбирате ли: те са нелегитимни! Не-ли-ги-тим-ни!

ХАЙДУТИНЪТ. Тъй я. Откъде накъде те ще ме командват мене?!

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Братя! Те са българи! Какво повече ви трябва?! Напред!

ВЕСТНИКАРЯТ. Как какво? Те са нелегитимни.

ДИПЛОМАТКАТА. И къде напред, господине? Какви връзки имат те в Европа?

ВЕСТНИКАРЯТ. Стига гол и бос идеализъм! Били българи! Първо са нелегитимни, после са българи. В нас са хлябът и ножът...

ХЪШЪТ. Хлябът!

ХАЙДУТИНЪТ. И ножът, ашколсун.

ВЕСТНИКАРЯТ. Не е ли така, братя и сестри?

ВСИЧКИ (освен Председателя). Така е.

ВЕСТНИКАРЯТ. Тогава пиши, господин председателю, останалите точки от устава.

Пиши. Всеки, който участва в революцията под знамето на нелегитимния БРЦК, да бъде убиван или предаван на враговете.

ДИПЛОМАТКАТА. И всички техни изявления за чужбина и други документи да се опровергават или изгарят.

ХЪШЪТ. И да се изземват от нелегитимните всичките провизии, хранителни запаси и хляб.

ХАЙДУТИНЪТ. И който коли без мое разрешение – да го колят.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. К-как... Нали всичко е... за България...

ВЕСТНИКАРЯТ. Не за България. Всичко трябва да е за нашия БРЦК.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Но защо срещу себе си, братя? Защо винаги срещу себе си?

ДИПЛОМАТКАТА. Защото сте роби.

ВЕСТНИКАРЯТ. Така е, роби сме.

ХАЙДУТИНЪТ. Кой е роб, ма? Аз? Аз ли съм роб? (Към Хъша.) Ти, брате, роб ли си?

ХЪШЪТ. Не... Аз съм емигрант.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Добре, братя. Приемам устава, дано България ми прости, а господ прости на българите... Хайде! Да въставаме! На оръжие! Напред! (Хукват пак тримата.)

ВЕСТНИКАРЯТ. Стоооп. Къде напред наистина? Помислете. В момента въстанието бива жестоко потушавано, а вие сте тръгнали да го спасявате. На Исусовци ли се правите? А?

ДИПЛОМАТКАТА. Глупости. Аз оттук не мърдам. (Председателят сяда на мястото си, остава неподвижен. Хайдутинът и Хъшът застават срещу Вестникаря и Дипломатката.)

ХАЙДУТИНЪТ. Как тъй не мърдаш, ма! Изпълнявай командите!

ХЪШЪТ. Изпълнявай!

ДИПЛОМАТКАТА. Я си глей на келя!

ВЕСТНИКАРЯТ. Темерути!

ХАЙДУТИНЪТ. Знаеш ли като те бухна по зиндеря!

ХЪШЪТ. На комати трябва да ви надробят!

ДИПЛОМАТКАТА. Недей пули тия чочаци! Чувството ми се секна!

ВЕСТНИКАРЯТ. Как ме гледа! Като природно явление!

ХАЙДУТИНЪТ. Виж си капацината бе, кърсокак!

ХЪШЪТ. Лонгур! Парцул!

ДИПЛОМАТКАТА. Гиди, гиди, кърдолар!

ВЕСТНИКАРЯТ. Аман от такива пишман-революционери!

ХАЙДУТИНЪТ. Аз съм най-революционер! И затова казвам – революция немедленна!

ХЪШЪТ. Немедленна!

ДИПЛОМАТКАТА. Никаква революция!

ВЕСТНИКАРЯТ. Да се изчака!

ХАЙДУТИНЪТ. Никакво чакане! Да ги колим!

ВЕСТНИКАРЯТ. Народът още не е узрял, не е готов!

ХАЙДУТИНЪТ. Революция немедленна!

ХЪШЪТ. Веднага!

ДИПЛОМАТКАТА. Още не!

ХАЙДУТИНЪТ и ХЪШЪТ. ВЕД-НА-ГА!

ВЕСТНИКАРЯТ и ДИПЛОМАТКАТА. О-ЩЕ НЕ! (Всички скандират силно много пъти, накрая едновременно. Заедно с виковете “У-у!”, “Долу!”.)

ВЕСТНИКАРЯТ. Вий сте предатели! Смъ-ърт!

ХАЙДУТИНЪТ. Пази се! Коооля! (Двете противникови групи дърпат знамето, то се раздира по средата. Започва етюд война - правят барикади, стрелят се и крещат; гонят се, бият се, играят заедно ръченица, пак се бият; екшън и пр., и пр.)

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ (става и се разхожда. Изведнъж плясва с ръце и всички замръзват, в каквито пози са били заварени.) *Както виждате, уважаеми съдии, моите братя българи не можах да се обединят дори и в националната ни революция – една от страниците светини в българската история. И тъй като те бяха по равно и при евентуалното развитие на събитията моята персона щеше да има решаващо значение, то аз реших да се самоубия. Бях изпълнен до гуша с омерзение и затова не пожелах в тази минута да простя и помогна на събратята си. И за да оправдая себе си, аз си спомних, че някой спомена за Исус. В съдбовния миг, дами и господа, аз си въобразих, че съм Спасител, че моята смърт и единствено тя ще изкупи греховете на българите, ще изкупи – забележете колко бях наивен – и робството им. Но за да стана Исус, аз трябваше да бъда предаден от своите и убит от тях. И ето как стана това. (Качва се на масата.) Братя, спрете! (Те излизат от вцепенението си. Заобикалят го изненадано.)*

ХАЙДУТИНЪТ. Ти от кои си?

ХЪШЪТ. От нашите ли си?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Наполовина. (Вдига едната ръка.)

ВЕСТНИКАРЯТ. От кои си?

ДИПЛОМАТКАТА. От нашите ли?

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. Наполовина. (Вдига и другата ръка. Като разпънат на кръст.)

ВСИЧКИ. Тогава умри. (Застрелват и намушкват Председателя. Пауза. Споглеждат се.)

ХАЙДУТИНЪТ. Абе... братя... той май... такава... умря.

ДИПЛОМАТКАТА. Уф, бедничкият! (Пауза.)

ХЪШЪТ. За какво се бием ние? Не можем ли да ядем хляба си скришом... и да изчакаме братята освободители?

ВЕСТНИКАРЯТ. Аз ви напускам.

ХЪШЪТ. О, и аз бягам!

ДИПЛОМАТКАТА. И аз.

ХАЙДУТИНЪТ. Чакайте ме, братя! (Всички избягват. Председателят отпуска ръце и слиза от масата.)

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ. *Така, дами и господа съдии, аз се самоубих или бях убит, както ви харесва. Сега ви оставям на собствените ви разсъждения и присъди. Не държа да ми вярвате, не желая да ме оправдавате или каквото и да било. Аз просто ви разказах една история за това как българите останаха под извънземно робство.*

МЕЧО МУЗИКАНТА

Горска поучителна история в стихове (четиристъпен хорей)

Участват

Мечо и Мецан
Вълчо, Лисан и Лиска
Свраката, Зайо, Канарчето, Катерицата
много публика, оркестър симфоничен и горски бал

и със специалното участие на
Кончето

Действието става в гората и в нашето въображение.

Сцена първа.

“МУЗИКАНТ ЩЕ СЪМ И ТУЙ ТО!”

Пред къщата на Мечо.

МЕЦАН

Ето на! – Обяд е още,
той пак свири! Цели ноци
над пианото будува!
Карам му се – той не чува!
Влиза в къщата. Вика.
Тази музика проклета
да оставиш! Виж детето
на съседите ни, то е
работливо и достойно...

МЕЧО

Да! И глуповато също!

МЕЦАН

Музикант не храни къща!
МЕЧО (изхвърча навън)
Чуй ме, татко! Всички чуйте! –
Музикант ще съм и туй то!
И ще свиря, без да спирам –
даже и ще композирам!
Пък и диригент ще стана!
И учител по пиано!

МЕЦАН

Днес за да вървиш напред,
трябва само мед и мед!

МЕЧО

Татко, ти си дърводелец –
с инструментите умело

ти твориш за нас удобни
пейки, маси, гардероби...
Тъй и моето пиано
ще ми служи за прехрана!
СВРАКАТА (появила се е; отстрани)

Пак ли вдигат гюрултия?
МЕЦАН
Синко, остави ги тия
приказки – бъди по-умен!

СВРАКАТА (отстрани)
Всеки ден еднакви думи.
Всеки ден едно и също:
първо малкият се мръщи,
после старият. Крещят,
викат, спорят всеки път!

МЕЦАН (забелязва я)
Лельо Сврако, извинявай
пак за вдигнатата врява...

Сочи Мечо.

Цял ден свири и не спира...
Хич от дума не разбира!

МЕЧО
Друго няма да работя!
МЕЦАН
Ето, чуй го. Вагабонтин!
В музиката хляб днес няма!

СВРАКАТА
Мечо, ти мисли за мама,
татко, братя и сестри –
как ще ги изхранваш ти?
Няма, няма интерес
в музиката, Мечо, днес.

МЕЧО
Всички вие сте решили,
мъчите се с всички сили
да сте вечно против мен!

МЕЦАН
Млад си още и зелен.
И за себе си, аз виждам,
сам не можеш да се грижиш!

МЕЧО
Не е вярно!

МЕЦАН
Да, така е!
Запомни го най-накрая:
музиката хляб не ражда!

МЕЧО
Докато не ти докажа,
вкъщи няма да се върна!

Мечо избягва.

МЕЦАН (на себе си)
Ей, светът се преобърна...
СВРАКАТА
Но, Мецане, много строго
му се караш – твърде много.
Трябва по-спокойно, мирно...
МЕЦАН (на себе си)
Нека да не се прибира!
... По спокойно ли? Аз, Сврако,
дълго траех, траех, чаках,
чаках да му попремине
жаждата неутолима
все да свири – но не би!
Пък голям е – да го бия...
СВРАКАТА
То, Мецане, с бой не става...
И сега какво ще правиш?
МЕЦАН
Знам ли...
СВРАКАТА
Слушай, без компромис
няма здрав и хубав дом и
няма миг спокоен даже.
Тъй че, право да ти кажа,
няма смисъл да му пречиш...
Дай му вече шанс на Мечо!
МЕЦАН
И да искам, да не искам...
Хайде, Сврако. Ще помисля.

Сцена втора.
НОВА ТАКТИКА В МАРАТОНА

Стадион.
МЕЧО
Здрасти, Вълчо. Пак ли бягаш?
ВЪЛЧО
За надбягване се стягам.
МЕЧО
Зайо ли ще побеждаваш?
ВЪЛЧО
Да. Но Зайо не прощава.
Много бърз е.
МЕЧО
Да. Обаче
ако постоянно плачеш –
няма да го победиш...
ВЪЛЧО
Аз не плача. Мечо, виж:

тези кецове са нови,
но стоят като подкови!
Неудобни са ми много.

МЕЧО

Вълчо, знаеш ли, че мога
да помогна да надбягаш
Зайо? Кецовете слагай,
аз ще взема барабана.

ВЪЛЧО

Барабан ли?

МЕЧО

Щом захвана

с него ритъм, ти го следвай – само да не сбъркаш гледай.
Хайде... Още ли се чудиш?
Колкото по-бързо удрям,
толкова по-бързо ти ще
обикаляш туй игрище!
Вълчо започва да бяга, а Мечо да бие барабана. Вълчо бяга все по-
бързо и бързо. Накрая Мечо спира.
Стига, Вълчо. Измори се.
Иди вкъщи, почини си.
За следобеда се стягай –
Зайо Байо да надбягаш.

Сцена трета.

ДВА МЕДАЛА

Следобед на стадиона.

КОНЧЕТО

То е коментатор, със слушалки.
Добър ден, лекоатлети,
запалянковци заклетите!
Днес ще спорят за медала...
Уредбата заглъхва, чува се откъслечно.
Ало... Проба! Проба... Ало...
... Вълчо с кецовете нови
срещу Зайо с първи номер!
Вярно, всичко е хазарт,
но пък стартът си е старт!
Кой ще стигне пръв финала?...
Ей, внимание! Сигналът...
Чува се изстрел, двамата състезатели хукват. Докато Кончето
коментира, отвсякъде викат “Зайо”, “Вълчо”, “Давай”, “Оп, оп, оп” и
т. н.
Ето, преднина пръв Зайо
взема. Вълчо не изтрайва.
Виждам, че го изпревари.
Не за дълго. Зайо стар е
маратонец. Много скоро,

бавно, с неизменна скорост

Вълчо взе да задминава
и назад да го оставя.

Чува се барабан.

Но това какво е? Май че
изостава нашто Зайче?

Вълчо в силен бяг по склона
много бързо го догонва
и пресича пръв финала!

Овации. Състезателите си отдъхват.

Вълчо беше като хала!

ЗАЙО

Не е честно! Не е вярно!

Вълчо с помощ барабанна
победи ме!

КОНЧЕТО (слиза долу на пистата, държи медали в ръка; през
почетната стълбичка)

Зайо Байо,

ти си бърз, това го знаем,
но си горд и лекомислен.

Само който силно иска
побеждава! Ето пример:

Вълчо запаянко има –
без дори да е от клуба
на спортистите...

ЗАЙО

Загубих.

Вълчо, ти си победител.

КОНЧЕТО

Нека чуе всеки зрител!

Днес от себе си ще дам
и на двамата медал!

Сцена четвърта.

ГОРСКИТЕ РОМЕО И ЖУЛИЕТА

В гората. Под балкона на Лиска. Мечо е седнал наблизо с китара в ръка.

Подрънква. Появява се Лисан.

МЕЧО (настрани)

Я, Лисанчо. Той обича
Лиска – малкото момиче
на Лисициния брат.

Впрочем, Лисо е богат,
лесно е да ги сватосат.

Но не е в това въпросът!

Казват, че инат е Лиска
и Лисан въобще не иска.

ЛИСАН (забелязва Мечо)

Мечо...

МЕЧО

Как си, Лисо? Днеска
имаш нова май прическа?

ЛИСАН

Да, и нов костюм си купих
и специално се изстухах
с него, но...

МЕЧО

Защо – не ще ли
Лиска с тебе да споделя
любовта ти? Или връща
всеки дар твой...

ЛИСАН

...Тази къща

тук пред тебе е светиня –
в нея моята богиня
движи се, говори, диша...
Но за нея съм излишен!

МЕЧО

Толкова ли безразличен
си на нежното момиче?

ЛИСАН

...О, скала над залив тих,
чуваш ли ти този стих:
Той – отчаян – от скалата
се понесе към водата! –
Туй ми е съдбата, Мечо,
аз съм сам и съм обречен...
Мечо прихва да се смее.
Смееш ли се!?... На дуел!
Или дяволът те взел!

МЕЧО

Чакай, чакай, ей, Лисане!
Тихо.

Стана тя, каквато стана...

Пак силно.

Моля те, не се обиждай!
Съжалявам, като виждам
как си тъжен, омърлушен
и нещастен...

ЛИСАН

Мечо, слушай –
смятай, че от този миг
ням е вече тоз език,
който нея тъй прослави!
Ах, от колко време правя
серенади! За какво ли?
Без крила е моят полет!

На балкона излиза Лиска. Лисан пее на нея.

Слънцето изгря от изток,
то за теб е, мила Лиске!
ЛИСКА
И на запад ще залезе.
МЕЧО (настрани)
Боже, тя му се изплези!
ЛИСАН (пее)
Облаците на небето
са от мен за теб букети!
ЛИСКА
Ами вятър ако духне?
МЕЧО (настрани)
Гледай как във смях избухна!
ЛИСАН (пее)
Виж, Луната е прекрасна,
във възторг звездите гаснат!
ЛИСКА
Но, Лисане, ден сега е! (Прибира се.)
ЛИСАН
Виждаш, Мечо, виждаш! Тя е
пак тъй леденостудена
и жестока все към мен, а
думите са тъй красиви!
МЕЧО
Ала пееш ти фалшиво
и мелодиите никак
не прилягат на езика!
Трябва нежност, трябват
чувства...
Всъщност, трябва ти изкуство.
ЛИСАН
Мечо, ти си музикант,
даже всепризнат талант.
Много ти се моля, Мечо,
щом фалшивостта ми пречи,
искам ти от мое име
да омаеш несравнимо
несравнимата Лисана
в този миг, на таз поляна!

Мечо започва да свири, а Лисан – да си тананика първо тихичко, сетне по-силно. През това време на балкона излиза Лиска, заслушва се, въздиша. Лисан я вижда и запява.

Слънцето изгря от изток,
то за теб е, мила Лиске!
ЛИСКА
О, виж колко е красиво!
МЕЧО (настрани)

Тя е толкова щастлива!

ЛИСАН (пее)

Облаците на небето
са от мен за теб букети!

ЛИСКА

Ах, обичам аз цветята!

МЕЧО (настрани)

Тя целувка му изпрати.

ЛИСАН (пее)

Виж, Луната е прекрасна,
във възторг звездите гаснат!

Да ти кажа само искам –
ти си по-прекрасна, Лиске!

Чува се гръм. Завалява дъжд.
Заваля ли?

МЕЧО

Да.

ЛИСКА

Дъждът

спре ли, ей при онзи дъб
ще ме чакаш ли, любими?

ЛИСАН

Да, девойко несравнима!

Лиска се прибира.

Мечо, о, от днес нататък
ти си мой най-пръв приятел!

Стиска му ръката и двамата се отдалечават.

Сцена пета.

ПЕСЕНТА НА КАНАРЧЕТО

В дъбравата. Мечо е седнал под едно дърво, в клоните на което е Канарчето. Той не го вижда.

МЕЧО

Слънчо вече прегоря и
взе да приближава края
на гората. Два-три часа
и ще бъде у дома си
нейде там зад планините.
Ох... Напразно днес се скитах.

КАНАРЧЕТО (пее)

Ходим гладни, голи, боси,
но пък никога не просим,
а задаваме въпроси,
дето все беди ни носят.
Но живеи ли се животът,
ако всичко е по ноти?

Музиканти сме, а няма

кой да чуе нашта драма –
скачаме от гама в гама
за коричка хлебец само.
Но живеи ли се животът,
ако всичко е по ноти?

И умираме самички,
изоставени от всички
със утехата едничка –
песните ни се обичат.
Но живеи ли се животът,
ако всичко е по ноти?

МЕЧО

Странно! Странно... Откъде ли
тази песен се е взела?
“Ако всичко е по ноти...” (Пее го.)
Ей? Кой пее на дървото?

КАНАРЧЕТО (довършва песента)

Нашият живот бил лесен,
лесен – казват – като песен.
Но живеи ли се животът,
ако всичко е по ноти?

МЕЧО

Кой е горе на дървото?

КАНАРЧЕТО (свършва)

... ако всичко е по ноти.

МЕЧО

Кой е горе?

КАНАРЧЕТО

Чух, де! Стига!

Само шум без нужда вдигаш.

“Кой е, кой е” – и не спира.

Глух ли си? Аз репетирам?

МЕЧО

Кой си, алте сладкогласни?

Песента ти е прекрасна!

Тембър, музика, слова...

КАНАРЧЕТО

Мечо, ти ли си това?

МЕЧО

Да, защо?

КАНАРЧЕТО

Ура, успяхме!

Този път щастливи бяхме

и открихме музикант!

МЕЧО

Само че...

КАНАРЧЕТО

Голям талант,
чуваме навред, живеел

във гората и владеел
всеки инструмент и тон...

МЕЧО

Е, чак толкоз!...

КАНАРЧЕТО

Моят клон,
следващият и нататък,
чак до края на гората,
са изпълнени с хористи,
тромпетисти, кларнетисти –
цял оркестър симфоничен
с музиканти най-отлични
и известни. Само няма
диригент кой да ни стане.

МЕЧО

О, мечтата ми едничка –
цял оркестър симфоничен
някой ден да дирижирам –
сбъдна се!... Момче, събирай
музикантите веднага!

Моля те, побързай, драги!

Канарчето отлита. На себе си.

Хайде, Мечо, няма време,
тичай у дома да вземеш
фрак и диригентска палка.

ГЛАСЪТ НА КАТЕРИЦАТА

Мечо! Мечо! Чакай малко!

МЕЧО

Кой ме вика? Бързам много,
да поспра дори не мога!

КАТЕРИЦАТА (запъхтяна)

Аз съм, Мечо. Аз съм – Катя.

Чакай... Мене ме изпрати

Пеперудката, а също

Петльо наш... Недей ме връща!

Знаеш ли, че сме събрани

на голямата поляна?...

МЕЧО

Тъй ли? Аз защо не знам?

И кои дошли са там?

КАТЕРИЦАТА

Ами Вълчо и Еленът

със Сърните, Зайо с мен е,

Кончето, Лисан и Лиска

и Вrabчетата хористи,

и Соколите, Орлите

плюс Мишоците, Пчелите –

много още, много още!

МЕЧО

Бре, не знаех!...

КАТЕРИЦАТА

Тази нощ сме
се решили да направим
бал голям и празник славен.
Но пък – да ти кажа право –
то без музика не става!
Молим те да ни помогнеш –
музика ни трябва много!

МЕЧО

Кате, имам изненада,
със която ще зарадвам
всички ви на бала аз!
Сама дай ми четвърт час!

КАТЕРИЦАТА

Тичам да им кажа, тичам!
Мечо, много те обичам!

Затичват се в разни посоки.

Сцена шеста и последна.
НЕКА БЪДЕ МУЗИКА!

*Бал. Животни много. В средата – танцувална площадка, встрани – естрада, на която симфоничният оркестър си настройва инструментите.
Мечо пристига с партитури под мишница и с жест прекратява настройванията.*

МЕЧО

Мисля, че това е нужно,
за да можем всички дружно
да направим тук забава
истинска!

ВСИЧКИ

О, да!

МЕЧО

Тогава
ей, момчета, засвирете,
вий, певци, ги подкрепете,
всичко живо нека вдигнем –
чак небето да достигнем!

Весела мелодия. Танци и пляски. Започва втори танц, към средата на който се появяват Мецан и Свраката.

МЕЦАН (първо като глас)

Колко е часът, кажете?
Спрете музиката, спрете!
Излиза от тълпата със Свраката.
Спрете музиката! Спрете!
Колко е часът? Кажете?
... Всички млади са такива.
Лекомислени, лениви

щом потрябва да работят.
Призове ли ги животът
те обаче срама нямат!
Всичко ще зарежат, само
празненство да не изпуснат,
някоя вечеря вкусна,
театрална постановка!

Разглежда участниците в бала, цъкайки с език и мърморейки "Разсипия!".

Няма златни днес пантофки,
няма приказни царкини
със очи дълбоко сини,
благородни господари
няма, няма слепи старци,
чудеса, вълшебства няма –
туй е оптика, измама! (Към Мечо.)
Трябва труд, труд постоянен
и ръце, покрити с рани,
не със диригентски палки.
Жалко, че живяхме... Жалко...

СВРАКАТА

Е, Мецане, прекали май.
Тука нещо друго има:
те живеят с красотата.

МЕЦАН

Красотата не е злато!
... Ами ти бе, мои синко,
да си нужен май поиска?
Гледам: цял ден се мотаеш,
за какво – и сам не знаеш!
Е, за мен е ясно вече –
музикант не ще си, Мечо!

ВЪЛЧО

Чакай, чакай, чакай, чакай –
ти объркал си се сякаш?
Ако с барабана Мечо
не помогна, аз щях вечно
да съм втори в маратона –
мене Зайо би догонил
и задминал с километър.
Кончето ми е свидетел!

ЛИСАН

Чичо Мецо, мойта почит –
твоя син виниш неточно!
Ако той не бе захванал
песен истинска, Лисана
нямаше да ме хареса.
Вярно ли е, о принцесо?

ЛИСКА

Вярно е, красиви принце!

Мечо, само той! Единствен!

КАНАРЧЕТО

О, момент, момент, момент –

той ни стана диригент!

КАТЕРИЦАТА

Този празник тази вечер

не дължиме ли на Мечо?

Всички започват да викат “Браво”, “Да живее Мечо”, “Да живее оркестърът, музиката” и пр.

СВРАКАТА

Мисля, че животът с песен

е къде-къде по-лесен!

Мечо – казвам аз, Мецане –

музикант да си остане!...

МЕЦАН (замисля се)

Е... Добре...

Излиза.

ВСИЧКИ

Ура за Мечо!

Разрешено му е вече!

МЕЧО

Ей, момчета, засвирете!

Вий, певци, ги подкрепете!

Всичко живо нека вдигнем –

чак небето да достигнем!

Ей, момчета, засвирете!

Вий, певци...

ЮДА

Двуактна евангелска кавър версия

“Тогава Юда, който го беше предал, (...) разкая се (...) и отиде, та се обеси.”

Евангелие от Матей

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

Ю да
Д я в о л ъ т
К а й а ф а
И с у с
П е т њ р

ПРОЛОГ

В храма. Дяволът се е облегал на една колона, влизат Юда и Петър. Не забелязват Дявола (той е облечен точно като Юда).

ЮДА. Но той защо каза, че ще го предам!

ПЕТЪР. Успокой се, Юда, Исус нещо днес не е на себе си.

ЮДА. Но той ме погледна и аз...

ПЕТЪР. Успокой се, де! Какъв човек си ти? От един поглед...

ЮДА. Не е от един поглед, а...

ПЕТЪР. Е, добре де, не само от един поглед, а и от няколко думи...

ЮДА. И от един топнат хляб...

ПЕТЪР. Какъв топнат хляб?

ЮДА. Ето, видя ли! Ти дори не си чул думите му! Само аз ги чух, защото бяха насочени към мен...

ПЕТЪР. И какво ти е казал?

ЮДА. Че който натопи хляба си едновременно с него, той ще го предаде.

ПЕТЪР. Това го чух. И затова оставих хляба, който бях взел в ръка! Впрочем така направиха и другите...

ЮДА. Но не и аз. Когато Исус го изрече и ме погледна, ръката ми се разтрепера и аз изтървах хляба и той падна точно в мига, в който Исус...

ПЕТЪР. Топна своя, разбрах. Но какво от това? Станало е случайно. Пък и откъде си сигурен, че Исус е казал точно това? Ти замислял ли си се колко е неразбираем той понякога? Посочва едно, започва да приказва за него като за нещо друго и накрая стига дотам, че намесва себе си в цялата тази история и тогава в моята глава става каша! И се чувствам, сякаш някой топи хляб в нея.

ЮДА. Но това са притчите, Петре. Те са алегорично нещо. А Исус говори предимно с

притчи.

ПЕТЪР. Хубаво! Ами я ми кажи защо си толкова стреснат тогава, след като това, което той каза, също може да е било притча!

ЮДА. Но...

ПЕТЪР. Какво “но”? Ето, че ти стана ясно как...

ЮДА(прекъсва го). Не, не беше притча...

ПЕТЪР. Не беше ли? Добре, какво каза Исус, помниш ли?

ЮДА. Че един от нас ще го предаде!

ПЕТЪР. Това – ясно! След това! Че хлябът...

ЮДА. Че хлябът е негова плът, а виното – кръвта му.

ПЕТЪР. Така-а... Или че плътта му е хляб, а кръвта му – вино. И какво значи това?

ЮДА. Не знам.

ПЕТЪР. Виждаш ли? Пак е било притча... Освен това той ни рече да ядем от плътта му и да пием от кръвта му...

ЮДА. Не, не. “От хляба и от виното”, рече.

ПЕТЪР. Не ме обърквай, де!... Да... И ти точно това си направил – топнал си плътта му в съда...

ЮДА. Топнах хляба.

ПЕТЪР. Това е според теб, а според Исус – топнал си плътта му и си цокнал кръвта му.

ЮДА. А това означава, че съм го предал!

ПЕТЪР. Според теб означава това, а според Исус – ти си предал хляба и виното на стомаха си, сиреч си си похапнал.

ЮДА. Защо говориш глупости?

ПЕТЪР. Искам да ти докажа, че всичко, което става, е толкова объркано и двусмислено, и... Понякога седя и се чудя – какво, аджеба, правя аз сред тази група ученици на един човек...

ЮДА. Един от нас ще го предаде...

ПЕТЪР. ...на един човек, който отгоре на всичко твърди, че е бог...

ЮДА. Един от нас ще го предаде.

ПЕТЪР. Няма да съм аз, ти не ме слушай какво говоря. В първия момент аз винаги се усъмнявам в думите му, но в следващия се сещам, че това е някоя притча и че, значи, евентуално ще я разбера в края... и моментните съмнения изчезват.

ЮДА. И в края, след притчата, оставаш още по-объркан... Но това, че той е бог, не звучи като притча.

ПЕТЪР. Притча е. Иначе не мога да го проумея.

ЮДА. Да, един от нас ще го предаде.

ПЕТЪР. Няма да съм аз. Не бих могъл. Той ме измъкна от тълпата, от бедите на бедността. Прост рибар, никой не те има за нищо... На рибите ми обръщаха повече внимание, отколкото на мен! А сега съм посрещан от всеки, хранят ни, учителят ми име краката...

ЮДА. Да! И това защо го направи той преди малко? И това ли е притча?

ПЕТЪР. Предполагам. Знае ли човек? Затова ти казвам да не си внушаваш разни работи... Ами че и на мен ми каза, че ще се отрека от него и то три пъти, но това е абсурд, Юда! Абсурд!

ЮДА. Не, той ме погледна и каза: “Един от вас ще ме предаде!”

ПЕТЪР. Оф! (Махва с ръка и излиза, без Юда да го забележи.)

ЮДА. Така е, Петре. Той ме посочи, но вие ядяхте и пиехте... Почувствах се като... като предаден! (Обръща се, вижда, че Петър го няма. На себе си.) И едно нещо още по-страшно има! Защо не посмях да го кажа на Петър? Исус ме погледна, рече: “Един

от вас ще ме предаде.” и промълви: “А в този, който ще ме предаде, се е вселил... (съвсем тихо, почти нечуто, сякаш наум) дяволът.”!

ДЯВОЛЪТ (който е слушал и наблюдавал досега). Хоп! Най-последно! (Юда се стряска.) Какво, момче? Да не се изплаши? (Юда мълчи.) Бъди по-силен, по-смел... Много ти е крехка душата, а? Така ли е? (Юда се обръща да си ходи.) Чакай... Чакай. (Дяволът го хваща за ръката.) Не бягай, Юда. Не можеш да избягаш.

ЮДА. Пусни ме!

ДЯВОЛЪТ. О, стана по-смел! Така! Така те искам, момче!

ЮДА. Пусни ме!

ДЯВОЛЪТ. Ето, ето, пускам те. (Пуска го, Юда понечва да си тръгне, Дяволът пак го хваща.) Е, ама ти си много неразбран! Почакай да си поговорим.

ЮДА. Не те познавам.

ДЯВОЛЪТ. Познаваш ме.

ЮДА. Не те познавам.

ДЯВОЛЪТ. Познаваш ме.

ЮДА. Не.

ДЯВОЛЪТ. Да.

ЮДА. Какво искаш?

ДЯВОЛЪТ. За това съм тук! За да разбера ти какво искаш.

ЮДА. Аз нищо не искам!

ДЯВОЛЪТ. Искаш.

ЮДА. Не искам!

ДЯВОЛЪТ. Истина ти казвам, искаш!

ЮДА. Ти говориш като Исус.

ДЯВОЛЪТ. Аз пък бих казал, че той говори като мен!

ЮДА. Но кой си ти?

ДЯВОЛЪТ. А! Най-последно дойдохме на въпроса! Кой съм аз...

ЮДА. Кой си?

ДЯВОЛЪТ. Аз съм... дяволът.

ЮДА. Господи!

ДЯВОЛЪТ. Не, не съм господ. Аз съм дяволът.

ЮДА. Пусни ме! (Започва неистово да се дърпа, но дяволът го държи за ръката.) Добре, ще си поговорим, но ме пусни! (Дяволът започва да се смее. Юда мълчи, после пак почва да се дърпа и пак утихва.)

ДЯВОЛЪТ. Ти си още дете! Как се мъчи да хитрува! (Сериозен.) Юда, аз съм дяволът, който се е вселил в теб, и ти и да искаш, не можеш да избягаш от мен. Истина ти казвам! (Пуска го и тръгва да сяда на един камък. Юда стои неподвижен.) Онемя ли? Не ме ли чу? Или не ми повярва?

ЮДА. Не ти вярвам!

ДЯВОЛЪТ. Вярваш ми.

ЮДА. Не.

ДЯВОЛЪТ. Да.

ЮДА. Не!

ДЯВОЛЪТ. Погледни вътре в себе си и ще видиш, че е така! Погледни се!

ЮДА. Но ти си пред мен! Как може да си се вселил в мен и да си пред мен!

ДЯВОЛЪТ. Защо трябва да се вселявам в теб, след като сме едно?

ЮДА. Не сме едно.

ДЯВОЛЪТ. Едно сме.

ЮДА. Не сме...

ДЯВОЛЪТ. Ще видиш!

ЮДА. Нищо няма да видя! Аз си отивам.

ДЯВОЛЪТ (не мърда). Ще направиш три крачки и ще се върнеш, бъди сигурен.

ЮДА. Няма да се върна! (Излиза. Чуват се три забързани крачки, тишина, после още три забавени крачки (или наопаки) и Юда се връща. Дяволът се усмихва.) Защо си тук?

ДЯВОЛЪТ. Защото тук ми е мястото! (Става, прегръща го и го принуждава да седне на камъка до него. Позите им са като две капки вода. Последващите жестове – също.) Ти нали каза, че някой бил казал, че в този, който щял да го предаде, се бил вселил дяволът...

ЮДА. Исус каза така.

ДЯВОЛЪТ. Да. (Пауза.)

ЮДА. Значи аз ще го предам...

ДЯВОЛЪТ. Така излиза. Въпросът е доколко вярваш. И доколко би могъл да вярваш.

ЮДА. Абсурд!

ДЯВОЛЪТ. Кое е абсурд? Да вярваш на Исус?

ЮДА. Не! Не... Да го предам! Това е абсурдно!

ДЯВОЛЪТ. Защо повтаряш думите на Петър? И той казва, че било абсурд, дето щял да се отрече от Исус...

ЮДА. Ти откъде знаеш за Петър?

ДЯВОЛЪТ. А ако Исус чуе този ваш “абсурд”, главата си режа, че ще бъде много... тъжен и огорчен... и недоволен...

ЮДА. Откъде знаеш...!

ДЯВОЛЪТ. ...защото това доказва колко е слаба вярата ви! Нали помниш – който силно вярва, само той ще влезе в небесното царство! Сиреч през иглените уши!

ЮДА. Откъде знаеш, те попитах!

ДЯВОЛЪТ. Ха така! Разгневи се, бунтувай се! Такъв трябва да бъдеш, а не мижаво мекотело, каквото си в момента! Трябва да си акула, а не лигава мида! Трябва да си храната, а не боклука й... (Юда скача.) Боклук! Боклук си ти! (Юда едва се сдържа.) Боклуче! Какво ми блещиш очички и скърцаш със зъбки! Я ела, пребий твоя дявол! Стисни го за гърлото и го принуди да млъкне! Или ти можеш да стискаш за гърлото само бутилка и да накараш някоя уличница... (Юда скача и го хваща за гърлото.) да замълчи... някоя уличница... (Дяволът се смее – Юда се опитва да го души – и го гали по главата. После го отблъсква и Юда сядва и изохква.) Няма да охкаш! Браво! Така те искам, момче! (Помага му да стане.) Никаква мекушавост! (Юда сядва на камъка и скрива глава в ръце.) А! Сега да не вземеш да се разцивриш!? Майчице! (Юда плаче.) Гледай какъв мъж... Исус е направил от вас жени! Женка! (Дяволът крясва.) Козел! Пръч! Коч! (Юда плаче.) Недей да ревеш! Какво си се... (Дяволът заеква от бяс.) раз... раз... таковал! Спри! (Дяволът се гърчи и изритва силно Юда, който се прегъва и се сгромолясва.)

ЮДА (скача озверен, хвърля се върху Дявола, събаря го и се търкалят). Изрод! (Бие го.)

ДЯВОЛЪТ (между удари и смях). Така! Давай!

ЮДА. Изрод!

ДЯВОЛЪТ. Браво, момче! Най-после се прекърши... Пусни ме.

ЮДА (замръзва, отпуска се, затыпяло). Господи, какво направих... Какво ми стана, господи...

ДЯВОЛЪТ. Нищо не ти е станало. Просто аз съм вече в теб. (Чуват се тежки стъпки.) Кой ли идва? (Поглежда.) О, Кайафа. Най-сетне.

ЮДА. Кайафа? Първосвещеникът! Той ни мрази! Той ненавижда Исус!

ДЯВОЛЪТ. Именно. Сега ще говориш с него.

ЮДА. Скрый се! Моля те, скрий се... Не мога... да...

ДЯВОЛЪТ. Какво не можеш? (Смее се.) Спокойно, момче. Той не може да ме види! Аз съм невидим за всички освен за теб! За всички... (Влиза Кайафа.) Та нали аз съм вътре в теб, забрави ли?

КАЙАФА. Казаха ми, че тук бил влязъл ученик на онзи... (Юда мълчи.) Освен теб никого друг не виждам... (Юда мълчи.) А възможно е и да са сбъркали и тук да е влязъл сам той... Той често влиза в храма и приказва. (Юда мълчи.) Ти ли си ученикът на Исус?

ЮДА. Ти го каза.

КАЙАФА. Хм, не си глух. Но и аз не съм глух и чух какво казаха... (Юда мълчи.) Впрочем доколкото знам, сам той отговарял така. Питаш го нещо конкретно, а той ти отвърща: Ти го каза. Като тебе... Да не би пък ти да си Исус?

ЮДА. Не съм Исус.

ДЯВОЛЪТ. Исус си.

ЮДА. Не съм.

КАЙАФА. Чух, няма нужда да повтаряш... А си му ученик?

ДЯВОЛЪТ. Говори, момче.

ЮДА. Няма да говоря!

КАЙАФА. Аз не искам да говориш ти. Искам просто да ти кажа някои неща... Как те викат?

ЮДА. Юда.

КАЙАФА. Добре, Юда, отдавна ли си му ученик?

ЮДА. Да.

КАЙАФА. Още по-добре.

ДЯВОЛЪТ. Не се инати, момче.

ЮДА (съска). Махни се, сатана!

КАЙАФА. Какво си приказваш? Да не е някое заклинание? На това ли ви учи Исус – да кълнете?

ЮДА. Не да кълнем, а да изобличаваме.

КАЙАФА. Аха... И кого изобличавате?

ЮДА. Всичко, което е лицемерно. Всеки, на кого лицето е ден, а душата е нощ. Ние сме призвани да разпръснем тъмнината и да поставим свещта на свещника.

КАЙАФА. Аха... Вие ли сте призвани или Исус е призван?

ЮДА. Всеки, който е роден на божията земя, е призван от него да му се подчинява и да носи светлина. А тези, които отвърщат лицата си от светлината, ще бъдат призвани в червото адово от сатаната...

ДЯВОЛЪТ. Глупости приказваш.

КАЙАФА. Аха... И от кого да призвани светлоносците?

ЮДА. От бог.

КАЙАФА. Кой бог?

ЮДА. Кой бог!? Фарисеино, ти, който му служиш, питаш кой е той!

КАЙАФА. Питам, защото чух, че Исус говорел за себе си като за божия син.

ЮДА. Ти го каза.

КАЙАФА. Не, казаха ми го. Хора, чули го с ушите си. Така ли твърди Исус?

ЮДА. Така.

КАЙАФА. Аха... И значи аз също трябва да му служа в такъв случай?

ЮДА. Всички ще му служим.

КАЙАФА. Къде?

ЮДА. В небесното царство.

КАЙАФА. Аха... В прословутото негово небесно царство, с което примамва хората.

ЮДА. Плаши дявола в хората!

КАЙАФА. Значи овцете носят дявола в себе си, а вие, пастирите го гоните? (Юда мълчи.) Защо мълчиш?

ДЯВОЛЪТ. Хвана ли те сега натясно!

ЮДА (ясно). Махни се, сатана.

КАЙАФА. Охо, сега пък станах сатана! Говорят за Исус, че трудно се надвива с думи и никога не губи самообладание, но както виждам, това не важи особено за много за учениците му.

ЮДА. Горко вам, книжници и фарисеи, лицемерци! Вие затваряте небесното царство пред човеците! Понеже сами вие не влизате, не оставяте влизащите да влязат...

КАЙАФА. Щом Исус е бог, с какво пък бих могъл аз да му попреча?

ЮДА. Горко вам, слепи водители! Вие, които прецеждате комара, а камилата поглъщате!

КАЙАФА. Интересно.

ДЯВОЛЪТ. Интересно!

ЮДА. Горко вам, книжници и фарисеи! Вие, които чистите чашата отвън, а вътре оставяте да гният мръсотииите!

КАЙАФА. А ако не чистим чашата и отвън, как тогава тя ще остане чиста и отвътре?

ЮДА. Горко вам, лицемери! Приличате на варосани гробници, които отвън лъщят, а отвътре са пълни с мъртвешки кости.

КАЙАФА. А по-добре ли е отвън да се чернеят, а вътре да са пълни с живи кости? Това ли предлага Исус? А?

ДЯВОЛЪТ. Давай, Юда! Не се предавай!

КАЙАФА. Защо млъкна? И откъде изведнъж ти хрумнаха тези неща? Да не би пък да си си припомнил някой от уроците на твоя учител? Така изглежда.

ЮДА. Той е учител на всички.

КАЙАФА. Аха... Но ти, Юда, ти явно не си ученик на всички. А трябва да бъдеш такъв. Трябва да мислиш, преди да решиш да казваш нещо. И ако го кажеш, гледай ти да си го измислил, за да не те изненадат отнякъде и да се изложиш.

ДЯВОЛЪТ. Исус май е слаб педагог!

ЮДА (на Дявола). Ти не познаваш Исус!

КАЙАФА. Вярно. Но вече познавам един негов ученик. И да ти кажа, аз съм преживял много исусовци, много месии, много богопомазаници и пророци, и те всички са били еднакви...

ЮДА. Никой не е пророк в собствената си страна.

КАЙАФА. ...но учениците им... По тях си личат учителите... По тях ще ги познаеш.

ЮДА. Веднъж се случило един човек да отсъства от къщи. Тогава жена му казала: Той е рус; майка му казала: Той е чернокос; а сестра му казала: Той е кестеняв. Само дъщеря му нищо не казала. Трите жени заспорили по-горещо, докато накрая се сбили и си извадили очите. Тогава човекът се върнал, видял какво е станало, прегърнал дъщеря си и рекъл: Аз може да съм рус, с черна или кестенява коса, но този, който не се чуди какъв съм, само той е истински зрящ!

КАЙАФА. Аха... Едно нещо харесвам у Исус. Винаги разказва интересни притчи. Но притчите са коварно нещо, Юда! Защото не забравяй, че само който има очи, той може да бърка това, което вижда! И само който мълчи, само той показва, че няма мнение. И ако ти се оприличаваш на дъщерята, аз приемам да бъда майката, жената и сестрата, защото те познават човека по-отдавна, те са го създали и са го съпровождали, така че те повече от всеки друг могат да го преценят и осъдят.

ДЯВОЛЪТ. Чудесен мъж е Кайафа! На него трябваше да станеш ученик, Юда, а не на Исус.

ЮДА. Не аз избрах Исус за учител, а той мен избра.

КАЙАФА. Разбира се. Едва ли Исус може да си позволи нещо друго. Той не трябва да вкарва вълка в кошарата, за да не открие, че този, когото е избрал, може да го изобличи.

ДЯВОЛЪТ. Питай го – в какво да го изобличи! (Юда тръсва глава.) Питай го! Ще чуеш интересни неща!

ЮДА. В какво... Не мога!

КАЙАФА И ДЯВОЛЪТ. Какво не можеш?

ЮДА. Да го изобличи в какво?

КАЙАФА. Така. Послушай, Юда, ако имаш уши. Позволи ми на мен, учителя, да съдя за твоя учител, а не ти, ученикът, да ме убеждаваш... Не казва ли гърбавият: Вижте гърбицата на оногова! Не вика ли крадецът: Дръжте крадеца! Кажете ми.

ЮДА. Да.

КАЙАФА. Казвам ти го направо – твоят учител е един бъдещ тиран! Не ме гледай учудено. Учителят ти е човек, борещ се за власт, човек, който иска да управлява, да държи юздите в ръцете си и да ги опъва и отпуска по своя воля. Такъв човек иска да слуша от устите на хората своите думи, да вижда своите собствени дела в чуждите. Исус е тиран, при това – опасен тиран! Защото досега никой тиран не е провъзгласявал, че е цар, преди да е възседнал престола.

ЮДА. Той е цар, но царството му не е на земята.

КАЙАФА. О, разбира се. Той не може на този етап да твърди друго. На този етап от неговата стратегия за възход.

ДЯВОЛЪТ. Слушай, Юда, това ще е много любопитно.

ЮДА. Няма да слушам!

КАЙАФА. Защо? За да имаш една монета, тя трябва да има и лице, и опак. Не можеш да ги избегнеш, Юда. Слушай в какво се състои неговата стратегия. И моля те – спести ми изблици под формата на наизустен ученически урок. (Юда сяда.) Кого трябва да привлече първо един тиран, за да може да спечели?

ДЯВОЛЪТ. Тълпата.

КАЙАФА. Бедните, онеправданите, унижените и оскърбените, тези, които представляват лавина – могат да прегазят всеки, стига да ги подтикнеш. А защо бедните? Защото те са масата, те са мнозинството. На Исус му е нужна тълпата.

ДЯВОЛЪТ. Ето, видя ли! Познах.

КАЙАФА. Исус е умен и го знае. И затова хитро работи в тази насока, той събира народ и го поучава. А да поучаваш някого, означава да представяш своите сетива за негови и след това да го убедиш, че ти си правият. И какво казва Исус? “Блажени са нищите по дух, защото тяхно е царството небесно.” Но той не уточнява какво значи “нищ по дух”, а оставя тълпата сама сред мислите си. А кой от нас ще признае, че е понищ духовно от друг? Никой. Обаче кой от нас няма да признае, че го гони по петите нищетата? Всеки ще признае. И тъй, лутайки се между двата показателя, тълпата решава, че поне с единия е подсигурена за небесното царство... Какво казва още Исус? Че “блажени са, които гладуват и жадуват за правдата, защото те ще се наситят”. Кой от нас ще признае, че не жадува за правдата, кой би признал, че предпочита да нанесе удар в гръб, отколкото плесница в лице? Никой. И, разбира се, тълпата за пореден път е убедена, че е вътре в царството небесно. Особено онези, които от горната реплика са чули само “които гладуват и жадуват” и са познали себе си в тези три думи! А това царство небесно, дето се влизало в него само през иглени уши, е изключително сполучлива находка на Исус. Защо ли? Ами че защото, когато се предлага нещо на много хора, то това нещо трябва да е измислица, примамка, която да завладее въображението, но да остави празен стомаха. Та Исус не казва как ще изхранва

толкова народ на небето, но кани. И от чие име кани? От божието! Забележи, Юда – след като Исус се е обявил за цар, тоест нещо, от което тълпата има понятие, Исус се обявява и за бог. И не заради друго, а за да е в тон с обещанието си! С широк жест Исус става управител и на юдеите, и на небесните жители, и на всички! Но той не забравя да слезе малко от облаците, за да не го сметнат слушателите му за фантазьор. И Исус казва: “Вие сте солта на земята.” – и започва да омайва тълпата, гъделичкайки я под брадичката с най-различни венцехваления. И тогава земната сол се възбунтува, шупва и е готова да осоли земните рани. Това търси Исус – някой, който да накара нашето царство да ревне от болка и да стане актуален въпросът за управляващото гнездо. А към това гнездо лети той, него иска да овладее. О, Исус, Исус... Исус е изключително хитър! Когато стига дотам, че кара тълпата да настръхва и да се изправя на нокти, той спира и с променен тон казва: Обичай врага си, не се противи на злия човек, спогаждай се с него и прочие! Той заема позата на миротворец, за да не излязат наяве подбудите му. Но дали и в това няма скрити подтици? Нима това не е брилянтна тактика? Щом човек получи шамар и по едната, и по другата буза, няма ли той предимство пред врага си? Защото е много по-лесно да сразиш враг, който те мисли за слаб и безволев, отколкото този, който се страхува от теб. И това е подтекстът на Исусовите речи... Но той е ловък и не остава дълго в тази примирителна поза. Не, Исус веднага сбърчва вежди и започва да крещи: Горко вам еди-кои си! – това, което ти добре си научил, Юда! И неговият демонстративен гняв се излива ту върху нас, първосвещениците, ту върху търговците, ту върху богатите. Понеже това са големите прегради за него! Ние сме тези, които могат да го спънат във властническите му амбиции и той го знае и нищо не ни спестява. Така ли е?

ДЯВОЛЪТ. Така е!

КАЙАФА. Защото Исус сече с ума си бързо и лесно прави нашите постановки на салата, с която да задоволи апетита на тълпата. Зрелища, зрелища трябват на тълпата! Исус е майстор в това отношение! Но той и тук не се спира и тогава, когато масата е най-податлива – сиреч след зрелищата, след емоциите и крясъците – тогава, тогава Исус прави големия си удар! Той навлиза в душата, той търси нея и знае, че ако завладее душата на тълпата, то значи е завладял тялото, ако управлява мислите, то ще управлява и жестовете. И Исус се впуска смело! Той дава заповеди, повтаряйки всъщност Божиите, говори за десници, които да не знаят какво вършат левиците...

ДЯВОЛЪТ. Любопитно...

КАЙАФА. ...защото ако неговият заговор се окаже огънат под нечия слабост, той отведнъж ще пресече провала – отрязва десницата и от това цялото не пострадва, понеже левицата поначало си е изолирана.

ДЯВОЛЪТ. Браво, Кайафа!

КАЙАФА. А като доказателство, че Исус има точно това предвид, ще ти го цитирам: “Ако дясното ти око те съблазнява, извади го и хвърли го. Ако дясната ти ръка те съблазнява, отсеци я и хвърли я.” Не е ли жесток Исус, а, Юда? Не мислиш ли?

ДЯВОЛЪТ. Хм.

КАЙАФА. А на финала той им замазва очите – по-скоро ушите – с някоя и друга безсмислица от рода на “искайте и ще ви се даде...”

ДЯВОЛЪТ. Кой ще ти даде в днешно време бе, братче!

КАЙАФА. ...търсете и ще намерите”, от това тълпата я заболява глава и Исус си тръгва, оставяйки я затыпяла и екзалтирана. И тогава, точно тогава, Юда, Исус хвърля последните си козове! Познай какво прави той, какво симулира!

ДЯВОЛЪТ. Какво?

КАЙАФА. Ти, Юда, бил ли си свидетел на някое негово така наречено чудо?

ЮДА. Не, аз...

КАЙАФА. Не, не, не се оправдавай. Благодаря ти за откровения отговор. Така си и мислех! Е, Юда, това е последният коз на Исус – той изфабрикува дежурното си чудо чрез подставени лица и нагласени ситуации и тълпата е окончателно в краката му. (Дълга пауза. Много.)

ДЯВОЛЪТ. Вярно, бе!

ЮДА. Не е вярно!

КАЙАФА И ДЯВОЛЪТ. Защо?

ЮДА. Чу... чудесата са знак за божественост!

КАЙАФА. Така е, стига те да са истина. Всички разсъждават като тебе, но дали всички се питат на какво са плод тези чудеса? (Пауза.) Защото според мен, Юда – без да искам да обидя твоя избор на учител – Исус е един... един шарлатанин. Вярно, първокласен е, но е шарлатанин. Като всеки бъдещ тиран. (Пауза.) Разсъждаваш ли, Юда? (Пауза.) Добре, оставям те сам на себе си. Помисли, премисли... (Пауза.) Даже можеш и да ми се обадиш... (На тръгване.) Може пък да направим сделка с теб, знае ли някой? (Усмивва се. Бавно излиза. Дяволът гледа след Кайафа.)

ЮДА. Кайафа сякаш... сякаш преразказа...

ДЯВОЛЪТ. Какво?

ЮДА. ... някоя от Исусовите... проповеди...

ДЯВОЛЪТ. Нали?

ЮДА. Но той преобърна всичко наопаки! (Дяволът се обръща към Юда.)

ДЯВОЛЪТ. А откъде си сигурен, че Исус не е опакото... Кажи!

ЮДА. Не... Не. А защо Кайафа си замълча, когато спомена чудесата и знаменията на Исус? В началото бе така пространен, а... Защото няма какво да им противопостави!

ДЯВОЛЪТ. Напротив! Кайафа употреби думата “изфабрикувани” по този повод!

ЮДА. Той се лъже!

ДЯВОЛЪТ. Ти, Юда, виждал ли си някое чудо?

ЮДА. Кайафа вече ме пита...

ДЯВОЛЪТ. И ти каза “не”! Ами че тогава откъде-накъде твърдиш, че знаменията са факт?

ЮДА. Чуй какво говорят хората – слепи проглеждат, неми проговарят, сакати прохождат, глухи...

ДЯВОЛЪТ. О-о, хората! Най-лесно е да подлъжеш хората! Стадото!

ЮДА. Е, да, но...

ДЯВОЛЪТ. Няма “но”! Това са подставени лица! Малко пари, дадени на някой бедняк, ще го накарат не само от сакат да проходи, ами и от мъж жена да стане.

ЮДА. Исус не е такъв!

ДЯВОЛЪТ. Исус не си дава вид, че е такъв! Кой спекулант ще тръби, че стоката му не струва? А Исус е такъв – спекулант и мошеник.

ЮДА. Повтаряш Кайафа!

ДЯВОЛЪТ. Повтарям мисленето на Кайафа! А той мисли реално – никакви свръхестествени фантазмагории!

ЮДА. А Лазар?

ДЯВОЛЪТ. Онзи възкресеният ли? Ами че той е стар другар на Исус, който не би го предал. На кого друг би поверил Исус ролята – и то каква роля! – на завърналия се от мъртвите? Лазар по-скоро би умрял, отколкото да издаде измамата. А като умре, ще може ли да го съживи пак твоят учител? Как мислиш?

ЮДА. А хората, нахранени с две риби и пет хляба? И те ли са стари другари...

ДЯВОЛЪТ. Че колко му е да скриеш един куп хлябове и риби и да разиграеш малко театър? Пък и откъде си сигурен, че всеки един човек, дошъл на езерото, не си е носил по две риби и пет хляба и после мълвата да е изменила изцяло обстоятелствата?

ЮДА. Петър така каза.

ДЯВОЛЪТ. Петър ли?

ЮДА. Да. Освен това Петър е бил този, който е видял Исус да ходи по вълните и също Петър едвам не се удавил, след като походил по вълните след Исус, но се уплашил и поради маловерието си потънал...

ДЯВОЛЪТ. Значи пристигат при вас мокри Исус и Петър и ви разправят невероятната история за ходенето по вълните и за потъването на Петър , и вие вземате всичко за суха истина! (Смее се.)

ЮДА. Не се смей! Също Петър провидя на планината Табор, когато Исус се яви в божествения си облик, докато ние спяхме...

ДЯВОЛЪТ. Аха, значи Петър! Сега ми става ясна картината! Ами че Петър, момче, е пръв съзаклятник на Исус! Човекът, който го подкрепя във всичките му басни!...

ЮДА. Абсурд!

ДЯВОЛЪТ. Как абсурд! Нали чу преди малко какво каза сам Петър? Той не разбира Исус, но никога няма да го предаде. Питай го “защо” – ще вдигне рамене. А защо, е пределно ясно – таен заговор. Петър е Исусов воин – той навярно дори би убил човек заради него! Да! Брилянтна стратегия, както казва Кайафа! Изкусен измамник е твоят учител.

ЮДА. Всичко идва от притчите! Не ги проумявате и си правите грешни изводи!

ДЯВОЛЪТ. Проумяваме ги, обаче Исус ги тълкува превратно. Но ако го обвиниш, той лесно ще се изплъзне! Шарлатанският му талант е надушил силата на двойствеността на притчите. Ще ти докажа, Юда. Ето, примерно, притчата за талантите. Значи, един човек заминал за чужбина и оставил на първия си слуга десет таланта, на втория – пет, на третия – един. Като се върнал, открива, че първият му слуга развъртява парите и ги удвоява, вторият – също, а третият скрива таланта и му го връща непокътнат. Но вместо господарят да се усъмни в първите двама слуги, той хваща третия, хвърля го в затвора и му хвърля здрав бой. Виждаш колко нечовешки е постъпил, а Исус твърди, че господарят е прав. Къде му е правотата? Човекът е честен, знае, че чуждото – а още повече господарското – е неприкосновено и че той няма право да го рискува. Би рискувал себе си, ала не и господаря! Защото ако загуби, ще загуби и живота си. А какво правят другите двама? Точно това – рискуват и разчитат на разположението на господаря. Ама защо Исус не каже, че единият поне от тях е загубил парите, да видим тогава как би реагирал господарят!? Ама не му е изгодно! А логично ли е слугите да печелят винаги? И знае ли някой дали наистина са спечелили двойно, а не тройно и четворно? Защото в такъв случай излиза, че първите слуги са измамили господаря си, а само третият – не! Но обира пешкира!

ЮДА. Но защо тълкуваш притчата превратно?

ДЯВОЛЪТ. Казах ти – Исус я тълкува превратно! Нагласено и превратно!

ЮДА. Но защо... защо... ще му е...

ДЯВОЛЪТ. Защото е лицемер! Предпочита да е господарят, за да му носят двойно пари, а не да му връщат само това, което е вложил. Исус е типичен спекулант! (Пауза.)

ЮДА. Когато Мария го мажеше с миро, аз му казах: “Учителю, защо да хабим мирото? Нека го раздадем на бедните.”

ДЯВОЛЪТ. Чудесен пример! И той какво ти отвърна?

ЮДА. Че бедни винаги ще има между нас, но той повече никога няма да бъде между нас.

ДЯВОЛЪТ. О, патрицията той! Егоист! При това – нагъл... Правилно е надушил старият нос на Кайафа тираничното в Исус. (Пауза.) Юда. (Юда мълчи.) Юда!

ЮДА. Да.

ДЯВОЛЪТ. Спомняш ли си онзи въпрос, който ти често си задаваше едно време...

ЮДА. Кой?

ДЯВОЛЪТ. ...когато чу Исус да говори, че е спасител на човечеството, че ще изкупи греховете му?

ЮДА. Кой въпрос?

ДЯВОЛЪТ. За това какви грехове са имали онези младенци, които Ирод погуби, желаейки да погуби и Исус.

ЮДА. Кой ще изкупи този грях, сторен заради Исус? Нима самият Исус? Какво са сгрешили младенците, за да бъдат погубени?

ДЯВОЛЪТ. Заради Исус! Добре, момче, почваш да ми харесваш!

ЮДА. Но аз сега не разбирам и още едно нещо! Ако е така, както казваш, защо Исус ще ме посочва за предател? Защо сам ще си пречи на кроежите? Ами ако аз наистина го предам и го заловят, как ще завземе... властта... Това е противоречието, в което изпадате и Кайафа, и ти!

ДЯВОЛЪТ. Слушай, Юда! Исус е умел кукловод и мислиш ли, че той не контролира положението? Щом те е провокирал по този начин, значи в това има скрит смисъл.

ЮДА. Какъв?

ДЯВОЛЪТ. Хм... Ще ти кажа. Исус търси жертва. Тази жертва му е необходима, за да разбуди духовете, за да внесе хаос. Исус провъзгласява себе си за жертва, но ти не му вярвай! Защото... Защото жертвата си ти, Юда! Той търси начин, за да те натопи в неговите машинации, за да се окажеш изведнъж в техния епицентър, за да пропаднеш ти и тогава Исус ще има повод да поведе тълпата и да превърне своите желания в нейни! Ти ще си поводът, Юда!

ЮДА. Не е възможно! Исус не е такъв!

ДЯВОЛЪТ. Всичко е възможно, момче. Това е коварен ход на Исус, който – признавам – и аз не мога съвсем отчетливо да дешифрирам. (Пауза. Дяволът прегръща Юда.)

ЮДА. Не знам...

ДЯВОЛЪТ. И аз, но знаеш ли какво? Да вземем да потърсим Кайафа. Той е мъдър човек, при това – с много, много опит... Пък и не ти ли е интересно каква сделка искаше да ти предложи? (Юда не мърда. Дяволът го целува по бузата.) Ела, ела. Ела, де!

ЮДА (реагира някак, преди да излязат). (Излизат.)

Е П И Л О Г

В Гетсиманската градина. Исус е сам. Показва се Кайафа, но Исус не го вижда. ИСУС. Нито Петър, нито Йаков, никой... Учениците спят, учителят е буден... Не издържаха момчетата... (Кайафа се изкашля.) А още малко остава, още малко...

КАЙАФА. Извинявайте, че ви нарушавам почивката.

ИСУС. Няма нищо.

КАЙАФА. Малко невъзпитано от моя страна е, но без да искам, чух ви да говорите за ученици. За вашите ли ученици?

ИСУС. За нашите.

КАЙАФА. Аха... И аз съм учител...

ИСУС. Знам.

КАЙАФА. Значи ме познавате?

ИСУС. Да.

КАЙАФА. Аз съжалявам, но лицето ви не ми говори нищо... Не работите в Йерусалим?

ИСУС. Аз съм навсякъде.

КАЙАФА. Навсякъде... В такъв случай трябва да имате много ученици.

ИСУС. Много са, но са с един по-малко.

КАЙАФА. Интересно... Моите пък са малко, но са на път да станат с един повече.

ИСУС. Знам.

КАЙАФА. Кой сте вие?

ИСУС. Никой.

КАЙАФА. Не може да сте никой! Един учител не може да бъде никой...

ИСУС. Аз съм всички и никой.

КАЙАФА. Аха... Виждам, че криете от мен кой сте, но в крайна сметка това не ми влиза в работата.

ИСУС. Не крия, но още не е дошъл часът.

КАЙАФА. Още не е дошъл часът... Простете, ако ви обидя, но по този ли... неразбран начин говорите и на учениците си?

ИСУС. Който има уши да чува, разбира.

КАЙАФА. Аха... Откакто се появи Исус, всички заговориха като него - "истина ви казвам; който има уши да слуша, нека слуша" и така нататък. Мода ли е това, не мога да разбера?

ИСУС. Слово е.

КАЙАФА. Е, да де, то в началото винаги е слово. Но важното е за какво се отнася и към кого се отнася...

ИСУС. Точно така.

КАЙАФА. За нас, учителите, това ще рече, че са важни учениците. Нали?

ИСУС. Ти го каза.

КАЙАФА. А! И това е Исусов похват! За него все някой друг го е казал! Няма и да се учудя, ако се окаже, че на вашите ученици говорите с притчи...

ИСУС. Точно така.

КАЙАФА. Божичко, Исус е размътил всички учителски глави. Нищо чудно, че се оплаквате от учениците си.

ИСУС. Защо?

КАЙАФА. Защото притчите дотам водят! Те са пагубно нещо за един ученик. Те размиват понятията.

ИСУС. Те дават свободата на избора.

КАЙАФА. Свобода ли? Никаква свобода не трябва да се дава! Свободата прави психиката лабилна, а изборът води до безволие! Не знам вие, но аз на моите ученици това им набивам в главите - трябва да бъдат твърди, корави, праволинейни...

ИСУС. Без сетива.

КАЙАФА. Без сетива и без душа, ако трябва! Не бива да има нещо, което да бъде способно да ги огъне и прегърби. За тях има един-единствен избор - изборът на целта, която да бъде преследвана. Една цел да им е пред очите и всичките им сили да са впрегнати в постигането.

ИСУС. Ловецът не се двоуми, когато гони звяра.

КАЙАФА. Правилно. Виждам, че ме разбирате. Те трябва да са ловци. Ловци на цели. И ако не успеят да убият звяра, то те самите се превръщат в звяра, който рано или късно ще бъде убит от някой друг ловец.

ИСУС. Затова всички трябва да са или ловци, или зверове. Мъртвият не ни е враг, а защо трябва живият да ни е враг?

КАЙАФА. Защото нас ни раждат на пътя! На пътя, по който всички минават. Всеки прави това, което иска - дали да стои на място, дали да се впусне напред по пътя или да тръгне назад. За мои ученици съм подбрал тези, които ще препускат само напред - с всички средства и възможности.

ИСУС. Този път води към началото си - пак към човека. Защо трябва да преследваме сламката в чуждото око, а да не потърсим гредата в нашето?

КАЙАФА. Защото тази чужда сламка някой ден ще израсте в греда и тази греда ще се стовари не върху нещо друго, а върху нашата глава!

ИСУС. Затова трябва да се вглеждаме първо в нашето око и когато всички го направят...

КАЙАФА (прекъсва го). Не бъдете наивни! Никой няма да го направи! Най-много някой и друг глупак, вярващ в Исус... Всеки трябва да е мнителен, да не вярва на околните и на нищо, защото минутка невнимание би му струвала дори живота... А по пътя, на който сме родени, няма място за такива минутки. Пътят... Пътят... Та това е път към властта! С тази цел се раждаме и за нея умираме! Така уча аз учениците си - да бъдат способни да се борят и да завземат властта! Властта ще оправдае средствата, с които са я докопали...

ИСУС. Хората трябва да са способни да управляват, да ползват властта, а не да се борят за нея. Понеже никой няма да задържи властта, след като не умее да я използва.

КАЙАФА. Значи на това учите вашите ученици? И то - с притчи!

ИСУС. Да. За да могат да мислят, трябва да се оставят сами на себе си, на своите качества. А за това е нужна подходяща храна - като притчите, например.

КАЙАФА. Качествата трябва да се възпитават, да се враждат!

ИСУС. Уви. Качествата трябва да се придобиват.

КАЙАФА. Няма време за такова разхищение.

ИСУС. Има време за всяко нещо.

КАЙАФА. Аха... Ние с вас никога не бихме се разбрали! Стоим върху коренно различни основи и къщите ни винаги ще са различни... Така че... Докато аз, например, бих... бих предал някого с плесница, вие сигурно ще го предадете с...

ИСУС. С целувка.

КАЙАФА. Именно. (Исус си тръгва.) Тръгвате ли? Беше ми приятно все пак!

ИСУС. Ще се видим скоро. (Излиза.)

КАЙАФА. Ваша воля! (Озърта се.) Защо закъснява Юда! (Пауза.) Той няма да ме предаде точно сега! Ах, защо нямах повече време! Сега нямаше да треперя дали ще дойде или няма да дойде... (Пауза.) Но така го е кърмил Исус - сукал е притчи и е пораснал в колебания. (Влиза Юда.) А! Ти дойде най-сетне!

ЮДА. Да. Аз дойдох все пак.

КАЙАФА. Все пак! Не ме изкарвай извън търпение, момче! Покажи ми кой е Исус.

ЮДА. Не знам.

КАЙАФА. Не знаеш!

ЮДА. Не знам кой е Исус... (Озърта се.) Не знам кой си ти... (Пак.)

КАЙАФА. Наоколо няма никой. Иди и намери Исус.

ЮДА. Не знам и кой съм аз.

КАЙАФА. Ума ли си изгуби? Него ли търсиш! Или Исус?

ЮДА (озъртащ се). Не търся ума си... Нито Исус...

КАЙАФА. Ами че какъв дявол търсиш тогава!

ЮДА (замръзва). Какво... (Вижда влизащия Дявол.)

ДЯВОЛЪТ. Добре ме заблуди, Юда, но не можеш да се измъкнеш! Няма начин! Отговори на човека кого търсиш!

ЮДА. Тебе!

КАЙАФА. Мене ли? Ама... Юда, момче, прекарал си тежка нощ. Или си се разколебал в нещо...

ДЯВОЛЪТ. Мекотело! Пак ли си станал жена!

ЮДА. Не съм жена.

КАЙАФА (прегръща Юда). Момче, виждам, че си изморен... Хайде, покажи ми Исус и аз ще ти помогна да те оставят всички на спокойствие...

ЮДА. Не мога...

КАЙАФА И ДЯВОЛЪТ. Нали вчера можеше! (Юда се свива на земята, скрил глава.)

ДЯВОЛЪТ. Можеш, Юда. Стегни се.

КАЙАФА. Стегни се, Юда. Можеш. (Юда мълчи, Кайафа и Дяволът клякат до него.) Момче, забрави ли вчера какво говорихме? Пък и все пак ти ме потърси, а не аз, нали? Аз просто ти разкрих шарлатанството на този човек и ти сам ми предложи да ни помогнеш да се освободим от него. Забрави ли?

ДЯВОЛЪТ. Ставай, бе! Ставай!

КАЙАФА. Юда, Исус е опасен. Той представлява опасност за царството. Не можем да подминем това с лека ръка.

ДЯВОЛЪТ. Ставай! (Рита го, Юда подскача.)

КАЙАФА. Добре, успокой се. Това са нерви, ще ти мине. Просто се мобилизирай да намериш Исус и да ми го покажеш и всичко ще бъде наред.

ЮДА. Защо!

КАЙАФА. Защото... Нали говорихме вчера! Аз нямам нищо против Исус, момче, абсолютно нищо! Напротив - уважавам го за качества му. Но не мога да оставя царството в опасност, не мога да стоя спокойно, когато гледам как един бъдещ тиран издига глава. Не мога да гледам това безучастно. Трябва да сторя нещо, поне да го заловя, пък той може и да миряса... с наша помощ...

ЮДА. Но Исус не е един! Залавяйки пълководеца, вие не залавяте в плен цялата войска!

КАЙАФА. Не, но ще я направим беззащитна. А после ще ѝ покажем истински водачи и тя ще влезе в правия път.

ЮДА. Но защо точно Исус!

КАЙАФА. Защото обикновено един страда вместо всички! Може цял народ да е виновен, но един става изкупителна жертва! Един изкупва греховете вместо всички, защото всички са грешни, а не може всички да умрат! И по този начин изкупителната жертва спасява останалите, тя става спасител за тях! Затова ни е нужен Исус, разбра ли най-сетне!

ЮДА (изправя се). Но точно това казва и сам Исус!

КАЙАФА. Казва! Ще казва! Казах ти - уважавам Исус и затова искам да си поговоря с него. Ще ми го посочиш ли? Реши ли се, Юда?

ДЯВОЛЪТ. Да.

ЮДА. Не знам.

ДЯВОЛЪТ. Не се прави на дявол, Юда! Отговори!

ЮДА. Няма да отговоря!

КАЙАФА. Какво казваш?

ДЯВОЛЪТ. Кажи му: "Ще го предам."

ЮДА. Няма да кажа!

ДЯВОЛЪТ. Кажи!

ЮДА. Няма.

ДЯВОЛЪТ. Кажи!

ЮДА. Няма.

КАЙАФА. Какво "няма"? Няма ли да го предадеш?

ДЯВОЛЪТ. Кажи: “Няма да го предам!”

ЮДА. Ще го предам!

ДЯВОЛЪТ (разсмива се гръмогласно). Разгеле!

КАЙФА. Разгеле! Добре, Юда, ще отида да доведа войниците, ти намери Исус и ме чакай тук! Чу ли? Хайде! (Излиза.)

ЮДА. Ти ме подлъга!

ДЯВОЛЪТ. Ами че да си мислел какво говориш, а не да говориш по инерция! Не съм ти виновен аз!

ЮДА. Подлъга ме! Принуди ме!

ДЯВОЛЪТ. Ти, ти ме подлъга, Юда! Голям дявол си ти!

ЮДА. Ти си дяволът!

ДЯВОЛЪТ. Ти си.

ЮДА. Ти си!

ДЯВОЛЪТ. Ти си.

ЮДА. Ти си!

ДЯВОЛЪТ. Аз съм.

ЮДА. Аз... Ти си!

ДЯВОЛЪТ. Аз съм!

ЮДА. Ти си.

ДЯВОЛЪТ. Е, хубаво де! Нали и аз това казвам! (Смее се силно.) Нали и аз това казвам!

ЮДА. Господи! Той ме кара да губя ума си... Господи, на кого си ме оставил?

ДЯВОЛЪТ. Хайде, хайде! Отивай да търсиш Исус! (Смее се, в този момент се появява Исус. Смехът на Дявола секва и той панически избягва.)

ИСУС. Юда. (Юда се стряска.) Няма нужда да ме търсиш, аз съм тук.

ЮДА. Исусе! (Коленичи.)

ИСУС. Стани, Юда, и бъди, какъвто си.

ЮДА (става). Какъв съм, Исусе?

ИСУС. Ти си Юда - този, който ще предаде божия син.

ЮДА. А кой е божият син?

ИСУС. Който е пред очите ти.

ЮДА. А с какво ще докажеш, че си ти?

ИСУС. С вярата, която ти липсва.

ЮДА. Не те разбирам... Няма ли да повикаш Петър, твоя... човек.

ИСУС. Ако повикам Петър, ще повикам вярата, но тя сега не ми е нужна, защото ти си безверник.

ЮДА. Не разби...

ИСУС. Разбираш, но хитруваш. Ти беше мой ученик, а Петър е мой ученик.

ЮДА. Ти винаги си предпочитал Петър.

ИСУС. Не, към всеки ученик съм се отнасял еднакво, но различно. Всеки от вас има различно устроена душа и за да ме разбирате, аз трябваше да се нагаждам по нея. На теб, да речем, никога не ти е липсвал разум, но ти си бил винаги със слаба вяра. Съмнението у теб предхожда доверието и затова аз се борих против твоето съмнение, работех за твоята вяра... При Петър е обратното - той има вяра в изобилие, но разум не му достига, за да вникне в нещата така, както ги показвам.

ЮДА. Не те разбирам.

ИСУС. Стига, Юда, пред мен няма защо да се преструваш. Никой няма тайни от мен!

ЮДА. Да, Исусе, нека говорим откровено! Хората мислят, че ти си мошеник и шарлатанин...

ИСУС. Не хората, а Кайфа и фарисеите. Но това е нормално, те са силните на деня.

Никой няма да отстъпи мястото си до огъня, ако с това го заплашва измръзване.

ЮДА. Точно такива са и думите на Кайафа, който говори за теб като за бъдещ тиран!

ИСУС. И това е нормално. Всеки е чувствителен към това, което е. Гърбавият забелязва чуждата гърбица, джебчията вижда триковете и ловкостта на фокусника, крадецът неслучайно вика "Дръжте крадеца!", а тиранът във всичко намира себе си - това, което е около него, е това, което заплашва властта. Този, който заплашва властта му, е този, който се стреми към нея. А този, който се стреми към нея, е този, който е бъдещ тиран. Това е скелетът на фарисейската мисъл.

ЮДА. Но плътта, Исусе, плътта на този скелет не е за изхвърляне! Кайафа много сполучливо преиначава всичко, което проповядваш.

ИСУС. Тази плът, Юда, е вмирисана. И Кайафа го знае и затова я пробутва не на кого да е, а на знаещия да си служи с нея.

ЮДА. Ето че и ти обвиняваш Кайафа в мошеничество!

ИСУС. Това ти го казваш, не аз. Аз не обвинявам никого. Всеки е такъв, какъвто е и затова аз не мога да обвиня и теб.

ЮДА. Но обвиняваш Петър в лекомислие!

ИСУС. Петър е мое дете, а родителят възпитава децата си.

ЮДА. Но ти не се опита да възпиташ мен!

ИСУС. Ти не се нуждаеше от това, на теб ти трябваше вяра, а тя не се възпитава.

ЮДА. Но на мен не ми липсва вяра, Исусе, това е голямата ти заблуда!

ИСУС. Прав си, на теб не ти липсва вяра. Но тази вяра не е същинската вяра. Ти, Юда, вярваш само в себе си. Ти, Юда, не вярваш в бог.

ЮДА. Точно така, Исусе, аз не вярвам в бог, как тогава искаш да вярвам в теб?

ИСУС. Това ти казвам - никога не съм се и опитвал да ти го внушавам. Ти си безбожник.

ЮДА. Аз съм човек, затова съм безбожник! Ти знаеш, че бог е създаден от хората! Бог е една дреха, която хората са сътворили, за да им е топло и да не се гърчат от космическия студ.

ИСУС. Грешиш, бог е пред теб.

ЮДА. Не, бог е в мен! Аз съм съгласен, че има сила, която е над нас, която ни пази, докато спим, но тази сила е в мен и тя се дължи на моите способности, на моите качества!

ИСУС. Грешиш, Юда, аз съм бог.

ЮДА. Не, аз съм бог! Всеки е бог! Откъде-накъде ще дойдеш ти и ще твърдиш, че си бог? Да не би да си нещо повече от другите хора? Да не би да си нещо повече от мен?

ИСУС. Да, аз съм бог.

ЮДА. Ето, това ме е дразнело винаги! Ти си умен човек, Исусе, дори си по-умен от мен, но впрочем ти не ме превъзхождаш с ума! Не! Ти ме превъзхождаш с опита си! Ти си зрял, Исусе, а аз съм зелен! Не знам откъде си взел своето учение, може и ти да си го измислил, но аз не приемам някой да се поставя по-високо от мен! Дори и когато ме превъзхожда! Особено тогава! Защото по този начин той ме подценява, той ме пренебрегва и ме потупва с усмивчица по бузата, а аз не мога да понасям това! Аз мразя да ме гледат снизходително! Та аз можех - преди да те срещна - да смажа всеки с думи! Но срещнах теб, Исусе! Срещнах теб! И ме разяде това, че ти се отнесе с мен като с равен, уважаваше ме, а колко по-лесно щеше да ми е да ме бе погледнал пренебрежително! Ех, колко съм искал и очаквал снизходителен жест от твоя страна, за да влезем тогава в пряка битка! А само в пряк двубой човек показва силата си! Щяхме да изпробваме силите си, Исусе! Да видим кой щеше да спечели тогава - ти, зрелият човек, който се има за бог, или аз, зеленото момченце, което не вярва в бог? Ах, как тръпнех при мисълта за тази битка в началото! Но ти, Исусе, постъпи жестоко!

Ти се отнесе с мен като с равен, знаейки, че не сме, че ти си все пак по-напред във времето и не двубоят, а съвместният ни живот ще ме прекършат... Ти не прие двубоя и ме остави да се пържа в собствената си мазнина, привидно приемайки ме като част от учениците си! И аз прегорях!... Колкото повече време минаваше, толкова повече започвах да се страхувам, да се съмнявам в силите си и отслабнах, загубих остротата на мисълта си... Защото твоите думи взеха да стават мои! Ето! Вчера говорих с твой враг и той ме срина. Аз се опитах да впрегна мисълта си на работа, но от устата ми излязоха твои речи. Опитах се да родя нещо сам, но от ума ми излезе нещо подобно на наивно детско мрънкане. И Кайафа ме закопа! Каза, че ти сигурно си умен човек, но учениците ти не струват! И това, Исусе, той го каза за мен, Юда Искариот... Моите думи той нарече "наизустен ученически урок"! (Юда ходи напред-назад.) Но аз тогава... бях малко... смутен. Не бях... съвсем на себе си... (Пауза.) Така или иначе, Исусе, причината за това си ти! Превърна ме в твоя латерна, защото изобщо не даваше вид, че забелязваш моята болест. Как само се вбесях и исках да те хвърля в огъня, в морето, от скалата, но...

ИСУС. Защо не опита?

ЮДА. А ти защо не ме отстрани от пътя си? Защо ме прие сред учениците си?

ИСУС. Ти сам реши да останеш.

ЮДА. Жесток си, Исусе, и сега си жесток! Аз останах, вярно, но защото ти ме остави! Ти знаеше, че това ще ме примири, това ще ме подчини на твоята воля...

ИСУС. Времето лекува всичко.

ЮДА. Но времето и причинява всички рани! Ах, защо не се махнах, защо се предадох...

ИСУС. Ти ми трябваше, за да ме предадеш, Юда. Аз съм на границите на своите сили. Сега съм на трийсет и три и скоро ще остареея, умът ми ще отслабне и няма да успявам да върша онова, за което съм призван... А и моят отец ме вика.

ЮДА. Не играй театър пред мен, Исусе! Какъв отец, какъв син, какъв свети дух! Ти искаш да умреш млад, да умреш на върха, за да създадеш своя легенда. Ти си един мит, Исусе, и ти знаеш как да управляваш своя мит. Ти си свърши своята работа - поднесе учение, успя да привлечеш маса народ и сега вече програмираш и своята смърт! Ах, защо си по-умен от мен, Исусе, защо не го проумях аз това по-рано, за да мога да вляза в нашия двубой!

ИСУС. Защо искаш да ми попречиш, Юда?

ЮДА. Защото никой не може да се поставя над другите, всички сме от една майка родени... О, прощавай, забравих, че ти идеш от светия дух! Ето че за всичко си помислил, Исусе! И за раждане, и за чудеса...

ИСУС. Ти защо затваряше очи и бягаше, когато правех знамения?

ЮДА. Исусе, правел ли си чудеса?

ИСУС. Не си искал да развалиш представата си за двубоя, който е трябвало да водиш с мен.

ЮДА. Каж ми, Исусе, моля ти се, правел ли си чудеса!

ИСУС. И да ти кажа, ти нямаш вяра, за да повярваш. И ако повярваш, дали ще вярваш после, че си ми повярвал?

ЮДА. Правел ли си чудеса!

ИСУС. Правех знамения.

ЮДА. Защо не ме издебна, за да ме принудиш да видя някое твое чудо? Знаеш, че тогава щях да повярвам! Но преди да го видя, никой не би ме убедил в невъзможното!

ИСУС. Затова и не съм го направил. Но аз не съм дошъл, за да спася тебе, Юда.

ЮДА. Но и аз съм човек! Ако не спасиш мен, не би спасил и човечеството, както твърдиш, защото и аз съм брънка от цялото това човечество!

ИСУС. Аз не мога да спася само тези, в които се е вселил дяволът...

ЮДА (стряска се). Дяволът... Вярно, дяволът! Къде е той?

ИСУС. А той съществува ли?

ЮДА. Да! Той ми се яви, след като ти каза, че се е вселил в мен!

ИСУС. Аз казах, че се е вселил в този, който ще ме предаде.

ЮДА. Ти ме предаде, Исусе, ти ме предаде! Ти ме предаде на дявола!

ИСУС. Този, който ще ме предаде, той е едно с дявола. Когато си решил да ме предадеш, тогава си и видял дявола.

ЮДА. Но къде е той? От вчера ме преследва!

ИСУС. Виждаш ли, Юда, докъде води безверието? Ти не искаш да повярваш в бог или в невъзможното, а вярваш в дявола.

ЮДА. Но аз го видях! Той от вчера ме преследва!

ИСУС. А защо друг не го е видял?

ЮДА. Защото той е невидим за всички останали!

ИСУС. Моят отец също е невидим за всички останали, но когато аз казвам, че той съществува, ти се съмняваш, а сега...

ЮДА. Но аз го видях!

ИСУС. Вярвам ти. С това те превъзхождам аз, Юда, с вярата. Аз ти вярвам, че си видял дявола.

ЮДА. Но къде е той?

ИСУС. Вярвам ти, защото го познавам.

ЮДА. Стига, Исусе, наслушал съм се на твоите приказки...

ИСУС. Както желаеш. Но не го търси. Докато аз съм с теб, той няма да се появи.

ЮДА. А! (Той замръзва с отворена уста.)

ИСУС. Да, Юда, дяволът избяга в момента, в който ме видя... (Пауза.) Жалко, че не повярва в мен, момче. Вече е късно. Сега ти ще останеш втрещен дотогава, докато ме отведат оттук. Ето, идва Петър... И не забравяй, Юда! Когато дойде след малко Кайафа, ти ще ме целунеш, за да ме предадеш в ръцете му. И после ще видиш едно знамение. Бог ти го изпраща на теб, Юда! (Влиза Петър.)

ПЕТЪР. Исусе! Исусе! Градината е пълна с войници! Учениците са изчезнали някъде! Какво става, Исусе?

ИСУС. Те са дошли за мен.

ПЕТЪР. За теб ли? О-о... Юда?

ИСУС. Юда онемя, Петре.

ПЕТЪР. Онемя ли? Господи, какво става!?

ИСУС. Нищо. Просто дойде и моят час.

ПЕТЪР. Аз няма да те оставя на войниците! (Вади нож.) Ще загина, щом трябва, но...

ИСУС. Не, ти не трябва да загинеш, Петре. Прибери ножа в ножницата и гнева в душата.

ПЕТЪР. Абсурд!

ИСУС. Вразуми се, Петре! Чуй ме! Ти не трябва да загинеш! Ако ти загинеш, ще загина и аз!

ПЕТЪР. Как... Какво приказваш, учителю? Та аз какво ще струвам без тебе!

ИСУС. Ти си съкровище, но ако сега се оставиш да те ограбят, ти ще си мъртъв, макар и жив.

ПЕТЪР. Не мога да те предам, Исусе!

ИСУС. Ако загинеш сега, това значи, че си ме предал за в бъдеще. Твоето съкровище е твоята душа, но тя без твоето тяло ще изветрее. Изслушай ме!

ПЕТЪР. Не! Не искам да те слушам! Аз не разбирам твоите притчи! Аз съм като куче - кажи ми "дръж" и ще захая и няма да пусна никога!

ИСУС. Точно твоята преданост е нужна на бъдещето, Петре! Вече е време от кучепазач на стадото, ти да се превърнеш в пастир! Чуй ме! Аз имам още малко живот на този свят, аз ще го напусна, но после ще се върна, за да ви помагам. На теб и на другите ученици! Вие ще сте апостолите, Петре, ще сте моите апостоли и ще легнете в основата на сградата, която вековете ще строят оттук насетне. Вярваш ли, Петре?

ПЕТЪР. Вярвам, учителю.

ИСУС. Вярваш ли ми, Петре?

ПЕТЪР. Вярвам ти, учителю.

ИСУС. Вярваш ли ми, Петре?

ПЕТЪР. Вярвам ти, учителю. (Появява се Кайафа.)

ИСУС. Пази вратата си! (Кайафа стои в края, Юда в средата, Исус и Петър гледат Кайафа.) Юда. Свърши си работата, Юда.

ПЕТЪР. Какво да свърши?

ИСУС. Каквото има да стане. Мълчи. (Юда сковано приближава и целува Исус.)

КАЙАФА. Аха... Значи вече съм имал удоволствието да се запозная с вас... Учителю!

ИСУС. Давай, Кайафа. Времето ти тече.

КАЙАФА. Хм. Ти си разбран човек, Исусе. Предполагам, че няма да ме караш да викам войници, за да те отведе.

ИСУС. Не. Отведи ме.

ПЕТЪР (скача). Как да те отведе? Кайафа ли? Те ще те убият, учителю!

ИСУС. Мълчи, Петре.

ПЕТЪР. О, не! (Вади нож.)

ИСУС. Петре! (Петър се спуска към Кайафа и преди още той да се е усетил, му отрязва ухото. Кайафа извиква и се свива.) Който нож вади, от нож умира, Петре, не вярвах, че ще го сториш!

ПЕТЪР. Бягай, учителю!

ИСУС. Не. Не така е писано да стане. (Отива и взема от земята ухото на Кайафа. На Юда.) Гледай, Юда. Това е знаменieto, което ти дочака! (Залепа ухото.) Пак си непокътнат, Кайафа. (Кайафа пипа ухото си и избягва.) Бягай, Петре! И гледай да не те хванат...

ПЕТЪР. Учителю, тръгвай с мен!

ИСУС. Не.

ПЕТЪР. Исусе, ако не тръгнеш с мен - не те познавам повече!

ИСУС. Не.

ПЕТЪР. Не те познавам вече, ако не избягаш с мен!

ИСУС. Не.

ПЕТЪР. Чуваш ли? Не те познавам, ако...

ИСУС. Ето, аз ти казах, че ще се отречеш три пъти от мен, след като ме предадат в ръцете им... Бягай! (Влиза Кайафа.)

КАЙАФА (ръкомаха на някого). Ето го! (Сочи Петър.) Хванете тогоз!

ПЕТЪР. Но защо, Исусе... (Избягва. Шум от бягащи, заглъхва бавно.)

ИСУС. Води ме, Кайафа. (Исус излиза, Кайафа се колебава за миг и излиза след него. Юда се отърсва от сковането, пада. Дяволът влиза на пръсти. Усмивва се на Юда.)

ЮДА (уморено). А, ето те и тебе... Помогни ми да стана.

ДЯВОЛЪТ. С удоволствие.

ЮДА (става). Избяга, значи...

ДЯВОЛЪТ. А, не, имах малко работа да свърша...

ЮДА. Работа, значи...

ДЯВОЛЪТ. А ти как прекара, докато ме нямаше? Забавлява ли се или си скучал?

Като ти гледам отегчената физиономия, май е второто!

ЮДА. Второто, значи...

ДЯВОЛЪТ. Стига с това “значи, значи”!

ЮДА. Искаш да си поиграем с теб?... А?

ДЯВОЛЪТ. Да се надиграваме ли?

ЮДА. Както щеш го наречи.

ДЯВОЛЪТ. Ами-и... Хм... Не. Не, не искам.

ЮДА. Искаш.

ДЯВОЛЪТ. Не искам.

ЮДА. Иискааш, искаш...

ДЯВОЛЪТ. Не, твърдо не искам...

ЮДА. Твърдо не искаш, значи.

ДЯВОЛЪТ. Не значи! (Разсмива се. Юда се нахвърля върху него, почва да го души, Дяволът пици и се мята, откопчава се. Юда пак го хваща. Бой. Търкалят се.) Това ли... (Успява да избяга. И двамата дишат учестено.) Това ли беше... играта...

ЮДА. Не... тя предстои...

ДЯВОЛЪТ. А, аз си тръгвам!...

ЮДА. Не можеш... (Пауза.)

ДЯВОЛЪТ. И откъде... се е взела толкова... сила у теб... Вчера беше слаб като... пиле...

ЮДА. А ти вчера... се биеше като лъв... Сега бягаш като мишка! Защо избяга, когато Исус се появи?

ДЯВОЛЪТ. Че кога се е появил Исус? Тук ли е бил? Тях!... Жалко... Така и не го видях този човек!

ЮДА. Правиш се на маймуна, а? Не си мъчи мозъка да измисляш глупости! Знаем защо избяга.

ДЯВОЛЪТ. Защо?

ЮДА. Защото не можеш да гледаш бога в очите!

ДЯВОЛЪТ. Ха така! Сега пък Исус за теб бог ли стана? Гледай ти какви преходи в твоето мислене! Вчера беше убеден, че Исус е мошеник и лицемер, днес едва не ни провали пред Кайфа...

ЮДА. Не говори за мен и за теб като за едно.

ДЯВОЛЪТ. Добре, моля за прошка, уважаеми! Ще ми позволите ли поне да довърша?

ЮДА. Да ти позволя, значи...

ДЯВОЛЪТ. Така, “значи”... Днес се излагаше пред Кайфа, а сега вече уверено ми заявяваш, че Исус е бог!

ЮДА. Ти си дявол, нали?

ДЯВОЛЪТ. Ти го каза.

ЮДА. И си невидим за всички, нали?

ДЯВОЛЪТ. Освен за теб.

ЮДА. И избяга от Исус, нали?

ДЯВОЛЪТ. Не-е...

ЮДА (усмихва се). “Не” ли?... Добре, няма нужда да признаваш, това не пречи на играта...

ДЯВОЛЪТ. Каква игра?

ЮДА. Тази, в която смятам да те надиграя.

ДЯВОЛЪТ. Започваш да ставаш загадъчен...

ЮДА. Не, чисто и просто смятам да се отгърва от теб.

ДЯВОЛЪТ. А-а... Е-е, няма как, момче! Няма как...

ЮДА. Не ми викай “момче”! Аз вече не съм момче.

ДЯВОЛЪТ. А, да! Ти си се променил... Щом вече и Исус е бог! Това ме озадачава обаче, знаеш ли, Юда? Ти явно сериозно го говориш... Да не би и на теб Исус да се е явил в божествен облик като на Петър?

ЮДА. Исус направи знамение.

ДЯВОЛЪТ. Така ли? Е, вече нещата си идват на мястото! Защото извинявай, но за мен нямаше никаква логика да повярваш в Исус точно сега, когато го предаде и нямаш с него нищо общо!

ЮДА. Да. Исус направи знамение точно тогава, когато вече се бях откъснал от него...

ДЯВОЛЪТ. И какво, ако мога да попитам?

ЮДА. Възстанови отрязаното ухо на Кайафа.

ДЯВОЛЪТ. Какво! Кайафа с отрязано ухо! И кой му го отрязва? Ти ли?

ЮДА. Не, Петър.

ДЯВОЛЪТ. Петър! И той ли е бил тук! Че аз съм изтървал цяла битка!

ЮДА. Да, ти изтърва всичко.

ДЯВОЛЪТ. И какво още е станало тук? Разкажи, де!

ЮДА. Нищо... Поговорихме си малко с Исус, после дойде изплашен Петър, после се появи Кайафа, за да отведе Исус, Петър му отрязва ухото, Исус го изцери, Петър избяга и Кайафа отведе Исус. Това е.

ДЯВОЛЪТ. Ех, че ми го разказа, ама! Вложи малко пипер в историйката! Ама че история... (Пауза.) Така-а. Значи Исус си изпя песента - фарисеите в никакъв случай няма да пропуснат възможността да си разчистят сметките с твоя учител.

ЮДА. А сега аз смятам да си разчистя сметките с теб. Смятам да те убия. (Развързва въжето от кръста си.)

ДЯВОЛЪТ (ухилен). Като ме обесиш ли?

ЮДА. Не, като обеса себе си.

ДЯВОЛЪТ. Какво!?

ЮДА. Ти си се вселил в мен така, както Исус се бе вселил в мен. Аз се откопчих от Исус и по-точно - той ме низвергна, а сега аз имам намерение да се оттърва и от теб.

ДЯВОЛЪТ. Като се обесиш!

ЮДА. Да. Така ще убия и себе си, но и теб. Поне съвестта ми ще е чиста и ще си умра с приятната мисъл, че съм оттървал света от теб!

ДЯВОЛЪТ. И мислиш, че аз ще умра?

ЮДА. Разбира се, нали сме едно.

ДЯВОЛЪТ. Едно сме, но само в този момент. В мига, в който устните ти посинеят, аз ще се махна от теб.

ЮДА. Не! Не можеш!

ДЯВОЛЪТ. Мога. Никой не е господар на дявола! Аз решавам кога ще дойда и кога ще си отида. Ти... наистина ли мислиш, че като се обесиш, ще ме убиеш?

ЮДА. Да!

ДЯВОЛЪТ. Да, ама не! Ти си бил много наивен бе, момче! Забрави ли, че аз не съм човешко същество?

ЮДА. Ти си аз и аз съм ти и когато аз умра, ще умреш и ти!

ДЯВОЛЪТ. Така-а ли? (Смее се.)

ЮДА. Не можеш да ме подлъжеш пак!

ДЯВОЛЪТ. Ти сам се подлъгваш! И това ли ти беше играта, в която смяташе да ме надиграеш?

ЮДА. Позна!

ДЯВОЛЪТ. Много, мно-ого си глупав, Юда... Ами хайде! Беси се. Нека видим как ще стане тая работа!

ЮДА (прехвърлил е въжето на клон, слага си примката на шията). Нека видим!
ДЯВОЛЪТ. Майчице, какъв глупак си, Юда! Ще се обесиш заради една заблуда, вярвай ми!...

ЮДА. Ще видим...

ДЯВОЛЪТ. Как ще видиш, като ще си опънал петалата!... Не се беси, момче! Вярвай ми - в мига, в който спреш да дишаш, аз ще съм избягал... Юда-а! (Юда увисва на дървото. Гърчи се, Дяволът също. След последната конвулсия на Юда, Дяволът се изправя спокойно.) Глупак! Голям глупак! Виж колко глупави били хората... (Отива и разлюлява тялото.) И колко лесно се мамят! Малко прах в очите и... стигат до бесилото! Сбогом, Юда. В моя черен списък от имена ще бъдеш на челно място. Когато ти видя името, ще си припомням за една добре... даже много добре свършена дяволска работа! Голямо лъгане те лъгах, голямо надлъгване беше! Поне се обеси с приятна мисъл в главата - желяейки смъртта на дявола. Жалко... Жалко, че не си жив, за да ми чуеш последните думи! (Разлюлява пак тялото.) Слушай много внимателно, Юда: ти се обеси, а аз... аз ще бъда разпънат! (Разсмива се и бавно излиза. В този миг Юда се хваща за въжето и яростно започва да се освобождава. Скача на земята.)

ЮДА. Ох... (Разтрива си гърлото и едва си поема дъх.) Още... още малко... ако беше осс... останал... щях-х... щях наистина да пукна! Ах-х... (Пауза. Успокоява се. Надига се и откача въжето.) Голямото надлъгване, а?... Наивен съм бил аз, момченцето, а? Освободих се първо от властта на Исус, а сега и от лапите на сатаната и съм бил наивен, така ли? (Връзва въжето около кръста си.) Исусовци и дяволи може да има много, но Юда е един-единствен. (Разкършва рамене, охка.) Той щял да бъде разпнат, хм. (Пауза.) Добре... Аз предадох божия син... А сега ще предам и дявола! (Излиза.)

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

Комедия в две части с епилог

“Стая с три стени”
нарича сцената Чехов чрез един от
героите си в “Чайка”

уч а с т в а т

АСЕН, в ролята на КОЛУМБ
ХРИСТОВ, в ролята на КОЛОРАДО
ЛИЗА, в ролята на КИЧКА
МАРИНА, в ролята на КАЛИФОРНИЯ

и със специалното участие на
Стария режисьор Ч. З. БЕЛОБРАДИ

ПЪРВА ЧАСТ

Сцената представлява апартамент, панелка. Вляво е малка стая, с две легла на ъгъл, библиотечка, бюро, скрин, уредба, китара до бюрото. През една врата се преминава в коридора. Той пресича сцената; закачалка, шкафче за обувки. Вляво зад стаята е входът за кухнята и банята, а пак вляво, но в дъното на коридора, е завоят за входната врата. Вдясно коридорът преминава в антре, а през широк свод навътре се вижда изцяло холът – с кръгла маса, телевизор, диван и всичко, както си му е редът. В дъното на хола – прозорец с красива тежкометалургична гледка.

Чува се блус от малката стая. Там седи

КОЛУМБ (*той слуша; гледа някакви големи листи – явно лекции, поглежда обложки на дискове, нещо записва*)

В края на хола, точно под прозореца се е отпуснал някакъв СТАРЕЦ. Той е по риза. В стаята на Колумб е пусната малка печка, от вентилаторните. Колумб е облечен с дебел пуловер.

Звъни се. Звъни се, но Колумб е близо до уредбата и не чува. Звъни се.

КОЛУМБ (*свършила е една песен, почва друга; той се ослушва; вяло става и вдига телефона, закачен на стената; оставя го*)

Звъни се. И пак. Колумб спира да се ослушва и отваря чекмедже в бюрото. Звъни се.

СТАРЕЦЪТ (*вика от хола, неподвижен*). Е-е, хайдее де... Не се увличай...

КОЛУМБ. Какво?

СТАРЕЦЪТ. Уби се да звъни...

КОЛУМБ (*чевръсто става, бърза по коридора, изчезва вляво*). Да... да...
ГЛАСЪТ НА КИЧКА (*мелодичен, но с дразнещи интонации*). Айде бе, маме! Измръзнах навън! Глух ли си!
ГЛАСЪТ НА КОЛУМБ. Пуснал съм новото блусче...
КИЧКА (*появява се в коридора, зачервена; сваля кожуха*). Ох, не, не... (*Пак го облича*.)
Айде, маме, ако обичаш да смъкнем и последния чувал...
КОЛУМБ. Брат ти що не се качи?
КИЧКА (*троснато*). За какво да се качва брат ми?
КОЛУМБ. Е, що кисне долу в колата?... Да кисне. (*Влиза в стаята си и взема чувал с дрехи*.) Бе, маме, ти изнесе целия си гардероб!
КИЧКА. Писна ми от тоя гардероб. Стига... Тъкмо ще използвам повода... Утре тръгваме.
КОЛУМБ (*от дъното на коридора*). Утре? Като станахме сутринта, беше в края на седмицата...
КИЧКА. Като станахме – като легнахме... (*Съблича се. Мило*.) Айде слез самичък, маме, че аз... съм кристализирала... Айде де, брат ми ще изпуши!... (*Избутва го. Чува се хлопването на входната врата. Кичка се връща. Чевръсто влиза в стаята, вади от едно чекмедже шишенца, козметики; тъпче ги в чантичка*.) Къде ми е парфюмът от праскова и пшеничен зародиш? (*Излиза в коридора. Изчезва. Отваряне-затваряне; тропот. Връща се с нови козметики. Пак в стаята; пак тъпче*.) Ама къде ми е парфюмът... (*Стои и хуква към хола, гледа по секцията*.) Тези... са на майка му... (*Звъни телефонът. Тя посяга към апарата в хола*.)
СТАРЕЦЪТ (*прави нетърпелив и категоричен жест към другата стая*)
КИЧКА (*изтичва в другата стая и вдига телефона*). Слушам?... Няма го Колумб, сега излезе... Не каза кога ще се върне. Сигурно привечер... (*Затваря*.) Аман от тебе! (*Чува се шум от входната врата. В коридора се появява Колорадо, започва да се изува*.) Маме? (*Рязко*.) Колумб! Що мълчиш, бе!
КОЛОРАДО (*усмихва се леко; той е мустакат. Закашля се*)
КИЧКА (*изскача в коридора*). Абе... (*Вижда го и сменя тон и поза. Мило*.) О, здравей, здравей...
КОЛОРАДО. Привет на идното поколение. Ела, ела... (*Тя покорно отива при него, макар и съвсем бавно*.) Отвори устата, да видим гърлото... (*Той светва коридора*.)
Вчера бе по-добре... (*Натиска леко гушата отстрани*.) Боли ли?
КИЧКА. Малко.
КОЛОРАДО. Най-добре... (*Тропа се отзад. Връща се Колумб*.) Колумбяно, гол си излязъл... (*Към Кичка*.) Най-добре пийни един чай, липата ти е нужна точно сега.
КИЧКА (*дърпа се*). Ох, от един час ми се пиша и все не мога... (*Скрива се вляво*.)
Колумбе, обади се адашът ти току-що.
КОЛУМБ (*стои в коридора с лице към завоя за банята*). И какво каза?
ГЛАСЪТ НА КИЧКА. Ще ти се обади пак.
КОЛУМБ. Ти какво му каза?
ГЛАСЪТ НА КИЧКА (*натъртено*). Какво мога да му кажа според тебе? Че си слязъл долу и ще се върнеш... след пет минути... (*Чува се затваряне на врата*.)
КОЛУМБ (*в същата поза*). И той каза, че ще звънне, така ли? (*Пауза. Тишина*.) Ще звънне ли? Или сега да му звъня? (*Раздразнено*.) Кичке!
КОЛОРАДО (*той се е съблякъл и седи на тоалетката; уморен видимо*). Колумбянски, остави я да си... свърши работата момичето... (*Пауза*.) Трябва да идем за риба. (*Пауза*.)
На реката при дядови ти... Язовирите сега са забранени. (*Мълчат. Колумб тръгва закъм стаята си*.) Ти разбра ли, че Росен замина за Испания?
КОЛУМБ (*връща се*). Ами? Кога?
КОЛОРАДО. Днес телефонирах от болницата до село...
КОЛУМБ. Ами че те всичките ми братовчеди си заминаха от България.

КОЛОРАДО (*кимва; започва, без да се навежда, да си обува чехлите*). Чичо ти – знаеш го какъв е мъжага – като го слушах по телефона, все ми се струваше, че а-ха ще заплаче... (*Пауза.*) Заминава си идното поколение... И това е като горите... Оцеляват... остават само планинците, дето са далеч от света.

КОЛУМБ. По каква линия заминал за Испания?

КОЛОРАДО. По възената!... Емигрира. Ще бачка какво да е. Език не знае.

Кичка се появява зад гърба на Колумб. Той ѝ е препречил пътя. Тя стои – хем слуша, хем го чака да се отмести.

По възената линия замина, по която трябва да минат всичките ни божем управници. Или да емигрират, или да ги избесят.

КОЛУМБ. Горкият. Ще има да мие чинии и да бърше чаши.

КИЧКА. И пари да натрупа...

КОЛУМБ. Ебал съм ти парите...

СТАРЕЦЪТ (*все тъй неподвижен; вика от хола*). Е-е!... (*Строго.*) Асене!

КОЛУМБ (*вика*). Пардон! (*Към Кичка.*) Поврага ти и парите.

КИЧКА (*ядно*). А, мръдни се да мина, де! Закучил се тука!

Тя минава и си влиза в стаята. Подслушва оттам. Колорадо е станал и с ръце на кръста се е вторачил в сина си.

КОЛОРАДО (*устремно*). Ти знаеш ли какво направили тия синковци! Отрязали майчинските!

КОЛУМБ. Кои синковци?

КОЛОРАДО. Овчите! Главите от правителството, кои!... Парламентът – стадото – одобрил. Овчарят – президентът – разписал без забележки, камо ли вето.

КОЛУМБ. Е какви са били майчинските?

КОЛОРАДО. Бяха две години. По две години изплащаха на майките, които си гледат децата. А сега ги свалили на една година. Представи си! Хората да живеят от тези майчински – дотам да сме изпаднали – а те я свалили границата, демек: който може да си позволи деца, не му трябва пари, няма нужда държавата да се тръшка!... И ти остави това. Те, простаците, не живеят на нашата, а на друга планета и без това. (*Ръкомаха.*) Остави, ама ти знаеш ли какво представлява това? То двегодишно дете не може без майка и едва го вземат на ясла, а на една година още може и да суче, още е далеч от очовечването, наченките на... ъ... битови навици, още я е проходило, я не! Ами че туй е антибиологична... история... да не говорим за социална!

КОЛУМБ. Щом казваш. Ти си лекар.

КОЛОРАДО. Абе не е нужно да си лекар, бе, Колумбийски! Стига, естествено, да си минал през възпроизводствената възраст. (*Тръгва към хола.*) Аз направо останах смаян, като чух... Тези тъпаци олекотиха данъците на хазарта, правят преференции на сульо енд пульо, а пък... като нямат пари, като се чудят какво да свият, свиват бъдещето на нацията... (*Говори си сам в хола.*) Можеш ли да си представиш? Хората и без това не раждат, а сега ще бастисат и малкото ентузиастични или повтарачи... (*Пауза.*) Аз съм направо смаян!

Докато трае темата за майчинските, Кичка е слушала внимателно, клатела е глава, но не съчувствено, а заканително. Колумб е вече при нея. Придърпва я през кръста, тя го отблъсква.

КОЛОРАДО (*вика от хола; СТАРЕЦЪТ му е дал знак и на него*). Колумбе!

КОЛУМБ (*споглежда се с Кичка и мудно тръгва към коридора; баща му го привиква в хола, говорят тихо*)

КОЛОРАДО. Какво ще правим довечера с юбилея? С майка ти правим двацет и пет години.

КОЛУМБ. О... вярно.

Кичка отива до вратата, после до коридора. Исква да чуе.

КОЛОРАДО. Можем да отидем на ресторант. Обадох се да запазят нашето сепаре, евентуално ако...

КОЛУМБ. Ами тя, Кичка... Утре щели да тръгват с брат си с колата.

КОЛОРАДО. Утре? Нали беше... Няма значение. Можем и вкъщи да останем, тука...
(*Сочи масата.*) Решавайте. (*Влиза Кичка.*)

КИЧКА. Някой да ми е виждал парфюма от праскова и пшеничен зародиш? Баща ми дето ми го донесе от Венеция последния курс...

КОЛОРАДО (*жизнерадостно*). Аз от такива работи не разбирам! Стигат ми шишенцата и препаратчетата в болницата. Кажете, Киче, довечера в ресторант ли ти се ходи или вкъщи...

КИЧКА. Все ми е тая.

КОЛОРАДО. Щото ако... (*Тя излиза. Той продължава на Колумб, но с делови тон.*) Ако ще оставаме тук, трябва да помогнете – картофи да се сварят, това-онова... (*Пауза.*) Аз имам чувството, Колумбе, че тя като че си изнесе целия багаж.

КОЛУМБ. Искате да си занесе всичко или вкъщи, или в другия апартамент, за да не се трупат с новите...

КОЛОРАДО. Да, да... А! Я иди в коридора, от торбата забравих да взема уискито. Днес изписахме на леля ти Магнолия етървата, а... Хем ги предупреждавах да не носят... (*Изморен, седи на стол.*) Благодаря ти. (*На себе си.*) Ето... (*Гледа към дивана.*) И плетката си е взела...

КОЛУМБ (*чува го от вратата*). И плетката ли? (*Връща се и поглежда към дивана. Бърка си в носа.*)

Когато Колумб тръгва пак за стаята, Кичка влиза в антрето. Колумб спира и тримата се гледат един друг.

КИЧКА (*смушено*). Ама къде... може да изчезне тоя парфюм от прас... кова... и пше...

СТАРЕЦЪТ (*става трудно; всички го поглеждат и се отпускат*). Момчета и момичета... Нищо и половина от това, което говорихме.

ХРИСТОВ (*който играе Колорадо*). Що бе, Белобради? Аз пък към края даже усетих... тръпка.

БЕЛОБРАДИ. Каква тръпка... Спазми и гърчове. И, Асене (*който е Колумб*), в тази пиеса не се псува! Не ме интересува кой е авторът!

ХРИСТОВ. А кой е авторът, междувпрочем?

БЕЛОБРАДИ. И да ви кажа, нищо не ви говори. Така. (*Пауза.*) Играете като медузи. Разплути и мазни. Първо, ребята, навън е зима...

ЛИЗА (*в ролята на Кичка*). Зима, ама сега е лято и аз направо ще припадна от тия пуловери.

БЕЛОБРАДИ. Съблечете се. Ще продължим репетицията по бански. (*Лиза и Асен се поусмихват.*) Искате да си спомните атмосферата на дрехите. Зимно време човек е с поплавна жестикуляция, навлечен е, всичко му изглежда по-меко и упокойно... Разбирате ли? И вие наистина така играете, а трябва наоборот! (*Към Асен и Христов.*) Вие двамата сякаш сте си разменили ролите! Докторът, Христов, иде отвън, от работа и е възбуден. Явно си е говорил сам в колата, смял се е или е цъкал с език. Влиза и иска да се изговори. Той е подскоклив, нервозен, тръпчив – доктор е. А ти го караш като тежка уседнала авторитетна чиновническа персона, мънкаш; мислиш, че говориш като човек, на който му се чува гласът, а всички наоколо – равнис! Не. Докторът знае къде драматично му се чува гласът – в болницата, там той носи гласа си на плещите. Това е – отговорност. А вкъщи човекът желае сам да си чуе гласа! Да го освободи от веригите на точността и непрекословността!

ХРИСТОВ. Хубаво. Това го говорихме още на масата.

БЕЛОБРАДИ. Говорим, ама каква файда?

АСЕН. А аз?

БЕЛОБРАДИ. И ти го правиш наоборот. Твоят човек е наследил жизненост от баща си, ама е отпуснат иначе, на всеки половин час захваща нещо ново. Ту лекции чете, ту слуша някаква музика, ту се занимава с Кичка. Всичко и нищо. А ти го играеш възбудено. Не. Не.

ЛИЗА. Еми нали аз... нещо го съмнявам?

ХРИСТОВ (*клоунски*). Ти ли?

ЛИЗА (*изглежда го*). Що се правиш на палячо?

БЕЛОБРАДИ. Да, Лизе. Героинята смята да го зарязва, изнася си багажеца, живяла е пет години у тях, той си мисли и так далее... но Колумб още не разбира. Той е и балама в момента на епизода, и чистосърдечен любител там на музика, и оправен, но разцентриран. Точно такава мисловна безконцентрация, която... Ти, Лизе. Изглеждаш само симпатично. А трябва да си и симпатична, и дразнеща едновременно. Кичка е с деформация в самомнението. Като те гледат хората – и да те следят безотказ, и да има нещо да ги отблъсква. Все едно си с лекопокрито дупе: хем не могат да си откъснат очите, хем ги гнуси грубото люлеене на мекотията. Няма да играеш с интонация, казах ти. Ще играеш с вътрешно пренебрежение, с липса на интерес. Абстрахирай се...

ХРИСТОВ. Станиславски, Станиславски.

БЕЛОБРАДИ. Христов... (*Заеква.*) Дръж се според таланта си. Ако заменяме Станиславски с псувни и голотажи, както правят сега – значит...

ЛИЗА (*към Христов*). Ицо?

БЕЛОБРАДИ. Да опитаме. Началото. Съкратете фабулата. Направо диалога. (*Те стоят.*) Хайде, де!

ЛИЗА. Не са върнали осветлението горе...

БЕЛОБРАДИ. Да, да. (*Вика към кабината.*) Ребята! (*Тишина. Към актьорите.*) Кой е горе на пулта?

АСЕН. Стенли мисля... Него видях заранта в барчето долу.

БЕЛОБРАДИ (*вика пак*). Станиславе!

ГЛАС. Слушам.

БЕЛОБРАДИ. Хайде бе, пускайте пак сцената. Какви са тия самоинициативи?

ГЛАС. Окей, мистър.

Сцената изведнъж угасва. Пълна тъмнина. Христов се хили.

БЕЛОБРАДИ. Станиславе!

Сцената светва.

ГЛАС. Техническа грешка.

БЕЛОБРАДИ. Абе, момчета, каква техническа... От заранта още сте налягали на водката... (*Към актьорите.*) Начало.

Звъни се. Отваряне на входната врата.

ГЛАСЪТ НА КИЧКА. Айде бе, маме, бе... Айде бе... Измръзнах, вкочаних се.

ГЛАСЪТ НА КОЛУМБ. Тъкмо новото блусче слушах.

КИЧКА. Стига бе, маме, с тези твои блусчета... Айде, миличко, смъкни ми и последния чувал.

КОЛУМБ. Брат ти що не се качи? Що кисне в колата?

КИЧКА. Бе нека кисне... Ако не искаш ти, аз ще си го отнеса.

КОЛУМБ (*взема чувала*). Маме, ти изнесе целия си гардероб. Можехме да пратим дрехи и по чичо Гошо, а не да тъпчеш всичко в колата на брат си.

КИЧКА. А-а, ще пращам аз по сульо и пульо... Айде, айде, маме, сега съм се хванала. (*Колумб излиза.*) Какво, маме? (*Той се връща.*)

КОЛУМБ. Като станахме сутринта, каза, че след седмица ще тръгваш...

КИЧКА. Като станахме – като легнахме... Ох, премръзнах, маме. (*Пауза.*) Айде, че брат

ми ще изпуши. (*Звъни телефонът.*) Аз ще го вдигна, ти слизай. (*Колумб излиза.*) Ало... О, няма го адашът ти! Как си, Коленце? (*Слуша.*) Ще се побъркате вие с тези компютри и с тоя блус... Кога ще те водя на дискотека? А? Нямах си гадже... Е, какви граждани сте – без мадами... Само блус и чат, чат и блус. И кокошките спряха да снасят! (*Слуша.*) Като си дойде, ще ти се... А, чакай! (*Отваря се вратата.*) Май идва. Стой така на телефона.

Излиза в коридора. Вижда Колорадо, а не Колумб.

КОЛОРАДО. Киче, и майчинските съкратиха тия!... Упойка да не ги лови! (*Тя се смее.*) Не е смешно, плачевно е даже! Как е гърлото? (*Опипва го.*) Липа! Липа или лайка. Три пъти на ден; гаргара. А на Колумбини братчед му в Испания замина. Емиграция. Емигранти от всички страни – съединявайте се. (*Връща се Колумб.*)

КОЛУМБ. Здравсти, тате. Ти пеша ли се качи?

КОЛОРАДО. Асансьорът бе зает.

КОЛУМБ (*на Кичка*). Киче, нали ти се пикаеше? К'во стоиш? (*Тя излиза.*) Трябва да отидем за риба.

КОЛОРАДО. Язовирите сега са под възбрана. (*Изува се.*)

КОЛУМБ. На село реката е свободна. Дядо и без това буркани има да дава. (*Пауза.*) Довечера с юбилея какво решихте? (*Влиза Кичка.*)

КОЛОРАДО. Киче, с юбилея какво решихме?

КИЧКА (*влизайки си в стаята*). Вие сте юбиляри, вие решавайте.

КОЛОРАДО. То да бе байпас, да го реша. Ама без жените по такива въпроси не смея. Братчед ти духна за Испания.

КОЛУМБ. Ами?

КИЧКА (*вижда телефона*). Колумб, на телефона! Адашът ти чака! (*Разминават се с Колумб. Той – в стаята, тя – в хола при Колорадо.*) Да е виждал някой парфюма ми от праскова и пшеничен зародиш, венецианския?

КОЛУМБ (*вика*). Затворил е.

КОЛОРАДО. Виж да не е в шкафа при лекарствата.

КОЛУМБ (*вика*). Какво каза адашът?

КИЧКА (*вика*). Не знам. Звънни му.

КОЛОРАДО. Всички управници трябва да ги ампутират! От овчаря до кошарата!

КИЧКА (*отива в коридора; Колумб в стаята си; Колорадо – в хола*). Има ли някой за тоалета, щото влизам да си взема един душ?

КОЛУМБ (*набира*). Ало, адаш? Кажй?

КОЛОРАДО. Един в асансьора, друг – по стълбите. Така се разминават поколенията у нас.

КИЧКА (*вика*). Ще си взема ли някой душ, щото ще влизам в тоалета?

КОЛОРАДО (*отива в коридора с шишенце в ръка*). За този парфюм ли говориш?

КИЧКА. Да! Би ли го оставил на секцията в моята стая?

КОЛУМБ. Не, адаш, не... А ти гледа ли вчера "Блус общество"?

Изгасва осветлението. Тъмнина.

ГЛАСЪТ НА КОЛУМБ. А, токът спря! У вас има ли ток?... Тате, у тях имало.

ГЛАСЪТ НА БЕЛОБРАДИ. Какво правите, бе!?! (*Пауза.*) Станиславе! (*Пауза.*) Ребята, вие демонстрация ли правите!?! (*Към кабините.*) Станиславе! (*На тях.*) Ако съм излишен, да си ходя... Станиславе!

Светва.

Какво е това, което играете!?! (*Той е пребледнял, задъхва се.*) Ако съм излишен... Ох. (*Тръгва към стола. Лиза се втурва да му помогне.*)

ГЛАС. Токов удар, съжالياваме.

ХРИСТОВ. Стенли! Я не се такавайте!

БЕЛОБРАДИ (*затворил е очи; дълга пауза*). Ребята... (*Пауза.*) Аз съм човек на възраст, по държавна милост пенсионер... (*Пауза.*) Поканиха ме за тази пиеса почти насила,

нямам сърце вече за такива роли... Но вие сте български актьори...

ЛИЗА. Ама големи простаци сме.

ХРИСТОВ. Не, бе, Белобради – нали каза по-скокливо, жизнено и...

БЕЛОБРАДИ. Добре, ребята. (*Изправя се на стола.*) Съгласен съм. Мен даже ми хареса тази версия. Но моля ви. Не е това, към което се стремим. Даже нищо общо няма. И даже (*става*) целият ни театър сега е такъв! Интересно, забавно, неочаквани игри, но не към това, към което се стремят всички! Не това им се гледа на хората. Сега е лозунг: всичко – на водевил. В цирка това – ну да, добро. Но в театъра... Простете... Аз съм човек със стари, действително овехтели... Накъсо, човек с нафталинен сетива.

АСЕН. Наистина стана от само себе си, господин Белобради.

БЕЛОБРАДИ. А това ли цели авторът?

АСЕН. Не.

БЕЛОБРАДИ (*сяда*). Добре, момичета и момчета. Решавайте. Ако аз правя пиесата, правете каквото желая. Иначе... ако не вие, то аз ставам и излизам.

ХРИСТОВ. Добре де, прости, бай Белобради. Разкършихме се малко. Казвай сега.

ГЛАС. Шефе, скоро ли ще е почивката?

ЛИЗА (*вика*). Станиславе, прекаляваш!

БЕЛОБРАДИ. То добре, че ги няма сценичните работници. Те пък съвсем щяха да ни бръкнат в здравенцето. (*Става.*) Никаква почивка. Началото отново. Но за да изтрезнеете, я си разменете двамата ролите.

АСЕН. Защо? Ами репликите? Ами възрастите?

БЕЛОБРАДИ. Санким преди малко бяха наред.

Приготвят се. Асен и Христов си разменят ролите.

Но, колеги, видяхме, че ви бива във водевила. Сега бих желал драма, напрегнатост.

Момент... (*Вика към друга кабина.*) Озвучителят, ако обича... Не бързайте с телефонния звън. И не препирайте с входния звънец.

Звъни се. Дълго и много пъти. И още. И пак.

Сцената е празна. Излиза Белобради и я оглежда. Излиза и Колумб (Христов), той си оправя ципа на панталона. Ръкомахат си с режисьора: “Какво става?” – “Нищо.

Все едно ме хваща в кенефа!”

КОЛУМБ (Христов) (*мърмори*). Мирясай, де. (*Звъни се.*) Ти ли си, маме?

ГЛАСЪТ НА КИЧКА. Ами кой да е? (*Влизат и двамата в коридора. Колумб върви напред. Оригва се. Кичка бърчи нос.*)

КОЛУМБ. Още ли дрехи ще изнасяш?

КИЧКА. Да. Брат ми е долу с колата. (*Пауза.*)

КОЛУМБ. Ами ти всичко си изнесе, ма... Каква е тая малка подмяна на гардероба.

КИЧКА. Нали ти казах бе, маме. Още лятото. Колко месеца вече стана, ти казвам.

Маме... (*Умилква се около него.*) Хайде го свали чувала, че настигах в тоя квартал. В тоя квартал – само дъжд, само локви и кал.

КОЛУМБ (*усилва музиката; тя стои на вратата*).

КИЧКА. Маме? (*Пауза.*)

КОЛУМБ. Брат ти нали е долу? (*Пауза.*)

КИЧКА (*грабва чувала*). За какво да го разкарвам!

КОЛУМБ. Е, аз да се разкарвам, така ли?

Отива след нея в коридора. Гледат се.

КИЧКА. Маме, да си ми виждал парфюма от праскова и пшеничен зародиш?

КОЛУМБ. А тиква с дива патица?

КИЧКА (*махва с ръка*). Офф...

ХРИСТОВ. Тоя пък за какво чука?

ЛИЗА. Знам ли го?

КОЛУМБ. Да. *(Взема чувала и излиза.)*

Кичка си вее с ръка и стои замислена в коридора. Посядва на шкафчето. Навела е глава. Влиза Колорадо (Асен).

КОЛОРАДО (Асен) *(сяда до нея)*. Оф... Никога няма да се оправи тая държава. *(Мълчат.)*

КИЧКА *(след пауза)*. Ще ми видиш ли пак гърлото, че нещо... *(Той я преглежда.)* И липа пих, и... Един илач прати баща ми от Ротердам, трябва да го видиш.

КОЛОРАДО *(кимва; пауза)*. Какво мислят да правят тия хора, не знам.

КИЧКА. Кои?

КОЛОРАДО. Управниците ни родни.

КИЧКА. Дупедавци.

КОЛОРАДО. Не дупедавци, а дупеглавци. Чу ли днес? Орязали майчинските.

КИЧКА. Който има пари, да ражда. Децата не са за беднотията...

КОЛОРАДО *(гледа я)*. Киче, не си расла ти в оскъдица.

КИЧКА. Не съм, ама знам.

КОЛОРАДО *(става и бавно отива в хола; както си е с палто)*. Който има – той си тъпче стомаха и деца не ражда. Ражда само наследници! Има разлика между деца и наследници, нали? *(Кичка махва с ръка и се прибира в стаята си.)* Децата наследяват човешкия род – наследниците наследяват банковите сметки, имотите и тенджерите. *(Влиза Колумб.)* Нали?

КОЛУМБ *(отива до хола)*. Какво казваш?

КОЛОРАДО *(гледа го)*. Ти чу ли днес? Братчедът ти емигрира и той. В Испания. *(Пауза.)*

КОЛУМБ. Майка ми кога ще си дойде?

КОЛОРАДО. Майка ти каза да ви питам за юбилея довечера.

Тихо на сцената откъм залата се качва МАРИНА. *(Тя ще играе КАЛИФОРНИЯ.)* Те се отпускат.

ХРИСТОВ. О, Маринче. Много рано, скъпа.

МАРИНА. Какво? Да не ви размениха ролите? Синът да е по-дърт от бащата? *(Появява се режисьорът.)* Здравейте, господин Белобради. Извинявам се, че закъснях.

БЕЛОБРАДИ. Господа, почивка. Пет минути.

Всички излизат без Асен.

АСЕН. Съвсем го размазахме началото.

БЕЛОБРАДИ. Нищо, ще го налучкаме. Сега като се върнат, ще отидем право в края на първа част. За да стане бетонът, трябва да се омеси първо всичко на каша.

АСЕН. Не така си ги представям аз образите.

БЕЛОБРАДИ. Там е работата, Асене, че ние образите само и винаги си ги представяме. Не можем да ги изиграем. Какъвто е актьорът, такъв е и образът. Актьорът е човек, човекът е типаж и от това не може и не би трябвало да се бяга. Видя, като разменихте ролите, как всеки си нагласи образа към себе си. Затова има роля и образ. Актьорът изпълва ролята, а образът е това, което, както и каквото се получи. Актьорът дължи таланта си на умениято да разбере ролята, а не, да речем, на правилното дишане, дикция, маймунджилъци и прочие академизми. На тях дължи професията си.

АСЕН. По дрехите посрещат, а по ума изпрацат.

БЕЛОБРАДИ. Усмивваш се... Ако дрехите са пластичните и сценичните качества на актьора – защо да не го кажем и така. Но поговорката, както знаем, е крайно дурашка. Защото тези, които посрещат по дрехите, нямат интелекта да съдят и за ума.

ХРИСТОВ *(приближава се)*. Философия?

БЕЛОБРАДИ. Христов, твоята роля е симпатична. Ти ще бъдеш резоньор за хората.

ХРИСТОВ. Кога това?

БЕЛОБРАДИ. Нататък. Ти ще реагираш първи в ресторанта, после ще имаш монолог-отдушник. Готов ли си?

ХРИСТОВ. Знам текста.

БЕЛОБРАДИ (*мълчи*). Асене. Колумб трябва да го играеш на въже. Той понася най-силно удара. Значи. Пет години е живял с Кичка, тя е от провинцията. Не е плащала за квартира, уредила си е студентството; вече и апартамент ѝ е купил баща ѝ, пампурджията.

ХРИСТОВ. А то – брадва.

БЕЛОБРАДИ (*поглежда го*). Ударът е голям и той трудно го проумява. Не разбира защо е бил фалшът, преструвката, съвестта ѝ къде е, има ли я, няма ли я и так далее. Той ще е замаян – ще се върти все около въпроса “защо”. Тоест за образа му е нужно да си свръхикономичен в средствата, сякаш ходиш на въже. Колумб има най-много какво да изплаква, но той трябва да го преглъща, та да постигнем въздейственост. Сюжетното ще се изяснява, има достатъчно герои за него – и в ресторанта, и после в нощната сцена. Публиката ще разбира в какво е мелодрамата и затова ще е вперила очи в теб, тоест в Колумб – какво ще реагира, как ще го рече. Затова трябва да си свръхсъбран и всяка гласна да ти е претеглена. Всяка твоя реакция събужда действието, следователно го играй тъй, сякаш тебе влачи действието. Понимаш? (*Влизат и жените.*) Огладнихте ли, ребята? Дайте сега финала на първата част. Следобед ще се върнем пак отначало.

МАРИНА. Значи и аз...

БЕЛОБРАДИ. С твоето финално влизане, да... (*Вика.*) Осветлението като за финала на частта!

Осветена е само малката стая. Колумб чопли тонове от китарата. Кичка си оправя ноктите.

КОЛУМБ. Маме, трябва да идем до село... (*Пауза.*) От година ме кандърдисват да те заведа.

КИЧКА (*нервно*). А ще ходя аз по селата. Да не съм преброител?

КОЛУМБ. Нашите ще видиш, няма да се снимаш с прасетата, я.

КИЧКА. Що се заяждаш сега? Кажй! Много мразя така! Аз ти кажа едно, ти го изкривиш на четиринайсе!

КОЛУМБ. Да не съм казал, че си прасе?

КИЧКА (*мълчи*). Това са празни разговори. (*Пауза.*) Това нашето са празни разговори.

КОЛУМБ (*става и рови в библиотеката*). Е... Ти си по-пълна от мене, вярно.

КИЧКА (*и тя става*). Що се заяждаш, бе маме, все с мене? Не съм по-пълна от майка ти.

КОЛУМБ. От майка ти.

КИЧКА. Ти какво искаш от майка ми? И баща ми все какво го плюеш?

КОЛУМБ (*гледа я*). Кога съм го плюл?

КИЧКА. Все казваш, че били оядени! Какво значи оядени? Като имаме пари, не значи, че сме дебелогуши!

КОЛУМБ. Като имате пари, майка ти що се прави на учителка?

КИЧКА. Тя си е учителка! Това ѝ е призванието.

КОЛУМБ. Що майка ти не освободи място за някой наскоро завършил, като нас? Ами заема бройката само за да си уплътнява времето, докато баща ти е на кораба?

Кичка излиза и тръшва вратата. Колумб върти някаква касета. Кичка се връща и със сурат почва да вади неща от нощното си шкафче.

Като отидох с майка ти в аптеката, тя вика на продавачката: Имате ли офталгон? Онази казва: Не. И майка ти: Добре, седни си.

КИЧКА (*тръшва нещо*). Ти си отвратителен!

КОЛУМБ. Е затова няма да стана учител.

КИЧКА. То какво ли става от теб! Ти, маме, си толкова инертен, че ми е отвратително да те гледам!

КОЛУМБ (*усмихва се широко; отива и я привлича към себе си; тя се дърпа*). Що се

дразниш толкова?

КИЧКА Ти що ме дразниш?

КОЛУМБ Играя си... (*Опитва се да я целуне.*) Много опак коте си, маме.

КИЧКА. Аз ли съм опак? Ти, който не излизаш от стаята си, не знаеш какво искаш – а пък другите са ти криви, все ги плюеш? (*Отскубва се.*) Добре, бе! Като си голяма работа, що нищо не подхващаш? Колегите от университета кой в радиото, кой по фирми, кой в Илиянци – пари ли ще вадят, кариера ли ще правят, все нагоре тръгнали. А ти?

КОЛУМБ. Аз съм такъв.

КИЧКА. Какъв?

КОЛУМБ. Готин. Слушам блус.

КИЧКА. Ти си безделник. От тоя блус не мога да си пусна едно свястно парче!

КОЛУМБ. Че това дискотечното (*посочва ѝ диск*) музика ли е? Ушите ми не могат да понесат такова нещо.

КИЧКА. А моите могат твоите дрънканици с китарата!

КОЛУМБ (*взема китарата; дрънчи*). Знаеш ли, маме, по музиката си личи човек какъв е.

КИЧКА (*почервенява*). Така-а ли? И каква съм аз? Каква съм аз?

КОЛУМБ. Жена, каква...

КИЧКА. Аз си търся призванието.

КОЛУМБ. Така-а ли? И какво ти е призванието? Джурналя? Поетеса?

КИЧКА. Теб те е яд, а? Че съм публикувала?

КОЛУМБ. Да беше Достоевски, че да ме е яд...

КИЧКА. О-о-о...

КОЛУМБ. Жените не могат да пишат. Високо интелектуалния труд могат да го докарат само до подножието.

КИЧКА. А-а... Великите мъже!

КОЛУМБ. Де да знам... Жените са по-близо до натурата. До природата. Тя ги държи много по-яко. А мъжете се оттласкват.

КИЧКА. И какво не ви сдържа?...

КОЛУМБ. Жените раждат, а това е сетиво, възпроизводствено сетиво, което ги поглъща и изсмуква. Мъжете го нямат. То се е трансформирало само в производствено.

КИЧКА. Голям философ си, маме.

КОЛУМБ. Не, не. Виж. Енергията, която една жена отдава за дете, е изключително мощна и велика. Но тя е намерила целта си още при изначалното раждане... Такава енергия има и мъжът. Но той е лишен от... ъ... чисто природния ангажимент, от пъпната връв – а, точно така! Това му разширява периметъра, кръгозора. И мъжът го реализира в интелектуално дълбаене. От немай къде, разбираш ли?... Затова човешката история се движи по плещите на синовете...

КИЧКА. Човешката история е социална грешка! Щото жената не е била равноправна с мъжа!

КОЛУМБ. Не е могла; той е по-напористият.

КИЧКА. Беше! Не се знае бъдещето какво ще покаже. То ще балансира човешката история!

КОЛУМБ. Вярно, възможно е... Бре, маме, (*хили се*) ти си била умна като мъж! (*Пауза. Тя излиза за малко. Връща се.*) През следващите хилядолетия, маме, човешката история ще скочи от плещите на мъжете върху бюста на жените. (*Пауза.*) Ето виждаш ли разликата между мъжа и жената? Баща ми одева се шашкаше от премахването на майчинските, а ти, жената, даже и не заграваш трагедията! (*Пауза. Тя мълчи.*) Сиреч мъжът е длъжен да обхваща с разума си всичко в природата, за да може да осигури карт бланш за размножението.

КИЧКА (*гледа го поривисто*). Баща ти през ден, през два носи уиски вкъщи, а сте се

загрижили за майчинските, които са колкото три бутилки! (*Колумб оставя китарата и гледа изпод вежди.*) А баща ми бил ояден и тумбак, а?

КОЛУМБ. Кичке...

Тя излиза. Светва в коридора. Изчезва към банята, тръшва вратата. Колумб излиза, оглежда се; влиза в хола, светва. Колорадо е заспал на дивана. Колумб загася всички лампи и се прибира в стаята си.

Отваря се входната врата. Светва се в коридора. Прибира се КАЛИФОРНИЯ.

КАЛИФОРНИЯ. Ехо... Кой е вкъщи?

БЕЛОБРАДИ. *Не толкова весело, Маринче! Тя си влиза с едно наум за предстоящия разговор с Колорадо и ѝ се ще по-бързо да усети атмосферата вътре... Това не е майчин инфантилизъм!*

МАРИНА (която играе Калифорния). *Добре.*

КАЛИФОРНИЯ. Ехо. (*Съблича се.*) Има ли някой? (*Събува се.*) Няма ли кой да ме посрещне?

КИЧКА (*излиза в коридора*). О, здравей. Как мина работният ден?

КАЛИФОРНИЯ. Благодаря, добре. А вашето учене как вървя?

КИЧКА. Днес по-скромно, мерси. А, извинявай...

КАЛИФОРНИЯ (*на вратата на хола*). Да?

КИЧКА. Да си ми виждала някъде парфюма от праскова и пшеничен зародиш?

КАЛИФОРНИЯ. Не, съжалявам.

КИЧКА. Извинявай.

Кичка влиза в стаята си. Там те ще продължат да говорят с Колумб, ще четат и прочие. Но това – на пантомима.

В хола Калифорния се преоблича. Колорадо се събужда и се изправя ококорен.

КОЛОРАДО. Не под третото ребро!... Не...

КАЛИФОРНИЯ. Радо? (*Сяда до него. Спокойно.*) Събуди се.

КОЛОРАДО. А?... Заспал съм. Ех...

КАЛИФОРНИЯ. Тя ще му извърти някой номер. (*Оглежда се към коридора. По-тихо.*) В голяма съм тревога! Кичка крои нещо. Тя се изнася!

КОЛОРАДО. Къде, бе?

КАЛИФОРНИЯ. По-тихо и ти! (*Щипе го.*) От два дена си събира вещите. Тя се изнася, казвам ти!

КОЛОРАДО (*оглежда се*). Уф... От една седмица всяка вечер ме боли глава.

КАЛИФОРНИЯ. Казах ти, подавай молба за пенсиониране.

БЕЛОБРАДИ (на Марина). *Не така! Не така! Стига рецитира! Мисли, мисли! Той е още под съня си, в главата му е каша и наум му идват най-важните неща, които са го вълнували в последно време. Съпругът не възприема още думите ѝ, засега само ги отчита и подрежда съзнанието си. А тя, Калифорния, смята, че е надвиснала колосална опасност за сина, нервна е, не може да се стърпява. Скача от леглото. Движи из стаята. Различни неща по секцията я смущават! Тя на всяка крачка намира по някакво доказателство за подозренията си! Давайте! (Пляска с ръце.) Последната реплика...*

ХРИСТОВ. *Белобради...*

БЕЛОБРАДИ (*прекъсва го*). *Не се прави на сомнамбул, бягай по-чевръсто от сънливата щампа! Преди да заспи, Колорадо е възбуден – възбудата му изгаря в съня! Сега не му се и отваря уста! (Те кимат.)*

КОЛОРАДО. От известно време привечер почва да ме боли глава.

КАЛИФОРНИЯ. Иди на лекар.

БЕЛОБРАДИ. *Браво! Тя не мисли за глупостта на репликата!*

МАРИНА. *Ами то и аз не помислих! Затова.*

КОЛОРАДО. Това правя, скъпа. (*Усмивва се.*) Всеки ден.

КАЛИФОРНИЯ. О, ама и аз... Плещя врели-прекипели. (*Ръкомаха.*) Радо! Аз имам силна интуиция, знаеш! Кичка се изнася. Тя ще го зареже. (*Шепне.*) Пет години изкара у нас, подслон и сигурност си намери – сега му бие дузпата, а Колю даже и не схваща!

КОЛОРАДО. И плетката си...

КАЛИФОРНИЯ. Да, още вчера я взе!... Ах, направо съм в тревога! Ще излъже детето. Ще му вземе здравето.

КОЛОРАДО (*става*). Хайде стига с тия драматургии! Във вашия кабинет само кафета пиете, сериали разказвате и все някакви драми ги...

КАЛИФОРНИЯ. Какви драми!? Става пред очите ти! (*Пауза.*)

КОЛОРАДО. Честит ни юбилей.

КАЛИФОРНИЯ. Това момиче срама няма ли?... Не мога да го проумея!

КОЛОРАДО. И аз не мога да повярвам, че сме държава, ама... Да се пенсионирам, викаш. А парите от пенсионирането какво да ги правя? Банките горят, парите – мине, не мине петилетка – и девалвират! (*Пауза.*)

БЕЛОБРАДИ. Никаква пауза, Христов! Той е сега само сетива, само нерви! Той не мисли! Прави всичко на инстинкт – ако ще мълчи, да мълчи, ако ще говори, да говори... (Вика.) Осветителят да затъмни стаята с младите! От този монолог се акцентира осветлението само върху хола! Христов, продължавай!

КОЛОРАДО. Всичко дерайлира – какво остава за морала? Ценности? Няма ценности. Съвест? Няма съвест. Ти работи – казват ти – работи почтено, добросъвестно, пък ние ще видим как ще те оценяваме. Представяш ли си? Ти – добре, ние – както ни дойде! Срамота! Всичко е срамота.

КАЛИФОРНИЯ. Ще провали живота на сина ти тази...

КОЛОРАДО. В провалена държава всеки живот е провален! Срамота на срамотиите – всичко е срамота!...

КАЛИФОРНИЯ. Абе какви ги дрънкаш като невменяем! На мен сърцето ми... Ще му вземе душата тя, ще му...

КОЛОРАДО. Нашата държава... е все едно... проститутка с хемороиди...

БЕЛОБРАДИ (вика). Станиславе! Обирай осветлението! При тези финални думи осветлението бавно заглъхва!

Бавно сцената се затъмнява.

Христов, повтори още веднъж, преди да е обрано докрая.

КОЛОРАДО. Това нашето е все едно проститутка да ходи на работа с хемороиди.

БЕЛОБРАДИ. И пак!... И пак!... Обирай докрай!

КОЛОРАДО. Проститутка с хемороиди.

Пълна тъмнина.

ХРИСТОВ. Тоя финал не е ли много гнусен бе, колеги?

ВТОРА ЧАСТ

Девет месеца по-късно.

Свети само авансцената и наполовина салонът. Голо. Някаква музика.

От тъмното се появява ХРИСТОВ (с други дрехи от тези в Първа част).

ХРИСТОВ (*оглежда се; излиза*)

ГЛАС. Ице?

ХРИСТОВ (*появява се отново*). Славчо? Другите няма ли ги?

ГЛАС. Не. Май пак ще се отлага.

ХРИСТОВ. Стига, ве! Цял живот ли...

ГЛАС. Вече два пъти отлагат премиерата и пишат все: по технически причини. (*Христов кима неопределено.*) Абе, Ице, технически пиесата отдавна е готова, що ни набеждавате пред обществото? (*Чува се нещо като кикотене.*)

ХРИСТОВ. Какво викаш?

ГЛАС. Казвам, че когато актьорите и режисьорите се туткат и дънят, за отложените премиери все пишат: по технически причини.

ХРИСТОВ. Е ти к'во искаш да пишат? "По творчески причини"! Излагация...

ГЛАС. Е, все ние ли сме ви излагацията? (*Христов излиза. Връща се.*)

ХРИСТОВ. Стенли? Кой ви каза, че пак ще я отложат? (*Дълга пауза.*)

ГЛАС. По технически причини...

ХРИСТОВ (*ядосва се*). Я стига сте се лигавили! Лиги!... И без това пиесата е такава, че и да гафите вие, никой не би му отдавал внимание... (*Влиза Марина. И тя е променена.*)

МАРИНА. Божичко ле...

ХРИСТОВ. О, май все пак ще има репетиция?

МАРИНА. Какво?... Да. Асен ми звънна, че щял да взема Белобради направо от болницата... Абе, Ицо, какво става с тая държава!? (*Той я гледа, неподвижен.*) Вчера баща ми едва не получил и той инфаркт! Майка ми плаче по телефона...

ХРИСТОВ. Що, Маринче? Какво има?

МАРИНА. А в моя театър днес под сурдинка ме гледат, щели да свалят изцяло щата...

ХРИСТОВ. Реформа... А с баща ти какво?

МАРИНА. Какво... Пари някъде имал, от инфлацията тази зима останали колкото за чифт обувки!

ХРИСТОВ. Ц, ц, ц... Трябвало е да ги обърне в долари.

МАРИНА. Че какво разбира той... Те големите хиени се сринаха през тази... луда зима, а някакъв си пенсионер...

ХРИСТОВ. За едни сватба, Маринче, за други брадва. Мейд ин България.

МАРИНА. И добре, ще спрат субсидията за театъра и аз какво ще правя? (*Пауза.*) Ти си мълчиш, вашият театър е последният, който би станал свободна сцена при каквито и да са реформи – ами ние?

ХРИСТОВ (*ядосано*). Хубаво! Значи, ти като си зле, аз като съм добре – следователно на мене не може да ми е терсене? Аз съм предоволен и гуляя по цял ден, а? А пък вие, моите колеги, вървете на майната си? А?

МАРИНА. Знаеш ли какво съм забелязала? Който не е заплашен от реформата, той спокойно и свободно си разсъждава по въпроса. На останалите гърлото им се е стегнало и само въртят очи като животни на заколение...

ХРИСТОВ (*облещил очи*). Ти какво сега? Скандал ли търсиш?

МАРИНА. Не, бе, Ицо! Не разбираш ли, че така унищожават съсловието!

ХРИСТОВ. Разбирам, ама ние какво можем да направим? Нали трябва да оцеляваме?

Целият ни народ сега оцелява, та ние да сме някакво богопомазано островче ли?

МАРИНА. Лесно ти е на тебе...

ХРИСТОВ. Е-е, щом държиш да се скараме!... (*Излиза.*)

МАРИНА. Чакай, Ицо! (*Хуква след него. Връща го.*) Знам, Ицо, всичко разбирам! Дори и пълни да бяха салоните, при тези инфлации навън... Ама ми е тежко, Ицо! Много! Майка ми реве по телефона... (*Извърща глава. Пауза. Христов е скръстил ръце.*)

ХРИСТОВ. Преди всичко, Марина, трябва да спрем с това "навън". Театърът не е дюти фрийд зона; като сме навикнали на условност на сцената, не трябва да слагаме завеса и между театъра и... всичко там, в което живеем... Тежко е. (*Пауза.*) А сме в такава позиция, че не можем нито да се примиряваме, нито да се борим, нито да плачем – а

чисто и просто, и единствено сме принудени да свикваме.

МАРИНА (*става и крещи*). Ама аз не мога като Лиза да се снимам за “Плейбой”! Какво ще показвам?... Не съм млада, за да ме наемат за разголени постановки! Не съм... (*Рязко млъква.*)

ХРИСТОВ. И кино няма.

МАРИНА (*тихо*). Много си... злюяд. Ние не можем да се смаем с подобни... сценични етюди, аз... не ти говоря, за да ти играя. Търся съчувствие, искам някой да ме успокоява, просто ей така, заради едното отчаяние. Искам да поплачеш с мен, а не... (*Излиза.*)

ХРИСТОВ (*стои настрана*). Който блял – блял, който... (*Тя се връща. Секне се.*) Успокой се...

МАРИНА. Ще има ли репетиция днес... или не.

ХРИСТОВ. Ти самата каза... Ама добре, Маринче, ха обясни ми сега това на какво прилича? Вече десет месеца правим тая... никаква пиеса. Девет месеца откакто сме я изкарали на сцената – цяла бременност! – а не знаем дали и какво ще се роди! Е, хубаво, това какво е? През това време страната ни едва не се разпадна, всички сме на нокти – а ние тъпчем на едно място, като някакви старци, анахронисти! Кажете какво правим ние?

МАРИНА. Човекът щеше да умре, а ти ми говориш за бременност...

ХРИСТОВ. Е как няма да сме с разстроени нерви? Държавата я водят малоумници, парите на народа служат едва ли не за тапети, театърът го въртят на шиш – а на всичко отгоре ние сме се хванали в спектакъл, чийто режисьор получава инфаркт, месеците летят един след друг... и сякаш сме в Мездренски тунел: не знаеш кога ще излезеш, нито кой подред е... (*Чуват се гласове.*) А, май идат.

Влизат Белобради под ръка с Асен. И двамата са с бради. Режисьорът е съвсем бял и блед.

МАРИНА (*скача насреща им*). О, милите ми...

БЕЛОБРАДИ. Здравейте, младежи.

ХРИСТОВ (*носи бързо стол*). Заповядайте, господин Белобради. Днеска изглеждате отлично.

БЕЛОБРАДИ (*хвърля му поглед*). Вече нямам ищах дори да си боядисвам бялата глава...

ХРИСТОВ. Щом ви изписват, значи лошото отмина... Докторите си знаят работата.

БЕЛОБРАДИ. Нали знаеш какво разказва твоят доктор... Колорадо по този повод. Влизам, вика, на визитация и ги питам: Как сте? А те: Добре сме.

ХРИСТОВ. И той: Че какво ви е добрето? (*Разсмива се.*)

МАРИНА (*минава и му съска*). По-добре млъкни! (*Христов отива някъде встрани.*)

Господин Белобради, колко се тревожихме за вас! Като чух, още тогава, три нощи не спях! Викам си: Ех, боже, не ни стига цялата трагедия, ами и... (*Пауза.*)

БЕЛОБРАДИ. Знаете ли, ребята, а на мен цялата трагедия даже и сега не ми е позната. Докато лежах толкова време, околните, съвсем естествено, само ми се усмихваха и криеха. Близките ми още повече. Пазеха ме.

ХРИСТОВ (*от дъното*). Докторите си знаят работата. Как ще дойдат да кажат на болен човек: Представете ли си – народът шурмува парламента! В хотел София – кървища по пода!

БЕЛОБРАДИ. Как? Кървища в хотел София? Това не го знаех! Разкажете.

АСЕН. Чак пък кървища! Превързвали са някой пострадал – а журналистите го предават като Плевенската епопея.

БЕЛОБРАДИ. Да. Журналистите са истерици. И по-лошо – те са истерици по занаят. Съзнателни истерици.

МАРИНА. Журналистите да ни бяха виновни...

БЕЛОБРАДИ. О, безспорно, безспорно!... Кой казва?... Ох... (*Хваща се някъде около*

сърцето.)

АСЕН. Какво? (*Изплашен.*)

МАРИНА. Не се вълнувайте, миличък! Само не се вълнувайте!

БЕЛОБРАДИ. Марина... (*Хваща ѝ ръката.*) Благодаря. Още много пъти няма да ми се отдаде да благодаря...

МАРИНА (*извързва глава*)

БЕЛОБРАДИ (*засмива се, макар и с труд*). Не се безпокойте все таки... Аз... малко и драматизирам... Заприличвам на Чехов от последните му месеци... така... леко ексцентричен...

АСЕН. Ние съвестно работехме пиесата...

БЕЛОБРАДИ. Искам (*той се опитва да стане*) да благодаря на всички най-горещо, че не губехте дух и вървахте сами. Безспорно... (*Той е прав.*) Лиза ли я няма само?

ХРИСТОВ. Да.

БЕЛОБРАДИ. Нищо, ще ѝ предадете... Но за мен бе знак свише, че дори и на легло можех да водя репетициите, разбира се, съвсем косвено – чрез редовните... така да се каже, доклади, които Асен ми носеше в отделението. Знак свише, казвам, понеже това е мечтата на всеки театрал – и умираш, пак да е на сцената! Благодаря ви! (*Леко се покланя.*)

ХРИСТОВ. И ние благодарим; да се надяваме, че ще сте така доволен и след като ви покажем днес репетираното...

МАРИНА. Господин Белобради, една молба имам. След два часа трябва да ида на свиждане...

БЕЛОБРАДИ. Господи! На кого, Марина?

МАРИНА. Татко вчера бил зле и го откарали. Сутринта минах през болницата и ме успокоиха, но все пак превантивно...

БЕЛОБРАДИ. Тогава ще отложим репетицията за утре!

МАРИНА. Не, не, аз имам два часа! В никакъв случай...

ХРИСТОВ. Лиза липсва.

БЕЛОБРАДИ (*към Марина*). А твоят татко, ако... (*Не се доизказва.*)

МАРИНА. Ох, не знам. Нещо кръвното... От възрастта...

БЕЛОБРАДИ. Аха. Да го поздравите от мен. Добре. Какво ще правим сега? Аз, да си призная, съм се затъжил за сцената...

ХРИСТОВ. Лиза липсва.

АСЕН (*раздразнен; на Христов*). Аз говорих с Лиза точно преди час!

ХРИСТОВ. И какво каза?

АСЕН (*на Белобради*). Аз предлагам да направим епизода, в който сме само тримата. Докато дойде Лиза.

БЕЛОБРАДИ. Разбира се... Кой е горе на пулта?

ХРИСТОВ. Стенли.

БЕЛОБРАДИ. Добре. (*Той си премества стола в края на авансцената, където ще остане докрая.*) Станиславе! Бихте ли осветили сцената в ресторанта!

Отзад сцената светва; салонът изгасва.

Сепаре в ресторант. Посуда, чаши, всичко. Лека музика. Свещи.

Тримата – баща, майка и син – седят. Четвъртият стол е паднал на земята.

АСЕН (*към Белобради*). Кичка, като излиза, събаря стола.

Мълчат. Тягостно.

КАЛИФОРНИЯ (*тихо, секнат глас*). Какво стана, Радо?

КОЛОРАДО. Капитанът рече, че тя не била жена за трабант. (*Споглеждат се.*) Имала госпожицата мерак за кариера, Европа да обиколи. Тя можела да участва живо в обществото, а не да надуе корема, да сложи пантофите и пеньоара и да пази панелката

на мъжа си. Вместо да се вмирисва на болница и да стане поредното лице зад прозореца в крайния квартал, както пожела да се изрази човечецът. Ние сме били могли да си мечтаем за такава снаха, ама то си било наш проблем – те не спяли, нямало да я оставят току-така. Не били отглеждали жена за трабант...

КАЛИФОРНИЯ. Мечтаели сме си какво, бе? За парите на баща ѝ ли – да му изсъхнат дано...! Селяндури! Мечтая си аз да живея с такава... надуто и префърцунено...! Едва ги изтраях двата дена миналото лято! Аз ти казах, Радо! Нали!? Аз за какво...

КОЛУМБ (*става и също събаря стола си; излиза*)

КАЛИФОРНИЯ (*реве*). Коленце... Радо, защо, бе? Защо са такива глупави хората!

КОЛОРАДО. Защото са убедени, че са умни... Да му го туря аз в калпавата душица!...

КАЛИФОРНИЯ. Стига псува и ти! Не се грози...

Появява се Лиза. Тя е с къса коса.

ЛИЗА. А как така сте минали сцената без мене?

ХРИСТОВ. Тебе, скъпа, не само по сценарий те няма.

ЛИЗА. А, скъпи господин Белобради! (*Целува го.*) Приемете от мен това цвете!

(*Поднася му.*)

БЕЛОБРАДИ. Трогнат съм. Две цветя виждам: едното – ти, Лиза; и едно – в ръката.

ЛИЗА. Благодаря. А със здравето как сте? Леко сте пребледнял.

БЕЛОБРАДИ. По-цветен от тук нататък няма да стана.

ЛИЗА. А бялото ви отива.

АСЕН (*на Лиза*). Можеше и да не закъсняваш, госпожице.

ЛИЗА. Съжалявам. Ама таксито обикаля два часа. Булевардът пак е затворен. Някакво шествие на трактори от провинцията...

МАРИНА. А, да, и аз чух нещо подобно сутринта.

БЕЛОБРАДИ. Прави са хората. Ако не посеят, те ще гладуват повече от нас.

ХРИСТОВ. Ако всеки прави шествия и самоинициативи, доникъде няма да стигнем.

Трябва дисциплина и самоконтрол.

ЛИЗА. Че къде още ще стигаме? Ние сме на дъното и даже копаем.

АСЕН. Оф! (*Раздразнен; вади цигара и пали.*) Стига с тия тъпи и гадни клишета! Месеци едно и също нещо се крещи: на дъното, в тунела, дето няма светлина; забравени, изоставени... Хайде не повтаряйте и вие като антени, нали сме уж интелигенция... Бягайте от тази вестникарска тиня.

ХРИСТОВ (*след пауза*). Сиреч?

АСЕН. Сиреч трябва да се обяснят нещата ясно и веднъж завинаги. И да си гледаме работата. Каква е файдата, че плещим толкова за политика – като хем нищо не разбираме, хем през това време се лишаваме от своите занимания. Като се занемаряваме, няма да станем по-добри граждани или да се оправи държавата.

МАРИНА. Ама, Асенчо, хората не студуваха цяла зима по улиците, площадите, градинките, щото са се занемарили? И не атакуваха държавата от занемареност.

АСЕН. Бе кой ти казва, че... Разбира се, че гушата се препълни. И аз бях там, и аз гледах как скачат върху колите, и аз замерях ченгетата със снежни топки. Но някои слагаха в топките камъни и въобще – мръсна работа! Въпросът е защо, защо? Всички сега го викат този въпрос: Защо се стигна дотам! Но му слагат възклицателна в края! А трябва да му сложим въпросителна и да мислим!

МАРИНА. Дотам се стигна...

ХРИСТОВ (*прекъсва я и довършва*). ... понеже народът няма политическа култура!

АСЕН. Не му е работа на народа да има политическа култура – той да работи, произвежда, учи и лекува. Работата е там, че инстинктът за власт в България – поне в момента – е инжектиран или в най-некултурните... екземпляри, или в кукловодите.

Свестен интелект не се е добрал още до рампата! (*Пауза.*)

МАРИНА. Простаци са. Ама ние ги избираме.

АСЕН. Затова да си гледаме пиесата. За нея сме избрани от призванието си. А насила да търсим призваните да ни управляват е празна работа. Само ще си объркаме съвсем и размътим понятията.

БЕЛОБРАДИ. Да-а... *(Пауза.)* Виждам по вас колко тежка е била зимата... И почвам да си мисля: дали пък не съм бил късметлия с тоя инфаркт? Може да ме е спасил направо от смърт...

МАРИНА. Вие се шегувате, ама...

БЕЛОБРАДИ. И аз не знам дали се шегувам... Но ти, Маринче, бързаше.

ЛИЗА. И аз бързам!

БЕЛОБРАДИ. Да, всички бързаме... Виждам. Пиесата се е отдалечила в дъното зад кулисите...

ХРИСТОВ. Вие, господа и дами артисти, какво? Идвате в театъра, за да си поразкършите пластиката, че да сте по-гъвкави отвън, на улицата?

МАРИНА. Оо, ти пък все ще ги изръсиш едни неврастенични... *(На Асен.)* Да се хващаме, а?

АСЕН. Сцената, само че отначало... А, господин Белобради?

БЕЛОБРАДИ. М-да... Само един анонс, ако позволите. Ние говорехме какво ли не, но това, мисля, все пропускахме като дреболия. Отнася се за сина и бащата. Асене, опитвай се да произнасяш така някои интонации, както Христов. Синът е добре да повтаря фрази от баща си дори дословно понякога... Знаете, маниерът на говорене на детето иде от средата, в която е израсло. *(Те кимат.)* Така. Сядайте си на местата. Осветителят ако обича: пълна тъмнина, след което сцената изгрява с музика и глъчка, тропане на вилици... Те ядат!

Тъмнина. С постепенното осветяване сцената се оживява. Те ядат, приказват. Четиримата.

КОЛОРАДО. ... Влизам по стаите, питам хората по леглата: Е, как е днес? Как сте? Те: Добре сме. И все ми на устата да кажа: И какво ви е добрето!

КОЛУМБ *(смее се заедно с Калифорния; Кичка е сериозна)*. Я разкажи за счупената ръка...

КОЛОРАДО. Това си е лекарски фолклор. Тези вицове всеки ще ти ги разкаже... *(Отпива.)* Викат му: Докторе, счупих си ръката. А той: Нищо. Счупеното носи щастие. А като падна комунизмът, излезе един актуален тогава. Значи, изскача сестрата от операционната: Докторе, онзи вътре много вика. – Нека вика, казва докторът, има гласност.

КИЧКА. Тези вицове са много противни.

КОЛОРАДО. Да, Киче, докторите си падат малко циници.

КАЛИФОРНИЯ *(вдига чаша)*. Наздраве за вас, за нас – днеска правим двацет и пет години, ей! Кога минаха, бе, Радо?

КОЛОРАДО *(сочи Колумб)*. Ами ей виж го! Така минаха.

КОЛУМБ. А баба разправя, като съм се родил, как сте я посрещнали на гарата и сте я заблудили.

КОЛОРАДО. Да. Тя, баба ти, идва и аз чакам. А ти сутринта се беше родил... Аз първо си викам: Що не й кажа, че се е родило момиче? Тя много искаше. Ама после се отказах: Ще вземе да се зарадва и така да урочаса детето. Баба ти нали все сънища сънува, все бабини деветини...

КАЛИФОРНИЯ. Радо, ако ще разказваш, разказвай...!

КОЛОРАДО. Не, бе... Посрещам я аз, обаче си мълча. А и тя нищо не пита. Вървим към рейса. Качваме се и аз изведнъж: Ха честит ти внук, майко! И тя като пребледня и падна на седалката... Решила, че щом мълча, значи още чакаме... А после като хукна да целува шофьора!...

КОЛУМБ (*смее се*). Представям си я!

КОЛОРАДО. А шофьорът като наби едни спирачки, щяхме да се претрепем. Много мразел да му чукат на стъклото, в мозъка му се забивало и такива. Разпсува се...

КАЛИФОРНИЯ. Той пък.

КОЛОРАДО. ... И такива ми ти истории. (*Ядат.*)

КАЛИФОРНИЯ. Кичка, как са вашите? Не сме ги чували отдавна.

КИЧКА. Добре са, как да са...

КОЛУМБ. Баща ти кога ще отплава?

КИЧКА. Питай го. Знам ли го. (*Неловка пауза.*)

КОЛОРАДО. Ех, тези майчински не ми излизат от ума! Как им дойде на акъла точно тази дивота?

КИЧКА. И какво им е? Колко са тези пари? И с тях, и без тях – все тая.

КОЛОРАДО. Абе не е така. Бъдещето ревизират. Вашето бъдеще.

КИЧКА. Моето бъдеще няма нищо общо.

КАЛИФОРНИЯ. Стига с тая политика! За друго няма ли какво да говорите? Празнуваме юбилей...

КОЛОРАДО. Абе ние го приключваме юбилея, ама те сега го почват.

КИЧКА. Кой го почват?

КОЛУМБ. Какво ти става, Кичке? Що се дърлиш?

КИЧКА (*почервенява*). Що пък реши, че се дърля?

КОЛОРАДО. Да не те боли нещо?

КИЧКА. Отвратително.

КАЛИФОРНИЯ. Кое? Храната ли? И аз, да ви кажа, не съм очарована от тези шишчета... (*Мълчат.*) Тази песен слушахме една нощ в общежитията, Радо, помниш ли?

(*Заслушват се.*) Студенти бяхме...

КОЛОРАДО. Помня, как да не помня. Тъкмо бяхме се залюбили с тебе. През нощта пристигна Ицо Спиртомера...

КАЛИФОРНИЯ (*прекъсва го*). И ние така като вас, в един курс бяхме... (*Пауза.*) Добре, Радо, че майка ти си живее в града си. Като каза за раждането... Знаеш ли колко зор видях в първите месеци, докато тя бе тук? Каквато е властна...

КОЛОРАДО. Ти друго не се ли сети да кажеш?

КАЛИФОРНИЯ. Музиката ме...

КОЛУМБ. Щото си бабичка вече! Бабет!

КАЛИФОРНИЯ. Как не те е срам? Нямам още петдесе. Ох, Кичка, Кичка, не е работа да се разправяш с мъже... (*Пауза.*)

КОЛОРАДО (*умислен*). Да не говорим за политика, ама... разсипаха държавата. Хората мизерстват. Какви случаи можеш да чуеш в болницата!

КИЧКА. Като гледам тука масата, не мизерства много народът. Все се оплакваме, а пък то: между две шишчета.

КОЛУМБ (*рязко*). Що? Да не би и вие да се оплаквате? Майка ти и баща ти, брат ти?

КИЧКА. Не. Аз и не си кривя душата.

Тишина. И музиката е спряла. Кичка вади мобилния си телефон и нещо чопли.

Оставя го на масата. Колорадо яде намръщен и гледа в чинията. Калифорния е замръзнала на стола си с вилица в ръка.

КОЛУМБ. Какво човъркаш? Дай да ти покажа нещо, ако не си го научила още. (*Пауза. Калифорния гледа Кичка.*)

КАЛИФОРНИЯ (*започва*). Кичка... (*Телефонът звъни. Кичка го взема от масата.*)

КИЧКА. Ало? Здравей, тате. Не, не съм още. Не, бе, мога сама, няма защо да идваш!...

Ще им кажа, стига си крещял! Ей сега тръгвам... (*Слуша.*) Еми неудобно ми е, разбира се, аз да не съм някакво животно!... (*Слуша.*) Хубаво... Добре... Чакай, ще ти го дам.

(*Подава телефона на Колорадо.*) Баща ми иска да говори...

КОЛОРАДО. Да? (*Слуша дълго. Ледена физиономия.*) Така. (*Пауза.*) Не. Казвам: да ти го туря в подутата душа. (*Държи пред себе си телефона.*)

КИЧКА (*скочила е*). Какво ми правите намеци с тия юбилеи, раждания и майчински? (*Към Колумб.*) Как ще живея аз с тебе, като ме ядеш и така живееш? Каквото било – било, аз нямам намерение да понасям... тесните ви апартаментски приказки. Всеки ден докторът ме преглежда – сякаш не живея в къща, а в някакъв диспансер!

КОЛУМБ. Киче, какво ти става?

КИЧКА. Извинявай, Коленце, че това ще те удари така, ама си много заблуден, да знаеш! Ти не виждаш ли как едва изтрайвах последните месеци...

КАЛИФОРНИЯ. Що не живя на квартира, бе, момиче! Що четири години си криви душата само за да си приютена, на топло...

КОЛУМБ (*на Калифорния*). Чакай! Млъкни! (*Към Кичка.*) Защо, Киче? Какво става? Защо?

КИЧКА. Ти какъв мъж си, бе! Какво хленчиш!

Колорадо рязко хвърля телефона и той се разбива в стената.

Охо-о, гледай, гледай!

КАЛИФОРНИЯ. Аз си знаех, Радо! Не ме слушаше!

КОЛОРАДО (*на Кичка*). Изчезвай... Марш оттук.

КИЧКА (*блъска се в стола и той пада*). А парфюмът си така и не намерих аз... Отрових се у вас! (*Излиза.*)

Колумб стърчи. Някаква музика.

КАЛИФОРНИЯ (*със секнал глас*). Какво стана, Радо?

КОЛОРАДО. Капитанът рече, че тя не била жена за трабант... Госпожицата я чакала кариера, Европа да изходи. Можела да се занимава живо с обществото и не са я отглеждали, за да издуе корема – цитирам, да носи пенъора на свекърва си и да пази постелята на мъжа си. Нямало да стане поредното лице зад прозорците на крайните квартали... Така се изрази човечецът. Каквото сме мечтали – мечтали, но тя не била жена за трабант... Да ви...

КАЛИФОРНИЯ. Мечтали сме за какво, бе? За парите на баща й ли – да му изсъхнат дано... Селяндури!

КОЛУМБ (*става и също събаря стола; излиза*)

КАЛИФОРНИЯ. Мечтая си аз да живея с такова надутото... и префърцунено...! Парфюма си не могла да намери! Аз съм ти откраднала парфюма! Долни души! (*Рече.*) Защо, бе, Радо? Защо са такива долни хората? Аз ти казвах, Радо! Нали!? Предчувствах го аз...

КОЛОРАДО. Защото са убедени, че са горни, затова са долни хората. Да му...

КАЛИФОРНИЯ. Стига се грози с тия псувни! Не ме чу! Казвах ти днес!

КОЛОРАДО. Защото когато не са дорасли дърветата, от тях не излизат клони, а израстъци. Защото като си тъпчеш шкембето, ти затлъстява сърцето. Като ослепееш за околните, слепотата ти става твоя висша ценност... Защото – аз съм ти казвал – когато си осигурен и сит, сетивата, интелектът ти закърнява. Ако си имаш всичките удобства, не знаеш какво е то най-обикновеното нещо – как да ядеш, как да се стоплиш. Като изгори световният бушон, всички полуфабрикати по света ще изгинат. Защото нали си спомняш голямата драма на Кичкини, дето я изплакваш онова лято? На Нова година им изгърмяла инсталацията на къщата и те измрели от студ, псували държавата. И не празнували! Защото какво е то празник, без да е празник за шкембето? Понеже ако изобретят хапче за вечен живот, те ще са първите кандидати – и ще лаят, и ще газят и лаят, за да додрапат...

КАЛИФОРНИЯ. Моля те, Радо, какви ги... Колумб къде отиде!

КОЛОРАДО. На майната си.

КАЛИФОРНИЯ. Престани! Той може да направи нещо! Може да посегне... Тичай!

КОЛОРАДО (*гледа я и въздиша тежко*)

КАЛИФОРНИЯ. Ставай, де!

КОЛОРАДО (*изпива наекс чашата*). Честит ни юбилей.

КАЛИФОРНИЯ. Ама сте действително цинична пасмина това докторите!

АСЕН (*появява се*). *Моля ви се! Вие съвсем си ги шиете сега!... Завършете сцената по текста, какво повтаряте вече казани реплики от предната част?*

КАЛИФОРНИЯ. Той може да посегне на себе си!... Ставай!

КОЛОРАДО. Защото... (*Изпива и чашата на жена си. Отпуска се.*)

КАЛИФОРНИЯ. Какво ти стана, бе човек? (*Той е неподвижен.*) Радо? (*Тя го разтърсва.*)

Господи, какво ти стана? Синът ти... Радо, отговори! Кажеш нещо!

КОЛОРАДО (*поглежда я*). Много здраве имаш от... (*повдига веждите*) "свата".

Сцената угасва. Връща се осветлението на авансцената от началото на частта.

Белобради седи неподвижен, със затворени очи. Те се сбутват, правят си знаци.

Асен ги възспира и отива при стареца.

АСЕН (*тихо*). Чичо Белобради! (*Тишина.*) Господин Белобради?

БЕЛОБРАДИ (*отваря очи и ги вижда скупчени пред него*). Ну да... Замислих се, извинете. Тоест такава е сцената в ресторанта?

ХРИСТОВ. Защо? Не излезе лошо.

БЕЛОБРАДИ. Разбира се, разбира се... Най-важно е темпото! Най-важното е да не водите фабулата отчетливо, на бучки. Вътре постоянно се менят емоции и състояния и ако ги отделяте, ако ги изграждате отчетливо, може да излезе дори сапунено. Ще дробите бучките, няма да ги събирате в юмрук... Да, добре. Ако позволите... зная, че бързате, но нека направим кратка почивка? Да си сбера мислите, малко съм поизгубил тонус.

МАРИНА. Тъкмо ще звънна. (*Излиза.*)

АСЕН. Аз ще остана тук.

Христов и Лиза подръка тръгват да слизат от сцената – минават през салона и там водят диалога: тихо, на ухо, без да ги чуват.

ХРИСТОВ. Да я свършваме веднъж, че ми дойде до...

ЛИЗА. Толкова ангажменти ми се струпаха в последно време, че ако не беше това нещастие с Белобради, досега да съм се отказала.

ХРИСТОВ. Ти си млада, дето вика Марина. Ангажменти – бол.

ЛИЗА. Така ли казва!?

ХРИСТОВ. Ама права си. Времето е трудно, а ние... Разни глупости!... Да сме внимавали с интонациите – синът да прилича на баща си. Нали чу? (*Тя кима.*) На кого му пука от публиката за такива работи? Хората искат да се развличат в театъра, а не да се затормозяват с разни гатанки и режисьорски ребуси. Хората искат, като идват тук, да не мислят.

ЛИЗА. Така е. (*Излиза от залата.*)

ХРИСТОВ. Да дробим бучките... (*И той излиза.*)

През това време Асен е обикалял напред-назад. Пуши. Белобради е затворил очи.

БЕЛОБРАДИ. Асене?

АСЕН (*приближава се*). Да?

БЕЛОБРАДИ. Одеве като говорихте за положението на дъното, в тунела и прочие и ми направи впечатление, като каза, че уж сме интелигенция.

АСЕН. Да?

БЕЛОБРАДИ. Аз говоря малко забавено, но сцената ме измори доста – и аз не го очаквах... Ще ме извиниш. Та театралите каква интелигенция са – това исках да кажа. Ти си млад и още може би съвсем ясно не го усещаш, но в нашето съсловие има много малко истинска интелигенция. То във всяко е така, независимо от степента на абстрактен инструментариум в специализация. Но при нас има нещо злокачествено,

нещо насилено. То е в самата същност на актьорската професия – към тях причислявам и режисьори, и всичките около една постановка. Ето това: всички ние цял живот се запознаваме, наизустяваме и репродуцираме безброй текстове. И то всякакви – от глупавия до великия Молиеров водевил, от пошлата до чеховската драма и така нататък... А между тях, апропо, крачката е нищожна... Сблъскваме се с, един вид, висшата литература – а литературата е еманация в употребата на словото по отношение на нашите души. Ние играем безброй душевности, ние се пъхаме във всякакви кожи. Е, питам те, трудно ли е на един актьор да даде дълбокомислено интервю за пресата, да речем? Или да произнесе добре темперирани приветствени и всякакви слова? Нищо не му коства. Ние външно сме стопроцентова интелигенция и то числяща се към духовенството – все човешкият дух ни е в устите, все мъките на съзнанието... (*Дълга пауза.*) Я прочети анонсите, рекламите, статиите за театъра, киното, изкуството – все еднаква, мъглява, безответна боза. С изключения, естествено... Сменяй имена и дати и другото – на конвейера... (*Пак пауза.*) Ето, и нашата постановка като я пуснат, как ще я анонсират? Отново: “драмата на времето ни, на театъра ни... за проблемите на емигриращите младости, провокативността – любов” и накрая неминуемото: “и въпросите кои сме, къде сме ние, за какво живеем”. И тем подобни. Разбираш ли драмата? (*Пауза.*) Но аз исках друго да спомена... тоест да обобщя – че да се наречеш интелигенция трябва да е акт на честност, а не жест. Интелигентството се ражда от трупането на култура, на букет от чути и преживени възгледи – интелигентът, най-малкото, чете през целия си живот. Той се къдне в иконата на любознателността си... – прости ме за шаблонния патос... (*Пауза.*) И прочие. (*Пауза.*)

АСЕН. Не излиза ли сносно спектакълът, господин Белобради, кажете... искрено.

БЕЛОБРАДИ. Защо? Добре излиза. На мен ми допада. Надявам се в бъдеще да не го развалите... Но ти поне има за какво да подтискаш... да се бориш срещу развалата.

АСЕН (*кима*). Да.

БЕЛОБРАДИ. И друго; добре, че ме подсети... Сега като се върнат, ще им кажа за авторството. Не можем повече да изчакваме. А и няма за какво, нали? (*Влиза Марина.*) Готови ли сте?

МАРИНА. Ей сега ще дойдат и другите. Минаха през салона.

В залата влизат Христов и Лиза. Тя е ухилена.

БЕЛОБРАДИ. Удоволствие виждам по устните!

ХРИСТОВ (*говори първо от салона; качват се на сцената*). Тъкмо преди малко, господин Белобради, обяснявам на осветителите, че в тази пиеса дори и да гафят на всеки десет минути, публиката ще го приема като част от репетиционния декор!

АСЕН (*усмихва се*). Има нещо такова.

БЕЛОБРАДИ. Ребята, преди да видим нощната сцена, бих желал да направя едно дълго задържано обяснение. Причината за тайната е прозаична – не исках този факт да смуцава нашия творчески строеж. Но премиерата е скоро, свършената работа е налице – смея да подчертая, с незначително мое участие...

МАРИНА. Е...

БЕЛОБРАДИ. Така. Авторът на пиесата е пред вас. Това е Асен Дъждовеждов. И ние, вярвам, ще се постареем да му помогнем в неговия дебют.

МАРИНА. Ти ли си я писал! Чудесна е!

АСЕН. Напротив.

ЛИЗА. Ще помогнем колкото и с каквото можем, Асене.

АСЕН. Какво значи помощ? Играем и това е. Ако си струва, ще си проличи в салона. Ако е безнадеждна, и на челна стойка да я играем, никаква полза... (*Пауза.*)

ХРИСТОВ. Премиерата е скоро и ако може да попитам... направо от извора – какво ще е заглавието?

БЕЛОБРАДИ. А, да. (*Към Асен.*) Реши ли?

АСЕН. Да. "ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ".

МАРИНА. Моля ви, нека играем! Времето тече!

БЕЛОБРАДИ. Така... *(Гледа часовника си.)* Няма да има време за цялата нощна част, дайте само епилога.

ЛИЗА. Какво ще рече това? Значи без мене?

БЕЛОБРАДИ. За жалост...

ЛИЗА. Няма нищо. Аз да тръгвам тогава... Утре?

БЕЛОБРАДИ. Утре сутрин играем всичко: от – до. Без прекъсване, да я видим най-сетне нацяло. Тръгваме към срочна предпремиера.

ЛИЗА. Разбрах. Ще се видим утре. Чао на всички!

МАРИНА. Чао, скъпа.

ХРИСТОВ. Чао-чао.

АСЕН *(вика след нея)*. И утре пак да не закъснееш!

МАРИНА. Откъде ще я хванем?

АСЕН. Значи прескачаме началния епизод, обяснението между мен и Лиза. Ние излизаме от апартамента. После се връщате вие. Христо ляга; съблича се и ляга. Оттук ли?

БЕЛОБРАДИ. Не, не, още; епилогът.

МАРИНА. Тогава прескачаме и моя монолог, докато режа снимките, а той спи.

БЕЛОБРАДИ. Да! Оттук. Като се обличаш... Извикайте, обяснете на осветителя.

АСЕН. Станиславе? Стъни?... Дай финала на всичкото! Нощният хол.

Вдясно е полуосветен холът от Първа част. Колорадо спи.

КАЛИФОРНИЯ *(реже снимки с ножица и си бърше очите; изведнъж скача)*. Радо? *(Вади сако от гардероба и го навлича. Донася и палто и също го облича.)* Радо, как можеш да спиш!

КОЛОРАДО *(надига се)*. То спане ли е... *(Вижда я.)* Къде си ходила посред нощ?

КАЛИФОРНИЯ. Сега тръгвам! Тръгваме! Да търсим сина ти...

КОЛОРАДО. Какво ще го търсиш в усойте, дете... и хищникът днеска не броди...

КАЛИФОРНИЯ. Как не те е грях! Синът ти загива!

КОЛОРАДО. Да ходим и ние с него да прием ли? *(Става. Той – по пижамата, тя – с палто.)* Недей истеризира...

КАЛИФОРНИЯ *(изхлипва)*. Да не бях...

КОЛОРАДО *(вижда снимките)*. Какво си правила? Защо си рязала снимките?

КАЛИФОРНИЯ. Където я имаше, навсякъде я изрязох!

КОЛОРАДО. Бе, човек, по-добре изхвърли снимките, що се излагаш като...

КАЛИФОРНИЯ. Треперя!

КОЛОРАДО *(прегръща я)*. Я си легни, муцка, ще ти дам едно хапче...

КАЛИФОРНИЯ. Не ти ща парцалените хапчета! Тръгваш ли с мен?

КОЛОРАДО. Къде ще ходиш, бе жена?! Не виждаш ли: идва си, яде, спи, ходи и пие сигурно някъде – стаята му проветри ли?... Изживява го.

КАЛИФОРНИЯ *(шепне)*. Радо! Предчувствам! Ще го изгубим! *(Той въздиша дълбоко и почва да се облича.)*

КОЛОРАДО. Хубаво, ще излезем. Искам само да се отпуснеш. *(Пауза.)* Предупредих вчера директора, че искам да се пенсионирам... *(Пауза.)* Ще вземем парите. *(Пауза.)* И какво ще ги правим? С пари ли ще го разсейваме?

ХРИСТОВ. *Може ли за момент. Използвам, че и авторът е тука, за да забележа нещо. Вече на няколко пъти говоря, че докторът ще се пенсионира и ще взема сума ти пари. Нали? Ама хората ей там (сочи салона) ще се чудят: че какъв е този доктор? Мисля, че е необходимо да споменем още в началото, че той е военен лекар. Тоест с чин. И следователно като военен при пенсиониране по закон взема толкова*

и толкова заплати накуп. Нали така, авторе? (Асен се появява.) Щото това го изисква художествената правда, както би казал още Станиславски...

АСЕН. Е, хубаво, споменете го в първа част. В това ли е проблемът?

ХРИСТОВ. Ъ-ъ... всеки детайл в художествената структура...

БЕЛОБРАДИ (с рязка интонация). Давай, давай! Продължавайте!

КАЛИФОРНИЯ. Ще му дадем парите, да си купува каквото иска.

КОЛОРАДО (почти е облечен). Ами ако иска апартамент?

КАЛИФОРНИЯ (гледа го). Защо не? Ще вземем спестяванията... Малко назаем... (Пауза.)

КОЛОРАДО. Тежки смени карам... И тежки нощи...

Шум от отваряне на входната врата. Калифорния скача от стола. Колорадо сяда бавно на нейно място. Мълчат.

От коридора бавно изплува Колумб. Леко залитащ. Единият му ръкав е скъсан.

Той влиза. Стои на вратата.

КАЛИФОРНИЯ. Коле! Майче! (Той леко я отблъсква.) Защо ти е скъсано якето? Закачи ли го? (Мълчание.) Казах ти, Радо, че тези железата, дето стърчат от парапета, ни унищожиха всичките дрехи!

КОЛУМБ. Какви железата... Паднах.

КАЛИФОРНИЯ. Коле, мили, недей да пиеш, Коле!

КОЛУМБ. Какво толкова пия? Мога да падна и без да пия... (Пауза.) Както впрочем паднах. (Той говори по-забавено от обикновено. Калифорния посяга към него.) Стига...

Я седни там при татко. Искам да ви кажа нещо. (Дълга пауза.) Аз реших... (Пауза. Той изведнъж извърща глава. Съзри. Той бърза да си успокои лицето.)

КАЛИФОРНИЯ (кръсти ръце и започва да хлипа)

КОЛУМБ (бърше си лицето, вече е почти спокоен)

КОЛОРАДО (избухва). Абе що не взема аз китарата и да ви подкарам и двамата из апартамента! Какво сте се разцивили! Хайде, майка ти е взела-дала, ами ти какво си се разхленчил! И оная и тя ти вика: що хленчиш! Кой знае какво станало! Първа любов, голяма... история! Теглила ти чертата... Тегли и ти! А той ходи да я търси...

КАЛИФОРНИЯ. Радо!...

КОЛОРАДО. Ходи да я търси, да говори, че да...

КАЛИФОРНИЯ. Моля те!

КОЛОРАДО. Не ме прекъсвай...

ХРИСТОВ. ... че си забравям репликата!

АСЕН. Що си се разлигавил баш сега!

ХРИСТОВ. Ти пък какво ми крещиш!

МАРИНА (съска; тихо). Срамота е!... Човекът от болницата... вие...!

ХРИСТОВ. Не, аз действително забравих репликата...

МАРИНА. "Да я търси, че да я моли..."

КОЛОРАДО. Че да я моли, че да се обясняват хиляда серии и пак... (Отива при Асен.)

Виж какво, синко... (Гледат се.) Аз те разбирам. Сега съм раздразнен и говоря не така, както бих искал, но... аз те разбирам. Тежко го приемаш – и ние, както виждаш, не помалко тежко. Моля те, успокоявай поне майка ти! Виж какво прави: нарязала преди малко снимките!... (Пауза.) Кольо, нали? Разбираш ме...

КОЛУМБ. Ако обичаш, татко... Точно затова идвам да ви кажа... какво реших.

Тишина. Колорадо сяда. Заставя и Калифорния да седне.

Ходих днес при вуйчо... Каза, че лесно може да ме уреди. За Лондон. Точно сега отворил там връзка...

КАЛИФОРНИЯ. Не!... Чуваш ли? (Към мъжа си. Той става.)

КОЛОРАДО. И аз си представях, Кольо, вашата сватба, даже сме си говорили с майка ти какво и как... Това ни е било винаги тема и при гостуванията при баба ти. Макар те да я бяха виждали само по... снимки, харесвах я. Да. Ама какво да правим? Не сме криви,

че е крив светът? Поне не за всичко... Било – било, а сега ще... повярваме, ще го прескочим, нека мине малко време, тогава ще говорим... Разбираш ли?

КАЛИФОРНИЯ. Къде в Лондон? Ние за какво... (*рече*) сме те раждали, един син...

КОЛУМБ. Аз само исках да ви кажа. Съжалявам, не ми е сега до...

КАЛИФОРНИЯ. Не! Не! (*Хуква след него.*)

КОЛОРАДО (*хваща я*). Абе не, бе! Сядай ти тука! (*Към Колумб.*) И ти ела, ще пиеш ли нещо? (*Отива до бюфета.*)

КОЛУМБ. Не. Трябваше аз утре. Лека нощ.

КАЛИФОРНИЯ. Не, няма да тръгнеш! Едно дете!... Как ще те изгубим бе, маме! Ние нали за теб сме живели, цял живот... и изведнъж... като перце...

ХРИСТОВ. Не, аз, ако позволите, бих желал още нещо да кажа. Това е принципен въпрос. Защо трябва така елементарно да свеждаме емиграцията до сърдечните драми? Това не е достоверно. Ако ще е емиграция, поне да бъркаме в сърцето на проблема... Социален крах, безработица и така нататък, а ние дъвчем и повтаряме една вечна схема: нещастна любов – трагедия. При Вертер – смърт, при нас – Лондон... Постно е.

БЕЛОБРАДИ. Затова не исках по-рано да казвам името на автора...

АСЕН. Не, той е прав. Вярно, постно е, съмнително е. Ама какво от това? Има и такава истина. Освен това аз ви казах: това е “Първо действие”! Това е само някаква изходна точка...

ХРИСТОВ. Сиреч да разбираме, че ще има и Второ, така ли?

АСЕН. Да, и аз даже в момента... Но това е друг въпрос.

ХРИСТОВ. О, ти вече си ни подготвил и още един такъв... бъркоч...

МАРИНА. Ицо!

АСЕН. И да има... няма да е с тебе.

ХРИСТОВ. О, авторът не издържа, хапе... Но моля, аз казах: бъркоч. И мога да се аргументирам. Това, което следва, финал ли е? Така ли се правят финали? Още пет часа те ахкат и охкат, и се обясняват. Майка му рече: Ще ти дадем всичко, апартамент ще си вземеш, живей, както искаш, но само да си тук! Аз, сиреч Колорадо, мънкам: Това е по-доброто решение...

АСЕН. В текста не е така.

ХРИСТОВ. Текстът ти остави! Такъв е смисълът. И двамата те молим: Решавай, синко, молим те, не заминавай – ти фъфлиш: Не знам.

МАРИНА. Защо изопачаваш? Той още не ще да повярва; вижда го, пита се “как може”, но не вярва... а ти го караш да повярва, че иска да заминава, да бяга...

ХРИСТОВ. Не аз. Авторът.

МАРИНА. Това е част от желанието за бягство от болното място. Тук даже и въобще не става въпрос за емиграцията!

ХРИСТОВ. Това ще го кажат критиците, не ние...

МАРИНА. Да ти пикая на критиците! Ако не го кажем ние от сцената, няма кой друг да го каже!

АСЕН (*мълчи мрачно*). Ще я довършите ли?

ХРИСТОВ. Ще го довършим, защо не? Толстоевският финал! Някакви гренясали декларации! Въпросът си остава да виси във въздуха нерешен, а Калифорния... (*Към Марина.*) Хайде, кажи финалната реплика. Моралното достойнство!

МАРИНА. Ти си голяма злоба!

ХРИСТОВ. Не щеш ли? Тогава аз ще я кажа. Ето, (*той отива*) тя седи, навела лик, и казва:

Той играе Калифорния.

Като не може друг... – да ги спре да не емигрират! – ... като не могат те сами... – тук тя прави пауза! Естествено! – ... тогава ще ги задържа ние, които сме ги раждали. –

Сиреч, видите ли, хора, емиграцията вече е проблем предимно на родителите! Само те останаха способни да я преборят!... Ха-ха! (*Смее се театрално.*) Послания... детски...

Христов излиза.

Всички мълчат. Белобради отдавна е облегал глава, затворил очи на стола – и не е реагирал на крясъците.

АСЕН. Ти знаеш ли какво значи за хората да губят децата си по този начин?... Особено при едно дете в семейството... Там и без това всичко е по-чувствително сякаш, отдадеността е в по-крайни форми, по-тежко избива... като пъпки... (*Млъква.*)

МАРИНА. И ти ли си мислел да заминеш?

АСЕН. Не, аз ще замина. Но все още изчаквам...

ЕПИЛОГ

Връща се Христов. Почервенял.

ХРИСТОВ. Ти остави другото, но финалът!... Финалът, Асенчо, трябва да реже! Понимаш?

АСЕН. Знаеш ли, господин Христов, че актьорът трябва до подхожда по характер на ролята си? А ти нямаш нищо общо.

ХРИСТОВ. О, благодаря! Това е комплимент! Голям артист съм, щом и без характер правя добре ролята!

АСЕН. Значи си не голям артист, а голям тъпак.

МАРИНА. Какво е това! Вие до бой ще я докарате! Ицо, изчезвай! Репетицията свърши!... Ами вие ще докарате човека до нов инфаркт!

АСЕН (*гледат се настръхнало с Христов*). За края си прав. Но това е отворен финал. Трябва да звучи недовършено – като всяко първо действие... Утре ще си на линия, предполагам... артисте...

ХРИСТОВ. Аз съм професио...

МАРИНА. Асене! Белобради!

Марина е при стареца. Той не е помръдвал. Отиват и мъжете.

Марина си държи устата.

Аз ви казах! Изроди! Уморихте човека!

АСЕН (*приближава, навежда се*). Чичо Белобради? Чичо Чезаре? (*Слага ухо на гърдите му.*)

ХРИСТОВ. Марина, имаш ли огледалце! Пред устата го сложи!

АСЕН. Ице, тичай да звънят в "Бърза помощ"! Тичай!

МАРИНА (*с огледалцето*). Чисто е! Не се замъглява!... Ицо, тичай!

ХРИСТОВ. Ох, да...

АСЕН. Чакай, ти докато отидеш!... Стойте тука! Направете нещо! (*Той излиза тичешком.*)

МАРИНА. Ице, направи нещо!

ХРИСТОВ. Ох, какво...

МАРИНА. Ох, само и ти не се паникьосвай!

ХРИСТОВ. Но какво да направя?! Гърдите нещо?!

МАРИНА. Ох, не мога да стоя при умрял човек... Господи! Ицо, не мога! Спомням си тате... (*Избягва и тя.*)

ХРИСТОВ (*вцепенен; после подскача*). А така... Ние първото действие не сколасахме... за

второ ще мислим... Десет месеца... Уморихме и човека... Ама като сме оставили старците да ни вършат работата... а не я подхванем сами... Работил, поставял, ами спри... почивай... Човек трябва да знае кога да спира...

ГЛАС. Ицо, какво стана, бе?

ХРИСТОВ. Ами умря човекът! На сцената. Както си мечтаеше... Какво правят онези? Що не идва линейката?

БЕЛОБРАДИ (*без да мърда*). Ама вложи малко повече страст, Христов. (*Христов се облещва*.) Това за старците е напълно вярно. Разработи го, търси логическия акцент... Иначе добре го каза. Без патетика. (*Отваря очи. Гледат се*.) И добре обясни: финалът трябва да реже.

ХРИСТОВ (*плюе си в пазвата*). Не... Човек положително може да откачи... (*Избягва презглава. Връща се. Истерично*.) Това – режисьорите... Вие и гробарите си ще върнете два-три пъти – да акцентират по-добре върху спускането... на ковчега!... (*Излиза*.)

БЕЛОБРАДИ (*трудно става; раздвижва глава; леко усмихнат тръгва към кулисите*)

Отзад се чува тропот, бягане. Суматоха.

Белобради спира и гледа някого зад кулисите.

А, момчета. И вие се появихте все таки. Пък аз си мислех: само сценичните работници ни липсваха досега. (*Широко усмихнат*.)

ГЛАС ИЗЗАД КУЛИСИТЕ. Да спускаме ли, шефе?

БЕЛОБРАДИ. За кога? (*Излиза*.)

ОНЗИ В ЧЕРВЕНИЯ СНЯГ

Монодрама в седем картини

Действащо лице:

Гласът

Човекът

Призракът

Онзи в червения сняг

(1) Вечер. Тъмно.

В едната половина на сцената прозира някакъв светлик, като от далечна лампа или звезди. Другата половина е пълна тъмница, ала там сякаш нещо помръдва. Точно оттам идва Гласът.

ГЛАСЪТ. В последните месеци нещо не съм наред с нервите. Нищо не ми върви както преди. Не само не се усещам силен и самоуверен като навремето, а постоянно и преувеличавам слабостите в работата си. В резултат се поддавам на самонавиване, нарочвам си определен период, ден, миг, действие и нещо подобно, които трябва да ми послужат за повратна точка, и така затъвам още повече в блатото на фаталистичните си предначертания и се затварям в кофража на самооскърблението. Чудих се защо е така, оглеждам се, оглеждам пак и пак това, което правя. Реших в крайна сметка, че след като не ми се удава работата ми, не ми се удава и вярната преценка върху нея. Всичко е като преобърнато без причина и без промяна. Като преобърнато на краката си, точно така ми изглежда. Ето, и ток няма.

В тъмната половина на сцената се драсва кибрит, клечката се запалва. Една ръка пали свещ на свещник. Навлечен човек с шапка седи на стол, до него маса, от другата страна - печка на дърва, още незапалена. Човекът е прегърнал пълна раница - сякаш я е свалил, но е седнал и се е замислил. Или за да се топли с нея.

След светването в тази половина на сцената, в другата вече нищо не просветва, пълната тъмница се е преместила там.

ЧОВЕКЪТ. Има нещо зловещо в това да си здрав, а болен. Знаят го всички носители на съвременните чуми и, макар и да не съм от тях и дори те да не ме интригуват особено, често се улавям в помисли на обречен. Обречен от какво и на какво, се питам, но отговора не търся, чувствам, че нямам сили да го търся. В действителност май нямам понятие къде да го търся, а тази мисъл не е нещо, което мога да понеса, и затова я отбягвам.

Човекът слага раницата на земята пред себе си и започва бавно да вади от нея: буркан със сготвен ориз, картофи към кило, хляб, лук, туршия. Поставя ваденото на масата. Но с туршията в ръка пак забравя вършеното и се замисля.

ЧОВЕКЪТ. Какво ми става? Разбира се, мога да обясня описателно състоянието си, да посоча кое ме дразни, защо ме дразни, кога ме дразни, как светът ми пречи и какво в живота ме осакатява и оскотява, но не в това виждам разрешението. Добре, и преди живеех еди-как си, но защо тогава всичко ми вървеше? И преди живях с хора, но как така това не ми бъркаше толкова под лъжичката, колкото сега? И преди изострях чувствителността на сетивата си до крайност, но поради каква злокобна причина тогава

това ме отпускаше и отпушваше, а днес затапва и стъпква всичките ми начинания и пориви? Да, възрастта ме променя, променя интелекта ми, това е очеводно, но как и в каква посока? Ако преди знаех по-малко, а можех повече, защо сега е обратно? Толкова простички въпроси – като всичко драматично – а на кой аспект от възможните отговори да заложа? Досега залагах на външната причина. Тоест пречи ми околното, като ми повишава нивото на раздражителност и при всеки допир с него нервите ми пружинират. Точно затова съм си заплюл тези няколко дни отшелничество - за да елиминирам този катализатор.

Човекът поставя буркана на масата и става. Отива и отваря входната врата (която е прозрачна, защото е на зрителския фронт).

(2) Сега се разбира какво представлява сцената. Едната половина е стаичка на малка вила. Другата половина е част от двора на лозето - вижда се дръвник, брадва до него, стъбла на дървета, варел, подпряни инструменти и складирани боклуци. От време на време лаят и вият псета.

Човекът стои на прага и бавно си поставя ръкавиците.

ЧОВЕКЪТ. От няколко дена го чакат да завали. Зимата излезе студена и за празниците обещаха сняг. Обещаха непроходими пътища, петдесетсантиметрово снежно денонощие. А ако студът оцелее, и белият свят ще оцелее за дълго. Няма как, няколко дни ще се лагерува. Само да завали.

Той се прибира в стаята и почва да я оправя. Вади пепелта от печката, хвърля я в двора. Пренарежда столовете и масата, опъва леглото. Внася шишета с вода и ги оставя до печката - да не замръзват.

ЧОВЕКЪТ. Забравил съм яйцата.

Вади от раницата книги, тетрадка, листи и химикали. Подрежда ги до свещта на масата. Поставя и пепелник до тях. Пак излиза на прага.

ЧОВЕКЪТ. Трябва да свърша това-онова, да попрочета това, да понапиша онова. Вкъщи няма как – синът малък, само вика, жената – глупава, не ме разбира. Всичко ми пречи, така поне съм решил, макар че не се заблуждавам. Преча си най-вече аз самият. Заблуждавам се уж да се успокоя, но развенчаната заблуда стяга шапката допълнително. Нейсе, на лозето ще съм сам, така че трябва да уравнилося душевното си дишане. Трябва.

Човекът, умишлено или не, прави всичко бавно. Говори, движи се бавно. Бавно отива до дръвника, обикаля. Натиска ключа за външната лампа и тя светва.

ЧОВЕКЪТ. А, значи ток има...

Влиза в стаята и надига свещта към крушката. Сетне пак излиза и отива до дръвника.

ЧОВЕКЪТ. Дърва няма много. Някакви греди, измъкнати от дерето, бивши траверси, насмолени, яки преди, сега поизгнили.

Намира една цепеница и я поставя на дръвника. Надига брадвата и я стоварва с огромна сила. Но не улучва цепеницата, брадвата се забива в дръвника.

Той се опитва да измъкне брадвата. Не става. Опитва пак и пак, все по-нервно и ядосано. От бавността му не остава много. Той бързо започва да се бхти, сумти, диша тежко. Дърпа, дърпа като в транс, силно, рязко. После почва да премята дръвника с брадвата, удря с тъпото по падналата настрани цепеница, но безуспешно. Спира, стои приведен, гърдите му почти свирят, подпрял се е с ръце на коленете.

ЧОВЕКЪТ. Дръвникът е замръзнал... И аз така замахнах, като за първи удар...

Пак посяга, премята, но с отслабнали сили, дърпа, спира.

ЧОВЕКЪТ. И сапът играе... Страх ме е да не се счупи...

Връща се в стаята, излиза с кутия цигари.

ЧОВЕКЪТ. Трябва ми втори човек, за да измъкна брадвата със сила.

Разпечатва кутията с цигари, но замира преди да е извадил цигара и се замисля. Все още не е успокоил дишането.

ЧОВЕКЪТ. Видя ли? Че не можеш сам, усети ли?... Това е пророчески късмет - да започнеш по този нелеп начин отшелничеството си... Разбесняването ти беше режисирано. Знаеш, че когато човек се разбеснее като стихия над предмет от неживата природа, той, човекът, доказва висшата си категория и надделява. Или умира.

Той пали цигара и мисли.

ЧОВЕКЪТ. Тая злополука не е болка за умирачка.

Оглежда се.

ЧОВЕКЪТ. Така или иначе, нищо няма да постигна със сила.

Изчезва някъде от сцената и се връща с тесла. Пробва нещо, захвърля я и пак я взема.

ЧОВЕКЪТ. Не ми остава друго, освен да бия брадвата по главата.

Той захвърля цигарата.

ЧОВЕКЪТ. Абе що не взема да зарежа всичко и да се прибера в цивилизацията, при... света, макар и обиден от него.

Леко трепери от яд и изтощение. Замахва, но не улучва желязото, а улучва коляното си.

Хвърля всичко и изпищява от болка, но бързо сподавя глас. Обикаля дръвника в някакъв дивашки танц. Сълзи от болка избиват по лицето му. Той стиска силно очи и се превива, вече беззвучно. Бавно болката ще отмине. Стои дълго неподвижен, после се раздвижва внимателно, накуцвайки.

ЧОВЕКЪТ. Човек може да полудее от болка... И от унижение. Спасява те това, че просто страдаш - и толкова. Такава безпомощност и безсилие те изпълва, че просто искаш да не си жив. Ето, аз уж търся хармоничността на уединението, а отново ме блъска контрапунктът на битието... Но тая болка не е за умирачка. Случката е просто една перипетия.

Отива при дръвника, хладнокръвно и внимателно, като стар и патил човек, взема теслата и при втория удар и звън брадвата лековато се освобождава в краката му.

Става толкова лесно, безпроблемно и логично, че той стои, коленичил над брадвата, и мисли с някакво озлобление на лице. Последното го изсъсква.

ЧОВЕКЪТ. Засяда ти в гърлото и ти се отщява от всичко.

(3) Сцената е променена. Сега сме вътре в стаята. Печката се пада от обратната на досегашната страна, а вратата се намира в дъното на сцената. Сиреч зрителската гледна точка е обърната на 180 градуса. Акцент са масата и вратата.

Вратата вече не е прозрачната онази, а е обичайна талашитена. Печката бумти,

отблясъци играят. До нея са нахвърлени парчета от насмолени траверси. Човекът се е разсъблякъл, книжата са разхвърлени пред него на масата, в пепелника дими цигара. Посуда е събрана на стола - ял е току-що. Той седи облакътен на масата. Обръща се и души с нос към печката.

ЧОВЕКЪТ. Тия траверси имат... остра... душлива миризма... А едва ги разпарчедисах...

Той става и отваря вратата да проветри. Отзад се виждат редовете на лозе, пътека, която води към външната порта. Тъмно е, но има луна и се вижда. Сняг няма.

ЧОВЕКЪТ. Ето, сега седя на топло, току-що заситил глад и жажда, с мека цигара в ръка, сред покой, сам, тих като всичко околоръст – седя и се чувствам напрегнат, несъсредоточен и пред разпад. Защо? И пак, и отново инстинктивно търся причината навън. И вярно, има какво да ме притеснява, студът е голям, дървата не са хубави, малко са, доста време ще ми отнема цепенето, едва ли ще стигнат за толкова дни, но нали ми е ясно, че ако работата върви, и на студено ще я карам?

Отвън нахлува студ и той леко се втриса. Затваря вратата.

ЧОВЕКЪТ. Кога си карал пък на студено?!

Размества безцелно тетрадката и листите и си отговаря.

ЧОВЕКЪТ. Е, защо пък да не карам?... И друго ме притеснява. Всъщност то ме отчайва, макар и да не си го признавам и да си мисля, че ще си го призная може би чак утре сутрин. Аз се отказах. Седя, слушам воя на псетата от дерето, от редките вили наоколо, кожата ми настръхва. Нито ме е страх, нито има от какво, но просто настръхвам, като ги слушам. Ето, нервите, пак нервите. Демобилизирах се. Усетих, че няма да имам сили да се мъча с дървата, да им дишам отровите, да слушам псетата. Представих си ясно калъпа, звуковия, зрителния и осезаемия калъп, по който щяха да протекат идващите дни, и ми се видя така непоносим, че ми се догади. И в тази лепкава предварителна отвратеност аз трябва да си извадя душата и да почна работа с нея?

Той пак подмята листите и хвърля химикала на другия край на масата.

ЧОВЕКЪТ. И, за капак на всичко, виждам и най-фаталния факт от този ден. Не съм подготвен за работата, която искам да свърша.

Той нервно затваря книгите, затваря тетрадката, сгъва листите с плановете, докато говори.

ЧОВЕКЪТ. За да стигна до фактическата подготвеност, са нужни поне два дена, сиреч половината от отпуснатото време и то най-силните първи два дена – и най-топли. Време, употребено само за достигане до вратата на вдъхновението и почукване – да ми отворят. Евентуално. Това ли е нарочената ми отпреди месеци повратна точка, мигът на истината?

Удря с юмрук веднъж по масата.

ЧОВЕКЪТ. Явно е само това.

Дълго мълчание. През това време той седи, пуши и хвърля дърва в печката. Клати глава, говори си наум.

ЧОВЕКЪТ. И странно. Мисълта, че съм се провалил за пореден път пред себе си, ме обзема, но не ме разтриса. Нали я бях надушил вече, предусетил я бях по състоянието си. Пък и свикнал съм напоследък. Просто не бях я конкретизирал и локализирайл и сега и това е налице.

Той си оправя завивката, отмята я за лягане. После заизбира книга от масата.

ЧОВЕКЪТ. Да... Да.

Клати глава. Избрал е книга. Сяда на леглото и захваща да се разкопчава.

ЧОВЕКЪТ. Ще преспя и още със ставането си събирам провизиите и – обратно. Тази пречка - неподготвеността - вече не е перипетия, като нелепицата с брадвата, а е непреодолимо за момента препятствие.

Ляга с книгата. Но не чете, мисли.

ЧОВЕКЪТ. А успокоението, което неочаквано ме споходи, не е парадоксално, а е израз на вярата, че утрешното ми преждевременно завръщане ще е тласък към поредната повратна точка в търсенето на изчезналия душевен комфорт.

Отваря книгата, но гледа в една точка.

ЧОВЕКЪТ. Да...

Мъчи се да чете.

ЧОВЕКЪТ. Да.

(4) Пак вътре. Само че сега стаята е извъртяна на 90 градуса. Вратата се пада вляво или вдясно. Ако досега сме гледали към стаята от посоките на двете противоположни стени, сега я гледаме откъм третата стена. Акцентът е креватът, където човекът лежи и чете на нощна лампа.

Оставя книгата на гърдите си.

ЧОВЕКЪТ. И зрението ми отслабва. От много четене, безспорно, но възможно ли е само от четене? Четенето изгражда света, в който живея, то дирижира отношенията ми и диктува любовите и омразите ми. И, да речем, затова природата – с присъщата си балансираност – е направила така, че получаването на едно да се откупва със загуба на друго. Тази формула ми се струва удобна, колкото и бутафорна да изглежда. Нелогична, но с обяснение, носещо спокойствие и чувство за сигурност. Пък и какво толкова смущаващо има в акта, да губиш на година по някоя буква от зрението си, с която да заплащаш лакомията си за думи? Добре казано.

Той се пресяга за лист и писалка от масата и записва последното изречение, подлагайки си на книгата.

ЧОВЕКЪТ. Ето още една причина за удовлетворително успокоение... преди заспиване...

Вече видимо се просмуква дим, стаята е задимена силно. Той явно не забелязва, а докато говори, дори си ръкомаха.

ЧОВЕКЪТ. Нещо подобно съм чел... или чувал и за човешките нерви... Какво, какво... Ето какво! Че прескачайки двайсетата си година – някъде там – човек губел постепенно една по една нервните си клетки, а пък... Мили боже! Ами че нервните клетки не се възстановяват! Ето го ключа! Това е мистерията!

Той скача внезапно от леглото и светва голямата лампа. Стаята е в мъгла.

Върти нещо по печката, кашля силно, мята ръце из дима, отваря вратата

ЧОВЕКЪТ. Печката е върнала... Проклетата смола... Проклети траверси! А аз защо затворих буриите... уж да задържа топлината. Проклетата смола се е разгоряла... Бре, нямаше да стигна до утре сутрин.

Поема си въздух на отворената врата, стои на прага, зрителят го вижда

наполовина. Прибира се.

ЧОВЕКЪТ. Пък аз се чудех защо ми се струва, че ми се вие свят и дори погрешка взех това състояние за предзаспиващо. Хм, предзаспиващо.

Той се намята, а се чува как отвореният комин дърпа яко, дърпа разгорения огън. Той хвърля и юргана отгоре си и пали цигара, като застава с профил към зрителя - пред отворената врата. Гледа през нея и пуши.

ЧОВЕКЪТ. Гората... Не, остави гората... Каква ми беше мисълта? За губещите се нервни клетки...

Потреперва.

ЧОВЕКЪТ. Студено е. По-добре студ, отколкото припадък. Загубените клетки... Все едно плочките в коридора у дома една по една да изчезват и да образуват дупки. Така ходенето по коридора и прибирането въщи с течение на времето ще става все по-сложно и невъзможно и в един момент ще може да се ходи само чрез паякообразен способ по стените и тавана, докато в един прекрасен ден се изтървеш и рухнеш в образуваната пропаст – в геената без дъно...

В този момент се чува мяукане. На прага се е появила котка, която зрителят не вижда, най-много да зърне черната ѝ опашка.

Човекът не се стряска, а видимо се зарадва.

ЧОВЕКЪТ. А! Роске? Роси?... Ти тука ли си?... Ти...

Изведнъж човекът замръзва и тръшва вратата. Котешкото мяукане се отдалечава.

Той пак отваря вратата и вика.

ЧОВЕКЪТ. Роси! Пис-пис... Значи си тука.

Котката се връща.

ЧОВЕКЪТ. Ами аз бях забравил за теб, преди година-две те захвърлихме на лозето, при раждането на синчето, а ти все още се навърташ тук, стопанке! Бях чул, че са те... хм... Тичай до печката.

Котешки силует профучава.

ЧОВЕКЪТ. Само да не си пълна с бълхи и да ми се навреш в краката!...

Той сяда на масата и гледа към печката, където би трябвало да е котката.

ЧОВЕКЪТ. Нервните клетки умират и не се възстановяват. Ето от какво не съм наред с нервите. Целият свят не е наред с нервите. Блазе на тези, които щадят интелекта си, не го натоварват, не го ползват, те нищо не губят от загубата на клетките. Ами хубаво, ама такива като мене, които са свикнали да товарят нервната си система докрай, да изстискват и изсмукват енергията ѝ, как да се предпазят?

Котката измяуква.

ЧОВЕКЪТ. Именно. Как да оцелеят, имам предвид. Нали на всяка моя клетка аз съм заложил някакво умение, всяка клетка съм впрегнал в работа и това ми е носило доскоро способността да работя на пълни обороти дълго време, да се напругам неистово, но с успех. Нали като съм разчитал на област като въображението, например, и то не ме е подвеждало, с всяка година неговият капацитет ще се ограничава и аз ще го губя – без право на обжалване! Ами как ще я карам аз тогава? Как да я караме всички?

Става и се разхожда. Забравя за котката. Пъха нови дърва в печката.

ЧОВЕКЪТ. Как да постигам кондицията на съзнанието си, след като ресурсът, който го подхранва, горивото, което движи съзнанието, умира, пропада, изчезва с всяка година? Как няма да се чувствам напрегнат, раздрусан и вътрешно притиснат, след като всеки божи ден всяка моя оцеляваща нервна клетка поема и още една функция, и още една тежест? Душевният ми механизъм просто се претоварва и какво излиза? Че трябва да го разтоварвам, че трябва да изхвърлям баласт – като кораб, в който прониква вода! Постепенно ще се налага да мисля вместо, да кажем, трипластово – двупластово. А сетне – еднолинейно. А сетне? Нужно е да изхвърлям по някой от своите мисловни навици, морални навици, битови навици; да се откажа да бъда учтив и груб, а само учтив или само груб, само весел или само мрачен, или само нормален, или само луд... А възможно ли е това? А възможно ли е другояче? И как да съвместя глада за знания и четене с невъзможността за използването им, пък макар и да се трупат с тонове в складовете на паметта? Защо ми е голяма наличност със слаба оперативност!? Да помислим спокойно. Автоматичното прилагане на тази теорема означава, че с напредването на възрастта хората стават оперативно по-неуверени и по-немошни. А това не е така. Не е винаги така. А дали... действително? Впрочем изключенията... за правилото... как беше...

Той ляга и поглежда към печката, да се увери, че котката е том.

ЧОВЕКЪТ. Но какво ме интересуват другите! Аз съм затруднен, в явно затруднение съм в последно време да ходя нормално по коридора си, липсва ми предишната мощност на генератора, осигуряващ летеж на интелекта. Губя височина, тъй че приемам с пълна увереност, че причина за това са отлепящите се една по една метални пластини от покритието на моите крила. А как ще остана съвсем без крила? Какво да го правя корпуса?

Той се усмихва и подвиква на котката от леглото.

ЧОВЕКЪТ. Абе, Роске, излиза, че е много трудно да живееш след определена възраст!

След половин минута затваря очи. Ръцете е скръстил на гърдите си. Лежи дълго и казва последното бавно и тихо, предзаспиващо.

ЧОВЕКЪТ. Да. Чисто и просто е безсмислено.

(5) Пак в стаята, но при пълна тъмнина. От прозореца се опитва да влезе нещо като светло сияние, но слаба работа. Зрителят не вижда говорещия, а само неподвижните му очертания на леглото. Той почти и не мърда в началото.

Стаята е извъртяна като в сцена (1). С прозрачната врата. Ала без пространството на двора. Но засега е пълен мрак и много не се разбира.

ЧОВЕКЪТ. През нощта сънувах интересен сън. Кое беше сън, докъде беше сън и дали всичко бе сън, този въпрос ме занимава и в настоящия момент. Значи, пътувам към лозето с автобуса. Слизам на някаква спирка, която не е моята, но това не пречи на увереността ми, че съм слязъл на моята спирка. Тръгвам покрай дерето, по познатия път и изведнъж разбирам, че е навалил много сняг – половин метър и повече. Аз газя, а от двете ми страни ме конвоират кучета, лаещи отгоре ми, ама до пяна по устата. И ме гледат с такива страшни очи. Най-странното, което осъзнавам в един миг, е, че кучетата не оставят следи в снега за разлика от мен, аз едва газя, а дънките ми усещам прогизнали.

Силуетът на човека се изправя и продължава разказа седнал на леглото.

ЧОВЕКЪТ. А псетата скачат по снега като Исус, който ходел по водата – отгоре, по

повърхността, без да оставят следи. Стигам до портата и с голяма мъка я отварям. Много сняг е затиснал лозето, равен сняг, стърчат само коловете. Моите стъпки са единствените, които развалят красотата на мълчанието и на гладката повърхнина. Успявам да вляза и виждам, че под плета влизат следи, котешки, криволичат и някак изотстриани стигат до къщата. Следите са дълбоки като моите, неестествено.

Сцената е доста призрачна, но човекът пали цигара. Кибритената клечка го осветява, после при всяко дърпане на цигарата виждаме лицето му. Ококорен е. Почти не мига. И говори равно, безчувствено.

ЧОВЕКЪТ. Вече съм на верандата. Вземам ключа от тайното местенце и отключвам първо стаята без печка. Вътре нищо не изненадва, а напротив – струва ми се съвсем на място да видя буркана с ориз, хляба, лука, картофите, туршията. Отворени са, ядено е.

Той махва към някаква съседна стая.

ЧОВЕКЪТ. Всичко е наред. Отивам до другата стая...

Сочи надолу, че става въпрос за стаята, в която е в момента.

ЧОВЕКЪТ. Пъхам ключа. Не става. Отвътре има друг ключ. Опитвам пак.

Приближава се напред, към фронта на зрителя. Всъщност там, където ще се окажат контурите на вратата.

ЧОВЕКЪТ. Усещам как ме пролазват тръпките на студа, водени от отчаянието, че не мога да вляза да се постопя. Не знам защо, но навън е нощ, а преди миг беше ден.. И изведнъж вратата се отключва, открехва се, после широко се отваря...

Човекът прави същите действия, които описва. Паралелно. Вратата широко се отваря...

ЧОВЕКЪТ. ...и пред мен цъфвам аз.

При отварянето лунната светлина го осветява. Той стои разчорлен, с червени ококорени очи, хванал ключовете, а зад него от стаята навън излиза черен дим.

ЧОВЕКЪТ. И държа същите ключове като себе си. Това раздвояване дотолкова ме смайва, че веднага не мога да преценя какво ме смущава повече – това, че стоя сам пред себе си, или това, че този отвътре е разчорлен, с червен изпъкнал поглед, а иззад него от стаята излиза мазен дим и ми пари в очите.

Рязко тръшва вратата. Настава пълен мрак. В мрака се чува тропот, може би боричкане, котка изпищява като от настъпана опашка. И всичко внезапно стихва.

ЧОВЕКЪТ. Ужасно ме изплашва рязкото осъзнаване, че вътре има човек, а отвън няма следи! Как е влязъл тогава?! Откъде се е взел?!...

Човекът си е там, на авансцената, с гръб към зрителя.

ЧОВЕКЪТ. “Откъде съм се взел!”, сам на себе си крещя и пак аз, само че този другият отсреща, си отвърщам спокойно...

Вече е с лице към зрителя, пак в рамката на вратата, като преди малко. Пали клечка кибрит, за да го видим и отговаря.

ЧОВЕКЪТ. “Като дойдох, нямаше сняг. Наваляло е през нощта.” Вълна на облекчение ме залива от този така правдив и истински отговор и, ако не се лъжа, тази вълна ме и събужда.

Потъва в тъмницата на стаята.

След няколко мига светва нощната лампа. Седнал е на кревата, облечен с шапка и шал. Присвива очи от светлината, изглежда като току-що събуден от кошмар. За първи път говори и се обръща към нас, зрителите, като разказвач. В тъмнината

търси погледите.

ЧОВЕКЪТ. Всъщност събудих се от студ. В просъница станах и затворих вратата. Беше се отворила. В стаята бе такъв зверски студ, че си сложих шапка, шал и така влязох под юргана и шубата върху му. Стори ми се, че котката се е свила до печката и се сетих, че бях забравил да я изгоня заради бълхите. Навън бе някак по-светла нощта, отколкото снощи. Но някаква пелена ми затискаше мислите и аз реших, че много ми се спи и ако сега се размисля върху всичко, което ме е смутило, щях да се разсъня, а аз и без това често имах неприятности със съня си.

Той загася лампата. Настава мрак.

ЧОВЕКЪТ. Най-лошото се случи на сутринта.

(б) Стаята, но само детайл. Леглото е изкарано на авансцената. Параван скрива голямата сцена.

Човекът лежи със затворени очи. Над него е прозорецът, пердето леко потрепва. Навън е ден.

Той отваря очи и гледа към прозореца над него. Вдига ръка и пипа пердето.

ЧОВЕКЪТ. „Ех, да завалеше сега сняг! Да обели света, да го изчисти...” Имаше един текст навремето.

Надига се и се оглежда стреснато. Сякаш за първи път вижда обстановката наоколо.

ЧОВЕКЪТ. Да обели света, да изчисти всичките му... а аз да вървя като прясна, червена рана... а снегът да пада отгоре ми като сол...

Спира цитирането по памет и се изправя ужасено в леглото, като стиска пред очите си връзка ключове.

ЧОВЕКЪТ. Какво правят тези ключове в ръ...

Скача на пода и конвулсивно развързва шала и си захвърля шапката на пода.

ЧОВЕКЪТ. Защо... съм с шапка и шал...

Хуква към вратата и я дръпва. Тя даже не е докрай затворена.

ЧОВЕКЪТ. Кой е отворил вратата през нощта? Нали я бях заключил... Да, бях я заключил.

Той пак гледа връзката ключове в ръка, мига на често и накрая я хвърля на земята (извън пространството на сцената). Връзката издрънчава на пода, а с това се чува и котешки крясък. Явно е ударил с връзката котката. Невидим котешки силует бавно минава покрай него (той следи пътя на котката с очи и тяло) и излиза през откритата врата.

ЧОВЕКЪТ. А защо... котката е при отдавна изстиналата печка, а не беше в краката ми... И мина край мен, без изобщо да ме...

Най-накрая ще забележи, че е само по бельо.

ЧОВЕКЪТ. Но аз легнах вчера с дрехите!

Навежда се и рови наляво-надясно, под леглото, над леглото.

ЧОВЕКЪТ. Няма ги! Обувките са на място, шубата също, но не и дрехите.

Излиза от сцената, вдига шум от отваряне и ровене в гардероб.

През това време креватът изчезва, параванът пада и се открива прекрасна бяла картина. През нощта навън е навалял сняг. По варела, който е оставен до

пътеката, се вижда дебелината на снежната покривка. Пътеката е на централна позиция, оградена от бетонни колове. В дъното е портата, а зад нея почва гората. Всичко е затрупано.

Човекът се появява с шубата, с обувки на бос крак, гологлав. Белотата го поразява, но и отпуска. Той тъпче тук-там снега, взема го в шепи, слага малко сняг в устата.

ЧОВЕКЪТ. Дали има смисъл да рина сняг с лопатата, след като ще си ходя?... Най-добре направо да газя до шосето.

И тогава вижда следите.

Те са от човешки крак, дълбоки са. Започват точно на метър пред него, от там, където свършва верандата. Публиката вече ги е забелязала: стъпките вървят по права линия, по пътеката към портата.

Той се олюлява и тръгва сякаш несъзнателно по стъпките. Заедно с него се завърта и сцената. Той върви, сцената се върти и като калейдоскоп сменя декора, сменя гледните ъгли - ту го виждаме в гръб да върви към портата, ту го виждаме в лице, ту се мярка за фон гората, ту се мярка вилата в противоположната посока.

Той се старее да стъпва точно в следите, за да не се мокри, обръща се и назад и остава доволен.

ЧОВЕКЪТ. Стъпвам много точно, даже невъзможно точно.

Като стига до портата, въртенето престава и портата остава в близък план.

Портата с труд е била открената, а отварянето е събрало цяла пряспа.

ЧОВЕКЪТ. Отворена е колкото човек да се измъкне и сетне е била затворена и гвоздеят резе е бил пуснат...

Той проследява стъпките и се вира към гората.

ЧОВЕКЪТ. Стъпките свиват към горичката, потъват в нея. Да продължа ли...

Продължава. Излиза от портата, а сцената пак се завърта центростремително и все по-бързо.

Той едва се крепи от бързината на въртенето и се бхти в големия сняг. Вече е в гората, отвсякъде са дървета, бяло и сиво в едно. Тук в гората следите увеличават разстоянието си една от друга и не са вече така очертани, а доста хаотични.

Той е задъхан, говори пресипнало и хрипкаво. Почти неразбираемо. Мърмори си нещо.

ЧОВЕКЪТ. Човекът преди мен сигурно е побегнал.

Хуква и той. В лекия сумрак на гората очите му блестят.

Сцената така го върти, че вече не може да пази равновесие, ходи съвсем въртоглав, маха с ръце като слепец. А сцената представлява поток от светлини, цветове, проблясвания, отражения, притъмнявания, зрителят трудно може да различи нещо очертано.

И тогава той се спъва в нещо и се просва право отгоре му, дори в същата поза.

Сцената спира, замръзва. Всичко замръзва. Може би половин минута той лежи по лице, със заровени ръце в снега.

След това отривисто и с вик се издърпва назад и замръзва.

Там, където току-що лежеше човекът, е останал да лежи в същата поза труп. Ръцете на трупа са заровени в снега, а около тях снегът е червен, червен и

почервенява все повече.

Сцената неусетно се завърта. Трупът преминава пред фронта на зрителя и се скрива, като остават да стърчат само босите му посинели крака. Сцената сега е така извъртяна, че неподвижният и изправен ужасен мъж е с лице към публиката.

*Новият ъгъл на сцената ни дава възможност да видим другата страна на въображаемата могила. Близо до трупа е издълбано в снега следното: **НЯМАШЕ КАК**. Издълбано е навярно с дръжка на нож, който леко е захвърлен наблизо и не е успял да потъне в снега. Издълбано е с нож, но е писано с кръв и надписът червенее.*

Изправеният мъж, който вече не знаем кой е, изважда ножа от снега. Бавно, бавно. При изваждането на ножа зрителят ясно вижда как вените на мъжа имат червени резки и са оплескани с кръв, прерязвани са.

Мъжът се изправя бавно, като внимателно гледа зрителя.

ПРИЗРАКЪТ. Човекът бе бос, облечен в моите дрехи, гологлав...

(7) Сцената е върната като в (3). С талашитената врата в дъното. Вратата е затворена.

Навън е ден.

От двата прозореца - единият от които зрителят не вижда - влиза мощна дневна светлина. Двойно подсилена от снега. В прозореца иззад пердето се виждат клони, отрупани със сняг. Коловете на лозето и те със снежни калпаци. Приятна, студена, свежа зимна картина.

Ала печката е тъмна и не бучи - тя не е запалена.

Човекът е седнал на стола гологлав, с нахлузени леки дрехи, съвсем различни от досегашните. Навярно намерени тук. Впрочем той е нахлузил обувки, но на бос крак, без чорапи. Седи на стола си и докато говори, понаписва някое и друго изречение в разхвърляните отново по масата тетрадка и листи.

ПРИЗРАКЪТ. Ето сега, седнал съм на стола с облегалките, пиша тези записки и всичко е наред. Налегнало ме е безтегловно равнодушие и безплътено спокойствие и аз пиша и не знам дали да мисля за нещата, които ме смущават. Защото все пак такива има. Те стоят в съзнанието ми като някаква предистория. Предистория, стигнала до повратната си точка и намерила своя край.

Пише.

ПРИЗРАКЪТ. Вече десет дена откакто открих трупа и все съм тук, в стаята, и не съм излизал дори по нужда. Ето нещо, което ме смущава. Не ям, отатък стоят недокоснати провизиите, а в сушината все още са талпите и проклетите траверси. Не съм ги пипал, а би трябвало отдавна да са свършили. Но това някак не ми пречи, аз пиша и листът бавно се пълни с думи, а това е доказателство, че съществувам. Напук на материята.

Изправя се и взема листи. Чете от тях.

ПРИЗРАКЪТ. Впрочем, първото, което ме изненада...

Търси мястото в текста.

ПРИЗРАКЪТ. ...беше тогава, като избягах от трупа, върнах се в лозето и малко преди да нахълтам в стаята, спрях и се обърнах. Стояха си еднопосочните следи, от лозето към гората...

Той поглежда към публиката, сякаш за да изчака да осмислят посоката.

ПРИЗРАКЪТ. ...сякаш бях долетял току-що, а не бях прегазвал, спъвайки се и падайки на много пъти, снега. Също като в съня ми. Аз бях тук, а следи от този факт

нямаше.

Хваща друг лист.

ПРИЗРАКЪТ. Известно време мислих и за трупа. Това бе самоубиец, безспорно. Прерязал си вените и ги заровил в снега, и отдал най-скъпото, кръвта си, на най-чистото на света, снега. Оригинално. И странно, не ме стряскаше – и до сега – това, че трупът бе с моите дрехи, че бе с всичко, което ми липсваше на мен. Страхът, който тогава ме халоса, ми бе попречил да обърна трупа и да погледна в лицето му. Босите му крака бяха сини-посинели, за да ги разпозная. Вярвайте ми, точно сега, в този миг – момент...

Той спира четенето и оставя листа. Отива до огледалото и се поглежда.

ПРИЗРАКЪТ. Ето, виждам се.

Оглежда се навсякъде.

ПРИЗРАКЪТ. Ето сега гледам и краката си, няма да ги събувам, защото може да изстина. Китките на ръцете са гладки. Всичко си е на мястото, всичко е наред. Не може онзи труп да съм аз. И друго. Котката. Писах някъде, че на сутринта се бе свила до печката, а не в краката ми. Защо, не знам. Противоестествено е живите ми крака да топят по-малко от мъртвата сутрешна печка. А е неестествено и котката да не ми обръща никакво внимание. Сякаш съм невидим за нея. А нея, между другото, я няма. Замина нанякъде преди седмица още.

Изоставя четенето от листите. Започва да говори на зрителите, гледайки ги в очите. Пренебрегва окончателно хипотетичната фикционална линия между зрителя и него, човека на сцената.

ПРИЗРАКЪТ. Разбира се, аз не съм толкова наивен. Разбира се, тези неща значат едно: мен ме няма, не съществувам, аз съм онзи в червения сняг. Но съгласете се, че тези записки, които някой ден ще прочетете, говорят за обратното.

Той отива до прозореца и дълго гледа навън.

ПРИЗРАКЪТ. Навън е сигурно под нулата. Снегът заякна и се увеличи малко. Оня ден валя отново. Не мисля, че някой е открил трупа. Кой ще дойде в този генгерлик... А защо да не дойде? И защо никой досега не е дошъл да ме потърси?

Посочва към ъгъла, където раницата му от сцена (1) е приготвена.

ПРИЗРАКЪТ. Имам жена, родители, роднини, невероятно е да не са ме издирили досега, знаят къде съм... Не мога да проумея защо продължавам да съм сам вече десет дена, след като всяка логика посочва това като неприемливо. Има, може би, само едно обяснение. Дошли са, намерили са ме в червения сняг и са ме отнесли. А тук не са посмели да влязат. Не, не, щяха да влязат, сто процента... Баща ми щеше да влезе.

Сяда пак на стола и говори оттам на публиката.

ПРИЗРАКЪТ. Тогава други са ме открили, изнесли и съм обявен за издирване, и всички сега са в траур и изтръпват при мисълта за това дяволско лозе. Гадая. Би могло да е така, но само ако аз съм онзи. А аз съм тук. Тук съм. Вярвайте ми. Ето, пуша. Ето, в онази кутия отпреди десет дни още има цигари.

Пали цигара и се усмихва леко на гротеската. Забравя цигарата на пепелника и повече не се докосва до нея.

ПРИЗРАКЪТ. И въпреки всевечното успокоение, което изпитвам вече десет дена и което споменатите смущения не могат никак да нарушат, аз все пак изпитвам страх. Да, страх. Не оня плътски, треперлив страх, а друг – страх от бъдещето. Мене, например, ме е страх да изляза навън в снега, за да не открива пак, че не оставям следи. Като онези псета от преследващия ме сын. Страх ме е от посещения. Знам, че все някой ден снегът

ще се стопи и няма да се страхувам от стъпките си, но все някога някой от нашите ще се появи. Ще дойде, ще влезе, ще разгледа. А ако не ме види? Ето от какво ме е страх. Как ще понеса мисълта, че съм невидим, че не съществувам за тях? Това ме спира и да не тръгвам за вкъщи нито сега, нито утре сутрин... Страх ме е и да заспя, може би от сънища ме е страх, макар че не ми се спи изобщо, нито съм мигнал оттогава, но ме е страх. А от друга страна, това, че не ми се додремва дори, някак не ме смущава особено, само от време на време ме учудва, като се сетя.

Става и засъбира накуп записките. Подрежда ги. Поставя химикала отгоре.

ПРИЗРАКЪТ. Но най-много ме е страх, че и тези записки могат да се окажат невидими за вас, а това е нещо, което ще ме различи.

Той отива до вратата, сякаш се кани окончателно да излезе.

ПРИЗРАКЪТ. И въпреки всичко - простете моето упорство, но - въпреки всичко аз продължавам да настоявам и отказвам да повярвам, че съм призрак. В крайна сметка аз се усещам същия, какъвто бях.

Той поставя ръце в джобовете и гледа зрителите очаквателно.

ОНЗИ В ЧЕРВЕНИЯ СНЯГ. Точно така.

С последната фраза кима утвърдително, което да се приеме и като сценичен поклон.

ГОЛЕМИЯТ КУХНЕНСКИ ПОТОП

Монопиеса за големи и малки, по епизод от романа „Тате отива за колело“

Действащи лица:

ПУРКО – вилица; умалено от Аспарух Кубратович

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ – безмълвен съучастник, озвучаващ в реално време различни фонове ефекти в студиото; пред него на масата са наредени чаши, прибори, посуда, кофи за вода, кани, лейка, тъпан в краката и т.н.

ГЛАС – обобщаващ именящ тембрите си глас при гласове на персонажи, масови възклицания и подобни

* Идеята на тази драматургична версия е изиграването като радиоспектакъл да бъде интересно и... за жива публика.

ПУРКО. Здравейте, уважаеми.

Аз съм вилицата Пурко (от Аспарух) – приятно ми е.

Ще разкажа истинската история на потопа – големия кухненски потоп.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (удря няколко чаши с прибори и прави звукова заставка).

[1]

ПУРКО. Аз тогава бях млада вилица, но бях печен и познавах целия апартамент. Сетне вестниците разказваха различни версии около възникването на потопа: че бил забравен отворен кран при спряна вода, че пералнята внезапно починала и отворила шлюзовете си, че някой се бил мъчил да затяга кран, който свирил към половин година от незатягане, и докато натягал гайката, я сцелил и водата рукнала като побесняла...

Нищо подобно.

Аз познавах леля Перла VI, пералнята, беше добра и отговорна пералня; като усети, че си отива от този свят, спря изобщо да работи, за да не стане беля.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (върти бързо въженце, за да имитира центрофуга на пералня).

ПУРКО. Познавах и онзи незатегнат кран. Той стенеше от язва - имаше варовиков израстък вътре в червото си и тъй като бе отговорен кран, а през неговата тръба се снабдяваше питейната вода от мивката, която пиеше цялото семейство, та всячески искаше да даде знак, че е време да го сменят. А вместо това какво получи? Половин година страшни проклетия от страна на стопанина, че му смущавал спокойствието вечер и нощем, и накрая стопанинът затегна някакъв съседен кран, та му спря и въздуха.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (духа през някаква тръба).

ПУРКО. Ала в апартаментата живееха и безотговорни лица.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (излива вода в кофата – от лейка; имитира душ).

ПУРКО. Всичко започна, когато в новата баня поставиха двата душа, двамата непримирими врагове: Слънчогледът и Окото на урагана. Първият бе с огромна глава, цялата пъпчасала и на дупки и правеше такава струя, та никой освен човек не можеше да стои под него. Главата му приличаше на слънчогледена пита и оттам дойде и прякорът му. Другият душ пък бе душ-телефон. Той много се нервираше от това, че

Слънчогледът се смята за по-старши, защото, видите ли, стоял по-високо. Да, обаче „телефонът“ бе къде-къде по-употребяван от цялото семейство и в това виждаше своето преимущество. Казвахме му Окото на урагана, защото имаше два кръга дупки с мощни струи, а в средата - едно голямо нищо. Там спокойно биха се скрили хиляда бълхи и пак не биха се намокрили.

[2]

Имаше в същата баня и друг източник на напрежение. Тоалетната чиния. Проблемът на тази тоалетна чиния бе, че постоянно плачеше. Беше толкова сантиментална, че нищо не можеше да спре нейното вечно сълзене. Спряха ѝ сапунените сериали - без ефект. Спряха да говорят в нейно присъствие на семейни теми - отново нищо. Накрая зъболечебната паста реши да я прегледа и видя, че тоалетната чиния има постоянно течаща незатворена рана откъм тоалетното казанче - то бе сцепено и пускаше вода.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (лека методична струйка вода в кофата, през цялото време).

ГЛАС. Ами ако това казанче се спуска? Ако се изсипе тая водна естакада, тоя грозен Цанков камък!? Ще издави всички ни!

ПУРКО. Обитателите на банята бяха порядъчно ужасени. А още една причина не изтъкваха вестниците, когато обясняваха потопа. А именно - новия климатик в трапезарията.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (надува мех, имитира въздушна струя).

ПУРКО. Дотогава няколко години трапезарията се отопляваше на дърва и будеше огромно недоволство от резките преходи в температурата на въздуха. Вечер ужасно горещо, през нощта замръзващо - и сутринта наставаше масово тракане на зъби. Живееха с нас комплект кристални чаши, страдащи от високо кристално налягане, и те винаги се оплакваша от сърцебиене и световъртеж от големите температурни амплитуди. Една по една тези чаши семейството ги изпотроши с времето, но и други се оплакваша.

След това инсталираха парно отопление. Това беше златен век за нашата кухня и трапезария! Като изстинем да се мотаме по дупки, тавани, чекмеджета, тенджери, тапети, шперплати, дамаски, сухари и къде ли не, всеки се отправяше към ребрата на парното и се просваше като на плажа. Голям кеф!

Обаче за кратко. Разкачиха крановете, спряха парното, караха се хората от блока година-две и така и не го пуснаха отново. Тогава в трапезарията поставиха онзи проклет климатик, от който и започна всичко.

Разбира се, непосредствената причина за потопа беше неуморната стопанка, която една сутрин от пренавиване строши крана за студената вода, но не забеляза и тръгна на работа. Къщата утихна празна. Мивката с последни сили се опитваше да задържи крана да не изхвърчи, но уви.

[3]

Нашият живот е стечение на обстоятелствата, да знаете от мен.

Още сутринта беше мрачно време. Климатикът ту ревеше с някакъв неистов вой, ту спираше изцяло в мъртвешка тишина. Беше страшно да се разходиш из трапезарията. Светкавици отскачаха от отраженията на минаващите във автомобили със запалени фарове - бе притъмняло, а уж бе ден. Въздушното течение от кухненската врата с разбитите черचेвета се бе усилило, та имах чувството, че ме реже през кръста. Дори част от салфетка попадна на пътя на въздушната струя и се плесна в лицето ми - сърцето ми подскочи от уплах и лоши предчувствия.

Салфетката кой знае защо бе мокра.

Вървах напреки по теракота и не зървах жива душа. Плочките обикновено се

закачаха и нарочно се изсушаваха, за да ги стържа - сега бяха доста влажни и кондензирали. И те се бяха изпокрили. Спрях на светофара и забелязах нещо странно - и трите светлини светеха едновременно: и червеното, и жълтото, и зеленото.

- Какво става? - питам, а светофарът кима с глава.

ГЛАС. Нещо не е наред в централата. Толкова ток ми подават, че съм принуден да светя и с трите лампи, за да не изпуша.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (смачква рязко шушкава хартия и едновременно тупа с крак по тъпана).

ПУРКО. И тогава без да има светкавица, чувам страшен гръм. Идва някъде откъм мивката. Чувам и крясъци, но в същия миг климатикът включва и забучава гръмотевично, сякаш брули дървета, шибя клони и сплита корони. Същински ураган. Затичвам се към мивката.

И заковавам ужасен.

Пред мене цялата кухня тича, а я гони висок воден стълб.

ГЛАС. Спасявай се! Кранът поддаде! Един воден стълб бие право в хладилника, а отделно мивката се пълни... и...

ПУРКО. Това е картофобелачката. Тя е хубавица и много ме харесваше навремето, ама надебеля. Дори и сега ме гледа и очите ѝ сякаш казват: „Ще ме спасиш ли? Или да се спасявам сама?“

[4]

Тя продължава с останалите, аз се захващам за пешкира и се изкачвам на високо място. Гледката тук е кошмарна.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (тропа с прибори, разлива вода в кофата и прочее; издава члено- и нечленоразделни звуци).

ПУРКО. Семейство чинии са затиснати в долапа, а водата е стигнала до брадите им - скоро малките ще почнат да се давят! Мивката се пълни в бързи темпове с вода, а е пълна и с неизмита посуда, която се мъчи всячески да се спаси, дращейки по лъскавата алпака на склоновете. Няколко пластмасови лъжички, горките - да им опрости бог атомите - вече са се нагълтали с вода и телата им плуват из въртопите. В опитите си да подскочи възрастна стъклена чаша се чупи и парчетата ѝ потъват в стихията. Водата в мивката е цялата в пяна, в мазни петна от вчерашни котлети и с приятното ухание на веро - навярно гъбата за миене първа се е нагълтала с вода и е останала на дъното, премазана от драпация народ.

В същия момент друго отвлича вниманието ми. Мои далечни братовчеди, ножчетата от сребърния прибор, се мъчат да спасят дядо си - сатъра за месо. Старецът е аристократ, от царско потекло, но отдавна няма сили да ходи сам, дръжката му е разядена от времето и кожата му е потъмняла и състарена. Те са направили нещо като люлка с ръце и на тласъци го надигат към височината - към барплота, най-високата кота в нашата кухня.

Хвърлям поглед назад - светофарът примига като цветомузика. Съвсем е откачил. Какво иска да ни съобщи? Да не е някакъв код?

Някакъв знак не е, Аспарух Кубратович! Господи! Водата е стигнала до разклонителя!

[5]

Е сега вече работата става дебела! Залее ли водата разклонителя, преди да го изключим, ще гръмне целият апартамент и може да падне целият блок, и това ще е краят на вселената!

Разтреперих се от ужас и хукнах към ножовете и стария сатър посред рева на урагана.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (възсъздава ураган).

- Господа! Дядо!... Братовчеди мои!... Трябва да изключим тока!

ГЛАС. Махни се!

ПУРКО. Едно ножче, побеляло от страх пред случващото се, ме бута. Блъсва ме по носа и ми го разкървавява, но аз го разбирам - той не знае какво върши, той е паникьосан.

- Приятелю! - допирам ухото му. - Гръмне ли разклонителят, всички ще загинем! Аз имам план!

Планът ми е да поставим дядото сатър с плоската част на барплота, а ние вкупом да се засилим и като в цирка да скочим заедно върху дръжката. Ако успеем, ще го запратим право към кабела и ще го прережем.

Ако знаех какво значи да прережеш кабел, по който тече ток, никога не би ми дошъл на акъла такъв глупав план! Това е самоубийство! Получава се късо съединение и цялата електрическа инсталация гърми и отива на кино, като удря с ток всеки, до когото се докосне! Запомнете хубаво какво се случи и никога не го повтаряйте.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (пукот и трясък).

ПУРКО. Старият лорд Сатър хвъркна, цепна кабела точно с острата си страна, кабелът гръмна, букет от искри и облаци от дим запушиха видимостта, а като се поизбистри въздухът, какво да видим. Сатърът, полуразтопен, се споил с кабела, а светофарът най-сетне изгасна.

От късото съединение бушонът изгоря и сега вече останахме в пълен сумрак.

А ураганът ревеше, тресеше си чак корпуса от бяс и не спираше, и не изключваше. Тоя проклет климатик-ураган явно е включен в инсталацията на хола. Ах, да имаше сатър и за него.

[6]

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (постоянно течаща вода; водопад).

ПУРКО. Мивката започна да прелива. Водопадът се изсипваше с голяма сила и допълваше лошата видимост. Летяха пръски до възбог, грохотът в пастта на водопада бе неописуем. Мен вече не ме съдржаше на място. Не можех да гледам стихията отгоре. Трябваше да вляза в нея, да се боря, да спасявам, да действам.

Слязох по тръбите на стола почти до морското равнище. Тук виждах това, което отгоре бе невидимо - по вълните се носеха удавени мравки, найлони от подправки, моркови, зелени листа, всякаква дървения, пластмасови отломки; много гадинки бяха живи и се опитваха да държат главите си над повърхността, но жестокото течение ги завличаше.

ГЛАС. Много е студено, мамо!

ПУРКО. Крещеше клечица за зъби, а майката, голямата кутия, плуваше след него и плачеше.

ГЛАС (същият). Няма да издържа дълго!

ПУРКО. Затворих очи с ръце. Стана ми тежко.

Като ги отворих, ми се стори, че от мъглата излиза малък платноход, силуетът му бе с остър нос, а платното се бе надуло до пръсване. Толкова неочаквана бе гледката, че ми се стори невероятна. Но бе истина. Група смели таракани бяха превърнали празно шишенце от соев сос в кораб, бяха се натъпкали вътре, а за платно им служеше парче домакинско фолио. Познавах капитана им. Той ми махна.

ГЛАС. Аспарух Кубратович! Спасявай се, докато е време! Под водопада се е образувал водовъртеж, който тегли към канала. Там много народ ще загине, но нищо не може да се направи!

ПУРКО. Те отминаха, а аз вече имах план.

[7]

Влязох в шкафа, водата вътре бе все още ниска. Изправих се пред празните шишета от коли и швепсове и всякакви безалкохолни.

- Господа! - спокойно ги изгледах. - Дошъл съм със специална мисия, това е мисията на живота ни. Навън е катастрофа. Народът загива, ще загине старо и младо, никой няма да оцелее. Аз имам план. Трябва ми само вашата смелост и жертвоготовност.

ГЛАС. Казвай!

ПУРКО. Извикаха няколко шишета с трескави, блеснали очи. Други се спотаиха и покриха. Тези шишета нищо не ги заплашваше, те бяха пълни с въздух и с яки капачки и водата не можеше да ги удави. Ала имаше сред тях и пълни с героизъм.

- Момчета! - ревах. - Да направим флотилия! Ще се навържем един за друг, ще запушим здраво капачките и ще прибираме крушеници вътре във вашите стомаси като в трюмовете! Планът ми е простичък и това ме кара да вярвам, че ще успее!

Те бяха седем.

Седем шишета се съгласиха. Водеше ги тумбеста двулитрова лимонада. Аз се мушнах вътре и поведох флотилията право към въртопа под мивката.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (гребане).

[8]

Колко благодарни лица видях, колко целувки получихме, колко радост причинихме - няма да описвам. Всичко това е прекрасен спомен, но ще изстуди температурата на моя разказ. Продължавам нататък.

Още в началото трябваше да се развържем и всеки да води спасителна операция сам - кухнята бе прекалено тясна за маневрите на седемчленната флотилия. Аз останах в двулитровия флагман. Сетне научих ужасните новини: шестте останали бутилки бяха потънали на кухненското дъно по разни причини - едни се бяха препълнили дотолкова, че собствената им тежест ги повлякла надолу, други бяха оставяли капачките отворени за дълго и водата бавно се настанявала в корпусите им. Така или иначе, към обяд бяхме останали над вода само ние. Тогава реших да напуснем кухненския океан.

- Напред към протока! - изкомандвах и насочихме носа към барплота.

Понесохме се натам. Как да ви опиша гледката? Отдясно се спускаха отвесните склонове на зиданата мивка, образувани от керамични глетчери. Не можеш и с ръбче да се закачиш за тях, отчайваща работа. Отляво в мъглата и пръските се губеха очертанията на крака на пристанищни столове-кранове, тръби на помощни масикейове, а зад тях бе отчайващо подгизналата дървесина на стария барplot. По-далеч от този бряг! Ако мукавата поддаде, плотът ще се сгромоляса върху кораба ни и завинаги ще ни отнеме слънцето. Но от мостика ми извикаха.

ГЛАС. Капитане! Капитане!

[9]

ПУРКО. Отидох. Матросите - поради липса на силни мъже матроси станаха две млади хлебарки, Марина и Ирина – докладваха.

ГЛАС. Капитане, в кила, под фарватера, се чува тропот.

ДРУГ ГЛАС. Сякаш някой блъска по корпуса, но отвън, под водата!

ПУРКО. Спуснахме се натам. Поглеждаме водата зад етикета на шишето и виждаме дружина водолази мокрици - запушили носове, явно въздухът им свършва. Спуснахме им въжетото от навързани ластисици и ги качихме на борда.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (бълбука със сламка в кофата).

ГЛАС. Капитане! Още малко и щяхме да се предадем! Отгоре бушуват ужасни вълни, дъх не ти дават да си поемеш.

ПУРКО. Я им дайте да се подсушат - командвам аз. Но най-възрастната мокрица, Тирезий, се усмихва.

ГЛАС. О, не се грижете, капитане. Ние и без това сме мокрици.

ПУРКО. Момчета, моля ви, обиколете целия кораб и направете опис на ситуацията. Като се върнете, атакуваме протока и излизаме в открито море. С вас вече разполагаме с опитен екипаж!

[10]

Аз нарочно не исках да обикалям кораба. Тягостна гледка. Навсякъде разположени животинки, всеки е замъкнал куфари, покъщнина, майките стискат в прегръдките си децата, одеялата не достигат, някакъв дървояд е успял да спаси дори раздрънканото си пиано. Като го измъкнахме, му рекох тихичко:

- Господине, вие сте музикант. Ако започнем, не дай боже на сплавите, да потъваме, искам да отвориш пианото и да започнеш да свириш смело. Нека като си отиваме от този свят, поне да си тръгнем в душевната хармония, която само музиката може да дава...

Тирезий се връща. Той е мъдра мокрица. И е много по-възрастен, отколкото първоначално му предположих. Той ме дръпва настрана.

ГЛАС. Момче. Разгледах внимателно пътниците. Сред тях няма самотници. Всички са по двойки най-малко. Сиреч като напуснем нашия континент и отидем в друг свят, ако оцелеем, те всички ще продължат рода си.

ПУРКО. Чудесно!

ГЛАС (същият). Чудесно, но едно е лошо. Ти, синко, ти, капитане, ти си сам от рода си. Да можехме да ти вземем една лъжица, да си имаш другарка през старините, да си народите приборчета...

ПУРКО. Махам с ръка и отивам на мостика. Честно да си призная, като си представих бъдещата вечна самота, до живот, сълзи закапаха по дръжката ми. Но нищо, Пурко! Дръж се! Ти имаше план - да спасиш живота на кухненската цивилизация. Пък за себе си не мисли. Тебе могат и да те претопят.

Тъжно ми стана, но нямаше време за мъка. Протокът бе току пред нас.

[11]

Внезапно матросът в наблюдателницата - не помня дали Марина или Ирина - изкрещя:

ГЛАС. Шницел зад борда!

ПУРКО. Взех бинокъла. Разплут шницел, едва държащ се на повърхността, се търкаляше по вълните, а отгоре му едва се крепеше... една...

- Стоп, машини! - извиках. - Изкарайте въжето!

ГЛАС. Какво става?

ПУРКО. Излизам навън! - отвърнах аз. - Тирезий, води кораба.

ГЛАС. Какво ще правиш в океана!? (Пауза.) Аха, виждам... Ами ако не се върнеш?

ПУРКО. Каквото дала съдбата. Сега или никога и аз трябва да се опитам да завъртя руля на проклетата съдба!... Бях превъзбуден от опасната операция, на която се бях решил. Говорих патетично.

ГЛАС (същият). Вържете го здраво през зъбците, момчета! И най-силните да държат нашия край на въжето!... Капитанът излиза в открито море! Всички на палубата!

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (плясва нещо тежко в кофата).

ПУРКО. На онзи шницел в несвят беше припаднала лъжица хубавица. Нямах избор. Трябваше да се хвърля в стихията, за да я спася. Сега или никога.

[12]

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (вълни в океана).

ПУРКО. Водата беше много студена. Вълна ме пое, затисна ми главата надолу, започнах да пърхам с крака. Измъкнах се, отворих уста и огромна вълна ми напълни белите дробове. Помислих си: „Край, Пурко. Дотука. Бележката пристигна.“ Но имах късмет. Топла водна струя, неизвестно откъде взела се, ме издигна нагоре и ме хвърли току пред шницела. Това ми и трябваше. Забих мощно четирите си зъба в пихтиестото мъртво шницелово тяло. Закрепих се, качих се на импровизирания сал.

Лъжицата почти не дишаше. Освен припадъка бе се нагълтала с вода. Обърнах я настрана, тя взе да повръща, после да кашля. Слава богу, в очите ѝ просветна живот. Но очите ѝ все още бяха обезумели. Гледаше ме, а не разбираше кой съм и какъв съм. Аз ѝ заразтривах бузите.

ГЛАС. Кой си ти?

ПУРКО. Аспарух Кубратович, вкратце - Пурко.

ГЛАС. Ти си моят принц!

ПУРКО. Добре, принцесо. Както кажеш.

[13]

Ние двамата - двама млади, вилица и лъжица - се бяхме гушнавали посредством стихията. Около нас вреше и кипеше, един свят сменяше друг; зад нас беше миналото ни, радостите ни, спомените ни - пред нас беше неизвестността, смъртта. Около нас океанът беснееше, ревеше, душегубстваше, ала ние демонстративно го пренебрегахме. Той се разлютяваше, подхващаше нашия мъртъв шницел и го въртеше около пръста си, но с нищо не ни засягаше, ние не му обръщяхме никакво внимание. Дори не се и държахме за сала - толкова бяхме уверени, че любовта ни е по-здрава от всяко люлеене, че любовта ни е по-спасителна от всяко въже.

- Е, ще оцеляваме ли, принцесо? Наблизо ни чака кораб, той ще ни прекара през протока. Само трябва да бъдеш смела и да ме прегърнеш, и да не ме пускаш никога, докато стигнем, за нищо на света, сякаш сме годеници. Разбираш ли? Много е важно... Въжетото е само едно.

ГЛАС. Разбрах.

ПУРКО. Тя ме гледа с извитите си мигли, готова на всичко, което ѝ кажа. Даже и да не го разбира.

ГЛАС (същият). Ние сме годеници.

ПУРКО. Премълчах. Явно само това е разбрала. Да мисли каквото ще, само да не се уплаши. А очите ѝ, да ви кажа, наистина са много красиви. Имат изражение като на зацапана или надраскана лъжица, която я е срам да я заварват в такова състояние. Хем се молят тия очи, хем нещо от тебе настойчиво очакват. Как да им устоиш?

[14]

Предстоеше най-критичната част. Сега трябваше моят екипаж да ме изтегли. Вече не можех да плувам, щях да стискам в обятията си моята „годеница“. Щяхме да потънем в океана и да разчитаме на бързината и силата на мишците на мокриците. А те могат да ни измъкнат и напълно безжизнени.

- Поеми си добре дъх. Напълни всички части на гръдния си кош - давам аз съвети, а красавицата ме гушка и ме гледа с нежна усмивка и нищо не прави.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (взема лъжица и вилица и ги сдвоява, да тракнат).

ПУРКО. Изстрелвам ракетата със сигналния пистолет, както е уговорката, и силен тласък ни събаря във водата. Потъваме бързо.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (пак цопва нещо в кофата).

ПУРКО. Потъваме и с огромно неудоволствие наблюдавам как изражението на моята лъжица се променя: нежността се сменя с почуда, после с напрежение и накрая с

див ужас. Тя губи въздух, не ме е послушала никак, ама никак. „Такъв ли ще е бъдещият ни съвместен живот, господи?“ - мисля си, но не ми е и до това. Бързо ѝ стискам носа и залепям устата си в нейната за най-дългата целувка в нашия живот - целувката на спасението. Давам ѝ от своите запаси въздух, който също не е много, но е достатъчен, за да се озовем на палубата, преди да ни е причерняло.

А сетне, докато съхнем, завити с одеяла, а екипажът ни гледа с весели погледи, аз се обръщам към моята годеница:

- Как се казваш?

ГЛАС. Пепа.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (пуска от мобилния някаква романтична оркестрова мелодия, примерно откъс от 6-тата симфония („Патетична“) на Чайковски; минутките, през които тече мелодията имат функцията и на своеобразен антракт „онлайн“).

[15]

ПУРКО. Така. Продължавам.

А продължавам с това, че от жените ще пропадне светът, така да знаете.

Аз съм вилица, лесно влизам през капачката, но Пепа как да вкараме в бутилката? Тя стои на входа, дръжката ѝ вътре, а греблото ѝ отвън. Екипажът изгребва постоянно влизащата вода, а ние се почесваме какво да правим.

- Няма как - казах тогава на Тирезий. - Ще режем отгоре отвор в шишето.

ГЛАС. Това е... изключително рисковано...

ПУРКО. Знам, но какво да направим? Нямаме избор. Ще рискуваме.

И значи малко след това ние седим завити с одеялата с Пепа вътре в кораба и се запознаваме, а шишето е с изрязан квадратен отвор в конструкцията. Което ни предрича сигурно шишекрушение.

Някъде в ранния следобед успяваме да минем протока. И тук научаваме нещо странно.

Освен течението на студената кухненска вода в потопа участва и някакво топло течение, истински Гълфстрийм. Аз споделям на Тирезий, че точно такава топла вълна ме е измъкнала от сигурна смърт, докато плувах към шницела.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (пуска малко мъгла в студиото; имитира валежи).

ПУРКО. От смесването на топли и студени водни струи в коридора е непроницаема мъгла, всеки момент можем да се забием някъде и да пробием борда. Вали на тласъци, като порой, и рязко спира. Мъглата е всъщност валма от облаци, които са ни обгърнали. Навигационните ни прибори не работят и аз, капитанът, си нямам никаква представа в коя част от коридора сме и в коя посока се движим - към банята или към спалнята. Последното, което искам, е да се озовем в банята.

[16]

От наблюдателницата съобщават, че чуват странно и зловещо стържение.

- Пълна тишина! - постановявам по рубката за целия кораб и в тишината всички чуваме:

- Зррррт... Зрррррт...

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (стърже по метал; отваря и разтваря стари ножици).

ПУРКО. Нещо зловещо стърже. И рязко спира. Толкова е тихо, че чувам сърцето на Тирезий как бие. Явно източникът на стъргалото ни е усетил и също е притихнал.

Накрая в мъглата изплува нос на малка яхта - хотелско шампоанче - а е възседнала яхтата някаква малка лъскава ножица. За да може да се придвижва, ножицата се сгъва и разгъва, а от влагата лъскавите ѝ стави са ръждясали и зловещо стържат.

- Добра среща, самотен мореплавателю! - поздравявам аз. - Говори ти капитанът на кораба с кухненските крушенци.

ГЛАС. Какъв мореплавател съм аз?

ПУРКО. Ножицата стои някак настрана и с уплах поглежда голямата дупка в нашия корпус, която бяхме принудени да изрежем заради Пепа.

ГЛАС (същият). Аз съм ножицата на премиер-министъра, с която той реже ленти, когато открива нови магистрали.

ПУРКО. О, ти ли си! Чували сме за теб!

ГЛАС (същият). Накъде сте тръгнали с тая пробита гемия? Връщайте се веднага, в банята всеки момент ще поддаде Цанков камък и ще ви издави като две и две четири.

ПУРКО. Надявах се да плаваме към спалнята, смущавам се аз.

[17]

ГЛАС (същият). Надежда всяка тука оставете. Знаете ли какво се случи в банята? Онези господа се хванаха за гушите.

ПУРКО. Кои господа?

ГЛАС (същият). Двата душа.

ПУРКО. Новините бяха лоши. Като избил кранът в кухнята, налягането в тръбите драстично спаднало и Слънчогледът, нали е на последния етаж, се заоплаквал, че не стигала вода до него и не му се оросявал мозъкът. И решил, че това го прави нарочно Окото на урагана, другият душ, смъртният му враг. Но водата и за него била спряла, и той хъхрел, че умира от жажда... А ножицата самодоволно ни обясняваше.

ГЛАС (същият). Вие знаете ли какво представляват душовете като съоръжения? Спирателен кран - тръба - разпръсквател.

ПУРКО. Тоест в дългата тръба на Слънчогледа винаги се задържала вода. И докато заспорили кой да ползва водния запас по време на криза, взели, че се сбили. Окото ухапало за гръкляна Слънчогледа, уплътнението на тръбата паднало и шурнала гореща вода.

Душът телефон, останал без спирачка, заиграл като змия из цялата баня, пръскайки във всички посоки. Тоалетната чиния запищяла. Бойлерът затворил възмутено клапите си... А ножицата се тупаше по гърдите.

ГЛАС (същият). Тогава реших да се намеся аз. Приблжих се и прерязах артерията на Окото на урагана. Маркучът му се строполи на пода, а главата му клюмна. Но от прерязаното място в маркуча тръгна още по-силна струя. И обливайки стената, цялото й съдържание започна да се стича в тоалетното казанче. Когато то прелее, ни чака цунами, помнете ми думата! Бягайте отгук!...

ПУРКО. И ножицата загреба тежко-тежко, стърженето ни прониза отново, яхтата бързо потъна в мъглата.

Мен, като метал, като брат по атоми на ножицата, ме бе срам пред екипажа, че тя се държа така. А можеше и за буксир да ни помогне...

А Тирезий ми смига и мъдро разтяга устни.

ГЛАС. Тя вече ръждяса. Повече няма да я вземат на работа. Не бъди зъл към нея. Тя ще живее вече само със спомените си.

[18]

ПУРКО. Защо казах одеде онова за жените? Понеже не мина и четвърт минута от думите на Тирезий, когато тоалетното казанче се пропука фатално, чу се смразяващ звук от колосално засмукване и жестока приливна вълна тръгна от банята към нас.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (троши пластмаси, духа в тръба, бучене, бедствие).

ПУРКО. Как да се защитим в тази мъгла? Какво да правим с такава дупка в корпуса? Представете си моето състояние като капитан. Та аз носех отговорност за цялото население, а сега виждах как безпомощно чакаме вълната да ни залее и издави.

Никога през живота си няма да забравя този миг. Нищо не виждахме, чувахме само

бученето на приближаващото цунами. Нямахме двигатели, за да бягаме. Имахме единствено упование в добрата съдба. Нямахме хриле, за да живеем под водата. Имахме само мускули, за да се държим на повърхността. Какво ли ни очаква!

Видяхме я миг преди да ни връхлети. Вълната, клокочеща и пенеща се, с перчеми по върховете си. Многосантиметрова, невиджана дотогава вълна. Удари ни и нашият вопъл се сля с грохота на стоварващите се обеми вода.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (яростно прелива вода от една кофа в друга).

ПУРКО. Търкулна ни бясно напред, завъртя ни със сто оборота. Докато се усетим, целият кораб се смеси - докато държах капитанската шапка, в следващия момент държах ларвата на нощна пеперуда, сетне почти свирех на пианото на дървояда, сетне прегръщах познати и непознати, държах тигани, вдигах гири, дундурках детска количка, разглеждах стари албуми, мъкнах куфари и какво ли още не ми мина пред очите и през зъбците. Такова лудо въртене ще срещнете комай само в пералнята. Цялата цивилизация се извървя пред погледа ми. Накрая бутилката от лимонада се тресна в скалния цокъл на коридора и се сцепи на две.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (троши пак пластмаси).

ПУРКО. Е, това беше, приятели мои! Сбогом, момчета! Сбогом, мамо! Ах, колко е тежко да стигнеш до края на света и да не можеш да се задържиш на ръба му, и да паднеш отвъд, в небитието. Да целунеш прекрасния живот, а той да ти отвърне с мъртвешка целувка...

[19]

Но не успях да довърша, понеже някой ме хвана за колана и ме изтръгна от дълбините.

Пак мокриците бяха запазили самообладание.

Някой бе забелязал, че в разцепения надве корпус се е врязала голяма мъжка зелена джапанка, с товароизместимост поне две-трети от тази на нашия кораб, от онези, които хората мушкат между големия и съседния му пръст.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (взема джапанка и изтръгва горната част).

ПУРКО. Веднага дружно изтръгнаха силикона от подметката и го зацепиха в пробитата част на шишето ни. Бързо започна евакуация. Направихме нещо като люлка-катапулт: разпънахме одеяла, евакуиращата се гадинка скачаше върху платнището, а ние с все сили я мяхме върху сала. Там пък я посрещаха яки ръце и не й позволяваха да се хързулне и цопне отвъд борда.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (тупа с меко топче по пода, периодично, все едно тела тупват).

ПУРКО. Джапанката се оказа прекрасен сал. Да са живи и здрави хората, които са го произвели. Отстрани на джапанката пишело, че Китай го е произвел. Да са живи и здрави и китайците, и всички останали цивилизации.

Вторичните вълни намаляваха и докато престанат, трябваше с мъка да удържаме носа на сала срещу вълните.

Когато отмина и последната вълничка, се проснахме изнурени на обширната палуба. Преброихме се. Изпяхме едно песнопение за нашите изгубени другари.

Вечна им памет. В новата цивилизация от техния вид вече няма да има представители.

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (удря камбана или гонг няколко пъти, заупокойно).

[20]

ПУРКО. Но свърши. Тихо гръм последен отнесе урагана. Мъглата се вдигна и откри смразяващи въображението гледки. По водата плуваха части от посуда, сухи цветя, чаши нагоре с корема; обувки стърчаха само с езиците си и бавно, като галеони, следваха морското течение; сламки, тапи, клечки за уши, парчета плат, капаци,

обърнати алуминиеви канчета – цялата тази мешавица се блъскаше по бреговете. А бреговете, съставени от фаянсови цокли, бяха потъмнели от калища, от разтворени наноси и санитарна химия.

И мъртвило, мъртвило, мъртвило. Накъдето ти стига погледът, все мъртвило. Навън в прозорците бе просветнало и в коридора влизаше достатъчно светлина, та да си видим отражението. Не може да бъде! Целият екипаж мокрици бе брадясал от усилията, а в моите коси се виеше бял кичур! А водата продължаваше да се покачва.

Гребяхме със събрани от водата бирени капачки към спалнята в пълна тишина. Дори бе приятно. Околният свят, който бях гледал с години, бе издъно променен и неузнаваем. Спалнята имаше висок праг, щяхме да акостираме на него и да се спасим на сушата - зеления мокет. А водата продължаваше да се покачва.

ГЛАС. Чудовище! Пурко! Чудовище!

ПУРКО. Писькът бе на моята Пепа. А от кърмата Марина и Ирина в един глас извикаха.

ГЛАС (друг). Подводница!

ПУРКО. Ха сега, де - хем чудовище, хем подводница. Какво да отбиваме по-напред? А то какво се оказа? Минавахме точно под тъмния полилей и отражението му в гладката повърхност нашите взели кой за морско чудовище, кой за подводен кораб.

Внезапно задрънчаха крила, около нас сякаш пикираше самолет.

ГЛАС. Крийте се! Самолет! Ще стрелят!

ПУРКО. Спокойно, бе, крещя и аз. Тук няма военноморски бази! Надали ще е самолет!

Тирезий се ослушва, ослушва и накрая маха с брада.

ГЛАС. Това е пак климатикът. От дългата работа по време на бурята корпусът му си е разхлабил гайките и сега крилото му дрънчи като на изстребител!

[21]

ГЛАС (друг). Капитане! Капитане! От дясно на борд - светофарено човече!

ПУРКО. Какво човече!? Едва не си избождам окоето с бинокъла от изненада. Не съм чувал за такова човече...

И, вярвате или не, наистина вдясно на борд върху дървена готварска лъжица, яхната като индианско кану, гребе зелено светофарено човече! Виждали ли сте такова? Някои светофари вместо прост зелен отражател имат човече, което си мърда краката, за да покаже на пешеходците, че е време да пресичат кръстовището. Когато баща му, светофарът от началото на моя разказ, трагично загаснал, зеленото му синче се уплашило и се спасило с минаваща наблизо готварска лъжица. Хайде, качихме го и него на сала.

Подсуши се човечето, позасмя се, представи се, поклони се.

ГЛАС. Казвам се Мяо Съ Гуан.

ПУРКО. Китаец ли си?

ГЛАС (същият). От Тайван.

ПУРКО. Горещ привет от нашия сал!...

И така нататък, а аз се мъча да го разведрия, като му разправам какви глупости ни се привиждат и причуват в последния час, а то се смее и ни сюрпризира на свой ред.

ГЛАС (същият). О, вашето е нищо! А аз преди час срещнах бедстващи джепеци!

ПУРКО. А никой от нас не знае какво е джепеци, всички се пулим... После научихме: джепечите били компютърни снимки. Те се били измъкнали от потъващ компютърен диск, много от тях се издавили. Мяо Съ Гуан се смееше.

ГЛАС (същият). Но нищо! Тях ги има на хард диска в семейния компютър, те ще се преродят оттам. Както и аз сега съм сираче, но като спадне водата и изсъхне тате, ще се върна отново в милата родна светофарена стряха!

[22]

ПУРКО. Десет минути се точи народът по пристана, докато разтоварим сала. Сигурно съм се разцелувал с всеки един от тях - всички искаха да поздравят екипажа и смелите мореплаватели. На десетата минута ключът изтрака в ключалката и само се чу изумен и за последно сух възглас.

ГЛАС. Майко мила!... Майчице мила!...

СПЕЦИАЛЕН ЕФЕКТ (имитира отваряне на врата, джапане по вода, завъртане на кран).

ПУРКО. Стопанинът се прибра първи, отвори вратата и целият океан се изля в краката му. Той преджапа през океана, ахкайки и охкайки, отвори долапа с крановете и завъртя централния кран. С това потопът приключи.

Но критичните ситуации не свършиха. След около час ме повикаха в килера, където два млади паяка бяха влезли в старата неработеща вече прахосмукачка-мина - бягали от потопа, мушнаха се в смукателната тръба и попаднаха в кесията за прах. Но не щеш ли, тръбата се изплъзна от етажерката, тупнала на пода и се пречупила. Пътят им за връщане бил отсечен.

Майката на паяците беше облякла чак черно и си скубеше косите.

- Я го съблечи това черно - ядосах се аз. - И спри да образуваш паника. Ние цял потоп изгребахме, че твоите хаймани няма да спасим.

Ръководих и тази спасителна операция. Избихме копчето за включване и спускахме през него всеки ден по една умряла муха в продължение на седмици, за да им поддържаме живота. Пробивахме отвор в корпуса, за да се доберем до затрупаните миньори... Но тук започва вече нова история. Това би могло да бъде тема за нов разказ - но сегашният ни разказ свърши.

КРИВОРАЗБРАНАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

Колаж от пиесата на Войников (първо действие) и оригинална ученическа съвременна вариация (второ действие)

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА:

Хаджи Коста, Злата, Маргариди, Анка, Димитраки, Марийка, Митю
и със специалното участие на
един-двама Телохранители

*Сцената представлява колаж по едноименната творба на Добри
Войников.*

ХАДЖИ КОСТА. Хем чувай! Ума си в главата си сбирай... Толкоз пътя стана ти казвам: бе джанъм, поостави са от тях пущини, мисли и за къщната работа; ама на кого думаш – дуварът ако чуй, и ти же чуеш.

ЗЛАТА. То... жената кога ли й пригодила...

ХАДЖИ КОСТА. Като си се захласнала подир тях... па не щеш да знаеш туй къща ли е или курник, анадънму? Кога ли же ма вземат дяволите, па же ти кажа аз тебе едни моди.

ЗЛАТА. А че... модите, хаджи... нали сега светът гледа по на друго... па и ний, езър, както правят хората.

ХАДЖИ КОСТА. Хората може да покачат дрънкала, па ний не же станем маймуни, анадънму?

ЗЛАТА. Ама сега не е като едновременното... не може без тях, хаджи.

ХАДЖИ КОСТА. За едение време стане, вий се не сте още готови, маджата ви се още не увряла, се трябва да чакам. Седнем на софра, дъщеря ни... тя се я няма, се има да довършва.

ЗЛАТА. А че сега светът, хаджи, става други: една майка не трябва да остави дъщеря си на мазание, на прание, на промивание, защо че ръцете й се развалят. Сетне не бива да готви, защо че от огъня лицето й се разваля, упръхва. Трябва да бъде деликатна, евгенис! Езер ние ще гледаме колко по-скъпо да я продадем.

ХАДЖИ КОСТА. Я ще тъй же я развалиш ти с този си маймунски ум! Щяла да я продаде по-скъпо. Бе хей, будала, хората не же гледат ней ръцете, краката, а же питат дали е изпечена на къщна работа, дали же я бъде за домашница, анадънму?

ЗЛАТА. Дева не ще я дам в ръцете на един простак, да му слугува като робиня.

ХАДЖИ КОСТА. Ами?... На какъв дявол?...

ЗЛАТА. Хелбетя, ще си намеря аз едно учено зетченце.

ХАДЖИ КОСТА. Бе вий ли?... Вий ли!... Дай ми тефтерите оттам. Райчю! Отваряй дюгения!

Излиза.

ЗЛАТА. Разсърди се. Ех, горко му дошло. Като е момински баща, трябва да харчи. Езер, тя каквато си й тъй хубавичка, модите й много мязат. Като се накичи, сякаш не е българка. Да не е тъй, дофтура ще ли я залюби?

Влиза Анка.

АНКА. Свърших си я, мане! Я, я виж! (Показва новата си рокля, с която е облечена.)

ЗЛАТА. А! Каква хубавичка! Иди речи, че си българка. Изляна, изкована францужойка! Сякаш че си дошла от Авропата, съща мандама. Бравос!

Влиза Марийка.

МАРИЙКА. О! Честита, честита!

АНКА. Мерси. Ще ли ти хареса, Марийке?

ЗЛАТА. По най-новата мода, видиш ли? Виж цир-вир-закцията какво прави? Да е жив брат й, той като си доде от Францата, изучи и сестра си на аврупейски тертип.

МАРИЙКА. Блазе й, че има учен брат... Твоя милост оставяш Анка да се учи на европейско, ама майка ми, каквато си е, не би ма оставила, да знае, че светът ще потъне...

ЗЛАТА. Тебе майка ти й пък проста, да, и ти не трябва да я слушаш. И Анкина баща ходи да са одумват, ама кой го слуша. Ние си караме алафрангата. Сега българското не струва пари, не!

АНКА. Ако река аз да слушам баща си, трябва да си остана досущ дебела българка – простачка. Ако остане на старите глави, хиляда годин ще минат, и българите все тъй прости ще си останат.

МАРИЙКА. Преди тази цивилизация на модите българите имат нужда от положително учение, наука, просвещение.

Влиза Димитраки.

ДИМИТРАКИ. Бонжур!

АНКА. Бонжур, мон шер фрер. Коман ву порте ву, биен?

ДИМИТРАКИ. Тре биен, мерси, ма шер съор. *(Към Марийка.)* Бонжур, мадмоазел Мари.

МАРИЙКА. Не зная францушки.

ДИМИТРАКИ. Една мома като тебе трябва днес да знае францушки. Да, ти трябва още да се научиш да танцуваш на полка, валц, кадрил; да знаш как да се отнесеш към един кавалер, когато ти направи комплимент, как да правиш етикети и други, и други...

Докато той говори, Злата е излязла за малко и дотичва.

ЗЛАТА. Дофтура иде, дофтура!

Влиза Маргариди.

МАРГАРИДИ. Бонжур, бонжур! *(Целува ръка на Анка, здрависва с Димитраки, иска да вземе ръката на Злата.)*

ЗЛАТА *(като му сочи ръцете си)*. Пардъон, мушу.

МАРГАРИДИ. Па д коа, мадам Злата.

Злата излиза.

(Към Анка.) Коман са ва-т-ил, мадмуазел?

АНКА. Мерси, мосьо льо медесен.

МАРГАРИДИ *(произнася дълго изречение на френски. Всички го гледат зяпнали. Маргариди сочи Марийка.)* Нейна милост?

ДИМИТРАКИ. Наша съседка – мадмуазел Мари.

МАРГАРИДИ. Драго ми е да се запозная.

МАРИЙКА. Подобно...

МАРГАРИДИ. Нейна милост има типът на също българско момиче, тъй срамежливо...

АНКА. Нейна милост... майка й от старите.

МАРГАРИДИ. Ма моля ви, вий не трябва да слушате вече майките си!

Появява се Митю. Никой не го вижда, стои в дъното.

Такива стари спират прогреса на цивилизацията, която изискува персоналната и индивидуалната либертатя; не трябва срам, не трябва страх. Сички нации в Европа са прегърнали днес цивилизацията, само вий, българите, не щете да се комформирате и модифицирате. Вий трябва да имитирате като нас, европейци, които визитираме града ви; да се запознавате с нас и да слушате нашите инструкции. Да гледате как са носим,

как приказваме, как седим, как ядем и пием... Цивилизацията изискува едно момиче или една мома да бъде отворена...

МИТЮ. Господине, туй тука не е Европа. *(Всички се стряскат и се извързват към него.)*

МАРИЙКА *(радостно)*. А, Митю!

ДИМИТРАКИ *(намръщено)*. А, Митю.

АНКА *(пренебрежително)*. А, Митю...

МАРГАРИДИ. Ти ли си?

МИТЮ *(след пауза)*. Той, който ма видиш. Туй тука не е Европа. Ти да отидеш в Гърцко да си правиш кефа.

МАРГАРИДИ. Мосю! Това е голям афронт!

ДИМИТРАКИ. Голяма магарщина! Той си търси белята.

МАРГАРИДИ. Гиди простак.

МИТЮ Уста си сбирай!

МАРГАРИДИ. Мизерабил! Игнорентин!

МИТЮ Вагабонтин!

МАРГАРИДИ *(разлютено)*. Вагабонтин!? О-о... *(Сваля една сабя от стената и се спуска към него. Митю взема друга. Анка изпищява.)*

МИТЮ. Стой, проклетий!

МАРГАРИДИ. Вън! Убит си!

Бият се.

МИТЮ. Муш!

МАРГАРИДИ. Въх, уби ма! *(Пада и умира половин час. Пауза: стоп кадър с живописни жестове и физиономии, застинали от видяното. Движението се връща. Анка се надвесва над трупа и учудено поглежда Митю. Сетне отива при него и му подава ръка.)*

АНКА. Господине?

Двамата излизат.

МАРИЙКА. Анке, къде?

ДИМИТРАКИ. Сестро!

Изтичват след тях.

Сцената представлява заведение с бар, две-три масички и билиард.

Влиза Хаджи Коста.

ХАДЖИ КОСТА. Злато... Злато ма! Злато!...

ГЛАСЪТ НА ЗЛАТА. Кажу, Коста?

ХАДЖИ КОСТА. Ела тука, ела.

Злата влиза.

ЗЛАТА. Да отварям ли?

ХАДЖИ КОСТА. Да. Къде е Димитраки?

ЗЛАТА. Излезе. Аз му казах да не излиза, че няма кой да стои тук, ама...

ХАДЖИ КОСТА. Е, няма кой! Ти си тук, аз съм тук, все има кой да стои, разбийш ли.

Нека да ходи. Нали затова е млад, да хайтосва.

ЗЛАТА. Да, затова...

ХАДЖИ КОСТА. Мълчи. Къде е Анка?

ЗЛАТА. Горе е.

ХАДЖИ КОСТА. Какво прави?

ЗЛАТА. По цял ден се преоблича. Ти все й уйдисваш на акъла, всеки ден нови дрехи...

ХАДЖИ КОСТА. А замълчи де! На теб ли да купувам дрехи? Че си стара... разбийш ли...
Остави ги да правят каквото си искат. Мен на времето нищо не ми позволяваха,
дъвчех трева, да не ме подуши старият, че съм пушил... Нека те имат пълна свобода.
ЗЛАТА. Тази свобода ще ги...

ХАДЖИ КОСТА. Мълчи... Иди и отключи вратата.

И двамата излизат. След миг Злата се връща.

ЗЛАТА (*сваля столовете, чисти масите с парцал*). Ще има да ти тегли главата, Злато,
да тегли...

Влиза Анка.

АНКА. Майко ма, я ме виж? А?

ЗЛАТА (*поглежда я бегло*). Хубава си, майче, ама защо ти трябва толкоз да се кичиш?

АНКА. Хайде сега! Всички така ходят, защо да не ходя и аз?

ЗЛАТА. Ходи, ходи... Барем да ходеха всички така... (*Пауза.*) Я постой малко тук, докато
дойде баща ти.

Излиза.

Анка изважда червило.

Чува се шум и влизат Маргариди и Димитраки.

Пушат.

ДИМИТРАКИ. Хелоу, май диър сисъър. (*Взема един стик и започва да нарежда
билярда.*)

МАРГАРИДИ (*прегръща я през кръста*). Фор хум дъ бел толс? За кого ги червиш тия
устни?

АНКА. Ами ти за кого мислиш?

МАРГАРИДИ. За Митю.

АНКА. Говедо.

МАРГАРИДИ. Кой – аз или Митю?

АНКА. И двамата.

МАРГАРИДИ. Значи така? (*Преструва се на сърдит, отива при Димитраки и взема
друг стик.*) Димитраки, на колко ще играем днес?

ДИМИТРАКИ. Като за начало – по сто, а?

МАРГАРИДИ. Нямах проблем.

АНКА (*умилква се около Маргариди*). Дай ми една цигара...

МАРГАРИДИ. Няма. (*Към Димитраки.*) Кой ще почва? Ти?

АНКА. Дай ми една цигара.

МАРГАРИДИ (*гледа играта*). Няма. (*Анка се опитва да го целуне.*) Разкарай се.
(*Играе.*)

АНКА. О-о... Брат ми, дай една цигара.

МАРГАРИДИ. Ти срам нямах ли? Ами ако дойде майка ти, баща ти? (*Подáva ѝ цигара.*)
Н^...

АНКА. Брат ми как пуши?

МАРГАРИДИ. Брат ти е мъж.

АНКА. Ти откъде падаш, бе? Това да не ти е Възраждането? Сега няма мъж, няма жена.

ДИМИТРАКИ. Е кой прави децата и ги ражда – като няма?

АНКА. И това е до време.

МАРГАРИДИ. Господи, господи! Слушам и не мога да разбера: аз ли съм луд или
светът се е преобърнал с хастара нанякъде!...

АНКА. Ти си гледай топките. На билярда.

Играят.

ДИМИТРАКИ. Анке, обади ли се на Марийка?

АНКА. Да.

ДИМИТРАКИ. Ще дойде ли?

АНКА. Да.

ДИМИТРАКИ. По кое време?

АНКА. Не знам.

Влиза Хаджи Коста.

ХАДЖИ КОСТА. А, събрахте ли се пак... Все заедно.

МАРГАРИДИ. Мараба, чичо Коста.

ХАДЖИ КОСТА. Хм... Здравей, мойто момче. Как е днес?

МАРГАРИДИ. Хараби.

ХАДЖИ КОСТА. Баща ти как е? Върви ли бизнесът? Той, баща ти, сума ти пари изкара с тези автомобили.

МАРГАРИДИ. Изкарва. Искан да уча икономика, да му ставам мениджър.

ХАДЖИ КОСТА. Ще, ще... Свършете си първо училището.

МАРГАРИДИ. Обаче сега съм в немилост.

ХАДЖИ КОСТА. Че защо?

МАРГАРИДИ. Миналия месец ми кихна пет бона и аз ги издухах не по предназначение. Не ми говори оттогава, само дневни ми дава.

ДИМИТРАКИ. Пък моя е стиснат, не дава току-така пари.

ХАДЖИ КОСТА (*с усмивка*). Внимавай как говориш за баща си. Без пари не съм те оставял.

АНКА. Татко, скивах страшно яке.

ДИМИТРАКИ. Да, ама не искаш да ми купиш кола, нали?

ХАДЖИ КОСТА. Казал съм ти – като навършиш осемнайсет. Абе оставете ме на мира! Все нещо искате, разбийш ли. Срама нямате ли!

МАРГАРИДИ. Няма, няма! Виж как са запалили цигарите, пушат, пушат пред баща си!

ХАДЖИ КОСТА. Абе те пред мен да пушат, не да се крият по входовете... (*Озърта се. На Димитраки и Анка.*) Я приберете цигарите, майка ви идва!

Влиза Злата.

ЗЛАТА (*ядосана, без да вижда другите*). Пак се задръсти каналът! Няма ли да го оправиш най-сетне!? Къщата е заприличала на... Все пари трупаш, а пък е като кочина, вони... (*Вижда останалите.*) А вий ще задминете баща си!

Излиза. Пауза.

Влиза Митю.

МИТЮ. Добър ден.

МАРГАРИДИ. О-о-о, Митак! Как си, аверче?

МИТЮ. Добре съм, благодаря ви.

МАРГАРИДИ (*слага ръка на рамото му*). Чувам, в училището нещо проблеми?

МИТЮ. Не мога съвсем да се съглася. Вие не сте способен да разберете проблемите ми поради простата причина, че никога не сте стигали така високо в ценностите на учението.

МАРГАРИДИ. Бре. Сигурен ли си? Аз учителите ги слагам в малкия джоб.

МИТЮ. Съмнявам се в горепосоченото от вас.

ДИМИТРАКИ (*хили се*). В горе посоченото от вас!

МИТЮ. Извинете, госпожице, че постъпих така неблагоприятно към вашата красота. Но бога ми! Кълна се, че първо вас желях да поздравя с влизането си тук.

АНКА. Не си пролича, господине Митю!

МИТЮ. Искрено съжалявам. Ще изкупя това, обещавам ви.

ХАДЖИ КОСТА. Ще поръчваш ли нещо?

МИТЮ. Ах, да, извинявайте, господин Коста... Един чай, ако обичате...

ХАДЖИ КОСТА. Всеки ден се извиняваш. Не ти ли писна бе, мойто момче?

АНКА (*сяда на масата срещу Митю*). Няма ли и днес да ми се обясниш в любов?

МАРГАРИДИ. Остави го да си изпие чаят. Той е по-важен.

МИТЮ. Госпожице, чаят не е по-важен от вас! Но когато е горещ, той е метафора на моите чувства към вас.

АНКА. А когато изстине?

МИТЮ. Когато изсти... Не, той не изстива.

ДИМИТРАКИ. Ами да те вземем тук на работа, хем няма да даваме пари за ток! Ха-ха! *(Всички го поглеждат.)* Да, тъпо беше...

МАРГАРИДИ *(на бара при Хаджи Коста; Митю и Анка си говорят на масата, Димитраки играе)*. Чичо Коста, я ги виж как си гукат.

ХАДЖИ КОСТА. Гукат, гукат...

МАРГАРИДИ. Май бъдещ зет, а?

ХАДЖИ КОСТА. Ами. Не ми трябва въкъщи учен зет! Трябва ми някой с бъдеще.

МАРГАРИДИ. Ами той е такъв! Поколенията ще го помнят.

ХАДЖИ КОСТА. А кой ще храни и облича дъщеря ми? Мигар един учител или не знам си какво? Учител днес къща не храни, Маргариди. Времената са такива, че ако нямаш пари, нямаш и дом. Защо, мислиш, въртя Димитраки все около заведението? Не му трябва да е много учен... *(Клати глава.)* Не ща аз учен зет. Аз на тебе съм хвърлил око, а? Ха-ха-хо! Едно уиски ще пийнеш ли?

МАРГАРИДИ. Че налей, щом черпиш.

МИТЮ *(скоква)*. Госпожице! Госпожице! Знаете ли вие, че всяка нощ ви сънувам!... *(Маргариди повтаря думите – и следващите – заедно с Митю, иронизирайки го.)*

АНКА. Не.

МИТЮ. Всяка нощ сънувам вашите черни... катранени...

МАРГАРИДИ. Зъби!

МИТЮ *(към Маргариди)*. Мракобесник... Вашата чест, госпожице, беше засегната от нечистите му ръце, чиято мръсотия ме обижда.

Влиза Марийка.

МАРИЙКА. Здравейте! Имам страшна идея!

ДИМИТРАКИ. Коя дискотека?

МАРИЙКА. Да изиграем “Криворазбраната цивилизация”!

АНКА. Какво е пък туй? *(Митю нещо ѝ казва.)* Пиеса?! Ма Марго, още ли четеш тези глупости?

МАРГАРИДИ. Дами и господа тук присъстващи, аз ще играя Маргариди.

МИТЮ. Ама вие знаете за какво става дума?

МАРГАРИДИ. Естествено, драги.

МИТЮ. Поразен съм. Имате вид на човек, който не знае “Аз съм българче”.

МАРГАРИДИ. Как да не зная, бе!

Аз съм българче свободно,
в край свободен аз живея,
всичко българско и родно
любя, тача и п и л е я.

МАРИЙКА. Оставете дивотиите, дайте да правим пиесата...

МИТЮ. Аз отказвам да играя. Знаете ли вие какво е *криворазбрана* цивилизация?

ДИМИТРАКИ. Крачка напред – две назад. Ха-ха! *(Всички го поглеждат.)* Тъпо беше...

МИТЮ. Така си и мислех.

МАРИЙКА. Не, Митю. Ти ще играеш Митю.

МИТЮ. Отказвам.

МАРИЙКА. Кажу му, Анке.

АНКА. Казвам му.

МИТЮ. Госпожице, вашата дума е за мен закон.

МАРИЙКА. Добре, ще изиграем края. Маргариди се разкрива пред Анка, идва Митю и го убива, после идваме ние и всички се прегръщаме.

МАРГАРИДИ. Хубаво, хайде. *(Пляска с ръце.)*

Всички излизат без Анка, която сядна на стол в средата.

ГЛАСЪТ НА МАРИЙКА. Анке, плачи!

Анка заплаква.

Влиза Маргариди.

МАРГАРИДИ. О, спри да плачеш, чадо на Източна Европа! Не съм виновен аз за твоето положение.

АНКА. Махни се, сатана!

МАРГАРИДИ. Не разбираш ли, че вие сте узрели череша, които чакат само някой да се протегне, за да се стопят в устата му! Идваме ние, добрите стари каубои, и си купуваме сливи за смет! Поради вашата невинна глупост и глупава невинност! Не знаете ли, че щом парите са у нас, вината е във вас. Пари и вина на едно място не стоят – ето я новата цивилизация! *(Пауза.)*

АНКА. О, кой ще отмъсти за мен!

МАРГАРИДИ. Няма кой! Защото според новата цивилизация човешкият живот не струва пукната пара, а отмъщението е пари! Тоз, който падне с долари в джоба, той не умира!

Влиза Митю с двама Телохранители.

МИТЮ. Умира, умира... И друг ги прибира. *(Кимва на яките момчета. Те разстрелват показно Маргариди, който умира половин час.)*

Влизат Марийка и Димитраки.

Момчета, изнесете труповите.

МАРИЙКА. Анке!

ДИМИТРАКИ. Сестро!

ДВАМАТА. Какво ти се случи?

АНКА. Нищо особено. Дон Митю трябваше да премахне това непослушно дете и аз му помогнах.

МИТЮ. Тръгвай, Анке... Момчета, не я изпускайте от очи.

Те излизат. Митю сваля шапка.

Моите почитания.

Излиза.

МАРИЙКА. Анке-е... Къде отиваш, Анке!

ДИМИТРАКИ. Сестро!

Изтичват след тях.

ХАДЖИ КОСТА *(който е гледал през цялото време)*. Цъ, цъ, цъ, цъ... Страшна работа са туй младежта, разбийш ли... Злато?... Злато ма!

Влиза Злата.

ЗЛАТА. Кажу, Коста?

ХАДЖИ КОСТА. Затваряй. Стига толкоз за днес. Сготви ли манджата?

Излиза.

ЗЛАТА *(излиза след него)*. Кое по-напред бе, Коста? Канала ли да...